

Borger-Bennen

for 1855.

Udgivet af

Understøttelses-Selskabet.

67de Aargang.

Kjøbenhavn.

Schulziske Bogtrykkeri.

05.6
Bo 66

1855
Aug 67

to address

and

of

the

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

of

17551

Register

over

Borgervennens 67de Aargang 1855.

I. Afhandlinger, Fortællinger o. s. v., meddeelte af Skriftcomiteen:

Nr.		Side.
1—2.	Efter Schuberts „Altes und Neues aus dem Gebiete der innern Seelenkunde“	1—14.
2—13.	Oberst Gardiners Levnet.....	14—96.
13—17.	Kjærligheds Kilden.....	97—146.
17—21.	Leneriffa	146—172.
21.	Hvorledes lønnes Vren, som kjøbes for Penge?	172—174.
21—25.	Rio Janeiro	174—204.
22.	Industriudstillinger i Paris	183—184.
23.	De tre Urner.....	190—191.
23—25, 27, 29.	Mosaisk	191—192; 198—200; 206—207; 223—224; 238—240.
24.	En berømt Hund	197—198.
25.	Storhøst M*	205—206.
25.	Calembour's	208.
25—28.	Slavehandleren i Rio.....	204—230.
26.	Parifiana	213—215.
26.	Ancedoter.....	215—216.
28, 29.	Historiske Drossigen.....	230—232; 238.
28.	Mærkelig Scene i Hyde-Park.....	232.
29.	Røsten i Menneskets Indre	233—236.
29.	Et usædvanligt Regnetalent	236—237.
30—31.	Polaregnene.....	241—251.
31—32.	Jøderne i det Indre af Africa.....	251—255.
32.	Træk af den huuslige Forfatning blandt de lavere Classer i Irland	255—258.
32—34.	Montpellier og Cette	258—275.
34—40.	Napoleon den Tredie.....	275—318.
40.	Et Sagn fra Bengalen.....	318—322.
40—41.	Sagten paa Celebes	322—329.

Nr.		Side.
41—47.	Semlin og Belgrad	329—373.
47.	En Sprogbemærkning (et Brev)	373—376.
48—52.	Hvad er Bibelen? og hvad har den udrettet?	377—412.
52.	Mexikanske Baquero'er og Hacienda'er	412—420.
	(Med Nr. 52 følger Registret for 67de Udgang af G. P. S. Krebs).	

II. Bekjendtgjørelser fra Administrationen:

Nr.		Side.
4.	Forhandlingerne paa Repræsentantmødet den 28de December 1854	25—30.
9—12.	Indbydelse til Repræsentantmøder.	
15.	Forhandlingerne paa Repræsentantmødet den 27de Marts 1855 (Udsigt over Selskabets Virksomhed og Tilstand i 1854)	109—132.
17.	Forhandlingerne paa Repræsentantmødet den 29de Marts 1855 (Repræsentantvalg)	141—143.
33—39.	Bekjendtgjørelse for de Medlemmer, som søge Laan, Gratiale eller Pension.	
49—51.	Indbydelse til Repræsentantmøder.	

III. Regnskabet vedkommende:

Nr.	
6.	Extract af 4de Kvartals Regnskab for 1854.
15.	Balanceret Status af Selskabets Formue den 31te December 1854.
19.	Extract af 1ste Kvartals Regnskab for 1855.
31.	Extract af 2det Kvartals Regnskab for 1855.
44.	Extract af 3die Kvartals Regnskab for 1855.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 1.

Løverdagen den 6te Januar 1855.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Efter Schuberts „Altes und Neues aus dem Gebiete der inneren Seelenkunde“.

Uagtet Bogen, hvoraf Redenstaaende er taget, er temmelig gammel og derfor uden Tvivl kjendt af Mange, er der paa den anden Side, netop paa Grund af dens Elde, vistnok ogsaa Mange, for hvem den er aldeles ny; i alt Fald kunne Meddelelser af den Art godt høres og læses mere end een gang; de frembringe altid et velgjørende Indtryk.

Johan Gottlob Anger var født i Aaret 1768 i Ober-S. ved S. i de sachsiske Erzgebirge. Han var den yngste Søn i en hjertensgod, men fattig Bjerghands-Familie. Da Dyrtiden og Mangelen i Aarene 1771 og 1772 var meget stor, især i de sachsiske Erzgebirge, var det,

som hans Forældre fortjente ved deres Arbeide, ikke mere tilstrækkeligt til at mætte dem og deres mange Børn. Lige som dengang i mange tusende fattige Hytter, saaledes lagde ogsaa i den gode, stille Bjerghands Familie Forældre og Børn sig de fleste Aftener sultne og grædende efter Brød, og dog ogsaa bestandigt atter styrkede og opretholdte ved fælles Bon og Tillid til Gud, paa deres fattige Leie. Nøden gav dengang de ulykkelige Menneſker saare mange forhen aldrig prøvede Midler til at mætte sig med ihænde, af hvilke mange vistnok vare meget kummerlige. Nogle bagte sig en Ret af Kartoffelkrællinger og andet Affald, der var bortkastet som ubrugeligt for Køkkenet, og som de opsamlede udenfor de noget mere velhavende Bønders og Borgers Huse; Andre søgte vel endog, saalænge de endnu havde Kræfter nok til at gaae eller ogsaa blot til at krybe frem, deres Føde paa endnu sørgeligere Maader. Jo mere Dyrtiden tog til, desto sjældnere blev ogsaa Leiligheden til at fortjene Noget, thi i nogle Egne vilde de fleste Bønder og Borgere ikke længer fæste nogen Dagleier og Haandarbeider, fordi de ikke vare istand til at skaffe Brød til dem.

Winteren fra 1770 til 1771 var ret jammerfuld. Nøden tog bestandigt til; overalt, hvorhen man saae, sørgmodige, blege Ansigter, som istedetfor at styrke hverandre ikkun end mere nedsløge Modet hos hverandre; paa Gaden saae man udtærede eller ogsaa sygeligt op-

hovnede, forfultne Børn, der ikke, som ellers, løb omkring med barnligt Mod og Lystighed, men snege sig frem og vare ganske tause og stille; dertil kom, at Himlen i hiin sørgelige Vinter næsten bestandigt var mørk og taaget, at der næsten bestandigt herskede en fugtig Kulde. Om Astenen brændte vel Ilden i de fattige Hytters Dyne som før, men der var Intet, slet Intet forhaanden, som Moderen kunde sætte over Ilden; de mindre Børn trak Bordskuffen ud, hvori ellers i bedre Tider det tiloversblevne Brød havde ligget, og søgte bag den gamle Bønebog efter gamle Brødstumper, som maaskee endnu der kunde have skjult sig, men de fandt Intet, thi der var allerede for længe siden intet Brød blevet henlagt deri, da der intet blev tilovers, og Moderen havde allerede ofte vendt Bordskuffen heelt om og sammenskrabet og givet de Brødsmler, hun havde fundet, til de mindste Børn. Naar de Smaa saa slet ikke fandt Noget, saa græd de, medens den største af Smaapigerne begjærligt sliffede paa den Pose, hvori Moderen igaar havde hentet Meel, og den største af Drengene skræbede den Trætallerken, Meelvællingen havde været paa, indtil Faderen, der ogsaa var mat af Sult, sørgmodigt sagde: „Naa Børnlille, lad os læse Astenbøn sammen og gaae tilfængs!“

Naar saa de Smaa vaagnede igjen om Morgenen, og Moderen ikke kunde give dem nogen Mælk, fordi Geden allerede for længe siden var solgt eller slagtet,

paa Grund af den store Nød, da skuede hun vel mangen Gang med et dybt Længselsfuld ud af Vinduet, naar atter en Ligliste blev baaren forbi, og tænkte: Salige, lykkelige ere de, som doe i Herren, thi de skulle hvile fra deres Arbejder, hvile fra deres Glendighed i det dybe, stille Kammer, hvor de ikke længere høre og maae afflaae deres uskyldige, sultne Børns Bøn.

Og dog, I prøvede Sjæle! have vistnok Mange af Eder med Glædestaarer talt om, hvorledes Herren var Eder en underfuld Hjælper i Nødens Stund, hvorledes dengang saare ofte en inderlig Bøn i den svære Angest eller en gudelig Sang styrkede, trøstede og fyldte Eder med en salig Fred, som aldrig før.

I stille, store Sjæle, I, som ikke blot selv have kæmpet med Foragtens, Fattigdommens og den dybeste Glendigheds tunge Ansægtelse, men ogsaa kæmpet med og besejret den langt tungere: at see Eders Kjæreste forsmægte, at høre de Uskyldiges Stønnen uden at kunne hjælpe dem; I Helte, hvis indre skjulte Kampe og Seire Ingen kjender uden den Engel, som talte Eders Taarer, hørte Eders Bønner i Støvet, — hvor vil den Ringeste i Israel engang glæde sig over Eders Salighed! Ja, I ere de, om hvem hiin fjærlige Røst engang vil udtale de Ord: „Disse ere de, som ere komne ud af den store Trængsel, og have tvættet deres Kjortler, og have gjort dem hvide i Lammets Blod. Derfor ere de for Guds Throne, og tjene ham Dag og Nat i hans

Tempel; og han, som sidder paa Thronen, skal udbrede Paulun over dem. De skulle ikke hungre mere, ei heller tørste mere, Solen skal ei heller falde paa dem, ei heller nogen Hede. Thi Lammet, som er i Thronens Midte, skal vogte dem og lede dem til levende Vandkilder, og Gud skal astørre hver Taare af deres Dine“.

Idet nu Glendigheden i hiin sørgelige Vinter næsten overalt var saa stor i de ulykkelige Erzgebirge, som vi her have bestrevet den, havde ogsaa vor fattige Bjergmands-Familie sin rigelige Deel af Nøden at bære. Da indgav Moderens Medlidenhed og sømme Kjærlighed hende et Middel, hvorved hun kunde redde sin yngste, kjæreste Søn, den toaarige Johan Gottlob, fra Hungerdøden, for hvilken en saa spæd lille Skabning let kunde været udsat. Hun bar nemlig Drengen hver Dag hen til en Bager og lod ham, medens hun gik paa Dagleierarbejde, sidde hele Timer i Nærheden af Bagerovnen, for at han skulde indaande den nærende Uddunstning af det friske Brød. Den medlidende, men selv fattige Bagerkone, der havde en stor Børneskole at føde, gav da vel undertiden ogsaa den lille Dreng en Bid. Saaledes holdtes i hiin Vinter, i hvilken saa utallige fattige Børn af hans unge Alder døde bort, denne lille Dreng i Live.

Da nu Foraaret 1771 kom og det atter blev muntert paa Engene, fattede ogsaa de Fattige atter nyt Mod og Haab. De ældre Personer af vor Bjerghandsfamilie gif paa Dagleierarbeide, de større Børn fulgte med, de Mindre bleve satte til at samle Primuler og fremblomstrende Skabioser paa Engene, som de derpaa skulde sælge paa Apotheket. Saaledes var da engang den lille, endnu ikke treaarige Johan Gottlob alene paa Engen og søgte Skabioser. Solen skjulte sig allerede bag Bjerget, han var meget sulten, han vilde saa gjerne hjem til sin Moder, og dog kom der Ingen af hans Søskende og hentede ham. Da seer han et Postbud gaae forbi. Han troer, det er den samme Mand med den gule Kjole og Tinsfiltet paa Brystet, som næsten daglig kom fra S. gjennem Ober=S. og som gif forbi hans Forældres Huus, og efter hvem han vel allerede ofte, i barnagtig Glæde over den gule Kjole og Tinsfiltet paa Mandens Bryst, var løben et lille Stykke Wei. Den Lille løber ogsaa endnu efter Manden i den gule Kjole, i barnlig Trosthyldighed, og troer, at han nok skal bringe ham hjem til Forældrenes Huus. Han bemærker ikke, at Postbuddet gaaer en ganske anden Wei, istedetfor ned i Dalen, op ad Bjerget, istedetfor mod Osten, mod Vesten.

Det lille Drengbarn løber saa godt, det kan, med Postbuddet, der, paa disse Godisfolks ordknappe Viis, ikke mælede et Ord til ham, til hen ad Aftensfumringen. Da gaaer Postbuddet ind i et Værtshuus og nyder

Noget. Den Lille sætter sig ligeoverfor ham og seer længselsfuldt paa ham. Da rækker Postbuddet ham et godt Stykke af sit Brød og sin Ost og spørger ham, hvor han vil hen. Den Lille siger til Ober-S.

„Ja, saa er du langt derfra; derfra til S. er jo en heel Miil, og du er jo bestandigt løben bag efter mig lige bort fra Ober-S. istedetfor hen dertil“.

Bed disse Ord begynder den stakkels Dreng nu bitterligen at græde; Postbuddet tager sin Badsæk og siger til ham: „Bliv du nu kun her, til jeg imorgen kommer tilbage, saa skal jeg tage dig med mig til S.“

Det stakkels Barn, som seer sig blandt lutter fremmede Ansigter i Værtshuset, græder hele Aftenen efter sin Moder og falder tilsidst i Sovn i Kaffelovnsfrogen.

Morgenstunden efter, da Ingen ændser Drengen, løber han bort, bestandigt holdende de visne Skabioser, han har plukket til sin Moder, fast i sin Haand. — Om Middagen bespiser og vederqvæger en medlidende Bondesamilie ham rigeligt, om Aftenen igjen, og da han bestandigt spørger om sin Hjemstavn og bestandigen hører, at der er en Miilsvei dertil, finder han tilsidst, paa Børns Bliss, der ikke overlægge, hvad der nu er at gjøre, sin Tilfredsstillelse i at løbe omkring paa de grønne Enge og mellem de blomstrende Træer, og om Middagen og om Aftenen dog bestandigt at finde sit Maaltid hos medlidende Mennesker; han kaster de visne Skabioser fra sig og græder endnu kun om Aftenen,

naar han undertiden befinder sig i Huse, hvor Folk ikke see saa venligt til ham, efter sin Moder.

Saaledes vandrer den Lille, som ved sit smukke Ansigt og sit inderligt gode, trohjertige Blik, saaveljom, naar han opfordres til at fortælle Noget om sig, ved sin barnlige Fortælling allevegne vækker Medlidenhed, en temmelig lang Tid fra Sted til Sted. Snart pleies han af medlidende Bønderfolk, snart af en kjærlig Præstefone, snart tage godgjørende Damer paa Herregaardene sig af ham og give ham Penge og Klæder. Penge ændser han i Begyndelsen rigtignok ikke, men giver dem til andre fattige Børn; men da han engang bemærker, at disse ogsaa kunne saae godt, hvidt Brød for dem i Bagerboderne, saa lærer han ogsaa efterhaanden denne Almisfes Værd at kjende.

(Fortsættes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 2.

Løverdagen den 13de Januar 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisfte Officin.

Efter Schuberts „Altes und Neues aus dem
Gebiete der inneren Seelenkunde“.

(Sluttet.)

Umsider kommer han til en By, som dengang forekom ham meget stor og prægtig (sandsynligviis Zwickau). Den store Dyrtid i Bjergegnen havde dengang drevet mange Fattige til Byerne, som om Dagen søgte deres Bid Brød udenfor de mere medlidende Borgeres Huse og om Natten sov udenfor Byen. Den Lille havde hidtil endnu aldrig tigget, men kun, naar han var sulten, altid stillet sig udenfor Dørene og ventet, til man talte til ham og indbød ham til at komme ind og faae Noget at spise; men ved nu at befinde sig midt iblandt

de Mange, der bad om Almisse, lærte han af disse nu ogsaa at bede om Almisse. — Den lille, smukke, trohjertige Dreng gav Alle gjerne i rigeligt Maal, og, naar han ikke over sin Leg med de andre fattige Børn glemte at bede om Almisse, saa fik han sædvanligviis saa Meget samlet sammen om Dagen, at han kun var i Stand til at spise den mindste Deel af det Brød, han havde faaet. Saa pleiede han da om Aftenen at tage hele sit Forraad af Brød og Penge og gif i Forstaden ind i en eller anden Hytte, som syntes ham ret udsæl, og hvor der var mange sultne Børn; dem gav han alt sit Brød og alle sine Penge, og saa havde han Huusly derfor.

Saaledes blev han virkelig (thi de Almisser, han medbragte, bleve rigeligere og rigeligere, eftersom den lille Dreng og hans Historie, som man stykkeviis fik ud af ham, blev mere og mere bekjendt i Byen) netop paa hiin Tid, da den største Mangel herskede, den sande Forsørger og frelsende Engel for nogle meget fattige, men med mange Børn rigeligt velsignede Familier, der enten vare altsor frygtsomme til selv at anraabe om Almisse, eller ikke vare lykkelige nok til at faae saa Meget som den lille Bjergmandsdreng.

Saaledes opholdt dette Barn, der havde forvildet sig fra sit Hjem, sig og andre i den Tid, den store Dyrtid stod paa, der imidlertid i de høiere liggende Egne af Erzgebirge fra Maaned til Maaned havde taget saa heftigt til, at et usædvanligt stort Antal fattige Familier

aldeles uddøde af den Smitsot, denne Nød førte med sig, og mange fattige Hytter mistede alle deres Beboere.

Efterat han længe i Byen og siden ogsaa, da han af Lyst til Forandring forlod den, udenfor den havde fundet sit daglige Underhold, rigeligere end nogenstunde i sine Forældres fattige Hytte, kommer han engang en Høstasten, just som Solen vilde gaae ned bag en paa Høien tætved ham liggende Stads Taarne, op paa et høit Bjergpunkt, hvorfra han seer en Landsby med en lille Kirke ligge nede i Dalen. Landsbyen og Kirken forekomme ham saa bekendte, og nu, da han allerede er bleven dristigere, spørger han en Bonde, som pløier paa Høien, hvad den lille By hedder?

Bonden svarer: Ober-S. Da løber den Lille, ude af sig selv af Glæde, ned ad Bjerget og kommer endnu i Skumringen til Landsbyen. Han finder meget snart sine Forældres velbekendte, hjære Hytte, han banker paa dens Dør, men den er og bliver lukket. Men paa Bagsiden af Huset fandtes foroven en Lem, som sædvanligvis altid stod aaben (thi en fattig stakkels Bjergmand frygter ikke for Tyve); den stod ogsaa aaben idag, og den Lille klavrede op, som han tidligere saa ofte havde seet sine ældre Brødre gjøre. Men inde i Huset var Altting stille, og Drengen, som troer, at Alle allerede sove, lægger sig ogsaa ganske stille hen i en oppe paa Loftet staaende aaben Kasse, hvori der befandt sig gamle Klæder og Pjalter.

For første Gang efter saa lang Tid atter i sin kjære Moders Huus, vaagner han næste Morgen usædvanligt glad og munter, springer ned, lukker Huusdør og Binduesffodder op og seer sig nu om i hele Huset. Men der er tomt og stille; den Seng, hvori ellers hans Forældre havde sovet, var borte; Ingen svarede paa hans Raab. Omfæder kommer en Nabo, forundret over, hvem der færdes i det eensomme Huus. Da han gjenkjender den Lille, siger han: „Din flemme Dreng, hvor har du været henne? Dine Forældre og dine Søskende (paa een Søster nær) ere alle døde af Gledighed og Sygdom, og Græmmelse over dig har endnu forbitret din Moders sidste Timer“.

Da begynder den stakkels Dreng bitterligen at græde over, at han ikke skal see sin Moder igjen, som han jo slet ikke godvilligen var løben bort fra, og over, at han har voldet hende saadan Sorg. — Men Han, som hidtil havde frelst ham saa vidunderligt fra den saa sandsynlige Dødsfare, som saa vidunderligt havde fort ham ved sin Haand og ernæret ham, Han sørgede nu ogsaa fremdeles for ham og førte ham til en medlidende Mand, der tog sig af ham baade i legemlig og aandelig Henseende, og gjennem mange mærkværdige, men ikke her hidhørende Livsforelser blev Drengen sildigere en from og brav, med alle Guds Tilstiftelser tilfreds Bjermand, paa hvis Afsyn man kunde see, og paa hvis Færd man kunde mærke, at han kjendte og elskede sin Herre og Frelser.

Hvilken Livsførelse kunde tilsyneladende være haardere og dog tillige herligere end den, som vi her have fortalt! En fattig Moder hænger med sin hele Sjæl ved sit kjæreste, yngste Barn, der i den dybeste Nød var hendes kjæreste Trost af Alt, hvad hun udvortes besad. Hun beder Gud ofte, at han dog blot med sin underfulde Haand vil føde og opholde denne lille Ufskyldige, som endnu slet ikke kan udholde at sulte, og hvis Trang til Spise hun dog saa ofte ikke kan tilfredsstille! Og hendes Yndling tages fra hende, hun veed ikke, hvor han er bleven af. Den Gjenstand i hendes fattige Hytte, hendes Die helst hvilte paa, er revet bort fra hende! — Men samtidigt hermed er hendes inderligste Suk ogsaa bønhørt; den lille Ufskyldige bespises daglig i rigeligt Maal under Hungersnøden, opholdes vidunderligt under Smitsoten, som vel ogsaa vilde have angrebet og bortrevet ham, den svageste blandt de mange Søffende, og henstilles saaledes som et Vidnesbyrd om en alforbarmende, frelsende Kjærlighed. — Bistnok maa Rummeren over det tabte Barn endnu have bøiet den uhykkelige Moder dybt paa hendes Dødsleie, men ogsaa her stadfæstedes det: „Hvad jeg gjør, det veed du ikke nu, men du vil siden, du vil snart erfare det“.

Heller ikke anede den Lille, da han paa eengang, istedetfor at komme til sin Moder, kom blandt lutter fremmede Mennesker, i sit Barnesind, at denne vildsomme Vandring, som saa hjerteligt bedrøvede ham, var en Vej til hans Redning og Opholdelse, men som

Mand takkede han inderligt Ham, der saaledes havde ført ham ud af Forældrenes elskede, men fattige Hytte, for at lade ham finde Frelse iblandt Fremmede.

Oberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

Oberst Gardiner blev midt i den høieste Lykke og Anseelse, og i en Tilstand, der var ukjendt med det sædvanlige Livs Lidelser, Sorger og Bekymringer, midt i Ungdommens og Sundhedens kraftigste Blomstring, midt i Sandfelystens Ruus vakt til Livet i Gud og udfaaret til et Sandhedens Vidne iblandt de Store og Mægtige paa en Tid, da disse fremfor Alle meest vare gjennemtrængte af Fordærvelsens Gift. Denne Mand's Levnetsbeskrivelse, saaledes som den ærværdige Døddrige har leveret den paa Engelsk, har i England været Mange til Velsignelse; Læsningen af den vil overalt kunne bære gode Frugter.

James Gardiner, om hvem vi her ville fortælle, var en Søn af Kapitain Patrick Gardiner, en Mand, som under Kong Wilhelms og Dronning Annas Regjering i mangt et Slag havde vundet og vidst at have Navnet af en tapper, fortræffelig Krieger.

Patrick Gardiner nedstammede fra Huset Torwood-Head; hans Kone, Moderen til vor James, var en født Hodges. Disse tvende Familier have paa hiin Tid skjænknet deres Fædrelands Sag mangen mandhaftig Kæmper og Forsvarer og bragt den meget ædelt Blod som Offer; thi i Slaget ved Steenkirk, i Aaret 1692, fandt Patricks Svoger, den tappre Hodges, Heltedøden i Spidsen for sine skotske Fodfolk; Robert Gardiner, Patrick Gardiners ældste Søn, saldt for Ramur, i Aaret 1695, just paa hans 17de Fødselsdag. Patrick Gardiner, Faderen, ligger begravet, langt fra sin Slægt, i Baiern; thi han døde Krigerens Død, strax efter Slaget ved Hochstädt. — Han havde efterladt sin Enke og sin Søn James, der fødtes ham i den britiske Friheds Fødselsaar, den 10de Januar 1688, en temmelig betydelig Formue, der sikrede dem et udvortes sorgfrit Liv. Den Arvelod, der skulde tilfalde James Gardiner fra Moderens Side, var imidlertid en endnu større end den, han havde faaet efter Faderen: en Tølelse, der drog ham til Gud, en Frygt for Gud, der midt i hans sildigere Aars Udsvævelser og grove Synder aldrig ganske blev udsløttet.

Denne i Sandhed fromme Moder havde fremfor Alt og med den hjærligste Omhu søgt i sin Søns unge Hjerte at grundfæste en sand Erkjendelse af Gud og hans Ord og hiin Christi Kjærlighed, „som overgaaer al Kundskab“, og i denne Omhu for Barnets

Sjæl var hun troligen bleven understøttet af en Tante af ham, der havde Herren hjertelig kjær.

Saa snart James syntes moden dertil, sendtes han til Skolen i Linlithgow, hvor han med en saadan Iver og Flid kastede sig over Skoleunderviisningens Hovedgjenstande, at han endnu i sine sildigere Aar, da hans Kald i Livet allerede for længe siden havde hindret ham i at fortsætte den videre Dmgang med Oldtidens Skribenter, var i Stand til udenad at kunne fremstige mange af de skønneste Steder af de romerske Classikere. Et saadant Talent og en saadan Iver i Studierne syntes, til Moderens og Tantens store Glæde, at forudsige og berede den unge Gardiner en anden Løbebane end Krigsmændens farefulde, der jo allerede havde kostet Familien de dyrebareste og kjæreste Medlemmer. De to ædle Qvinder gjorde Alt, hvad de formaaede, for at gjøre den unge James Fredens ei mindre hæderlige Sysler behageligere og kjærere end Krigens.

(Fortsættes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 3.

Løverdagen den 20de Januar 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Oberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortsat.)

Men disse deres Bestræbelser fandt allerede meget tidligt en Modstand i det Drengen medfødt Hang til Vaabensfærd, i hans uudsluflkelige Tørst efter Krigerens Hæder, og i denne Retning bestyrkedes han ikke lidet ved sin Dmgang med Brigadier-General Rue, der elskede den unge James, som var det hans egen Søn.

Saaledes skeete det, at den syrige Dreng allerede i sit niende Aar udfordrede en anden, langt ældre Dreng til en Duel, i hvilken denne bibragte ham et Saar i

den høire Kind, hvoraf Arret forblev synligt i hele hans Levetid, og at han, ikke affrækket ved dette Uheld, endnu tvende Gange i sin tidlige Ungdom udsatte sig for en lignende Fare. Denne barnagtige Uergjerrighed, denne ustyrlige Hidstighed stode vistnok i en mærkværdig Modsigelse med vor Oberst Gardiners Adfærd i hans sildigere Aar. Thi da efter hans Omvendelse en Adelsmand udfordrede ham til en Duel, svarede han ham ganske koldblodigt: „Som I veed, frygter jeg ikke for Kampen, men jeg frygter for Synden“.

Meget tidligt traadte da James i Krigstjenesten som Cadet, og blev allerede Fændrif ved et skotsk Regiment i sit syttende Aar. Denne Post beklædte han endnu i sit nittende Aar, i Slaget ved Ramilles, hvor der paa eengang — hvad hans brændende Uergjerrighed allerede for længe siden havde higit efter — syntes at tilbyde sig en Leilighed for ham til at udmærke sig ved usorfærdet Mod og Tapperhed. Franskmændene havde besat Kirkegaarden ved Ramilles paa en for dem saa fordeelagtig Maade og i et saa overlegent Antal, at det saae ud som et Bærk af den meest fortvivlede Dristighed, at fordrive dem derfra. Gardiner stillede sig i Spidsen for en lille Skare Frivillige, og rykkede mod Fjenden med den næsten visse Død for Dinene. Allerede har han plantet sin Fane paa en Hvi, som lovede nogen Fordeel over Fjenden, allerede tilraaber han i det, med affindige Eder blandede Sprog, som dengang var almindeligt blandt de engelske

Krigere, de befalende Ord til sin Skare, som skulde samle den om ham, — da rammer et fjendtiligt Skud ham i den vidtaabnede Mund. Uden at beskadige en Tand, uden at berøre Tunge-spidsen, trænger Kuglen gennem Halsen, og omtrent halvanden Tomme, fra Hvirvelbenet ud paa den venstre Side af Rakkens.

Denne i vor Gardiners Liv saa mærkværdige Begebenhed tildrog sig den 23 Mai 1706, om Aftenen Kl. 6.

Engelskmændene forfulgte imidlertid den over Fjenden vundne Fordeel uden at ændse de Saarede, en lastværdig Forsømmelse, som Hertugen af Marlborough sædvanligen gjorde sig skyldig i.

Den saarede Ungling laa derfor, overladt til sine Tanker og de Smerter, der nu først begyndte at blive følelige, hele Natten paa Balspladsen. Alligevel vare, som han sildigere fortalte, hans Tanker intet mindre end fromme og bodfærdige. Bistnok maatte han, naar han betænkte sit Saar, som han bildte sig ind gif midt igjennem Hovedet, ansee sit Livs Frelse for et reent Guds Under; men det faldt ham derfor ikke ind, for Fremtiden — i det Mindste i et fromt Forsæt — at hellige Gud dette Liv mere end hidtil, men al hans Tænken og Vonsen gif kun ud paa, hvorledes han vel bedst skulde skjule de 19 Louisdorer, han havde hos sig, for den plyndrende Fjendes Estersøgelse.

Til dette Diemeds Opnaaelse anvendte han et væmmeligt Middel: han bedækkede Guldstykkerne, som

han tog i sin venstre Haand, med det levrede Blod, som hans Mund var fuld af; saa overdryppede han atter Haanden, som han lukkede tæt sammen, med det friske Blod, der strømmede ud af Saaret, og, da dette blev tørt, klistredes Fingrene derved saa fast sammen, at Haanden, om han ogsaa muligens skulde blive afmægtig, ikke letteligen skulde kunne aabnes.

Saaledes laa han, da om Morgenen de endnu her omstreifende Franskmænd kom for at udplyndre de Døde og Saarede. — En af Soldaterne vilde, da han endnu bemærkede et svagtaandende Liv hos Gardiner, just gjøre en Ende derpaa og havde allerede vendt det blottede Sværd mod den Saaredes Bryst, da en Franziskanermunk, der samtidigt med Soldaterne havde besøgt Valpladsen, og som ved at tage fejl af Uniformen holdt den unge Gardiner for en Franskmand, tilraabte Soldaten: „Dræb ikke det stakkels unge Menneske!“ —

Den Saarede hørte Alt, hvad hine sagde, men var altfor svag til selv at kunne tale et Ord eller til at aabne de halvlukkede Dine. Imidlertid gjorde han et Tegn med Haanden, som tilkjendegav, at han ønskede Noget at drikke. De gave ham nu en Slurk Brændeviin, som de just havde ved Haanden, og deraf følte han, der var mat til Døden, som han sildigere fortalte, sig saa overordentligt styrket, som han ingensinde hverken før eller sildigere havde følt sig styrket ved noget Beders-

qvægfelsesmiddel. Han aabnede Dinene, gav Ordensbroderen et Bink, at han skulde bøje Dret ned til ham, og sagde nu med svag Røst — en Usandhed, idet han foregav, „at Gouvernøren i den nærliggende neutrale Stad Huy, en Bekjendt af hans Fader, var hans Onkel, og at denne Mand, naar man bragte ham til samme, gavmildt vilde belønne Bærerne for deres Umage.“ —

Nu lagde man ham paa et Slags Baare, og nogle Musketerer fandtes villige til at fortjene den lovede Bæreløn ved at bringe den saarede Officcer til Huy.

Men disse Mænd toge feil af Veien, og Natten overraskede dem midt i en Skov. Saaret, der hidtil endnu bestandigt var blevet forsømt, og som kun var forsynet med en let Bandage, smertede nu vor Gardiner saa meget, at ethvert usikkert Skridt, Bærerne gjorde, voldte ham en usigelig Pine. Hans indvortes Angst steg til det Høieste, saa at han indstændigt bad Soldaterne om, hellere dog strax at dræbe ham eller lade ham døe roligt her i Skoven, end martre ham saaledes ved at bære ham videre. Saaledes tilbragte han ogsaa den anden Nat med det saa slet påsfede Saar i det Frie, og næst Gud syntes det kun at være disse tvende Nætters særdeles Kølighed, det maatte tilskrives, at han ikke blødte sig ihjel.

Bærerne havde opgivet Forsættet at bringe ham til det nu flere Mile fjerne Huy, og, da det var blevet Dag, bar de ham til et nærliggende Nonnekloster, hvor man med Beredvillighed optog den Syge og pleiede ham med den fjærligste Omhu. Men rigtignok kunde der i dette Dieblif, da hele Omegnens Læger og Chirurger havde fuldtop at gjøre med Armeens Saarede, ikke opdives nogen Anden til at tage sig af den unge Fremmedes Saar end en uvidende Barber.

Den Sonde, som denne Mand betjente sig af til at undersøge det dybe Saar i Halsen, lignede i Tykkelse en Plof, og alle hans Haandgreb vare af en saa plump og voldsom Natur, at Mænd af Faget, hvem Gardiner sildigere hen fortalte de Lidelser, han havde udfaaet under Barberens Behandling, eenstemmigen yttrede deres Forundring over, at han havde kunnet overleve en saadan Mishandling. Og dog ledsagede Gud denne særegne Cuurmethode med sin Velsignelse, og saa Maaneder efter følte Unglingen sig fuldkommen helbredet.

Abbedissen i Klosteret havde paa en i Sandhed moderlig Maade taget Deel i den forladte Fremmedes Lidelse og Helbredelse, og Gardiner kunde ogsaa i sildigere Tider ikke Andet end med taknemmelig Rørelse tænke paa disse Nonners virkelig christelige Barmhjerlighed og Godhed, i hvis Midte han ikke bemærkede Andet end den strengeste Sædelighed og stille Tilbageholdenhed.

De Fange bleve nu gjensidigt udverlede, og vor unge Officeer vendte vistnok med et atter fuldkommen helbredet Legeme, men med et aldeles usorbedret Hjerte tilbage til sine tidligere Tjenesteforhold. Han var saa langt fra ved sin Vandel at prise Guds Langmodighed, der saa kjærligt havde fristet hans Liv, at han tvertimod fra nu af først ret begyndte, efter Verdens Udtryk „at nyde det for saa mange Farer udsatte Liv“. Han hengav sig til allehaande kjødelig Lyst og Uteerlighed og viste sig især som en Foragter af det guddommelige Bud, som befaler at holde Egtteskabet helligt, thi som Forsører eller Meddeelagtig i Synden skaanedes han ingensinde Familiernes hellige Bagter.

Trods alle disse Afvigelser fra den guddommelige som fra den menneskelige Lovs Vej, stod han dog i Verdens Dine som en uforlignelig, høist hæderlig Officeer. Thi den Ulykke, der havde rammet ham ved Ramilles, og hans derpaa følgende smertelige Lidelse havde saa lidet gjort ham frygtsom, at han i enhver hidsig Kamp, hvor det gjaldt Kjæthed og heltemodig Foragt for Døden, allevegne var i Spidsen. Saaledes i alle Slag, som sægtedes under Marlborough (i Flandern); saaledes i en Kamp med Rebellerne i Lancashire, hvor han i Spidsen for 12 Frivillige, ligesom Fiendens Dine, og udsat for hans Skyfeses fulde Virkning, stak hans Barricader i Brand. Otte af hans Ledsagere faldt; Gardiner slap lykkeligt fra det. Ved en saadan tapper

Adfærd drog han i den Grad sin Feltherres Dymærksomhed paa sig, at han endnu i Aaret 1706 blev udnævnt til Lieutenant, og saaledes rykkede videre op fra et Hæderstrin til et andet, indtil han henad Begyndelsen af Aaret 1715 blev Capitain ved det Stanhopeiske Dragonregiment. Allerede før denne Tid havde han gjort Grev Stairs Besjendtskab, der udvalgte ham til sin Adjutant.

(Fortsættes.)

Theodor Schorn.

Extract

af

fjerde Quartals Regnskab 1854,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rd.	ß.
Beholdning fra forrige Quartal	3291	11
A. Ugebladets ugentlige Indtægter for 66de Aargang Nr. 39 à 52 incl.	1186	76
B. Renter af Rd. 100,000 i 4 pCt. Rgl. Obligationer for 6 Maaneber til 11te Decbr. 1854 2000 Rd. „ ß.		
ditto af £ Sterl. 5,900 i dansk-engliske Obligationer à 3 pCt. til 30te Septem-ber 1854 for 6 Maaneber	757	75
ditto af 400 Rd. i Prioritets-Obliga- tioner til 11te Decbr. 1854	8	-
C. Restancer for Laans Afdrag fra 3die Quart. 1854	2765	75
323 Rd. „ ß.		
anviiiste Laans Afdrag for 4de Quart. 1854	1680	-
2003 Rd. „ ß.		
deraf er i 4de Quart. 1854 indbetalt	1753	-
saaledes Restancer for Laan den 31te De- cember 1854	250	Rd. „ ß.
D. Contingents Restancer fra 3die Qv. 1854 195 Rd. 64 ß.		
anviiiste Contingenter og Gaver i 4de Qv. 1854	2283	92
2479 Rd. 60 ß.		
deraf er i 4de Quart. 1854 indbetalt	2087	60
igen 392 Rd. „ ß.		
affkrevne Restancer for Contingenter (vide Udgift Nr. 44)	20	4
saaledes Contingents Restancer den 31te December 1854	371	Rd. 92 ß.
E. Tvende anviiiste Pensioner som ikke ere udbetalte tages til Indtægt imod at samme føres til Udgift	12	48
Rd. . .	11116	82

Udgift.

	Rd.	ß.
1. Uaffordrede Pensioner fra 1ste, 2det og 3die Quart. 1854 43 Rd. 72 ß.		
Anviiiste Pensioner for 4de ditto	1226	48
1270 Rd. 24 ß.		
deraf er i 4de Quart. 1854 udbetalt	1257	Rd. 72 ß.
og taget til Indtægt 2de Pensioner (vide E.)	12	48
1270 — 24 -		
2. Til Fondet indkjøbt £ Sterl. 100 i 3 pCt. dansk-englisk Oblig. Litr. A. Nr. 5790 for	699	89
3. betalt en anviiist Liv-Rente	50	
4. Lønninger for 4de Quart. h. A.	500	
5. betalt Ugebladets Trykning med Papiir	189	84
6. Affkrevne Contingenter	20	4
7. betalt generelle Omkostninger	113	76
	2843	85
Saldo, Beholdning :		
i Sparekassen	5000	Rd. „ ß.
i Contant	3272	93
	8272	93
Rd. . .	11116	82

Rjøbenhavn, den 31te December 1854.

G. Primon,
Kassjerer.

Overensstemmende med den førte Control.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 4.

Løverdagen den 27de Januar 1855.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Forsdagen den 28de December 1854 afholdtes Generalforsamling, i hvilken 42 Repræsentanter vare tilstede og følgende afhandlede og besluttede:

1) Da Hr. Major Borgen, hvis Embedstid som Administrator udløber med Aaret 1854, havde erklæret, at han definitivt ønskede at fratræde denne sin Function, foretoges Valget paa en ny Administrator overeensstemmende med Lovens § 16, og valgtes derved medundertegnede Capitain og Waterskout A. Stæger til Administrator for de følgende 3 Aar.

Forsamlingen udtalte derefter i Erkjendelse af den afgaaede Administrators Dpoffrelse og Iver i den lange Række af 14 Aar, i hvilke han fra 1ste Januar 1841 har medvirket til Bestyrelsen af Selskabets Anliggender, sin skjensomme Tak til Hr. Major Borgen.

2) Til i Forening med den ifølge Lovenes § 57 vedblivende Revisor, Hr. Statsraad Lantrop, at revidere Regnskabet for 1854, gjenvalgtes den afgaaende Revisor Hr. Fuldmægtig Diechmann, der har modtaget Valget.

3) Til at foretage det ifølge Lovenes § 48 bestemte Eftersyn samt Overleveringen af Selskabets Kasse og Effecter m. m., valgtes ved Stemmesfleerhed Dhrr. Repræsentanter Cancellieraad Hansteen, Justitsraad Grønberg og Cand. theol. Klokke Meyer, hvilke Herrer ligeledes have modtaget Valget.

4) Da Dhrr. Adjunct Jacobsen og Literatus Erslow havde ønsket, efter Tour at udtræde af Skriftcommitteen, valgtes i deres Sted ifølge Lovenes § 85 Dhrr. Copiist J. E. Larsen og Professor Borring, der have modtaget Valget.

5) Ifølge Revisionens Skrivelse af 20de November f. A. er der ved Regnskabet for 1853 Intet fundet at erindre, i hvilken Anledning Forsamlingen meddeelte Decharge og Dwittering for bemeldte Regnskab.

6) 2 Ansøgninger om at maatte indtræde i Selskabet med tidligere Anciennetet bleve, som stridende imod Lovene, ikke bevilgede.

7) Besluttedes det at Udarbejdelsen og Trykningen af en nye Medlemsliste, som efter Lovens § 35 skulde udgives, maa udsættes. —

8) Administrationen underrettede Forsamlingen om, at der med Hensyn til den extraordinaire Generalforsamlings Beslutning af 25 April f. A., og ifølge en fra Justitsministeriet gjennem Kjøbenhavns Magistrat modtagen Skrivelse af paafølgende 7de Juni, hvilken oplæstes, for Aaret 1854 ikkun er anvendt $\frac{1}{8}$ af Aarets Overskud til Fondets Forøgelse, og vil Selskabet saaledes nu kunne foretage den vedtagne Forandring med Uddelingsbeløbene m. v., der første Gang vil være at tage til Følge i Aaret 1855.

9) Paa Administrationens Indstilling bestemte Forsamlingen, at Beløbet af den Selskabet ved afdøde Silke- og Klædehandler J. H. Lunds Testament skjænkede Gave, der nu er indbetalt i Selskabets Kasse med i Alt 1,386 Rd. 51 $\frac{1}{2}$ s, skal optages i Selskabets almindelige Formue.

10) De uerholdelige Contingenter hos 5 Medlemmer, af hvilke 1 er død, ialt med et Beløb af 20 Rd. 4 s., besluttedes at skulle føres til Udgift i Regnskabet, hvorefter de paagjældende 4 Personer skulde udslettes som Medlemmer i Selskabet.

11) Slutteligen optoges følgende 61 Medlemmer i Selskabet:

Viinhandler F. W. Luplau.

Silke- og Klædehandler C. Haase.

- Brygger C. D. Friedel.
 Damestræderinde Jfr. C. Petersen.
 Høker N. Hansen Sjelbye.
 Rugbrødsbager N. Christensen.
 Toldassistent Røder.
 Silke- og Klædehandler C. Kromphardt.
 Tøisfabrikør J. E. Kromphardt.
 Strædermester N. C. Christensen.
 Capitain J. D. J. v. Recke.
 Bud H. P. Malm.
 Tømrer ved Holmen P. W. Due.
 Kleinsmedsvend N. J. Garstensen.
 Værtshuusholder L. B. Johansen.
 Rugbrødsbager F. J. Markmann.
 Sporemager J. Fricke.
 Afd. Sadelmager C. Paulsens Datter, C. B. M.
 Afd. Overkrigscommisair Rists Datter, D. D. J.
 Capelmusicus W. Carlsen.
 Commandeersergeant Wittendorff.
 Værtshuusholder N. Hansen.
 Dyparter paa Dampskibet Dania, F. C. Jensen.
 Skoemagermester C. T. Lindberg.
 Bryggersvend W. Hansen.
 Reebslagersvend N. C. Jensen.
 Værtshuusholder N. C. Bandy.
 Muursvend J. C. Becksher.
 Afd. Sæbehandler Christensens Datter, C.
 Afd. Capit. v. Ristsens Datter, F. C.

- Afd. Capit. v. Niissens Datter, W. A. G.
 Afd. Klædefabrikør J. Schmidts Datter, G.
 Skoemagermester N. P. Centervall.
 Reebstagermester S. G. Kruse.
 Tjener J. H. Birch.
 Skrådermester S. Torning.
 Bognmand J. J. Holmberg.
 Afd. Factor Rosenbergs Datter, A. M.
 Damestræderinde Jfr. A. G. Andersen.
 Handelsbogholder A. G. Møller.
 Snedfermester J. F. Møller.
 Typograph M. Haudrup.
 Garvermester L. D. Wulff.
 Politiebetjent J. Franck.
 Afd. Slagtermester Hansens Datter, G. G.
 Possementmagersvend H. J. Hansen.
 Commandeersergt. Bergamedys Datter, L. A.
 Bærtshuusholder Andersens Enke, L.
 Skoemagermester G. A. Klitgaard.
 Snedfermester J. L. Neve.
 Typograph A. Sivertsen.
 Modehandlerinde Jfr. N. M. Sivertsen.
 Bogbindermester N. W. Nielsen.
 Afd. Capit. v. Matthiesens Datter, N.
 Hjul- og Karetmagermester J. Andersen.
 Afd. Formand ved Toldboden N. Larsens Datter, N.
 Skoemagermester Joh. Lund.
 Modehandlerinde Jfr. A. Wivel.

Afd. Spisevært H. P. Lyngbyes Datter, A.

Tjener P. C. Svendsen.

Arbejdsmand Augustinus Datter, D.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 16de Januar 1855.

Garbrecht. C. Clausen. N. Stæger.

Carl S. Groth.

Oberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortsat.)

Da Greven herpaa fik Befaling til at gaae som Gesandt til Paris, ledsagede Capitain Gardiner ham dertil og fungerede blandt Andet ved det glimrende Indtog, Greven holdt i Paris, som Staldmester, og man siger, at den prægtige Anordning og Udførelse af hiint glimrende Ceremoniel især maa tilskrives Capitainens Omhu. Det var imidlertid ikke blot Dygtigheden i denne Retning, som erhvervede ham Greve Stairs Agtelse og Bevaagenhed, men denne lærte snart endnu andre Fortrin hos sin unge Ven at kjende, der bevægede ham til at skænke Capitainen en ganske særegen Tillid. Et Brev paa denne Tillid til Gar-

diners mandige Tausked og Klogskab var det, at Gesandten endnu i Løbet af Aaret 1715 sendte ham i et saare vigtigt Anliggende til London. Grev Stair var nemlig ved sin skarpe, dybt indtrængende Forstand og sine kloge Esterforskninger kommen paa Spor efter en hemmelig Plan af det franske Hof, ved hvilken Ludvig den Fjortende, der var bleven graa under Intriguer af den Art, syntes at ville sætte Kronen paa sit Livs Bedrifter. Denne Plan gik ikke ud paa Mindre end at styrte den brittiske Herskerfamilie og med den tillige den brittiske Frihed saavel som at føre Huset Stuart tilbage paa Englands Throne. — Allerede blev Alt forberedt til et snart forestaaende Oversald paa det trygge D-Rige, og det franske Hof var saa forvisset om det lykkelige Udfald af sine Planer, at En af den store Konges Raad ansaae det for sin Pligt at fraraade En af sine Bekjendtere, der vilde træde i engelsk Tjeneste, fra at gjøre dette Skridt. „Ehi“, sagde han, „i mindre end sex Uger vil der foregaae en Omvæltning af den bestaaende Orden, Huset Hannover vil da ikke være meer, Stuarterne ville atter sidde ved Roret“.

Gardiner fik det Hverv at bringe Resultatet af disse Opdagelser, der ikke godt lod sig nedlægge i Breve, til London. Hans Reise var lykkelig og hurtig. I en næsten utrolig kort Tid besøgte England sig i en vel udrustet Tilstand. Mod den franske kongelige Raads Forudsigelse satte Gardiner nu med ubesindig Kjæthed en lignende. Han sagde nemlig engang, under sit

Ophold i England, at Kongen af Frankrig (om hvis flette Sundhedstilstand Capitainen var vel underrettet) ikke kunde leve i sex Uger endnu. Denne dristige Uttring var kommen nogle franske Spioner for Dren og af disse strax bleven rapporteret til Hoffet i Versailles. Da skrev Gardiners Venner til ham, at han for Alting ikke maatte haste for meget med at vende tilbage til Paris, dersom han ikke havde Lyst til at opslaae sin Bolig i Bastillen.

(Fortsattes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 5.

Løverdagen den 3^{die} Februar 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhisse Officin.

Oberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortsat.)

Faren var imidlertid snart forbi, thi, endnu inden de saa kjæft forudbestemte sex Uger vare halv forløbne (den 1ste September 1715), døde Ludvig den Fjortende, denne Folkenes Pest og Svøbe, og man siger, at hans Død var bleven fremskyndet ved Gardiners Forudsigelse. Da nemlig Kongen snart derpaa, efterat man havde berettet ham den dristige Englænders Forudsigelse, sad offentlig til Taffels, bemærkede han paa eengang den engelske Gesandt iblandt Tilskuerne. Denne var

ham allerede paa Grund af hans aabne redelige Sindelag og hans trofaste Hengivenhed for sin Herre modbydelig, og et saadant Sindelag stod i største Modsigelse med Ludvigs hele Væsen; men denne Modbydelighed var end mere bleven forstærket ved Gardiners Yttring. Da derfor den gamle Konge, som just endnu nys havde siddet ganske sammensunken af Svaghed, fik Die paa Grev Stair, anstillede han sig, som om han med Gæt vaagnede af dybe Dremmerier, satte sig i en opreist Stilling og tvang sig til en tilsyneladende stor Munterhed, hvorhos han tog Mere til sig af Retterne og Drikkevarerne, end der i enhver Henseende var ham gavnligt. Tillige sagde han gjentagne Gange til Hertugen af Bourbon, som opvartede ham ved Taflet, med fremkonstlet godt Lune: „Mig tykkes, af en Mand at være, der saa snart skal døe, spiser jeg med temmelig god Appetit.“ — Men denne Affectation kom den alderstegne Konge, der i nogen Tid havde været vant til meget strengt Maadehold, meget dyrt at staae. Han kom sig ikke efter Følgerne af den Indigestion, han ved denne Leilighed paadrog sig, men døde af samme i kortere Tid end fjorten Dage. Derfor sagde nogle vittige Hoveder dengang: „Den gamle Ludvig den Fjortende var tilsidst dog endnu bleven ombragt af en Englænder.“

Gardiner vendte strax efter at have modtaget Efterretningen om Kongens Død, tilbage til Paris. Fra dette Tidspunkt af naaede hans indre Fordærvelse, hans udfævende vilde Liv det høieste Punkt.

Det franſke Hof var under Hertugen af Orleans's Regentſkab en Samlingsplads for alle Wellyſtens og Skændſelens Grueligheder, og talloſe Fremmede fra alle Lande i Europa bare den forpeſtede Sump's Gift, tilhyllet under et fornemt Bæſen, videre ud iblandt alle Folkefærd. En ſaadan fræk Uſædelighed ſom den, der her antog Navn af Galanterie og Kjærlighedshistorier, var ganſke efter Gardiner's Sind, hvem hans mandigſmukke Skikkelse, hans Livfuldhed og hans fine Adfærd gjorde til en Yndling i alle fornemme Selskaber. Alligevel beſøgte, midt i denne hans dybeſte Fordærvelſes Periode, da mange bedre ſindede Landsmænd ſkyede hans Dmgang og hans Nærhed, for ikke at forføres af ham, hans Barndoms gode Engel ham endnu fra Tid til anden; alligevel hævede ſig ſelv i denne Tid hans Samvittigheds Røſt, rørte ſig i ham Længſelen efter Sjælens Fred med Gud. Saaledes ſagde han engang, greben af indvortes Anger, da nogle af hans Venner priſte ham lykkelig, og da en Hund juſt i det Samme kom ind i Bærelſet, med dybtbevæget Hjerte: „O, gid jeg var denne Hund!“ — Ogsaa prøvede han undertiden endnu, af gammel Vane fra Barndommens Tid, paa at opløſte ſine Tanker i Bøn til Gud. Men, da hans Samvittighed ſagde ham, at en ſaadan Bøn ikke kunde have noget Værd ſamtidigt med det Forſæt i Hjertet at fremture i Synden, men at den kun var Hyfleri, ophørte han, iſtedetfor at fatte det Forſæt at forbedre ſig, ganſke med at bede og levede nu endnu frækkere end før

uden Gud i Verden, som det syntes, ilende Forstokkelsens Dom imøde.

Men saa dybt Gardiner end var sjunken i anden Henseende, saa havde Gud dog bevaret ham for Drukkenstabens Last, ved hvilken hans dyriske Bildhed vilde være bleven endnu frygteligere og ulægeligere. Ligeledes fulgte Guds Langmodighed ham endnu bestandigt ved gjentagne Gange paa mærkelige Maader at frelse ham af Livsfare. Saaledes styrtede, da han engang red som Coureer paa Veien til Calais, hans Hest med ham, idet han red hurtigt ned ad en steil Høi, og den slog saadanne Kolbøtter, at den tilsidst kom til at ligge underst. Han selv reiste sig, ganske uskadt, efter dette farlige Fald op fra Jorden; men Dyret havde styrtet sig tildøde.

Da han nogle Uger sildigere vilde vende tilbage med Paketbaaden fra England til Frankrig, blev Fartøiet midt i den mørke Nat greben af en voldsom Storm og drevet hen mod den hollandske Kyst. Herved kom det i en saa frygtelig Fare, at Capitainen formanede Gardiner til nu, hvis han var i Stand dertil, at tænke paa at gjøre sin Bøn til Gud, thi inden saa Minutter vilde Fartøiet ligge paa Havsens Bund. Da hævede sig den før saa frække Synder til en inderlig Bøn om Redning og Naade. Og Gud hørte hans Bøn; Stormen lagde sig, Fartøiet naaede snart efter Calais. Imidlertid havde selv denne Guds Forbarmelse gjort et saa lidet blivende Indtryk paa ham, at

han, efter at være vendt tilbage til Paris, da denne Begivenhed blev bekjendt og nogle af hans vilde Kamerater gjorde sig lystige over hans Bøns store Kraft, svarede dem: „at det just havde været Midnat, en Tid, da hans gode Moder og Tante pleiede at sove, ellers vilde han have overladt disse den Uleilighed at bede.“

Saaledes spottede Gardiner endnu over Guds forbarmende Naade, saa Dage maaskee, før denne Forbarmelse, der udvælger, hvem den vil, med mægtig Haand drog ham ud af den indre Dødsfare og rev ham ud af Fordærvelsens Snarer.

Det var henved Midten af Juli 1719, da han en Aften opholdt sig i et lystigt Selskab. Klokken 11 om Natten stillet man ad, men Klokken 12 ventede en bolerst gift Kone, der havde sat den Ulykkelige et Stævne, paa hans Komme.

Ventetimen fra 11 til 12 skal da tilbringes paa en eller anden underholdende Maade. Det falder ham ind at læse, og, idet han iblandt sine Bøger søger efter en, der kunde fordrive Tiden for ham paa en behagelig Maade, faaer han fat i en af religiøst Indhold, hvilken hans gode Moder eller hans Tante, uden at han havde bemærket det, ved hans sidste Besøg i England havde pakket med ind i hans Vadsæk. Den lille Boggs Titel var „Den christelige Krigsmand“. — Af Nysgjerrighed flaaer han op i den, fordi han haaber at finde mangan morende Hentydning til hans Stand deri; han blader i den, dog uden synderlig Deeltagelse, da tykkes det

ham, at der falder et ganske særeget Lysskær paa hans Bog. Han seer i Beiret, og foran ham viser sig, omstraalet af lysende Glands, Han paa Korsfætt, der var bleven aabenbaret i Kjødet, for at frelse Syndere fra Fortæbelse, og en Røst sagde til ham: „Synder, dette led jeg for dig, — og hvad er nu din Laf derfor?“

Gardiner gribes af en mægtig Skræk; han synker som livløs tilbage i sin Lænestol. Da han atter kommer til sig selv, er Synet forsvundet, men ikke tillige med det den dybe Bevægelse i hans Indre, der var af en ganske anden Art og Kraft end enhver anden Bevægelse, han indtil det Dieblif ellers nogensinde havde følt i sit Liv.

Paa Balpladsen ved Kamille's havde de brændende Smerter i hans Saar, havde Synet af den sig nærmende Død ikke kunnet udrydde det letfindige Hjertes Higen og Tragten efter det, der er jordisk og forgængeligt; Kanonerne's Torden i saa mangt et blodigt Slag, hans Redning ved Calais og hiin anden i Nattens Storm hiinsides Harwich havde ikke mægtet varigt og grundigt at bøie hans Hjerte for den almægtige Gud; Kjarlighedens Røst, der havde talt til ham gjennem hans Moder og saa mange tusende lykkelige Livstilskifelser, havde ikke været i Stand til at vække nogen Kjarlighed hos ham til denne forbarmende Gud. Hvad alle disse det udvortes Menneffes Skæbner ikke havde formaaet, det bevirkede imidlertid paa eengang og plud-

seligt hiin mindeværdige Begivenhed, der vederfores det indre Menneſte. Udrevne lige til Roden vare alle de ſaa mægtigt vildfarende Tanter, de onde Lyfter i hans Sjæl, hvoraf han endnu for ſaa Timer ſiden var bleven ſaa vildt omtumlet: det Gamle er forbigangt, den nye Skabning er begyndt i ham. Der er givet ham et nyt Die, ſom med ubefkrivelig dyb Bevægelse her ſeer hans egen, dybtſjunktne Tilſtand og hiſt, ligeoverfor ham, en Godhed, hvis Forbarmelſe er endnu ſtørre end Menneſtens Fordærvelſe. Iſtedetfor alle andre Tanter fylder nu kun den ene Tanke hans Sjæl, at han hidindtil ſaa høiligen har bedrøvet, har fortørnet denne milde Herre; iſtedetfor alle tidligere Siandsbevægelſer var der nu kun bleven een tilbage i hans Hjerte, den inderligſte, dybeſte Anger, det længſelfulde Duſte, at han dog ikke ſaaledes med Hænder og Fødder maatte have ſtødt ſin Herres og Frelsers Kjærlighed fra ſig.

Og dette maa viſtnok gjælde ſom et ſikkert Beviis for hiin indre Begivenheds høiere, guddommelige Oprindelſe, en Begivenhed, hvilken vi for Reſten psykologiſt kunne forklare og udlægge, ſom vi ville. Havde Gardiner maafkee ſovet, og var Aabenbaringen en Drøm, eller var hans Phantaſte ſaa opflammet ved Biin eller anden Sandſernes Ruus, at han indbildte ſig at ſee, hvad der ikke var at ſee? Men hvilken anden Drøm eller hvilken Biin eller anden Sandſernes Ruus har vel nogenſinde virket det, ſom her foregif

med et saa stærkt forvildet, og derfor saa trodsigt og ubøieligt Hjerte?

Men vi ville betragte den umiddelbare Birkning af denne mærkværdige Begivenhed paa vor, midt i hans blomstrende Liv, midt i Forvildselsernes Strøm saa mægtigt rammede Krigsmand noget nærmere. Hiin mærkelige Nat og endnu flere derpaa følgende Nætter tilbragte han uden Søvn, uden Rast og Ro; hverken om Dagen eller om Natten viger den tungt trykkende Tanke fra ham: „Et saadant Uhyre af Utaknemmelighed har jeg været imod Ham, som mine Dine saae gjennemboret, martret for mine Synders Skyld“. Han kan ikke begribe, hvordan han hidtil kan have været saa bedaaret af Synden, saa „forgabet“ i den, at han istedetfor denne evige Godhed har kunnet elske og søge skammelig Lyst, istedetfor Freden med Gud, den dyriske Sandseligheds Ruus.

(Fortsattes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 6.

Løverdagen den 10de Februar 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Dfficin.

Oberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortsat.)

Man viser sig atter blandt Mennecker, men som et uhyre Vidunder i deres Dine. Thi fra nu af og til sit Livs Ende var han i sit Væsen og i sin Vandel ganske det Modsatte af hvad han forhen havde været: ærbar og kydsk, i Ord og i Gjerninger straffende alt ugudeligt Væsen, og fuld af sand Bæmmelse og Modbydelighed for Alt, hvad der før havde udgjort hans fjæreste Lyst.

I tre Maaneder (indtil Enden af October) var Gardiners Sjaeletilstand forøvrigt meget trykket og glædeløs. Han saae bestandigen kun sin Syndesskyld, der for evigt fjernede ham fra Gud, kun lidet eller intet Haab om Tilgivelse; han troede, at en pludselig Død og saa Dommen om søie Tid forestod ham. Men, om end denne Frygt skulde være grundet, saa vilde han dog anvende det korte Liv, som Gud endnu maatte forunde ham for den evige Pine „saa fornuftigt og nyttigt, som det kun var ham muligt“. Han bøiede daglig flere Gange, ja mange Gange, sine Knæe og sit Hjerte for den Albarmhjertige og anraabte — saa haabløs, hans Tilstand end tyktes ham, — Gud om at redde ham fra Fordærvelsens Snarer. Herrens Tjeneste, Bestæftigelsen med Ham og Hans Ord var hans eneste, hans kjæreste Underholdning; hiint Mod, som hidtil havde ført ham paa den udvortes Kres Bane, i Kampen mod hans Konges Fjender, og gjort ham stærk til hæderlige Bedrifter, det drev ham nu til Kamp af en anden Art, mod hans Herres og Frelsers Fjender. Intet Dieblif betænkte han sig paa — saa tungt og suurt, denne Art Frimodighed end i Begyndelsen faldt ham, — aabent at bekjende det nye Liv, som rørte sig i ham; hos sig selv og hos Andre kaldte han Synden ved sit rette Navn: en Bederstyggelighed for Gud og Folkenes Fordærvelse; dem, der spottede over og tvivlede om den guddommelige Aabenbaring i Christo, søgte han at beseire og vinde ved sin egen indre Dverbeviisnings Kraft.

Denne alvorfulde Iver indvirkede ham i mange særegne Tilfælde, af hvilke vi her kun ville nævne et, som synes at være forekommet strax i de første Maaneder efter hans Omvendelse.

I Paris levede paa hiin Tid en Engellænderinde af høi Rang og udmærket (saakaldet) Aandsdannelse, og derfor meget anseet i alle den fornemme og høitdannede Verdens Kredse. Denne Dame var ifølge sine Grundsætninger en erklæret Deistinde og gjorde sig meget til af sin Skarpsindighed og sin dialektiske Færdighed, hvormed hun forsvarede sin saakaldte naturlige Religion imod Aabenbaringstroens Grunde. — Gardinerer bekæmpede imidlertid Ladhens Anskuelse med hiin ædle, beskedne Frimodighed, der i saadanne Tilfælde var eiendommelig for ham, og lagde ikke Dølgemaal paa, hvor dybt hans Modstanderindes Selvforblændelse berøvede ham. Da udfordrede hun ham formeligt: han skulde beramme en Dag, paa hvilken de begge kunde drøfte Sagen mere udførligt og stille Grunde og Modgrunde op mod hverandre. Denne Tvekamp i Ord skulde finde Sted „ved et Middagsmaaltid i Damens Huus, Gardinerer kunde bringe en Geistlig med sig som Secundant, en protestantist eller en romersk-katholisk, ligesom han selv vilde“.

Vor Krigsmand var ved denne Udfordring sat i større Forlegenhed og Bekymring end nogensinde forud ved en Udfordring selv til den farligste Tvekamp med Vaaben. Den Tanke, at han, „en Christen paa

sex Uger“, ved en Udygtighed i Striden kunde sætte en saa stor og god Sag i et ufordeeligt Lys, fyldte ham med Bekymring. Dog holdt han det for sin Pligt ikke at afflaae Tilbuddet. Han rustede sig paa den bedst mulige Maade. Jalvorlig og uafsladelig Bøn anraabte han Gud, at Han, som kan „grundfæste en Magt og berede Lov af de Umyndiges og Diendes Mund“, dog vilde gjøre ham stærk til at forsvare Hans hellige Sandhed paa en overbevisende Maade. Desforuden tænkte han over de bedste og meest overtydende Grunde, hvormed den aabenbarede Sandhed lod sig forsvare mod den saakaldte naturlige Religions Angreb.

(Fortsættes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 7.

Løverdagen den 17de Februar 1855.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhuse Officin.

Oberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortsat.)

Hans Hjerte var saa opfyldt af denne Gjenstand, at han paa den berammede Dag, uden at vide det, kom langt tidligere til Ladhens Huus, end man havde ventet ham der. Saaledes havde han Leilighed til før Middagsmaaltidet endnu i to hele Timer at tale med sin Modstanderinde, hos hvem der endnu ikke befandt sig Andre end to af hendes unge Slægtninge. Først søgte han at bevise, at Apostlene, naar de fortælle om Guds store Gjerninger, paa hvilke de Christnes Tro især er grundet, hverken selv vare

skuffede og førte bag Lyset, eller, at det kunde være deres Hensigt at skuffe os. Idet han talede saaledes, bemærkede han selv til sin store Glæde, at det faldt ham meget let at bevæge sig i denne Samtale baade i Henseende til Indhold og Udtryk. Ogsaa den ædle Lady var forbauset over denne hans Tales uventede Kraft; hun hørte paa ham med Opmærksomhed, og, skjøndt han standsede og taug lidt ved Enden af enhver enkelt Sætning, saa afbrød hun ham dog ikke, før han ganske havde udtalt. De Indvendinger, hun herpaa opkastede mod Gardiners Grunde, gjendrev denne saa godt og træffende, at den ædle Lady ikke kunde tilbageholde sine Taarer; det var første Gang, at en Mand, fyldt med Sandheden af Gud, traadte hendes, paa Verdens Viis flint dannede Mand imøde. Virkningen af denne Samtale kunde længe spores hos hende; aldrig hørte man hende mere bruge vantroe Ord, end ikke yttre Tvivl om Aabenbaringsens Sandhed.

Allerede tidligere blev det berørt, at Sandhedens frimodige Bekjendelse ligeoverfor Sjendernes bestandige Spot i Begyndelsen faldt vor Krieger meget tungt og suurt. Vi maae ikke glemme, at den saakaldte Gressfølelse af Naturen og ved lang Forvænnelse var hans ømfindtigste Side, og at han hørte til en Stand, der næsten lever mere af Gæde hos Menneffene end af Brødet. Selv en spottende Mine vilde tidligere have forekommet ham at være en Fornærmelse, der kun kunde udslettes enten med Fornærmerens eller den Fornærmedes Blod; nu

maatte han af Kjærlighed til Evangeliet finde sig i at overeses med hele Strømme af Spydheder og fræk Bespottelse. Hellere vilde han — efter hvad han sildigere tilstod — med Sværdet i Haanden have gaaet et heelt fjendtligt Batterie imøde end saaledes sine Modstanderes uophørlige Spottegloser. Men det gif ham i denne Kamp, hvori han møisommeligt maatte tilkæmpe sig hver Fingersbred Land, som en brav Soldat i det første Slag, hvori han tager Deel. Han gaaer modigt frem, endskjøndt hans Natur gyser for det endnu uvante Syn af Dødens Rædsler. Saaledes veg Gardiner heller ikke eet Haarsbred i Kampen for den engang erkjendte Sandhed, og med hver ny modig Beksjendelse voxede hans indre Kraft, saa at der snart indtraadte en Tid, hvor han skammede sig ved og neppe var i Stand til at begribe, at der havde ligget ham saa megen Magt paa Verdens Aere.

I disse en bestandig Selvfornægtelses Gjæringer styrkedes og befæstedes han ved sin bestandigt voxende Erkjendelse af den aabenbarede Sandhed. De Prædikener, han havde hørt i det daværende Schweizer-Kapel i Paris havde været ham gavnlige i høi Grad; gavnligere endnu Hjertets bestandige Omgang med Gud i inderlig Bøn og Betragtning af Hans aabenbarede Ord. Dette aabenbarede Ord var det ogsaa ene og alene, der paa eengang, efterat han længe havde svævet mellem Frygt og Haab, skjænkede ham den indre Fred med Gud, Trost og Glæde i den Helligaand. Det var i

October 1719, da han blev deelagtig i alle disse det evige Livs Gøder og Kræfter ved en dybere Forstaaelse af følgende Sted i Pauli Brev til Romerne (Cap 3 B. 25 og 26.): „Hvilken Gud haver fremstillet til en Forsønning formedelst Troen paa hans Blod; for at vise sin Retsfærdighed ved de forhen begangne Synders Forladelse i Guds Langmodighed; for at vise sin Retsfærdighed paa den nærværende Tid; at han maa være retfærdig, og gjøre den retfærdig, som er af Jesu Tro“.

Fra nu af begyndte der en salig Vederqvælgelses Tid for Gardiner. Al Angest, al Frygt og Forsærdelse over hans Synders Storhed var tagen bort fra ham; i Stedet derfor var hans Hjerte blevet opfyldt med en uudsigelig Glæde, der ikke lod ham sove i tre Nætter, uden at han derfor følte nogen Udmattelse; thi denne Glæde i Herren styrkede og qvægede hans Aand samt Sjæl og Legeme mere end Alt, hvad Verden kalder vederqvægende. Dette var ikke nogen hurtigt forsvindende Opbrusning af de menneskelige Naturkræfter, liig den, Sværmeriet nu og da er i Stand til at fremkalde; thi syv Aar efter kunde han med Sandhed sige, at hans Hjerte endnu bestandigt var gennemtrængt af den settsomme levende Følelse af Guds Kjærlighed i Christo, som han havde følt i det Dieblif, denne hans „første Kjærlighed“ var vaagnet i hans Indre. Den ene Tanke, Tanken om Ham, hvem hans Sjæl elskede, forlod ham intet Dieblif ganste; thi, om den end i det nødvendige Samqvem med andre

under de udvortes Kaldsforretninger traadte lidet tilbage, saa vendte den dog strax igjen tilbage i sin fulde Kraft og Viflighed, saasnart den overvattes lykkelige Mand var alene; selv den korte Sovn, han undte sig, var kun en Udhyisen i Ham, og, naar han opvaagnede, da var han endnu hos Ham. „Jeg føler mig saligere (saaledes skriver han den 25de Januar 1720 til sin Moder), end noget Menneſte er i Stand til at tænke sig det, naar han ikke er fuldkommen i ſamme Sjælsſtemning ſom jeg, hvilket det ikke ſtaaer i Menneſkets Magt at tage ſig eller at give nogen Anden, hvilket Ingen annammer, med mindre det bliver givet ham herovenfra“.

Allerede fra denne Tid, ſaa ſynes det, vænnede Gardiner ſig til en Leveorden, hvilken han fra nu af næſten uden Undtagelſe forſatte indtil ſit Livs Ende. Han ſtod op Kloffen 4 om Morgenen og tilbragte derpaa de to Timer til Kloffen ſex med Andagtsøvelſer: med at læſe, med Betragtninger og Bøn, hvilken ſidſte hos ham havde en ſaadan Kraft og Inderlighed ſom hos ſaa andre Menneſter. Men, naar han — ſom f. Ex. paa Reiſer, eller paa Krigsmarſcher — allerede maatte forlade ſit eensomme Værelſe før Kloffen 6, ſaa ſtod han forholdsmaſſigt tidligere op; f. Ex., naar han allerede Kloffen 4 ſkulde til Hæſt, ſaa begyndte han ſine Andagtsøvelſer idetmindſte allerede Kloffen 2. Paa ſamme Maade ſøgte han ogsaa om Aftenen at vinde Tid til diſſe ſtille Andagtsøvelſer; og, for at „hans Hjerte ikke ſkulde beſværes“ ved Spiſe, nød han kun meget ſjel-

Brød og noget Biin. Klokken 10 begav han sig til Hvile. Herved var det nu ganske i Særdeleshed denne daglige, trofaste Mandens Opføttelse til Gud, der gav Følelsen af Hans Nærhed en saadan blivende Varighed hos ham, at Alt, hvad han gjorde og talte, ligesom var gjort og talt for den alvidende Guds Dje.

Det er nu paa Tide, at vi atter optage den ovenfor afbrudte Fortælling om Oberst Gardiners udvortes Livstilskikkelser. I Aaret 1715 var han, hvad vi allerede have berettet, bleven Capitain; i Aaret 1717 blev han udnævnt til Major. Da imidlertid det Stanhope'ske (sildigere Harrington'ske) Dragonregiment blev opløst den 10de November 1718, kom han i nogen Tid ud af Tjenesten, men fik imidlertid af Hans Majestæt Kong Georg den Første en egenhændig Tilfikkering om, at han skulde faae den første Majorspost, der blev vacant ved et eller andet Dragonregiment, hvilken Tilfikkering nogle Aar efter gif i Opfyldelse, da Majorsposten i det Croft'ske og snart derpaa i det ældre Stair'ske Dragonregiment blev vacant. Da vi her nu engang have berørt vor Krigers Standsforandringer, saa tilspøie vi endnu fun, at han i Aaret 1730 blev udnævnt til Oberstlieutenant og i Aaret 1743 til Oberst.

I hiin Mellemtid, mellem hans Regiments Opføttelse og hans Befordring til et nyt: i Midten af 1720, forlod han altsaa Frankrig, der havde været saa

farligt og dog paa den anden Side saa velsignelsesrigt for ham, og vendte tilbage til sit Fædreland. Her havde der iblandt hans fordums Bekjendtere og Venner udbredt sig det almindelige Rygte, som ogsaa havde fundet Tiltro, at Gardiner var bleven i høi Grad forrykt. Majoren havde allerede i Frankrig erfaret denne Mening, som man nærede om ham i England, og forudsaae, at det vilde give Anledning til mangehaande Udfald imod ham, til hvilke han, ikke for sin egen, men for sin Herres Wres Skyld, ikke kunde tie. For paa eengang at gjøre en Ende paa alle disse forventede Angreb, bad han en fornem Ven, som han vilde besøge paa dennes Landsted, om han paa en dertil berammet Dag vilde indbyde hos sig flere af deres fordums lystige Ungdomsfæller, saa vilde han meddele Selskabet nogle Ord til sit Forsvar. Paa den bestemte Dag indfandt der sig et talrigt Selskab. Man vidste, at Major Gardiner kom. Allerede ved Bordet faldt der mange stiklende Hentydninger, som Majoren kun lidet tog til Gjenmæle imod. Men, da Taflet var hævet, bad han, om man vilde høre ham i nogle Minutter med Taalmodighed. Herpaa erklærede han sig aabent og alvorstfuldt med Hensyn til sin indre Overbeviisning og udtalte sit Forsæt „med Guds Hjælp at leve og døe i Overeensstemmelse med denne Overbeviisning, om han saa skulde tabe Alt derved, om han end for dens Skyld skulde blive en Gjenstand for den skarpeste Dadel og den bitterste Spot“.

Bed denne som ved andre lignende Leiligheder for-
 taug Majoren forresten den ovenomtalte, mærkvær-
 dige Tildragelse, som havde været den første Grund
 til den paafaldende Forandring, der var foregaaet med
 hans hele Væsen; thi i denne Henseende var han i den
 Grad tilbageholdende, at han i Begyndelsen selv holdt
 denne Deel af sin indre Historie skjult for sin elskede
 Moder.

(Fortætted.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 8.

Løverdagen den 24de Februar 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Oberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortsat.)

Efterat han saaledes paa den meest maadelig og mest indlysende Maade havde udtalt, hvad der var hans Livs Overbeviisning og Rettesnor, og nu i Rolighed havde udviklet sine Grunde derfor, opfordrede han de Tilstedeværende til, at de nu for deres Vedkommende, om de vare i Stand dertil, skulde føre Beviset for, at et irreligiøst og udsvævende Liv var bedre end et Liv, der førtes i Herrens Frygt og Kjærlighed. „Han selv havde jo gjort Erfaringen: alle Sandsernes Fornøielser,

alle Verdens Glæder og Lyster havde han nydt, men ikke fundet den sande, rette Lykke, som Religionen ydede ham, i nogen af dem“.

Adskillige af de Tilstedeværende vare maaffee allerede i Færd med at ruste sig til et Svar, da gjorde den vakkre Huusvært en Ende paa Striden med de Ord: „Lader os nu tale om noget Andet. Vi holdt denne Mand for en Taabe, og nu har han beviist os, at det er os, som ere Taaber“.

Denne ene Samtale sparede ham for Fremtiden mangen overflødig Strid. Da man fremdeles fandt ham ligesaa venlig og freidig glad i Dmgang som hidtil, men derhos ligesaa urokkelig fast i sin Bestlutning, holdt man op med videre at forurolige ham. Ikke en Gnefte af de Befjendtere og Benner, han især foretrak, ophørte paa Grund af den nu med ham foregaaede Forandring at være hans Ven; mange skattede og agtede ham endnu høiere end hidtil, uagtet de derfor ikke kunde bestemme sig til at følge hans Exempel.

Den 7de October 1725 døde hans dyrebare Moder, med hvem han siden sin Hjemkomst til England i personligt og skriftligt Samqvem ofte havde nyt en Forsmag af hiint evige salige Samliv, som venter os hisset i Fredens Land. Hendes Livs sidste Aar vilde ikke have været frie for mangen udvortes Nød og Mangel, om ikke hendes Søn troligen havde understøttet hende af sin Pension. Paa et af hendes sidste Breve, hvori hun udtaler sin Taknemmelighed i denne Anledning, svarer

han: at det i hans Dine er en stor Lykke, at Gud har sat ham i Stand til at bevise sin elskede Moder en lille Erkjendtlighed for al mod ham udviist Omhed og Trostløb, men fremfor Alt for hendes uafsladelige Bøn for hans Sjæl, hvilken Gud allerede nu saa øiensynligen havde kronet med Velsignelse og som han endnu fremdeles vilde frone dermed. —

Forøvrigt finde vi kun lidet Mærkeligt i Oberstens udvortes Historie fra denne Tid, men desto rigere udviklede sig ved Guds store Forbarmelse hans indre Liv, og han nød i fuldt Maal allerede herneliden Evigheds Glæder.

Han opholdt sig dengang, efter atter at have faaet Ansættelse ved et Regiment, meget i Skotland. Her som andetsteds vare de Dage, han tilbragte i Eensomhed paa Reiser eller i landlig Stilhed, ham de dyrebareste og nydelsesrigeste. Da hævede sig, ligesom paa Drnevinger, hans Sjæl i Bøn og Lovsang.

I et Brev fra hiin Tid yttre han sig blandt Andet saaledes til en af sine Venner: „Jeg vandrede paa Kystbjergstrækningerne, ligeoversfor Irland, og, desom jeg var i Stand til at beskrive Dem, hvad der her foregik i mig, saa vilde De indrømme mig, at jeg havde langt større Grund til med Tak og Priis at ihukomme min Gud paa Bort Patricks Høie end David i Landet ved Jordan og paa Hermonim. Jeg kæmpede her i Bøn og med hede Taarer med Pagtens Engel og slap ham ikke, før han velsignede mig. Skulde jeg

omtale alle de Naadegaver, som Gud har velsignet mit Hjerte med siden min Afreise fra Dem, saa kunde jeg ikke gjøre Andet i flere Dage end skrive. Jeg haaber, at De tillige med mig vil takke Ham, der lod Deres uværdige Broder i Herren vederfares saadan Naade“.

Men ogsaa Gardiner maatte, ligesom alle Sjæle, der gaae den samme Vej, erfare, at den Christnes indre Liv ikke bestaaer i disse salige Fornemmelser, men i „Beviisning af den Kraft“, som skjænkes herovenfra, og som bliver, selv naar hiin salige Sjælens Føde en Tidlang undrages den. Bistnok faldt det ham ubeskrivelig tungt og bedrøvede det ham saare, da han nu paa eengang, efterat hiin glædelige Tilstand havde varet i syv Aar, følte sit Hjerte saa koldt og dødt, saa uskiftet endog kun til Bøn og Herrens Priis. — Da han saaledes engang følte sig ret dybt bedrøvet, drømte han, at han saae sin dyrebare Forløser vandre paa Jorden. Da fulgte han Ham, som hans Sjæl elskede, hen over en vidtstrakt Slette, skjøndt dybt bekymret, fordi hans Herre ikke talede eet Kjærlighedens og Trøstens Ord til ham. Endelig kom de begge til en Kirkegaardsport, da vendte Herren sig om til ham, og saae smilende paa ham med et Blik, der fyldte hans hele Sjæl med unævnelig Henrykkelse. Denne Drøm ydede ham dengang megen Trøst. Skulde end, saaledes sluttede han heraf, hans Vej føre gennem meget Uveir og Mørke, saa vilde hans Frelser dog engang i Dødens Stund see paa ham med Kjærlighed. — Men denne Drøm var, som den engelske

Levnetsbeskriver bemærker, ogsaa endnu i anden Henseende mærkelig som en paafaldende prophetisk. Netop saaledes som den aabne Slette, som Gardiner dengang saae i Drømme, netop saaledes var den Valplads beskaffen, paa hvilken han modtog sit Banesaar i den hæltemodige Kamp for sin Konge og for Herrens Sag. Man bragte ham endnu aandende og levende ind i Præstens Huus paa Kirkegaarden ved Trannet, hvor han derpaa saa Minutter efter gif ind til sin Herres Glæde.

Vi skulle imidlertid endnu, inden vi beskrive denne troe Tjeners sidste Dieblif, ledsage ham gjennem mangt et Leveaar paa hans velsignelsesrige Vandring.

Den 11te Juli 1726 formælede Gardiner sig med den ædle Lady Francisca Erskine, der af ganske Hjerter med ham istemmede Josvas Beslutning: Men jeg og mit Huus, vi ville tjene Herren. — I Sandhed, dette var et Huus, som Gud havde velsignet med sine bedste aandelige Velsignelser. Her læstes og betragtedes Guds Ord ivrigt, og Bønnens og Lovsangens Røst forstummede aldrig. Da Gardiners Familie vorede, havde han bestandigt en Geistlig boende hos sig, der var hans Kapellan og tillige hans Børns Opdrager. I dennes Fraværelse overtog Obersten selv Ledelsen af Huusandagten, og Alle, som havde den Lykke at bivaane en saadan (thi heller ikke ved Fremmedes Besøg lod han sig forstyrre i sin huuslige Orden), vare opbyggede og inderligt rørte over den Alvor og den hjertelige Andagt, Gardiner ved saadan Leilighed lagde for Dagen. —

Ligesaa holdt han ogsaa sig selv og alle Sine tillige med sit Lyende med stor Zver til at besøge den offentlige Gudstjeneste.

I Forholdet til sin Hustru var han en om og fjærlig Ven, en utrættelig, trofast Fører og Ledfager paa Livets Bei; hans inderlige Kjørlighed til sine Børn forede ham aldrig til nogen, for de unge Sjæle fordævelig, svag Overbærenhed med deres Feil, hvilke han altid straffede med Alvor, men aldrig med en Haardhed, som kun forbittrer. Denne Hustru, disse Børn vare det dyrebareste jordiske Gode, han eiede. Og netop her var det, hvor Gud satte hans Kjørlighed til ham paa saa haarde Prøver.

Gardiner var just i sit Kalds Pligter fraværende fra sin Familie i Herfortshire, da han i Juli 1734 fik Efterretning om, at hans Børn vare blevne angrebne af Kopperne. Han blev imidlertid snart trøstet ved et Brev, hvori der meldtes ham, at hans Søn var i Bedring. Han havde netop i sit Svar paa dette Brev udtalt sin inderlige Tak til Gud, fordi Faren var bleven afvendt, da modtager han, saa Timer efterat hans Brev er afgaaet, et nyt Brev med Efterretningen om hans elskede Barns Død. Men det Brev, han herpaa skrev til sin Kone, vidner ved sit Indhold tydeligt om, at ogsaa i denne Prøvelse Hans Kraft ikke forlod ham, som er de Svages Styrke og de Bedrøvedes store Trøst. „Glæden (saaledes skriver han) over din stille Hengivelse i Guds Willie er større hos

mig end Smerten over vort elskede Barns Død. Det er nu gjemt paa et trygt Sted, det er saligt; vi skulle vel engang gaae hen, hvor det er; men det kommer aldrig mere ned til os. O, at vi dog stedse havde vor Død for Die! — Ja, vi skulle snart følge efter; velsignet være den os, den skønne Dag, paa hvilken dette Syndens og Dødsens Legeme skal tages fra os, under hvis Byrde vi sukke, og som var et Smertens Huus for os herneiden. Jeg havde gjerne, med Tak til Herren, glædet mig over, at vor Francis' Tilstand saaledes havde bedret sig; men jeg har ogsaa med Hensyn til hende hengivet mig i Guds Villie. Vi tør ikke selv vælge, hvad der er os tjenligt, og vel os, at vi ikke tør det, thi vi vilde saare ofte træffe et slet Valg. Og derfor er det vor Wiisdom og vor Bligt, ikkun at henstille Alt til Herrens Raade, som har lovet, at alle Ting skulle tjene dem tilgode, som Ham elste. Og Han er trofast, som har forjættet dette, og vil lade dette sit Ord gaae i Opfyldelse paa os, naar vor Wantro ikke hindrer Ham".

Den tungeste Prøvelse af denne Art, han havde at gennemgaae, var hans anden Søns Død; det var et Barn, der skjænkede de skønneste Forhaabninger og var elskelig fremfor alle andre. De, som kjendte denne sjældne Dreng, saae i ham, saa ung han end var endnu, Familiens tilkommende Bryd og en Velsignelse for det menneskelige Samfund. Han døde pludselig af en Sygdom, der neppe havde været 15 Timer, i October 1735,

- endnu ikke fuldt sex Aar gammel. Alle Venner af Familien frygtede for, at dette pludselige Slag ganske vilde knuse de vmtelskende Forældres Hjerter, men den lykkelige Fader holdt sig opreist ved Tanken om, at hans elskede Barn nu var indgaaet til en Salighed, som intet Die har seet, intet Dre har hørt, og som ikke er opkommen i noget Menneffes Hjerter. Hans Hjerter var gjennemtrængt af Følelsen af Guds Kjærlighed, der havde taget et af hans Børn, og netop det, som var ham det dyrebareste, saa tidligt til sig, saa at Glæden over hans lille Yndlings Salighed var større end Smerten over hans Bortgang. Naar han betænkte, hvad Menneffets Liv var, for hvor mange Farer og Fristelser det var udsat, og hvor ofte Børn, der gave de skønneste Forhaabninger, bleve fordærvede og gif tilgrunde, da maatte han med Salomon „prise de Døde, som vare allerede døde, mere end de Levende, som endnu ere levende“, og, skjøndt hans Die stod fuldt af Taarer, jublede dog hans Hjerter af Glæde over, at hans elskede Barn nu var saa trygt og saligt gjemt i sin himmelske Faders Huus. Ja, disse Tanker havde saa ganske bemægtiget sig ham og ydet ham en saadan Rolighed i hine Sorgens Dage, at de, som ikke kjendte ham nøiere, kunde fristes til at tvivle om hans omme Faderkjærlighed.

(Fortsættes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 9.

Løverdagen den 3^{die} Marts 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Bekjendtgjørelse.

Slutningen af Marts Maaned d. A. vil en Repræsentantsforsamling blive afholdt for at foretage Valg paa nye Repræsentanter ifølge Lovens § 31. Tiden vil nærmere blive bekjendtgjort.

I Henhold til Lovens § 34 undlader man ikke at anmode Selskabets Medlemmer om at indkomme med Forslag i saa Henseende, hvilke bedes afleverede i Bogholdercontoiret, Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal, inden 14 Dage fra Dato.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 27de Februar 1855.

Garbrecht. C. Clausen. A. Stæger.

Carl S. Groth.

Oberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortfat.)

Ganske, som han viste sig som Mand og Fader mod sin Hustru og sine Børn, saaledes viste han sig ogsaa som Huusbonde mod sine Tjenestetyende fuld af en Kjærlighed, der ikke nærmest sørger for og bekymrer sig om eget Velbehag, men om andre Sjæles Frelse og Velvære. Han agtede selv i sin ringeste Tjener og Rideknægt det paa Christi Navn døbte og ved Christum forløste Menneske. Derfor var hans Adfærd mod disse Mennesker mild, venlig, fuld af faderlig Alvor; han søgte selv ved enhver Leilighed at belære dem om det ene Fornødne og at formane dem til det Gode. Et af de første Breve, han efter sin Omvendelse skrev til sin Moder, udtaler hans Omhu for en farlig syg, dengang af ham til England hjemsendt Tjeners legemlige, men endnu mere for hans aandelige Vel; en af hans sidste Uttringer, som han, hvilket vi sildigerehen ville see, udtalte kort før sin Død, angif Bekymringen for en tro Tjeners Sikkerhed, der endnu hørte til hans Omgivelser.

Med en lignende faderlig Trostaa antog Obersten sig ogsaa de under ham staaende Soldater.

Præsten Doddridge besøgte engang en af hans Dragoner paa Dødsleiet. Mennesket var allerede Døden

meget nær, men hans Hjerte var freidigt og veltilmode. Han fortalte Præsten, hvad Gud havde virket i hans Sjæl ved Oberst Gardiner, der havde været ham en kjærlig Fader i alle hans aandelige som i hans legemlige Anliggender. Ogsaa nu i hans Sygdom havde han daglig besøgt ham og sagt ham, hvad der var gavnligt for hans Sjæl; derhos havde han havt omhyggeligt Tilsyn med, at der ikke fattedes ham Noget i hans legemlige Pleie.

Dg saaledes var Gardiner ikke af tilfældig personlig Hengivenhed for en Enkelt — saaledes var han mod alle sine Soldater; thi Partiskhed var fremmed for hans Sjæl, hvilket navnlig ogsaa viste sig ved Forfremmelse og ved Uddelinger af militaire Udmærkelser fra hans Haand, ved hvilke han altid lod sig lede af den strengeste Retfærdighed.

Saa meget som muligt lignede denne høie Officeers Forhold til hans Undergivne og Soldaternes indbyrdes Forhold til hverandre et Familieliv. Han estersaae hyppigt i Qvartererne, om Alt var ordnet paa bedste Maade; han traf endogsaa de fornødne Anordninger med Hensyn til Hestenes Pleie og bedstmulige Behandling.

Den, som om Søndagen saae ham med sine Dragoner ved den offentlige Gudstjeneste, kunde opbygges ved denne uhyklede, alvorfulde Andagt; Den, som ved andre Leiligheder saae ham mellem hans Soldater, maatte røres over hans Omhu for enhver Enkelt

Bedste. Men denne Mildhed og denne Venlighed vare af en saadan Natur og Holdning, at de end ikke gjorde det ringeste Skaar i den fortræffelige Mand's militaire Værdighed eller i den fornødne Agtelse fra hans Undergivnes Side; thi i Gardiners Væsen var der en Værdighed af en anden og høiere Art, som ogsaa det meest raae Menneſte maatte anerkjende med Agtelse. Det var den Christnes Værdighed, som Oberſten aldrig fornægtede ved Udbrud af Brede eller andre Lidensſkaber.

Men trods al hans Mildhed øvede han dog ogsaa en gavnlig Strengthed, hvor en saadan syntes ham nødvendig, en gavnlig, ſiger jeg: thi det blev ſelv de haardeſte militaire Straffe under en saadan Ledelse ſom Gardiners. Vi ville her kun anføre et Træk af en saadan velgjørende Strengthed.

Medens det Cadagan'ske Dragonregiment, hvorved Gardiner tjente ſom Oberſtlieutenant, laa i Leicester, befandt en Deel af hans Regiment ſig paa Landet, indkvarteret i Nærheden af Staden. — Engang holdt Oberſtlieutenanten uformodentlig midt om Natten ſin Runde, da fandt han, at en af Skildvagterne havde forladt ſin Poſt. Den Soldat, ſom havde gjort ſig ſkyldig i denne betydelige Pligtovertrædelse, fandtes i ſit Smuthul, og han forøgede ſin Forſeelse endnu derved, at han udfødte nogle frygtelige Eder og Forbandeſer mod dem, ſom havde opdaget ham. Dette Slags Ryggesløshed pleiede Gardiner aldrig at lade gaae uſtraffet hen hos ſine Folk. — Soldaten, ſom ſiden syntes meget

skamfuld og forfærdet over sin Forseelse, førtes næste Morgen til Oberstlieutenantens Huus, hvor han blev revset med en passende Militairstraf. Under Forberedelsen dertil og under selve Executionen talte Oberstlieutenanten alvorligt og tillige hjerteligt og kjærligt til Synderen om hans Brødes Storhed, mindede ham om, i hvor høi Grad han havde overtraadt sin Pligt som Soldat, og hvor meget han havde krænket Guds Mæjestæt, og henstillede, medens han udstod Smerterne af den legemlige Tugtelse af Menneſkehaand, til hans Overveielse, hvor langt skræffeligere det maatte være at falde i den levende Guds Hænder og virkelig at maatte udholde hiin Fordømmelsens Pine, som han bandende havde nedfaldt over sig og sine Kammerater. — Disse Formaninger udøvede en saa god Birkning paa Soldaten, at han udstod sin Straf med Ydmyghed, ja med Taknemmelighed. Hans Oberstlieutenant blev ham fra den Tid endnu langt kjærere end før; de gode Følger af denne hjærlig=alvorsfulde Afstraffelse syntes at være af blivende Natur i denne Sjæl. —

Naar ved saadanne Leiligheder Christusreligionens Fienders og Foragteres Spot vilde give sig Luft mod den „fromme“ Officeer, saa maatte denne Spot dog atter snart forstumme, naar man havde Syn for Sagen og et almindeligt Bidnesbyrd om, at den saa fromme Officeer tillige var den bedste og dygtigste, hvad hele det udvortes Omfang af hans Kald angik.

Paa hans Tapperhed, som ikke kjendte til nogen Frygt eller Skaansel med sig selv, have vi allerede i det Foregaaende seet flere Prøver. Men det var ham ikke blot magtpaaliggende selv at vise sig som en brav Krieger i sin Konges og sit Fædrelands Tjeneste, men han vilde ogsaa uddanne de under ham staaende Tropper til lignende Mænd. Derfor anvendte han en ganske usædvanlig og utrættelig Flid paa deres Vaabenøvelser; han var selv da tilstede, naar han ifølge Tjenestens Reglement havde funnet være borte fra dem. Saa stort det Offer end var, hvilket han som ømtelskende Fader og Ægtefælle herved bragte, dvælede han dog altid, saa meget det kun var ham muligt, paa det Sted, hvor hans Regiment opholdt sig, og i dets Midte. Og de gode Frugter, denne troelige Flid bar, faldt snart umiskjendeligt i Øinene. Det Regiment, ved hvilket han havde staaet i en Række af Aar som Oberstlieutenant, blev anseet for at være det meest udmærkede i det engelske Rytteri, og disse Cadagan'ske Dragoner havde ogsaa vundet sig et saa godt Ry ved deres Opførsel, at de bleve modtagne med Glæde overalt, hvor de lagdes i Qvarteer. Ja, Mange, som kjendte dette brave, ved Gardiner saa herligt uddannede Regiment nøiere, have yttret, at den ulykkelige Affaire ved Preston-Pares, i hvilken Gardiner faldt, vilde have faaet et ganske andet Udfald, dersom Obersten dengang endnu havde commanderet dette tappre Dragonregiment, der var ham tro til Døden. —

Den velgjørende, forbedrende og forædlende Indflydelse, som denne virkelig høie Officeer udøvede paa sine Standsfæller, indskrænkede sig for Resten ikke blot til de menige Soldater eller til de under ham staaende Subalternofficerer, men den udbredte sig ogsaa til dem, som stode i lige Rang med ham, ja, selv til dem, som stode langt over ham i Armeen. — Vi ville her iffun anføre en Anekdote, der kan vise, hvorledes Gardiner bar sig ad med at forhindre et heelt, fornemt Selskab i den gængse Ufsik at misbruge Guds Navn og tillige med at belære det med Hensyn til den Uret, man herved gjør sig skyldig i.

Medens Gardiner var i Bankton, bærede en gang den kongelige Armees General-Feltmarschall (som dengang opholdt sig i Edinburgh) og med ham flere Officerer af høieste Rang ham med deres Besøg og indtogte et Middagsmaaltid hos ham. Da de høie Gjæster alle vare samlede, tiltalede Gardiner dem beskedent og fuld af Hviagtelse, men tillige med sin sædvanlige Alvor, og erklærede dem, at han ved Hans Majestæt Kongens Naade var bleven indsat til Fredsdommer i dette District. Han havde ved Tiltrædelsen af dette Embede maattet sværge at ville opretholde Lovene, navnlig ogsaa dem, der angif den unyttige Sværgeren og Banden, og han holdt sig i sin Samvittighed for forbunden til upartist at udøve denne Embedspligt imod Enhver, han være af hvad Stand han vilde. Han maatte derfor bede sine, ham meget dyrebare, ædle Gjæster

at være paa deres Post. Men i Tilfælde af, at en Ed eller noget Udtryk af den Art skulde undslippe dem, saa vilde han bede dem ikke at udlede hans legale Paa-
tale af denne Lovens Krænkelſe af Mangel paa Hvi-
agtelse, men at anſee den for en ſamvittighedsfuld
Haandhævelse af hans Dommerpligter. — Feltmarſchallen
underſtøttede ſtrax Gardiners Erklæring, fandt hans
Embedstroſkab meget priisværdig, lovede, naar han ſelv
ſkulde komme til at gjøre ſig ſkyldig i en ſaadan Feil,
villigen at betale ſin Mulct, og ydede under Maaltidet
ogſaa paa den Maade Gardiner ſin Biſtand, at han
ſelv, naar denne enkelte Gange kaldtes bort, overtog
Opſynet med Gjæſterne og idømte dem Mulcter,
om overtraadte Lovbuddet. —

(Fortsættes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 10.

Løverdagen den 10de Marts 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuliske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Lirsdagen den 27de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, afholdes Repræsentantforsamling i Efterslægtselskabets Gaard paa Østergade Nr. 52, hvortil Dhrr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 6te Marts 1855.

Garbrecht. C. Clausen. A. Stæger.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Torsdagen den 29de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, afholdes Repræsentantforsamling i Efterslægtsselskabets Gaard Nr. 52 paa Østergade; i hvilket Møde der i Overeensstemmelse med Lovens § 34, foruden andre Sager, vil blive foretaget Valg paa nye Repræsentanter m. m. og hvortil Dhr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 6te Marts 1855.

Garbrecht. G. Clausen. A. Støger.

Carl S. Groth.

Øverst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortjat.)

Med denne som ved andre lignende Leiligheder bleve de ikke ubetydelige Pengebøder, som efter den engelske Lov, naar den haandhæves i sin Strengthed, ere satte paa al Sværge og Banden, lagte i en Sparebøsse, der var bestemt til Understøttelse for og bedre Pleie af Menneffer, der vare faldne i Sygdom eller paa anden

Maade stedebe i Nød; navnlig tilfaldt da gjerne Udbyttet Soldaterne ved Regimentet.

Saaledes frygtede og skyede Gardiner, naar det gjaldt Guds Ære, ikke noget levende Menneskes Afsyn, men han satte efter et Skriftens Udtryk i saadanne Tilfælde sit Afsyn „som en haard Steen“ mod Overtræderne. Og, om den, der med unyttig Bånden og Sværgen vanhelligede Guds Navn, saa havde været en Prinds eller hans Konge selv, saa vilde han, om ikke ved Ord, saa dog ved Miner have tilkjendegivet ham sin Bedrøvelse og sin Forbauselse derover.

Naar den frygtløse Oberst hos Alle, uden Standsforskjel og udvortes Personsanseelse, straffede den raae Overtrædelse at misbruge Guds Navn, saa maatte de, der saaledes straffedes, idetmindste „som dannede Mennesker“ skamme sig og tie stille. Men ganske anderledes forholdt det sig der, hvor han ivrede over en anden Redværdigelse og Vanhelligelse af Guds store Navn, hvortil „hos de dannede Stænder“ netop deres „Dannelse“ ikke blot syntes at give dem en Ret, men endog efter deres Mening at paalægge dem en Forpligtelse. Gardiner kunde ikke tie og taug ikke, naar en fræk Fornuft under det store Ord Dphøsningsens Banner traadte Guds evige, uforanderlige Sandheds Banner imøde.

Han ivrede imod hine nye Lærdomme, der røve den evige, guddommelige Søn Guddommens Ære, der gjøre Den, som i Begyndelsen var hos Gud, til en

blot Skabning, eller som vilde nægte den Helligaands Indvirkning og Nødvendigheden af denne Indvirkning til Synderens Frelse og Omvendelse. Ligesom vor Luther, indsaa han vel, at disse Forsyndelser mod den første af Lovens Tavler vare større, ulægeligere og af sørgeligere Følger end Forsyndelserne mod den anden. Thi hine sætte deres egen Fornuftis hovmodige Aand og dens Udsagn istedetfor Gud og hans hellige Ord. Han indsaae vel, at det Slags Christendom, der da endnu bliver tilbage, naar hine Christi og Hans Apostles Hovedlærdomme tages bort eller svækkes, var en af Menneffjælernes Fjendes virksomste Opfindelser til efterhaanden ganske at lede dem bort fra Christendommen til den saakaldte Deisme, til Laster og til Fortabelse. Ved Ham, kun ved Ham, der har forsonet os med Gud og retfærdiggjort os for Gud ved sit Blod, kunde i ethvert Dieblif Synderen modtage Tilgivelse og Frelse fra Syndens Fordærvelse saavel som Kraft til Helliggjørelse og Forbedring. En Lære, der anbefalede andre Midler til Helliggjørelse og Forbedring end dem, der tilbødes i Christo, lignede, mildest talt, hine Charlataners Fremgangsmaade, der gave en Patient, der var syg til Døden, og som ifkun kunde reddes ved et kraftigt Lægemiddel, farvet Pølevand istedefor det alene endnu virksomme Helbredelsesmiddel.

Oberst Gardiner taug altsaa heller ikke til denne Art Banhelligelse af det store Navn og paadrog sig derved ofte de oplyste, dannede Stænders Mishag;

men, hvad der var en stor, ham af Gud forundt Naadegave, han ivrede ikke med Uforstand.

Hans Levnetsbeskriver, Doddridge, yttre sig ved en Leilighed, hvor han omtaler hans Iver, saaledes om ham: „Alligevel maa jeg erklære (og jeg troer, at han i saadanne Ting var saa aaben imod mig som imod noget Menneſte i Verden,) at han, saa vidt jeg veed om ham, aldrig viſte ſig tilbøielig til, ſtøttet paa en flygtig Miſtanke, at beſtylde Nogen for deſlige for-dærvelige Lærdomme, iſær naar han hos Bedkommende mærkede Spor af en god, retſkaffen Vandel, hvilken han ærede og agtede hos alle Menneſter, uden at ſee hen til udvortes Bekjendelse eller Forſkjellighed i Anſkueller. Han holdt den ugrundede Miſtanke og de fordømmende Miſtænkeliggijørelſer af enhver Art for ſelv at være en fordømmelſesværdig Synd og meente med den gode Biſkop Burnet, at man maatte holde ethvert Menneſte for godt og hans indre Tro for den rette, indtil man var fuldkommen overbeviiſt om, at han var ond og ugudelig. Han erkjendte og ſkyede af al Kraft de ulykſalige Følger, ſom maatte udspringe deraf, naar man paa ſaadan Maade miſtænkeliggjorde iſær Lærerne i de chriſtelige Sandheder. Og, naar iſølge menneſkelig Skrøbelighed et Ord, ſom muligviis kunde klinge frænkende, var undſluppet ham mod en ſaadan, hvad der viſtnok kun meget ſjelden har været Tilfældet, ſaa viſte han ſig hjertelig villig til, naar han var kommen til bedre Erkjendelse, at tage det ſagte Ord tilbage,

en Adfærd, der anstod ham saare vel ved hans ellers saa frimodige og frygtløse Bæsen“.

„Det var vistnok hans ubetingede Mening, at Arianernes, Socinianernes og Pelagianernes Lærdomme strede mod Guds Ære og vare fordærvelige for Menneskenes Sjæle, og at en Christen maatte være meget paa sin Post imod saadanne Lærere, som foredroge hine Bildfarelser, at de ikke skulde rive ham bort fra og gjøre ham fremmed for den christne Troes kraftige Genfold; men desuagtet affnyede han ogsaa tillige oprigtigt enhver Tanke om Forsølgelse i Samvittighedsfager, og var saa inderlig dybt, som noget mig bekjendt Menneske, overbeviist om det Urimelige og Uretfærdige i en saadan Forsølgelsesfyge. Hans ædle, heltmodige Hjerte kunde i Sandhed aldrig forlige sig med den Tanke, at man ved saadanne feige, fjendske Midler, som den rygesløse Løgn og Overtroen maaskee kunde gjøre Brug af til deres Udbredelse og Forsvar, kunde berede Veien for og værne om hine guddommelige Sandheder, som han ret elskede af sin ganske Sjæl, og som saa godt lode sig forsvare med Fornuftgrunde og med Guds Ord“.

„Ligeledes misbilligede han i alle Henseender den lidenskabelige Hestighed, hvormed man (i Ord og i Pennefeider) kunde søge at bevise Evangeliets Sandheder mod anderledes Tænkende; thi han erkjendte, at, naar man paa en saadan ufjærlig og uchristelig Maade vilde opretholde Kjærlighedens Religion, saa gif man

glip af dens egentlige Diemed, paa Grund af det anvendte Middel, og, at der herved sørgedes ligesaa slet for Christendommens Sags Fremme som for et levende Legemes Bært, naar dets eget Kjød blev givet det til Næring. De Hovedvaaben, vor christelige Krigsmand bejente sig af i Kampen for sin Herres Sag og Ære, vare: Beviiisningen af Christendommens Frugter i en reen og uplettet Vandel; Fjendernes og Modstandernes Overvindelse ved Blidhed og Venlighed, Taalmod og Kjærlighed. Disse Vaabens seierrige Kraft har hidtil stadfæstet sig i alle vor Herrens Sag førte Kampe, medens alle andre Vaaben, saa stærke de end syntes at være, og saa skarpe de end virkelig vare, altid brast i Kæmpernes Haand, naar disse befandt sig i den lidenskabeligste Kamp, og langt oftere saarede selve Haanden, som førte dem, end overvandt de Fjender, mod hvem de vare rettede“.

Saaledes have vi da her seet, hvorledes Gardiner bekæmpede og besejrede de Sjæle, som stode fjendtligt mod Sandheden, eller vare blevne fremmede for den, og hvorledes han pleiede at ivre for sin Herres Sag og for Menneskesjælens Frelse. Det var en Alvorens og Kjærlighedens Bei tillige, hvilken han slog ind paa, dog kun i Samqvemmet med Saadanne, som efter deres egen Mening vare meget mætte og rige i Aanden. De Fattige og legemligt og aandeligt Hungrende lærte i ham kun den forbarmende Kjærlighed at kjende. Thi derfor var Oberst Gardiner ogsaa saa

maadeholden og sparsom for sin egen Person, derfor gif det saa simpelt til i hans Huus, for at de Fattiges og Nødlidendes Sult og Tørst kunde stilles, og for at de kunde forsynes med Livets Nødvendigheder af Det, han afnappede sig selv.

Gud lagde ogsaa en særegen Betsignelse i disse Gaver fra hans Haand, saa at de ofte paa en meget paafaldende Maade kom i rette Tid og paa rette Sted.

(Fortsættes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 11.

Løverdagen den 17de Marts 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Bekjendtgjørelse.

Lirsdagen den 27de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, afholdes Repræsentantforsamling i Efterlægtselskabets Gaard paa Østergade Nr. 52, hvortil Dhrr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 6te Marts 1855.

Sarbrecht. C. Clausen. A. Stæger.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Torsdagen den 29de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, afholdes Repræsentsantforsamling i Efterflægtselskabet's Gaard Nr. 52 paa Østergade; i hvilket Møde der i Overensstemmelse med Lovens § 34, foruden andre Sager, vil blive foretaget Valg paa nye Repræsentsanter m. m. og hvortil Dhrr. Repræsentsanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 6te Marts 1855.

Sarbrecht. C. Clausen. A. Stæger.

Carl S. Groth.

Øberst Gardiner's Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortsat.)

Saaledes var der i Doddrige's Menighed en fattig Enke, der, efter sin Mand's Død, ved redelig Flid havde opfødt og opdraget en lille Flok Børn i Herrens Frygt, uden at falde Sognet eller nogen Anden til Byrde. Hun laa nu paa sit Øderste, og hendes Sjæl prisede den Herre, der havde tilgivet hende alle hendes Synder

og frelst hende fra Fordærvelse, den Herre, som hendes Sjæl elskede, og hvis Afsyn hun nu snart skulde skue, til hvis Glæde hun snart skulde indgaae. Men een Kummer, een Sorg laa i mange Dieblikke tungt paa hendes Sjæl. Der var Intet i hendes Hytte til at bestride Begravelsesomkostningerne med. Skulde man da maaskee tage Sengedynerne fra hendes fattige Døttre og sælge dem, for at Modereus døde Legeme kunde bringes til sin Hvile? — Da modtog hun paa eensgang fra en hende ganske ubekjendt Belgjører, fra Gardiner, en Guinee til Foræring. Denne hendes Guds Godhed, som han viste hende endnu før hendes Død, var hende et forvarslende Tegn paa den Naade, som skulde vedersfaes hende efter Døden. Hun lod sig reise op i Sengen, for at hun paa sine Knæ kunde prise Gud for hans Misfandhed. Snart derpaa hensov hun blideligt i sin Herre.

Vi komme nu til Oberst Gardiners sidste Leveaar og til hans Afsked med hans Nærmeste i denne Verden. Disse, og navnlig sin ham ubeskriveligt dyrebare Hustru, havde han allerede for længe siden søgt at forberede paa hiin sidste Adskillelse, og de Breve, han, naar han maatte være borte fra hende, skrev til hende, aande Længslen efter et evigt saligt Samliv og det tillidsfulde Haab om et saadant.

„Jeg takker Gud“, (skrev han i et af disse Breve, som er dateret Carlisle) „jeg har endnu aldrig i mit Liv befundet mig bedre end nu, og jeg ønskede kun at

være saa lykkelig ogsaa at høre det Samme om dig, eller hellere, med andre Ord, at høre af dig, at du har en ret fuld Fortrøstning til Gud. Dette vilde ufeilbarligt føre dig til en ret salig Fred; thi Han, den Trofaste, har lovet os denne Fred. O, gid det dog var vor hedeste Længsel: at være hos Christo, hvilket vilde være os uendelig meget bedre end nogetsomhelst andet Gode herneden. At være der, hvor der ingen Suf eller Klage skal høres, hvor det salige Samsund med vor Gud ikke mere forstyrres ved Noget, hvor du og jeg aldrig mere behøve at skilles, hvor vi, ligesom vore Røster og Hjerter allerede herneden forenedes i Sange til hans Priis, i evig Forening skulle lovsynge vor Frelser i høiere Chor. O Evighed, Evighed! Hvilken vidunderlig kraftig Tanke ligger der i dette Ord Evighed“.

I Sommeren i Aaret 1742 rykkede Gardiner for sidste Gang i Spidsen for det Cadagan'ske Dragonregiment, der i en Række af Aar havde høstet Frugterne af hans velgjørende Indvirkning, ind i Northampton. De, som oftere iagttogte dette Regiment i de tvende Maaneder, hvori det opholdt sig her, vare ganske overraskede over dets skønne militairiske Holdning og dets overordentlige Færdighed saavel som over dets punktlige Nivagtighed i Vaabenøvelserne. Og, naar man lærte disse kraftige Krigere nærmere at kjende udenfor Vaabenøvelsernes Tid, i de Timer, der vare bestemte til deres Forfriskelse, saa maatte man give hine alvorligere sin-

dede Borgere Ret, som sagde om dette Regiment, at ikke blot mange af Officererne, men ogsaa en stor Deel af de Menige vare Mænd af de strengeste Sæder, ja, fulde af alvorlig Gudsfrugt. Disse Menneſter indgøde endog de meeft raae Qvarteerværter Velvillie, ja endog Hviagtelse ved deres Adfærd: de vare, uden at vide det, Folkets Lærere.

Mod Slutningen af Aaret blev han tilligemed ſit eget og flere Regimenter indſkibet og gik til Gent, hvor han tog Ophold. Her følte han ſig ofte gjennemtrængt af en hjertelig Hjemvee, iſær af en Længſel efter de Andagtsøvelſer, han var vant til i ſit Fædreland. Den 16de October ſkrev han til Døddrige: „Hvad mig ſelv angaaer, ſaa er jeg ſandelig et tørt, ufrugtbart Land, hvori der ikke er Vand. Men Strømme af Vand udgylde ſig fra mine Dine, naar jeg her i vort Sodom ikke hører Andet end Gudsbeſpottelſer og ſeer mig ude af Stand til at hindre Saadant. Dog har jeg allerede vænnet ſex eller ſyv Officerer af med den ugudelige Sværge og Banden. Jeg ſpiſer daglig ſammen med dem, og ſaa er jeg kommen overeens med dem om, at Enhver, der ſværger en unyttig Ed, ſkal betale en Shilling til de Fattige. Det har allerede havt en fortræffelig Virkning. Idag fortalte En af dem mig, at han igaar havde været ude et Sted, hvor der var blevet ſpillet Kort, og at en anden Officeer under Spillet paa en raa Maade havde tilladt ſig at bande og ſvæрге. Dette havde han (ſaameget var han

allerede afvant derfra) ikke funnet høre paa, men havde reist sig og forladt Selskabet. — Der seer man, hvorledes ogsaa saadanne Afholdelsesmidler fra det Onde, som i og for sig ere af en lavere Art, kunne have deres Nytte, idet der lidt efter lidt tiltræde Motiver af en bedre Art“.

Paa denne Tid var Gardiner overlæsset med en Mængde Forretninger; blandt Andet var Omsorgen for flere Regimenter ham betroet paa Marscherne. Alligevel skriver han i Begyndelsen af April 1743 til sin Ven: „Priset, evig priset være min himmelske Faders Navn, som holder min Sjæl ilive, og bevarer mit Legemes fuldkomne Sundhed. Skulde jeg ihukomme al Hans Godhed og alle hans Barmhertigheder, som Han lader mig vederfares midt under Bægten af disse adspredende Sygler, saa vilde jeg ikke kunne finde nogen Ende derpaa. Maatte Han, vor Herre og Mester, styrke Dem ved deres Dagværk og gjøre Dem til en Velsignelse for Mange! Min dyrebare Ven! jeg elsker Dem høiere, end jeg formaaer at udsige det, og vil fremdeles gjøre det, indtil mit Livs Ende!“

Oberst Gardiners barnlige Tro blev nu sat paa flere haarde Prøver. For det Første maatte det ved hans Hjemvee efter sit Fædreland og sine Nærmeste falde ham meget haardt, da der paa eengang kom Befaling til Armeen at bryde op til Frankfurt am Main istedetfor tilbage til England. Men en anden, næsten ikke mindre svær Troesprøvelse var det, at han, der

allerede i saa lang Tid havde havt velbegrundet Expectance paa selv at faae et Regiment, ved gjentagne Leiligheder til paa den Maade at komme i Betragtning saae sig tilfidesat og forbigaaet. Han skrev imidlertid herom den 21de April 1743 fra Aachen til sin Kone: „Jeg er ingenlunde bedrøvet over min tilsyneladende Tilfidesættelse. Min himmelske Fader veed, hvad der er det Bedste for mig, og priset være Hans hellige Navn evindeligt, Han har givet mit Hjerte en fuldkommen Hengivelse i Hans Villie. Desuden er jeg, fra den Stund jeg har været en Christen, aldrig kommen til kort ved nogen saadan Troesprøvelse; det viste sig bestandigt, at Gud havde gjemt noget langt Bedre til mig, end det var, som Han nægtede mig. Hvor kunde jeg da, efter alle de mange Erfaringer, jeg har havt om min Herres Misfundhed, være saa ugudelig ikke at lide paa Ham?“

Meget mærkeligt er det, hvorledes dette barnlige Haab gif saa snart og saa fuldkomment i Opsyldelse. Gardiner og alle hans Benner kunde ikke vente Andet, end at man vilde give ham et Infanterie=Regiment. Men to Dage, førend han skrev sit Brev fra Aachen, var General Bland's Dragonregiment vacant, og Hans Majestæt havde den særdeles Naade at anbetroe Gardiner Commandoen derover. Glæden over denne Forfremmelse blev endnu ubeskrivelig meget større ved den Omstændighed, at det Bland'ske Regiment laa i Qvarkeer umiddelbart i Nærheden af Oberstens Godsfer,

faa at Gardiner kunde boe blandt sine Egne og dog til-
lige være midt imellem sine Dragoner. Saaledes havde
Gud bestemt ham noget langt Bedre, end det var,
han havde nægtet ham.

Men saa nær ved Opfyldelsen af de kjæreste Øn-
sker, hvad hans udvortes Liv angik, ventede ham endnu
en anden Prøvelse. Han faldt i en heftig Feber, og
hans Liv kom i Fare. Men efter nogle Ugers
Forløb stod han atter karst op fra Sygeleiet, reiste
midt i Juni gjennem London, hvor Prindsen af Wales
og hans Gemalinde gave ham Beviser paa deres sær-
deles Raade, og ilte derpaa til sin Familie og til det
ham betroede Regiment til Bankton. Saa længe
havde han endnu aldrig levet i sin Families Skjød;
ja, siden hans Barndom havde han endnu aldrig opholdt
sig saa længe paa eet og samme Sted.

(Fortsættes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 12.

Løverdagen den 24de Marts 1855.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Bekjendtgjørelse.

Tirsdagen den 27de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, afholdes Repræsentantforsamling i Efterslægtsselskabets Gaard paa Østergade Nr. 52, hvortil Dhrr. Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 6te Marts 1855.

Sarbrecht. C. Clausen. A. Støger.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Torsdagen den 29de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, afholdes Repræsentsantsforsamling i Efterslægtsselskabets Gaard Nr. 52 paa Østergade; i hvilket Møde der i Overeensstemmelse med Lovens § 34, foruden andre Sager, vil blive foretaget Valg paa nye Repræsentsanter m. m. og hvortil Dhrr. Repræsentsanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses = Selskab,
den 6te Marts 1855.

Garbrecht. G. Clausen. A. Stæger.

Carl S. Groth.

Øberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Fortsat.)

Dette var en salig, velsignelsesrig Tid for ham og endnu mere for hans Nærmeste, der i ham bestandigt havde det stille Forbillede paa en gudelig Wandel for Die. Thi ikke blot var, naar han kom fra sit Vokammer, fra den eensomme Dmgang med Gud i Bønnen, paa hans Afsyn og over hans hele Væsen udbredt hiin Kjær-

lighedens ubeskrivelige Majestæt og Kraft, som en Christen modtager i Omgangen med sin Herre; men denne Kjærlighedens Høihed og Kraft fremlyste af Alt, hvad han den hele Dag sagde og gjorde.

Inderlig dybt bedrøvede ham det store Forfald, han troede at bemærke i sit Fædreland i religiøs og sædelig Henseende. En Uilfredshedens og Gjenstridighedens Aand fra Undersaatternes Side mod deres Regering aabenbarede sig ved enhver Leilighed, og denne onde Aand vakte og næredes ved Prætendentens talrige Tilhængere (de saakaldte Jacobiter). Gardiner saae heri Barslerne om store, tunge Straffedomme over det brødefulde Land og beklagede tillige den bestaaende Regerings Benneres usædvanlige Sorgløshed, der aldeles ingen Anstalter traf til Modstand, fordi de ikke erkjendte den sig nærmende Fare. Mange tusende Fiender havde dengang, uden at støde paa Modstand, kunnet rykke mod London og omstyrte den bestaaende Orden. Obersten skrev med Hensyn til disse Anliggender mod Enden af Aaret 1743 til sin Ven Doddrige: „Det skulde glæde mig at høre, hvad gode og vise Mænd hos Dem dømme om Tingenes nuværende Tilstand. Mig forekomme, endskjøndt jeg, Gud skee Tak, ikke frygter Noget for mit eget Bedkommende, vort Fædrelands Udfigter for Fremtiden meget mørke og sørgelige; thi al Slags Ryggeløshed tiltager iblandt os, fordi Evangeliet foragtes. Daglig anraaber jeg Gud om at forbarme sig over dette syndefulde Land, over hvilket allerede hans Straffe-

dommes Tordenskyer synes at samle sig, og min Kraft er undertiden, paa Grund af denne ivrige Bøn og disse Taarer, jeg udgyder for min Guds Afsyn, saa udtømt, at jeg, naar jeg reiser mig fra min knælende Stilling, neppe kan holde mig opreist“.

Gardiner var aldrig ganske kommen sig efter Følgerne af det ovennævnte Sygeleie, hvorfra han kun havde reist sig for snart. Hans legemlige Lidelser syntes at forberede ham og hans Nærmeste paa hans nærførestaaende Død, hvilken han for Resten ikke fandt paa Sottesengen, men, for at Gud ogsaa i Døden skulde prises af ham, i den heltmodige Kamp for sit Fædrelands Frelse og Frihed og for sin Konge.

I Juli 1745 brød nemlig Oprøret ud i lys Lue. Gardiners Regiment, desværre ikke mere det Gaa-ga'nske, blev commanderet til Stirling. Der havde dengang bemægtiget sig hans Soldater en saadan Kamplyst, at de neppe kunde holdes tilbage fra et Angreb paa de i Nabolavet liggende Rebeller. Men denne modige Begeistring bortdunstede kun altfor snart, da der indløb Efterretning om, at Rebellerne allerede havde indtaget Edinburg. Med Rummer bemærkede Gardiner den Forsagthed, der havde grebet hans egne saavel som de med dem forenede Dunlar'ske og Cope'ske Tropper, og forudsagde allerede nu det ulykkelige Udfald af den forestaaende Affaire, men tilføiede tillige, at, om ogsaa hans Soldater vege tilbage for Fjenden, vilde dog i det Mindste han holde Stand. — „Jeg har“, sagde

han til en Ben fra Edinburgh, „ingen afgjørende Magt over Andres Udfærd, men jeg har endnu et Liv at offre for mit Fædrelands Fred, og vil ikke spare det“.

Slaget ved Preston-Pares og Oberst Gardiners sidste Timers Historie fortæller hans troe Tjener John Faster.

Fredagen den 20de September, Dagen før Slaget, henimod Middag, da hele Armeen var stillet i Slagsorden, red Gardiner gjennem alle sit Regiments Rækker. Han formanede Soldaterne paa det alvorligste til at stride tappert som brave Krigere og gode Christne i deres Fædrelands Tjeneste og holde sig vel beredte paa ethvert Udfald, Kampen kunde faae. Denne Tale gjorde et stærkt Indtryk; Soldaterne brændte af Begjærlighed efter at angribe Fjenden, og Gardiner, saavel som en anden tapper Officeer af høi Rang og Anseelse, vilde gjerne have ladet deres Undergivne faae deres Dnsse opfyldt, naar de selv havde maattet raade. Men det var forgjæves, at man forestillede Overbefalingsmanden, hvor langt bedre det vilde være at tilstede Soldaterne nu, da de endnu vare ved friskt og godt Mod, at angribe den uovede, barbariske Fjende, end at lade dem staae en Nat under Vaaben, uden at unde dem Hvile. Tillidsfulden til hurtigt Angreb vilde gjøre Soldaterne modige; hos Fjenden derimod, der desuden ikke havde nogen god Samvittighed i Oprørskampen mod sit Fædreland, vilde Modet nedslaaes ved et velordnet Overfald. Ligeledes

kunde man, naar man selv var den angribende Part, med godt Overlæg benytte alle de Fordele, som den ham saa vel bekendte Egn frembød. Ligesaa frugtesløs vare ogsaa Gardiners Forestillinger med Hensyn til Anordningen af Skytset. Obersten ønskede nemlig, at Kanonerne skulde opstilles i den lille Hærs Centrum, men ikke umiddelbart foran hans Regiment, der hjalp til at danne højre Fløj, da Hestene endnu aldrig vare blevne benyttede i noget Slag, og derfor saa let kunde komme i Uorden ved Affyringen af det saa nær ved dem opstillede Skyts. Han ønskede saameget mere, at denne Anordning var bleven truffen, som efter al Sandsynlighed Rebellernes første Angreb med sin største Heflighed maatte komme til at ramme Infanteriets Centrum, hvor der, som Obersten vidste, stod brave Krigere, af hvis gode Holdning næst Gud Dagens Skæbne meest afgang. Da han saae, at han slet ikke kunde saae sin Billie frem med nogen af disse Forestillinger, og at man ligeledes heller ikke ændrede nogle andre Forslag til Bedste for den almindelige Sikkerhed, paa hvis Udførelse han drev med en usædvanlig Alvor, saa tydede han endnu med nogle Ord hen paa de sørgelige Følger, som en saadan Ringeaagt for ethvert velmeent Raad vilde have og virkelig ogsaa havde, og henstillede nu roligt Alt til Guds Styrelse. Den endnu øvrige Deel af Dagen benyttede han til saa gode Anordninger, som de forhaandenværende Omstændigheder tillode ham.

Natten tilbragte han, indhyllet i sin Kappe, under Baaben; om Morgenens henimod Kl. 3 lod han sine fire Tjenere komme til sig. De tre af dem lod han atter gaae efterat have givet dem hjertelige, christelige Formaninger og anbefalede dem med saa høitidelig Alvor at opfylde deres Pligter og at sørge for deres Sjæl, at det synes, som om han har vidst, at dette var den sidste Afsked, han tog med dem. Den Tid, der endnu var tilovers (ikke Meget over een Time), anvendte han sandsynligviis til sine sædvanlige Andagtsøvelser.

Meget tidligt om Morgenens opstrækkedes Hæren ved den Larm, den fremrykkende Fjende forarsagede. Da denne havde nærmet sig paa Skudvidde, gav han en morderisk Ild, der i den Grad bragte Dragonerne paa høire Fløi i Uorden, at de usfortøvet toge Flugten. Gardiner sik ved dette Angreb et Skudsaar i det venstre Bryst, der bragte ham til at springe uvilkaarligt op i Sæden. Da hans Rideknægt saae dette, bad han ham om, at han dog skulde trække sig tilbage og lade sig forbinde; men Obersten svarede, at Saaret ikke var betydeligt, og trængte modigt fægtende frem, endsskjøndt han umiddelbart efter rammedes af et Skud i det høire Laar. Man saae endnu flere Fjender falde for hans Sværds Slag, blandt Andre en lumsk Forræder, der endnu saa Dage iforveien havde afslagt ham et tilsyneladende venstabeligt Besøg og ved samme hyllet den største Iver for Kongens Sag. Ikkun kort Tid understøttedes Obersten af sine Soldater, og ridderligt kæmpede

med ham den brave Lieutenant West og Oberstlieutenant Whitney, der ved denne Leilighed fik et Skud gennem Armen og saa Maaneder efter fandt Helledøden i Slaget ved Falkirk; ligeledes holdt omtrent femten Dragoner troligt Stand indtil det Sidste hos deres Oberst. Men de Dvrige bleve meget snart grebne af en panisk Skræk, og, skjøndt Oberst Gardiner og med ham nogle andre brave Officerer gjorde Alt, for at bringe dem til at standse, fulgte de dog den høire Fløis Exempel og toge iilsomt Flugten.

(Sluttes.)

Theodor Schorn.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 13.

Løverdagen den 31te Marts 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhuse Officin.

Oberst Gardiners Levnet.

(Efter Schubert).

(Sluttet.)

Da bemærkede Obersten, at en Deel af Fodfolket, som han skulde have dækket med sine Dragoner, og som hidtil modigt sægtende havde holdt Stand, var uden Officeer, og han raabte da høit: „Disse brave Mænd ville vorde massacrerede af Mangel paa en commanderende Officeer!“ Han red nu ogsaa strax hen til dem og tilraabte dem: „Bliver kun raast ved at fyre, Børn, og værer ikke bange!“ I dette Dieblif nærmede en Høilænder sig ham med en Lee, som var fæstet til en lang

Stang, og bibragte ham dermed et saa dybt Saar i Armen, at Sværdet faldt ham af Haanden. En anden Skare af disse Rasende trængte frem, rev ham ned af Hesten, og en vis Mac-nough, der et Aar efter blev henrettet som Forbryder, gav ham Dødsbugget med et Dresflag i Baghovedet. Endnu havde den dødeligt Trufne saa megen Kraft og Befindelse, at han greb sin nedfaldende Hat med den venstre Haand og ved at svinge med den gav Signal til Tilbagetog; sin troe Tjener tilraabte han: „Jil og frels dig!“ Ja, man fortæller, at han endnu skal have sagt de Ord til en af de fjendtlige Hærførere: „J kæmpe for en jordisk Krone, men jeg gaaer nu hen for at modtage en himmelsk“.

Ved Siden af den asmægtigt nedfunkne Fører kæmpedes der nu ikke mere nogen sædvanlig Kamp; det var en mordlysten Massacrering. Hiin Mand, der fører Baaben for en slet Sag, kjender ingen Menneffelighed, ingen Skaansel; den er jo selv af samme Slægt som Røveriets, Mordlystens og Løgnens Mand. Dette erfarede de kongelige Tropper, der havde overgivet sig til den af Lord Elcho til Myrderi anførte Fjendes Raade; dette erfarede det hele omliggende Lands Baaninger og deres Beboere, blandt andre ogsaa Gardiners forladte Huus.

Den troe Tjener havde imidlertid adlydt sin Herres Befaling og var undflyet til en Mølle, der omtrent laa en Milsvæi fra Balpladsen. Her iførte han sig en Møllersvends Dragt og vendte, forsynet med et

Sikkerhedskort, tilbage til Balpladsen. Der laa allerede alle de Kæmpere for Fædrelandets Sag, som endnu havde holdt Stand, strakte til Jorden; Kampen var tilende. Tjeneren fandt sin kjære, tilbedede Herre, berøvet sine fleste Klædningsstykker, svømmende i sit Blod, men endnu aandende, henstrakt paa Jorden. Da han løstede ham iveiret, aabnede den Døende endnu engang sine Dine, men kunde ikke tale meer. Han bar ham nu til Kirken i Trannet; men man bragte ham strax til Præstens Huus og lagde ham i en Seng. Her aandede han endnu i nogen Tid. Endelig Kl. 11 om Formiddagen var ogsaa denne Strid udstridt; Dødens Rædsler vare overvundne, han var gaaet ind til den salige Evighed. Paa Kirkegaarden ved Trannets Kirke, med hvis Menighed han saa ofte havde opbygget sig i fælles Gudstjeneste, jordedes ogsaa den dyrebare Helts Lig paa høitidelig Maade, og mange af Landets Gode bivaanede Begravelsen, uden at frygte Rebellerne, som dengang førte Regimentet her. Men selv Tjenderne syntes rørte over denne Mands Fald og taledede med Agtelse om ham.

Rygtet om Gardiners Død, om den kongelige Armees Nederlag her ved Preston=Bares og snart derpaa ved Falkirk vakte paa eengang alle de slumrende Kræfter hos Kongens og den britiske Friheds Tilhængere. Snart vare modige Mænd og stridbare Arme samlede om Hertugen af Cumberland; Tjenden buffede under, Landet gjenvandt sin forrige Rolighed.

Gardiners Benner have beskrevet os Billedet af hans udvortes Skikkelse, saaledes som det var blevet tilbage i deres Phantasi. De skildre os ham som en Mand af meget anseelig Høide, af kraftig og velproportioneret Legemsbygning, med mørkegraae Dine, høi Bænde og et meget ædelt, veldannet Ansigt, i hvis Miner Ydmyghed var forenet med høit, usforfærdet Mandsmod; hans Røst var meget stærk, hans Udtale behagelig. Billedet af hans indre Væsen har ikke alene indpræget sig Phanthasten og Erindringen; det har ogsaa indpræget sig selve deres Liv og Virken, som elskede ham herved, og er ikke udsløttet her, og vil fremdeles heller ikke udsløttes. Thi siden hiin mindeværdige Tildragelse, hvilken selv en dybere gaaende Sjælelære kun er i Stand til at beskrive i dens Udvikling og betydningsfulde Følger, men ikke mægter nærmere at forklare, var denne Mand bleven et Betsignelsernes Kar, fyldt med gavnlige Kræfter for sin Tid og for Efterverdenen, som disse sidste Menneskealdres Historie kun sjelden opviser Mage til.

Theodor Schorn.

Kjærligheds Kilden.

(En historisk Novelle fra det 14de Aarhundrede.)

Paa Høiderne, som omgive Dise Floden, hvor denne nærmer sig Pontoise, hævede sig forhen de befæstede Mure og de med Skydehuller vel forsynede Taarne af Slottet Neuville. Ved Udkanten af Lystskoven, der frandsede de omliggende Bakker, nedstrømmede i et sagte Bandsfald en speilklar Kilde, som derefter slyngede sig frem mellem kornrige Marker og livlige Græsgange. Det var en stille Sommeraften, da Berenger, en ung Adelsmand i Tjeneste hos Greven af Neuville, i et muntert Trav nærmede sig Slottet. Hans Herre havde i et vigtigt Ærende sendt ham med Depecher til Carl den sjette, som dengang regjerede Frankrig. Dtte Dage havde han været fraværende, og nu vendte han tilbage, glad over at kunne bringe tilfredsstillende Svar paa de Depecher, han havde overbragt, og længselsfuld efter at gjensee Neuville, som han for første Gang saa længe havde haft af Sigte. — Allerede vinede han fra Dises Bredder Slottets Taarne, og hans Ganger fordoblede Skridtet, som den nærmede sig det kjære Hjem. Toppe af de gamle Træer om Kilden viste sig forgyldte af Aftensolens sidste Straaler, og Kapellet, som stod paa Høien over Kilden, skinnede for ham som en rødlig Ild med sine farvede Ruder. Berenger hævede sig i Sadlen som han nærmede sig Kilden, fæstede Blikket paa Høiene

og troede at see og saae virkelig den unge Alix, Greven af Neuville's eneste Datter.

Med den ældste af sine Kammerjomfruer stod hun der ved Kildens Bæld, og ventede Berengers Komme. Da hun saae ham, viftede hun til ham med sit Tørflæde, dog ikke som om hun dermed vilde byde ham velkommen, men snarere som om hun vilde advare ham imod at komme tilbage. Saasnart Berenger blev dette vaer, sporede han sin Hest og denne løb nu ikke mere, men sprang og soer over Gærder og Grøfter, og bragte i et Dieblif den unge Junker til Foden af Høien. Alix, fulgt af sin Kammerjomfru, ilede ham imøde og, med en ængstelig Stemme, raabte hun til ham: „fly! fly! Berenger! du har alt at frygte, hvis du viser dig paa Slottet“. Det er umuligt at skildre den skrækelige Forvirring, disse Ord og Alix's Taarer frembragte i den unge Mands Hjerte. Neppe havde han Styrke til at spørge om Anledningen til det skrækelige Budskab, man bragte ham. Alix kjendte den ikke, men hun havde været Vidne til sin Faders Brede, og hun frygtede for de sorgeligste Følger. Berenger fattede sig, hans Samvittighed bebreidede ham Intet, og Wren gjorde ham det til en Pligt at retfærdiggjøre sig i sin Belgjører's Dine. Det nyttede ikke, at Alix bad ham om at fjerne sig, i det mindste for nogle Dage; han vedblev i sit Forsæt. — Dagen havde imidlertid slukt sit Lys, og Nattens Fugl begyndte at blande sit Skrig i den fjerne Sang, Landmanden istemte, i det han

vendte hjem fra sin Daggjerning. Jomfruen, som havde ledsaget Alix, gjorde opmærksom paa, at Hornet alt havde blæst 3die Gang fra Muren, og at Slotsportene vare ved at lukkes. Alix tog Veien tilbage til Lystskoven, hvortil hendes Jomfru havde Nøglen, og Berenger sporede sin Hest og foer ind over Vindebroen, i det Dieblif den begyndte at løsnes. Ingen Tjener viste sig ved Trappen for at tage imod hans Hest, som han forlod i Gaarden; og uden at Nogen havde villet mælde ham, kom han til Baabensalen, hvor han traf sin gamle Lærer Abbed Rieur i hæftig Samtale med Greven, der tog imod ham med et skrækkeligt Diekast. Hertugen af Berry havde nylig ved Uforsigtighed tabt en vigtig Post, der var betroet til hans Forsvar. I en Brevtaske, Berenger havde tabt i sit Bærelse i Hotellet Saint-Paul, var fundet et satirisk Skrift, skrevet med hans egen Haand, i hvilket Hertugen af Berry's mislykkede Forsvar af den ham overdragne Plads var udlagt paa den for hans Ure mest krænkende Maade. Dette Skrift var blevet bragt Hertugen, med Angivelse af at det var fundet hos Greven af Neuvilles Udsending. Hertugen havde derpaa diebliffelig sendt Haandskriftet til Herren af Neuville, med Opfordring til ham at bestemme Forfatterens Straf. Uden at tilslade ham at fremsøre et Ord, viste Greven ham den med hans egen Haand skrevne Satire, og gjorde ham derpaa bekendt med hans Brødes Størrelse og farlige Følger. Den uhykkelige unge Mand, ved Synet af

dette Skrift, blegner og rødmer paa een Gang, og vender sine Dine fulde af Taarer mod Abbeden, som for at anraabe hans Hjælp. Han paastod sin Uskyldighed, men da han ikke kunde fragaae at have skrevet det foreviste Haandskrift, og heller ikke kunde angive Forfatteren, hvad kunde da vel en simpel Benægtelse formaae mod skriftlige Beviser? Abbeden trak sig tilbage, og det var kun paa Grevindens Forbøn, at Greven indskrænkede hans Straf til Forviisning fra Slottet. — Det var ved Midnat, at Slotsportene aabnede sig igjen og sendte den unge Mand ene ud i Verden, bort fra den, der var hans Hjertes Alt. Slotskloffen slog netop 12, og Maanen i hele sin Glands udsprede sit stille, blege Lys over Eggen. Inderlig vemodigt stemt standsede Besrenger nogle Skridt fra Slotsgraven, og støttet til sin Hest, sin eneste Ledfager, betragtede han disse Mure, hvorfra han var forviist, og brændende Taarer strømmede ned over hans Kinder. Han fæstede sine Dine paa Vinduet til det Kammer, hvor Alix skulde tilbringe en kummerfuld Nat; Lys viste sig i Kammeret, men det var som et Glimt i Natten, der kun forøger dens Mørke. Skildvagten, der gik frem og tilbage paa Udenværkerne, blev ham vaer, og nødte ham til at begive sig bort. Tvivlraadig med sig selv om hvad Plan, han skulde tage, dreiede han Hesten om ad Veien, der førte til Auxerre, og red i lang Tid med langsomme Skridt fordybet i sig selv.

(Fortsættes).

Borring.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 14.

Løverdagen den 7de April 1855.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhisse Officin.

Kjærligheds Kilden.

(En historisk Novelle fra det 14de Aarhundrede.)

(Fortsat.)

De skyldfrie lykkelige Dage, han havde tilbragt paa Neuville, stillede sig for hans Tanker ved Siden af hans vieblikkelige forladte Stilling og hans mørke Fremtid.

Berenger var født i Slutningen af Carl den 5tes Regjering af en for sin Retsfæhndhed og Lærdom lige agtet Adelsmand. Tidligt mistede han sine Forældre, efter hvis Død Herren af Neuville, der havde staaet Fadder til ham, paatog sig Omsorg for hans Opdragelse. I sit 15de Aar kom han til Slottet, og her uddannedes han

i alle de paa den Tid brugelige ridderlige Øvelser og Færdigheder. Ogsaa de skønne Videnskaber helligede han hver Dag nogle Timer. Abbed Rieur, en Slægtning af Greven af Neuville, gav ham deri Underviisning. Med sine Omgivelser paa Slottet kom han snart i den bedste Forstaaelse. Hans ranke, smukke Ud-vortes og dertil hans bestedne og forekommende Væsen gjorde ham elsket af Alle, der lærte at kjende ham. To Aar efter hans Ankomst dertil, udnævnte Greven ham til sin Ridejunker. Ingen forstod med bedre Anstand at føre sig i Sadeln, eller med større Letthed at styre den vildeste Hest. I flere farlige Tilfælde, hvor han havde fulgt sin Herre, havde han lagt en Aandsnærværelse og et Mod for Dagen, der langt overgik hvad man kunde vente sig af hans Alder, og allerede var der ved Carls Hof kun Tale om Herren af Neuilles unge, vakre Ridejunker. Hans frie, lette Munterhed i Forbindelse med den daglige Omgang og den faderlige Godhed, Greven fattede for ham, stiftede snart et nøie fortroligt Forhold mellem ham og Grevens Datter Alix, og dennes simple, naturlige Ynde undlod ikke at gjøre et dybt Indtryk paa den unge Berenger. Ved Kilden udenfor Slottet, der af de gamle Troubadourer er besungen under Navn af Kilden ved Fresnes, samlede de i de skønne Sommerastener; og naar Berenger kom tilbage fra Jagten med Greven, pleiede Alix med sin Kammerjomfru at vente ved Kilden for at tage imod dem, og Greven vinede endnu ikke Slots-murene, før Berenger forsikkrede ham om, at Alix alle-

rede stod ved Samlingsstedet. Banen saaledes at søge og vente hinanden paa det samme Sted havde indgivet dem en levende Kjærlighed for Kilden ved Fresnes, førend de endnu vel mærkede den Hengivenhed, de nærrede for hinanden. De lykkeligste Udsigter syntes saaledes at tilsmile Berenger, men saa skjon en Morgenrøde bebudede kun en stormfuld Dag. Hans gamle Lærer, Abbeden, plagedes af to ulægelige Sygdomme, den ene Podagra, og den anden: Lyst til at skrive Satirer imod de ved Hoffet meest ansete Personer. Under Anonymitetens Masse satte han sig i Ly for Følgerne af sin onde Lyst, og, for større Sikkerheds Skyld, lod han sine Vers affkrive af sin unge Elev, der glædede sig over saaledes for en Føiellighed, hvis Følger han ikke forudsaa, at kunne lære Reglerne for de forskjellige Versarter. I længere Tid havde de bittreste Satirer mod Hoffet oversvømmet Hovedstaden og Omegnen, medens Forfatteren, i Skyggen af det Mørke, han forstod at sprede om sig, bestandig undgif deres Harme, han med saa megen Hæftighed haanede.

Det i Berengers Bærg nylig fundne Haandskrift af en endnu ikke bekjendt Satire mod Hertugen af Berry syntes at tænde Lys i Mørket. Ingen tvivlede om, at den unge Adelsmand, hvis Kjærlighed for de skjonne Videnskaber var bekjendt, jo gjerne kunde være Forfatteren, og den med hans egen Haand skrevne Satire syntes at sætte Formodningen uden for al Tvivl. Hertugen af Berry overdrog til Greven af Neuville at straffe ham,

og vi have seet, hvorledes denne, i Frygt for Hertugens Indflydelse, skyndte sig at udføre dette Hværv.

Vi forlode den unge Berenger, udjaget fra Neuville og tvivlsraadig om, hvad Beslutning han skulde tage. Hans forladte Stilling var ikke det, der meest sysselsatte ham. Tanken om hans Skilsmisse fra Alix fyldte næsten ene hans Sind. Tølelser, han før ikke havde kjendt, vaagne, og det hidtil usynlige Baand, hvormed Tiden havde bundet hans Skjæbne, viste sig for ham. Alt kunde han undvære og frasige sig, kun ikke Alix's Selskab. Maalet for hans Bestræbelser, følte han, maatte være, at gjøre sig værdig til Alix's Haand; men hvorledes turde han haabe dette, saalænge han ingen Ud sigt havde til at afvæbne det skrækkelige Rygte, der saa at sige bandlyste ham fra ethvert hæderligt Selskab. Snart tænkte han paa at vende tilbage til Neuville, og naar han havde truffet Greven i en roligere Stemning, da at bevidne ham sin Uskyldighed, men Tanken om de Beviser, der vare imod ham, udslettede igjen dette Forsæt. Sit Løfte havde han givet at tie med hvad han havde affkrevet, og Grevn forbød ham at bryde dette Løfte. Saalænge altsaa Abbeden ikke selv aabnede Sagens Sammenhæng, maatte Berenger vandre ukjendt omkring, som en Eventyrer. Saadanne Tanker sysselsatte ham, da Dagen, idet den forjog Nattens Mørke, ligesom vakte ham af hans Tvivlsraadighed og Sinds Uvished. Under hans Ophold paa Slottet Neuville, havde Hertugen af Burgundien besøgt Greven.

Den unge Berenger havde tiltruffet sig hans Dpmærksomhed og modtaget Beviser paa hans Velvillie. Han havde lært at kiende Hertugen som en retscaffen og ligefrem Mand, der skattede Fortjenesten, hvor han fandt den, uden at bekymre sig om, hvem den fandtes hos. Erindringen deraf gav ham Haab om, mulig i Hertugens Tjeneste at finde Leilighed til at udmærke sig og fortjene sin Alir's Kjærlighed. I dette Haab styrede han Veien til Dijon, hvor Hertug Philip af Burgundiens Hof paa den Tid befandt sig. — Ottende Dagen efter at han forlod Neuville, naaede han Bermanston, der ligger omtrent 3 Mile fra Auxerre paa Veien til Dijon. Ikke langt derfra ligger Landsbyen Arey, hvis Omegn hører til de interessanteste, Frankrig har at fremvise. Landet antager der ligesom en ny Charakter; skovrige Bakker og muntre Dale afvekle med hverandre. Den lille Flod Cure slynger sin speilklare Strøm ind mellem Høiene, og dens himmelblaa Flade, ved Siden af de lysgrønne, hist og her med mørke Wiinranke bevorede Skraaninger, giver hele Landskabet det livligste Udseende. En Arm af Floden, der slynger sig tæt forbi Arey, forsvinder med eet for det forfølgende Die, og, banende sig en Wei under Jorden, kommer den først igjen tilsyne paa den anden Side af en tæt derved liggende Brink. Mange af Naturen dannede Grotter og Bandspring vise sig oven over Floden der, hvor den skjuler sig under Jordskorpen, og frembyder de forunderligste Naturspil. De besynderligste Forsteninger og

Krystallisationer beklæde som et naturligt Tapetseri Kløfterne i de stenige Høie. Berenger, som ofte havde hørt sin Lærer med levende Begeistring fortælle om disse Mærkværdigheder, fik det Dunst at lægge Veien om ad Arey. Det behageligste Sommergeir begunstigede hans Ophold paa dette seeværdige Sted, hvor Naturen paa saa lille et Rum har sammentrængt saa meget Skjønt. Fordybet i Tankerne paa Allir og de Forhaabninger, ungdommelig Indbildning skabte, overraskede Aftenens Komme ham, før han endnu havde tænkt paa at fortsætte Reisen videre. Pludseligt vafte han af sin Fantasties søde Drømme. Det syntes ham, som om han hørte Klirren af Baaben i Nærheden. Han standsede, lagde Dret til en gammel Eggestamme og hørte nu tydeligt de gjentagne Slag af mod hinanden sægtende Klinger. Lyden syntes at komme nærmere. Flere Stemmer kunde han høre tale sammen, og som Huggene standsede, hørte han Skrig som fra et Menneffe i Nød. Saasnart han hørte dette, sprang han paa Hesten og soer ind gjennem Krattet hen imod det Sted, hvorfra Lyden kom. Tre Mænd i korte Trøier med gamle forrustedede Hjelme uden Fjerbusk traf han isærd med at udplyndre en ridderlig klædt Herre, der laa afvæbnet imellem dem. Ikke saasnart fik de Die paa Berenger, før de forlode den Overvundne for at angribe den Forvovne, der vovede at forstyrre dem. Dog Berenger, der var til Hest og lige mesterligt forstod at bruge Landsen som Sværdet, lærte snart de Angribende, at de havde med deres Overmand

at bestille. Ved en heldig Manøver havde han strax afvæbnet den ene, og da deres Vaaben kun bestod i korte Jagtsværd og Dolke, fandt de det raadeligst at frelse sig ved en hurtig Flugt ind i det Tykke af Skoven. Berenger havde gjerne forfulgt dem, men frygtende for at den afvæbnede Ridder kunde udsættes for ny Fare, blev han for at hjælpe ham. Den Oversaldne var Marschallen af Loigny, der i Nærheden af sit Slot var bleven antastet af nogle af de væbnede Stimmænd, hvoraf Frankrig paa den Tid var saa oversvømmet. I nogen Tid havde han kjæft forsvaret sig, men under Striden var hans Klinge sprungen, og Røverne havde da overmandet ham og kastet ham til Jorden, og de vare netop i Færd med at plyndre ham, da Berenger kom til Undsætning. Uagtet Marschallens Ønske at kjende den, han skyldte sin Frelse, fandt Berenger det dog raadeligt at forblive ukjendt. De Grunde, han derfor angav, standsede Marschallens videre Baastrængen. Heller ikke var det i de Tider usædvanligt, at see Riddere og adelige Vaabendragere drage om i Landet, uden nogensinde at give deres Navn tilkjende. Mærkerne paa deres Adelskab vare tilstrækkelige til at beskytte dem mod enhver fornærmende Mistanke. Paa Marschallens gjentagne Anmodning besluttede han sig dog til at tilbringe nogle Dage sammen med ham paa hans Slot, og med nedslaget Bisit fulgte han derpaa hjem med ham. Siden Carl den 5tes Død havde Marschallen truffet sig tilbage fra Hoffet, og levede nu paa

paa sit Gods i en stille Ensomhed, som han fortrinlig helligede de skønne Videnskaber. Hans Slot var saaledes en Samlingsplads for den Tids Minnesangere, og næsten hver Dag feiredes der under Sang og Spil som en Festdag. Dog disse Glæder, der paa en anden Tid saa ganske vilde have stemmet med Berengers Sind, formaaede nu ikke at forjage af hans Tanker Billedet af den tilbedte Allix, eller at hindre ham i at dvæle ved Betragtningen af den Unaade, hvori han var falden hos Frankrigs formaaende Stormænd. Saa dyb en Tungfind kunde ikke blive ubemærket af Marschallen, og dennes forekommende Gjestfrihed og inderlige Dnske at kunne finde Leilighed til at lette hans Sorger, formaaede omsider Berenger til at gjøre ham bekjendt med sit Navn og Anledningen til sin Kummer. Dog yttrede han Intet, der kunde faste Skygge af Mistanke paa Abbeden. Ikke desto mindre bar hans Fortælling et saa umiskjendeligt Præg af Sandhed, at Marschallen, rørt over hans Skjæbne, tilbød at følge ham til Hoffet for der at retfærdiggjøre ham hos den unge Regent. Berenger, som ikke kunde see, hvorledes Sligt kunde skee, uden at angive Mieux, eller som i det mindste frygtede for at nogen Omstændighed derved skulde henlede Tanken paa hans Lærer, troede det sikkest for det Løste, han havde givet, og for Wren, der paabød ham Taushed, at afslaae aldeles Marschallens venfskabelige Tilbud.

(Fortsettes).

Borring.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 15.

Løverdagen den 14de April 1855.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Lørdagen den 27de Marts 1855 afholdtes Repræsentantmøde i Selskabet, i hvilket 49 Repræsentanter vare tilstede, og blev da følgende foretaget og besluttet:

1. Administrationen meddeelte, at det i Anledning af det sidste Administratorskifte i Overensstemmelse med Lovens § 48 bestemte Eftersyn af Selskabets Effecter, Penge m. v., har fundet Sted den anden Februar sidstleden ved de dertil valgte Medlemmer i Selskabet, nemlig Dhr. Justitsraad Grønberg, Cancelliraad Hansteen og Cand. theol., Klover Meyer; ved hvilket Alt be-

fandtes i behørig Orden og Rigtighed, hvorom bemeldte Herrer have meddeelt deres Tilstaaelse i Administrationens Forhandlingsprotocol.

Bed samme Leilighed overleveredes til den tilstedeværende afgaaede Administrator Hr. Major og Grosserer D. Borgen et Exemplar i Guld af den ifølge afdøde Grosserer N. Brocks Testamente prægede Medaille med Navns Inscription og Administrationstid 1842 til 1854.

Ifølge dette Eftersyn bestode Selskabets Midler den 31te December 1854 i:

- a. Et Indtegnelsesbeviis af 22de September 1837, Folio 450 fra Directionen for Statsgjælden og den synkende Fond, for indleverede Statsgjældsobligationer, stort 100,000 Rd.
- b. Nationalbankens Recipicer for de i Banken deponerede, Selskabet tilhørende Obligationer af det dansk-engliske 3 pCt. Laan med tilhørende Rentecoupons fra 31te Marts 1855, nemlig:

8 Obligationer à 250 £ ..	2000 £
og 40 dito à 100 £	4000 -
	————— 6000 £.
- c. Samtlige Obligationer fra Selskabets Medlemmer for de dem bevilgede rentefrie Laan, til Rest 13,030. Rd.
- d. Den af Silke- og Klædehandler J. H. Lunds Bo til Selskabet udlagte Panteobligation udstædt af Gaardmand Jens Mortensen i Glostrup, stor 400 Rd.

- e. En Contrabog med Kjøbenhavns Sparekasse lydende paa den deri indskudte Sum 6,000 Rd.
 f. Den contante Kassebeholdning af 1,065 Rd. 29 $\frac{1}{2}$.

2. Meddeeltes følgende Udsigt over Selskabets Tilstand og Virksomhed i Aaret 1854:

Ved Udgangen af Aaret 1853 var Antallet af Selskabets Medlemmer	2872	
indtraadte i Løbet af 1854.....	75	
	—	2947
derimod døde	35	
udmeldte.....	48	
udslittede	18	
	—	101
altsaa Medlemsantallet den 31te Decbr. 1854		2846
deraf betalende.....	2686	
Pensionister	155	
Budde	4	
Reservebud	1	
	—	2846

I Aaret 1854 ere følgende Understøttelser udbetalte af Selskabets Kasse:

Pensioner og Livrenter til 165 Personer med	5,104 Rd.		
Gratificationer til.....	283	—	— 3,580 —
Rentefrie Udlaan til... ..	49	—	— 6,900 —
Salt understøttet.....	497 Personer med	15,584 Rd.	

Efter den forfattede Oversigt over Selskabets Virksomhed i Aaret 1854, have samtlige Indtægter, som bestaae i Contingenter og Renter, deri ikke indbefattet Afdrag paa rentefrie Laan, udgjort.. 14,404 Rd. 88 $\frac{1}{2}$ f.
 hvorimod samtlige Udgifter 11,995 — 54 —

hvorefter bliver et Overskud til Formuens Forøgelse af 2,409 Rd. 34 $\frac{1}{2}$ f.
 foruden den fra afdøde Silke- og Klædehandler J. H. Lunds Bo indbetalte Restdividende af 386 — 51 —

Selskabets Activfond er bleven forøget ved Indkjøb af 1 dansk-englisk 3 pCt. Obligation, stor £ 100.

Selskabets totale Formue, der den 31te December 1853 udgjorde 167,278 Rd. 80 $\frac{1}{2}$ f., var ved Udgangen af Aaret 1854 170,074 Rd. 89 $\frac{1}{2}$ f.

3. Efter Indstilling af Administrationen bevilgede Forsamlingen, paa Grund af Dyrtiden og med Hensyn til Forøgelsen af Forretningerne i Selskabets Tjeneste at der til Selskabets Bogholder og Kassierer maatte anvises hver en Gratification af 100 Rd., og til hvert af Selskabets 4 faste Budde en Gratification af 50 Rd.

4. Administrationen forelagde Forsamlingen den sædvanlige Beregning overeensstemmende med Lovens § 15, for derefter at kunne bedømme, hvormeget der for Aaret 1855 bliver til Disposition for Selskabets Hovedvirksomhed ved Fordelingen af Laan, Gratificationer og Pensioner; ved hvilken Beregning det bemærkedes, at

den virkelig stedsfundne Udbetaling af de i Aaret 1854 bevilgede Gratificationer og rentefrie Laan ikke, ifølge Beregningens Natur og dens Hensigt, deri kan føres til Udgift.

Beregningen, der iøvrigt forud har været hver enkelt af Classificationerne af Selskabets Repræsentanter meddeelt fra Administrationen, og hvori der i Overensstemmelse med Generalforsamlingens Beslutning af 23de April f. A. kun er opført $\frac{1}{8}$ af Overskuddet til Forøgelse af Fondet, istedet for den tidligere ifølge Lovens § 15 bestemte Fjerdedeel, er følgende:

For Aaret 1854.

Indtægt.

Halvaarlige Contingenter	4419 Rbd. 12 $\frac{1}{2}$.	
Hs. Majestæt Kongens		
Gave	80 — = -	
Overordentlige Medlem-		
mer	25 — = -	
		4524 Rbd. 12 $\frac{1}{2}$.
Ugentlige Contingenter ..	4372 Rbd. 70 $\frac{1}{2}$.	
For Lovbøger	39 — = -	
		4411 — 70 -
Afdrag paa rentefrie Laan	6940 — = -	
		15875 Rbd. 82 $\frac{1}{2}$.

Indtægt. . 15875 Rd. 82 $\frac{1}{2}$.

Udgift.

Ugebladets Trykning. 776 Rd. 68 $\frac{1}{2}$.

Lønninger. 2000 — = —

Pensjoner og Livrenter. 5104 — = —

Affsevne Contingenter. 46 — 8 —

Generelle Omkostninger. 534 — 62 —

Ialt Udgift. 8461 — 42 —

Overskud. 7414 Rd. 40 $\frac{1}{2}$.

Deraf tillægges Fondet $\frac{1}{8}$ med 926 — 89 —

Igen. 6487 Rd. 47 $\frac{1}{2}$.

Hvortil lægges Renterne. 5515 — 14 —

Bliver til Uddeling. 12002 Rd. 61 $\frac{1}{2}$.

deraf $\frac{2}{3}$ til Løan med rund Sum. 8000 — = —

og $\frac{1}{3}$ til Gratificationer. 4000 — = —

Ialt. 12000 Rd. = $\frac{1}{2}$.

Siden 1ste Marts 1854 er afgaaet 12 Pensionister med et Pensionsbeløb af 350 Rd.

5. Forsamlingen vedtog derefter at følgende 16 af Selskabets Medlemmer, som alle i flere Aar have erholdt Gratificationer, skulle fra 1ste Januar 1855 opføres paa Pensionslisten hver med en aarlig Pension af 25 Rd., nemlig:

Medlem fra	Ålder	forhen Gratificat.
1815. Ererceermester Debusmanns Enke	61	15 Rb.
1816. Cancellist N. Knuzens Enke ...	61	— 15 —
— Skolelærer Achens Enke	64	— 15 —
1818. Stadsbedemand Andersens Enke.	73	— 15 —
— Secretair Laurizens Enke	66	— 15 —
1823. Restaurateur Osterbergs Enke ..	71	— 15 —
— Fuldmægtig Gluds Enke	59	— 20 —
— Forhenv. Opsigtsbetjent P. Ogen	71	— 15 —
1824. Blikkenslagermester B. W. Lasz-		
sens Enke	73	— 15 —
— Guldsmedmester J. Jesbrand ...	76	— 15 —
1825. Forhenv. Høker N. Iversen ...	75	— 15 —
— Cofardicapitain J. R. Lunds Enke	71	— 15 —
1826. Institutbestyrer Wønstedts Enke .	61	— 15 —
1828. Høker H. F. Lindes Enke	77	— 15 —
— Institutbestyrer N. A. Birchs Enke	50	— 20 —
1846. Organist P. Jensen's Enke	54	— 15 —
ialt 16 Personer med et Pensionsbeløb af 400 Rb.		

6. Følgende 19 af Selskabets Pensionister tilstod Forsamlingen hver et Pensionstillæg af 5 Rb. aarlig fra 1ste April 1855 at regne, nemlig:

Pensionist fra	Ålder	hidtil Pension
1837. Torvemester Heggums Enke	83	45 Rb.
1843. Inspecteur Reichs Enke	77	— 30 —
1844. Landmaaler Bangs Enke	63	— 25 —
1845. Guldslager Faust's Enke	80	— 30 —

Benfionist fra		Alder	hidtil Benfion
1845.	Skræddermester Albrecht	84	Mar 30 Rd.
1846.	Jfenfræmmer Schiøtts Enke	75	— 30 —
—	Bærtshuusholder Jørgensens Enke	77	— 30 —
—	Skipper Davidsens Enke	84	— 30 —
1848.	Chinacapitain Orgaards Enke . . .	77	— 25 —
—	Grosferer Nørregaards Enke . . .	70	— 25 —
—	Boghandler Beckens Enke	72	— 25 —
1849.	Capit. og Muurmest. Gegeerods Enke	75	— 25 —
—	Goffardiecapitain Nicolaysens Enke	79	— 25 —
1850.	Litgtornelæge Weil	67	— 25 —
—	Profesfor Rasmussens Enke . . .	68	— 25 —
1851.	Malermester A. P. Bang	72	— 25 —
1852.	Forvalter J. L. Hansens Hustrue	74	— 25 —
—	Forgylder Jrgangs Enke	80	— 25 —
—	Bærtshuusholder Achilles Enke . .	85	— 25 —
	Jalt 19 Tillæg à 5 Rd. aarlig		— 95 Rd.

7. De om rentefrie Laan indkomne 84 Ansøgnin-
ger foredroges, 3 bevilgede Forsamlingen derefter 50
Medlemmer Laan, for samtlige til et Beløb af 7,650 Rd.

8. Fra 427 Medlemmer i Selskabet vare An-
søgninger om Understøttelse, Forsamlingen bevilgede de
nedenfor anførte 323 Medlemmer den i Enhvers Navn
vedtagende Gratification, nemlig.

Medlem
fra

1805.	Theehandler Rothenburgs Enke	15	Rd.
1810.	Malermester Runges Enke	15	—

Medlem
fra

1810.	Malermester A. F. Werliin	15	Rd.
1812.	Malermester Jønsens Hustru	15	—
1814.	Skoemagermester Webers Enke	15	—
—	Skoemagermester J. Holbechs Enke	15	—
1815.	Mægler H. S. Thaning	15	—
1816.	Mechanicus Youngs Datter	15	—
—	Skoemagermester P. Holm	15	—
—	Slagtermester Frisks Enke	15	—
—	Kræmmer Rasmussens Enke	15	—
—	Lærredshandler Harges Enke	15	—
—	Blikkenslagermester N. Hammers Enke	15	—
—	Revisor P. B. Hammerichs Enke	15	—
—	Strompevæver Bøschens Enke	15	—
—	Revisor Kjerbyes Enke	20	—
—	Urtekræmmer Hjaltelins Enke	15	—
—	Blikkenslagermester Szybrowskys Enke	15	—
1817.	Bandmester G. Sørensens Enke	10	—
—	Capitain Grans Enke	15	—
—	Capitain F. X. de Planes Enke	15	—
—	Krigscancelliesecretair Bondrops Enke	15	—
—	Skoemagermester L. Holm	15	—
—	Skoemagermester Johansens Enke	15	—
—	Rjøffenmester Krygers Enke	15	—
—	Overkrigscommisfair Kroghs Enke	15	—
—	Skoemagermester A. Nielsens Enke	15	—
1818.	Portcontrolleur Hasselquists's Enke	15	—

Medlem
fra

1818.	Bødformester W. Halls Enke	15	Rd.
—	Dvarteermand Jørsens Enke	20	—
—	Linnedvævermester Kittendorffs Enke ..	10	—
—	Skoemagermester Lundmann	20	—
—	Friseur Ingemanns Enke	15	—
1819.	Kammerraad J. W. Winthers Enke..	15	—
—	Fuldmægtig J. C. G. Kleins Enke...	20	—
—	Skoemagermester Arvesens Enke	15	—
—	Toldcontrolleur Wildenraths Enke	10	—
—	Bogbindermester S. Holst's Enke	20	—
1820.	Capit. og Consumtionsøfr. Saabyes Enke	10	—
1821.	Kammerraad Hegelunds Datter	15	—
—	Overlæge Toffts Enke	15	—
—	Skibscapitain Hammers Enke	15	—
—	Malermester Hoffgaards Enke	15	—
—	Bogtrykker C. F. G. Christensens Enke	15	—
—	Capitain Groves Enke	20	—
—	Skoemagermester Weidemanns Enke	20	—
—	Uhrmagermester Malmgreens Enke	10	—
—	Cancelliesecretair Bradts Enke	15	—
—	Bærtshuusholder J. G. Holst's Enke .	20	—
1822.	Bogholder Erhardt's Enke	10	—
—	Registrator Dyrhauges Enke	15	—
—	Cancellieraad Næsteds Datter	20	—
—	Justitsraad Didriksens Datter	15	—
—	Opfigtsbetjent Nysums Enke	10	—

Medlem
fra

1822.	Dpshynsmand Jbsens Enke	15	Rd.
—	Skoleinspecteur P. Hoyer	10	—
—	Reelhandler L. Herbst's Enke	10	—
1823.	Justitsraad A. Treschows Enke	15	—
—	Skovfoged D. Fischers Enke	15	—
—	Kirkesanger Mariboes Enke	20	—
—	Forhenv. Bagermester Klisoth	15	—
—	Bødfermester Dehlis Enke	10	—
—	Fuldmægtig L. Wiborgs Enke	15	—
—	Toldbetjent Sommers Datter	20	—
1824.	Ritmester Foghs Enke	15	—
—	Foged Arniels Datter	20	—
—	Klædehandler M. J. Cohns Enke	15	—
—	Cancellist H. Knudsens Enke	20	—
—	Skriverformand Carlens Enke	20	—
1835.	Urteframmer og Laugsbud Thomsens Enke	15	—
—	Urteframmer Breinings Enke	15	—
—	Strædermester J. Scheels Enke	15	—
—	Kgl. Kudsk H. G. Lunds Enke	15	—
—	Cancellisecretair Zhanings Enke	20	—
—	Handelsbogholder Liunges Enke	20	—
—	Krigsassessor, Theehandl. Schalk's Enke	15	—
—	Snedfermester Flygenrings Enke	15	—
1826.	Divisionschirurg Krygers Datter	15	—
—	Kobberstifter S. Schiødt	15	—
—	Urteframmer J. D. Schmidts Enke	20	—

Medlem
fra

1826.	Klædehandler Bøgilds Enke	15	Rd.
—	Krigsassessor le Maires Enke	15	—
—	Bødfermester Tersløvs Enke	15	—
—	Snedfermester Rohleders Enke	15	—
1827.	Kleinmedmester D. Klerks Enke	15	—
—	Bogbindermester M. J. Top	15	—
—	Forhenv. Coffardiecapitain N. L. Floor	20	—
—	Forhenv. Bærtshuusholder B. C. Haack	15	—
—	Garver H. Topps Datter	15	—
1828.	Capelmusicus N. Petersens Enke	15	—
—	Fuldmægtig H. S. Gjessings Enke	15	—
—	Institurbestyrerinde Jfr. K. Halb	15	—
—	Forhenv. Boghandler B. J. Beck	15	—
—	Lieut. og Toldbetjent M. Benzens Enke	15	—
—	Skotelærer Langstedts Datter	15	—
—	Løihuush lieutenant Carlhens Enke	10	—
—	Forhenv. Hørframmer M. Brorson	20	—
—	Bærtshuusholder S. Nielsens Enke	15	—
—	Bogbindermester Lappées Enke	15	—
—	Muurmester J. W. Schmidts Enke	20	—
—	Guldsmedmester J. M. Verches Enke	10	—
—	Guldsmedmester Næboes Datter	10	—
—	Havnecontrolleur Brodersens Enke	15	—
1829.	Cancellieraad og Byefoged Lynges Enke	15	—
—	Fuldmægtig J. F. Dreboldts Enke	15	—
—	Strædermester H. M. Lunds Enke	15	—

Medlem
fra

1829.	Snedkerfrimester Schæffers Enke.....	15	Rd.
--	Snedkermester L. Knudsen.....	15	—
—	Gopiist Klyvers Enke.....	15	—
—	Toldassistent H. M. Møllers Enke...	15	—
—	Gjordemoder Mad. J. Schou.....	15	—
—	Klædeforhandler Humbles Enke.....	10	—
—	Goffardiecapitain E. P. Hansens Enke	15	—
—	Møllermester J. Delund.....	10	—
—	Tømmermester Benckes Enke.....	10	—
--	Lieut. og Toldbetjent Anthons Enke..	15	—
—	Forheuv. Brændeviinsbr. H. J. Mørck	15	—
—	Skrædermester G. H. Bode.....	10	—
—	Farvermester J. Goldschmidts Enke...	20	—
1830.	Smedemester Dittmers Datter.....	15	—
—	Bogbindermester Bergmanns Datter H.	15	—
—	Bogbindermester Bergmanns Datter G.	15	—
—	Snedkermester C. N. Hyllequist.....	10	—
—	Bødfermester H. C. Hansens Enke...	10	—
—	Kunstdreier T. Søborgs Enke.....	10	—
—	Fuldmægtig B. Mørcks Enke.....	15	—
—	Justermester J. J. Bechs Enke.....	10	—
1831.	Politiebetjent Breunings Enke.....	15	—
—	Skolelærer J. P. Jensens Enke.....	10	—
—	Capit. og Urtefr. C. F. Petersens Enke	15	—
—	Frugt- og Bildthandler Frørups Enke	10	—
—	Skolelærer A. W. Martens Enke....	10	—

Medlem
fra

1831.	Hattemagermester N. C. Madsens Enke	10	Rd.
—	Procurator S. L. Hoyers Enke	15	—
—	Toldassistent G. F. Hasfjels Enke	10	—
—	Farvermester N. Bangs Enke	10	—
—	Copiist G. F. Mohrs Enke	20	—
—	Inspecteur H. L. Hansens Enke	10	—
—	Farvermester Staals Datter G.	15	—
—	Farvermester Staals Datter A.	15	—
1832.	Urtefræmmer G. D. Hellefens Enke	15	—
—	Urtefræmmer J. Boefens Enke	10	—
—	Kammerraad Thorbjørnsens Enke	20	—
—	Amtschirurg H. C. Kruses Enke	20	—
—	Grosferer Selmers Datter	15	—
—	Skrædermester H. Andersen	10	—
—	Dreiermester J. Hansens Enke	20	—
—	Skibsbygmester Repholz's Enke	20	—
—	Madam G. Schmidt fødte Herhsprung .	10	—
—	Forhenv. Lottobud F. W. Rosenberg . .	10	—
—	Forhenv. Goffardiecapitain D. Louscher	10	—
—	Pastor Just's Datter	15	—
1833.	Federalmager Sators Enke	10	—
—	Skolelærer Nerups Enke	15	—
—	Uhrmagermester Antonis Enke	15	—
—	Muurpolerer J. A. Alls's Enke	10	—
—	Paukist Helsted's Enke	20	—
—	Hof- og Stassretsbetjent J. Birch's Enke	10	—

Medlem
 fra

1833.	Dyrlæge og Smed Gjerløvs Enke....	20	Rd.
—	Copliift H. C. Veiths Enke	15	—
—	Federalmager Wunderlichs Enke	10	—
—	Kammerraad Albrechts Enke.....	20	—
—	Sergeant P. C. Namodts Enke.....	15	—
—	Muurmester G. P. Grichsens Enke....	10	—
—	Urtekræmmer J. M. Søegaards Enke.	10	—
—	Figurant G. F. Jacobsens Enke.....	10	—
—	Hoboist Tappers Enke	15	—
—	Bortner N. N. Borres Enke	15	—
—	Fiskebløder G. C. Nyeholm	10	—
—	Snedermester A. C. Just's Enke	20	—
—	Malermester H. C. Berg	15	—
—	Malermester Sannes Datter	10	—
1834.	Coffardicapitain Byghows Enke.....	15	—
—	Pastor Kjelbergs Enke.....	10	—
—	Stibscapitain G. Mollers Enke.....	10	—
—	Sværdseger Meyers Datter	10	—
—	Skrædermester P. Jørgensen	10	—
—	Urtekræmmer Guldagers Enke	10	—
1835.	Beibetjent Blanchs Enke.....	10	—
—	Kjøbmand A. M. Davidsens Enke...	10	—
—	Theatercontrolleur Floors Enke.....	15	—
—	Hanskemagermester J. Modell.....	10	—
—	Krigssassessor Struckmanns Enke....	15	—
—	Barbeer G. G. Giede.....	15	—

Medlem
fra

1835.	Kongelig Laqvai J. Francks Enke....	10	Rd.
—	Snedkermester J. Genthes Enke	15	—
—	Instrumentmager W. Flerons Enke...	10	—
1836.	Grosserer Joach Topps Enke	20	—
—	Guldsmedmester H. J. Vibls Enke ...	10	—
—	Musicus F. Lindes Enke.....	10	—
—	Skoemagermester J. J. Lunds Enke ..	10	—
—	Bagermester P. E. Henningsens Enke.	20	—
—	Cancellist H. Voigts Enke	10	—
—	Forhenv. Boghandler J. E. Jensen...	10	—
—	Skrædermester Bjørnelunds Enke	10	—
1837.	Politiebetjent Amundsens Enke.....	10	—
—	Hørfabrikør Rosteds Enke	15	—
—	Skrædermester N. P. Mariagers Enke	10	—
—	Snedkermester F. A. Toppers Enke...	15	—
—	Skrædermester F. Morgensterns Enke .	10	—
—	Graveur P. E. Kragh.....	10	—
—	Skrædermester Kollings Enke	10	—
—	Capitain og Kleinsmed J. Brodersens Enke.....	15	—
—	Inspecteur Schleisners Enke.....	15	—
—	Bud ved Landhuusholdnings Selskabet K. Nielsens Enke.....	10	—
—	Hofboghandler Beckens Datter.....	10	—
—	Farver og Kattuntrykker Lerches Enke.	20	—
—	Skomagermester H. Petersen	10	—

Medlem
fra

1837.	Strædermester N. M. Helsinggreen ...	10	Rd.
—	Søkrigscommisfær E. F. Nissens Enke	10	—
—	Skipscapitain Kjølners Datter.....	15	—
—	Malermester Blaumüllers Enke	15	—
—	Strædermester F. Zieraus Enke.....	10	—
—	Strædermester og Bogholder J. F. Mørcks Enke.....	10	—
1838.	Rodemester Berghs Enke.....	15	Rd.
—	Toldassistent E. Wichmanns Enke....	10	—
—	Traadhandlerse, Madame G. Holst...	15	—
—	Bud ved Borgerrepræsentationen M. Ernst's Enke.....	15	—
—	Silke- og Klædehandler M. J. Heckscher	10	—
—	Skoemagermester N. J. Tandrup.....	10	—
—	Practicerende Læge F. Frieses Enke...	15	—
—	Graver E. Andersens Enke.....	10	—
—	Coffardiecapitain J. M. Lohmans Enke	10	—
—	Forhenv. Brændeviinsbrænder N. Brandt	10	—
—	Naalemagermester Klerkes Enke	10	—
1839.	Forhenv. Postbud D. Nielsen.....	10	—
—	Secretair og Toldcontrolleur P. L. Schjotts Enke	15	—
—	Capitain v. Meindes Enke.....	15	—
—	Skipscapitain J. D. Tuteins Enke...	15	—
—	Instrumentmager H. Birch.....	15	—
—	Toldassistent J. A. Baggers Enke....	15	—

Medlem
fra

1839.	Controlleur-Assistent Egtveds Enke . . .	10	Rd.
—	Musiklærer P. Møller	10	—
—	Møllermester H. P. Linds Enke	10	—
—	Gartner Petersens Datter	10	—
—	Graver Bierbyes Enke	15	—
—	Høker R. Nielsen	10	—
—	Uhrmager Hinges Enke	10	—
1840.	Rgl. Fuldmægtig L. P. Nicolaisens Enke	10	—
—	Urtekræmmer D. Rosenstands Enke . . .	10	—
—	Bortner J. Mortensens Enke	10	—
—	Copiist Bruuns Enke	15	—
—	Pastor Holms Datter	15	—
—	Quarantaineofficiant J. F. Schierbeck . .	15	—
—	Skibscapitain H. Amundsens Enke . . .	10	—
—	Gartner Grimmensteins Enke	10	—
—	Skoemagermester Andresens Enke	10	—
1841.	Mesterfvend Bøttners Enke	10	—
—	Factor Stephensens Datter	10	—
—	Skrædermester Gürtners Enke	10	—
—	Skrædermester Sommerfeldts Datter . .	10	—
—	Parvymagermester F. C. Madsen	10	—
—	Extrafriver Blougs Datter	10	—
—	Musiklærer Braunsteins Enke	10	—
—	Formand N. Larsens Enke	10	—
—	Skrædermester J. G. Müller	10	—
—	Ankersmed Caspersens Datter	10	—

Medlem

fra

1841.	Kensfabsfører Gerners Enke.....	15	Rd.
—	Magelsmedmester A. P. Lund.....	10	—
—	Forhenv. Institutbestyrerinde Jfr. M. Warburg.....	15	—
—	Urtekræmmer J. Dauvs Enke.....	15	—
—	Bærtshuusholder P. J. Bjerup.....	10	—
—	Ølhandler Jochumsens Datter.....	10	—
—	Typograph A. Petersen.....	15	—
1842.	Procurator Baggesens Datter.....	10	—
—	Hoboist L. G. Hesses Enke.....	10	—
—	Skrædermester Drelbergs Enke.....	10	—
—	Forhenv. Toldassistent P. Reetz.....	10	—
—	Traadhandlerse Jfr. M. Jørgensen...	10	—
—	Toldassistent H. J. Lorengens Enke..	10	—
—	Skriver i Sve-Etaten A. Larsens Enke	10	—
—	Høker Haastrups Datter.....	10	—
—	Meelhandler Carlens Enke.....	10	—
—	Guldsmedmester Schmidts Datter.....	10	—
—	Kunstdreier Kleines Enke.....	10	—
—	Fuldmægtig Lassens Datter.....	15	—
—	Skrædermester J. G. Deichmans Enke.	10	—
—	Gjordemoder Madame Woderup.....	15	—
—	Forhenv. Wddehandlerinde Jfr. C. Juul	10	—
—	Høker S. R. Birchs Enke.....	10	—
1843.	Politiebetjent H. J. Groves Enke....	10	—
—	Conditor Høj's Enke.....	10	—

Medlem

fra

1843.	Bøsssemager	G. M. Wengs Enke....	10	Rd.
—	Strædermester	J. F. Lunds Enke.....	10	—
—	Secretair og Veiermester	Schæffers Enke	10	—
—	Traadhandlerste	Jfr. A. C. Walter ...	10	—
—	Contoirist	M. Købke.....	10	—
—	Skoemagermester	J. P. Rybergs Enke	10	—
—	Fuldmægtig	Borchs Enke.....	10	—
—	Premierlieutenant	A. v. Lunds Enke..	10	—
—	Brændeviinsbrænder	P. C. Meyers Enke	10	—
—	Krigscancelliesecretair	S. P. Strandgaard.....	15	—
—	Tømmersvend	J. C. Heinsons Enke..	15	—
1844.	Pensionist i Sve-Staten	J. F. Wiegers	10	—
—	Sadelfnægt	Nielsens Datter.....	10	—
—	Suktermester	Jensens Datter.....	15	—
—	Fuldmægtig	Lynges Datter.....	10	—
—	Skibstømmermand	N. Petersens Enke.	10	—
—	Toldassistent	Creuzburgs Enke.....	10	—
—	Toldassistent	H. F. Hassels Enke....	10	—
—	Politiebetjent	J. Andersens Enke.....	10	—
—	Postbud	C. Nielsens Enke.....	10	—
—	Barbeer	C. Jensens Enke.....	10	—
1845.	Politiebetjent	Edelsteens Enke.....	15	—
—	Muursvend	Mortensens Enke.....	10	—
—	Capelbud	Mogensens Enke.....	10	—
—	Forvalter	Albrechtsens Datter.....	10	—

Medlem
fra

1845.	Skrædermester Kochs Datter.....	10 Rd.
—	Smedemester Hassings Enke.....	10 —
—	Fyrværker C. F. Grothans Enke.....	10 —
1846.	Toldassistent Truellsens Datter.....	10 —
—	Skrædermester Riffners Enke.....	10 —
—	Musiklærer C. W. Møllers Enke	10 —
—	Malermester Holms Enke.....	10 —
—	Guldsmedmester Rhenius's Enke.....	10 —
1847.	Styrmand Haugaards Datter.....	10 —
—	Bogtrykker Brünnichs Datter.....	10 —
—	Damekræderinde Jfr. M. Lund.....	10 —
1848.	Skrædermester P. Bergenholz	10 —
—	Toldassistent Kammanns Enke	10 —
—	Toldassistent C. G. Bagers Enke ...	10 —
—	Cand. chir. Byrstings Enke	10 —

Tilsammen et Gratificationsbeløb af 4235 Rd. til
323 Medlemmer.

8. Dernæst optoges følgende 29 nye Medlemmer
i Selskabet:

1. Meelhandler H. Galle.
2. Skolebestyrerinde Jfr. D. G. Thomsen.
3. Kunstdreiermester J. P. Tersløv.
4. Skomagermester N. G. Flor.
5. Afd. Bærtshuusholder Bonnesens Datter, N.
6. Examin. jur. F. G. Graab.
7. Skrædermester H. Jørgensen.

8. Guldsmedmester C. C. Hornemann.
9. Bogbinderisvend J. P. Wyrk.
10. Bærtshuusholder J. J. Meier.
11. Malermester C. C. Schröder.
12. Skræderisvend J. Bergenstraale.
13. Uhrmager H. J. D. Friedebach.
14. Guldsmedmester J. J. Møller.
15. Damestræderinde, Jomfru C. D. C. Gotfriedsen.
16. Damestræderinde, Jomfru J. M. Gotfriedsen.
17. Tøimagermester J. P. Røll.
18. Snedkerisvend C. F. Ramberg.
19. Mad. T. C. Müller født Sünckenberg.
20. Mægler Sünckenbergs Datter, L. C.
21. Landmand Klugs Datter, C.
22. Skomagermester J. F. Jacobsen.
23. Afd. Skomagermester C. Christensens Datter,
M. C.
24. Bogbindermester S. A. Hansen.
25. Bud ved Nationalbanken L. Hansen.
26. Bagermester H. T. Piper.
27. Tømmermester C. Rothe.
28. Kunstdreier C. H. Randleff.
29. Afd. Forvalter Reumerts Datter, M.

Torsdagen den 29de Marts 1855 afholdtes ligeledes Repræsentantsforsamling, der bivaanedes af 25 Repræsentanter, og i hvilken forhandlede og besluttede følgende.

1. Foretoges Valg paa nye Repræsenteranter i de den 1ste April d. A. efter Tour fratrædende Repræsenteranters Sted, men Administrationen maa forbeholde sig nærmere at meddele Udfaldet af dette Valg, naar de forventede Erklæringer ere indløbne om, hvorvidt Valgene ere modtagne.

2. Forsamlingen bevilgede, at der til nu afdøde Politibetjent J. Warbergs Enke maatte extraordinairt udbetales de 15 Rd., som i de foregaaende Aar havde været tilstaaet Manden som Gratiale, og hvorom han i betimelig Tid havde indgivet en behørig documenteret Ansøgning.

3. Forsamlingen approberede at et Beløb af 20 Rd. 24 \ss ., som uerholdelige Contingenter deels for 4 afdøde Medlemmer, og for 3 Medlemmer, der som Følge deraf blive at udslette af Medlemslisten, maa passere til Udgift.

4. Som nyt Medlem i Selskabet optoges dernæst Kunstdreier J. G. Schwarz, junior.

Slutteligen meddeler Administrationen herved, ifølge den i en tidligere Generalforsamling tagne Bestemmelse, en Fortegnelse over de Legater, som ere tildeelte Selskabet siden dets Stiftelse, og hvis Beløb ere indbesattede under dets Fondsbeholdning, nemlig:

Aar 1805. Grosserer Niels Brocks Legat, efter Testamente af 19de Februar 1786 og 24de Februar 1802.....	5002 Rd. 22 \ss .
— 1818. Student Grells Legat.....	1000 — = -

- Aar 1827. Enkefrue Charlotte Amalie
 Bøndes Legat imod 5 pCt.
 Livrente..... 2000 — = -
 — 1829. Caroline Legatet, stiftet af
 endeel af Selskabets Medlem-
 mer i Anledning af H. K. H.
 Arve-Prindsesse Carolines
 Formøling den 1ste August
 1829..... 2500 — = -
 — 1830. Enkefrue, Statsraabinde Ko-
 foeds Legat..... 500 — = -
 — 1853. Silke- og Klædehandler J.
 H. Lunds Legat efter Testa-
 mente af 16de April 1851.. 1386 — 51 -

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
 den 7de April 1855.

Sarbrecht. E. Clausen. A. Støger.

Carl S. Groth.

Balanceret Status

af det forenede Understøttelses-Selskabs Formue den 31te December 1854.

<u>1854.</u>	Skal tilsvare.	Rd.	§.	<u>1854.</u>	Er i Besiddelse af.	Rd.	§.
	Selskabet eiede den 1ste Januar 1854.....	167,278	80		Selskabet eier den 31te December 1854 i Obligationer...	148,400	=
	hvori er indbefattet samtlige indtil den Tid Selskabet				nemlig 100,000 Rd. i 4 pCt. Obligationer imod Stats-		
	tillagte Legater.				gjælds-Directionens Indskrivningsbeviis; 6,000 £St.		
	Det af afd. Silke- og Klædehandler J. H. Lund Selskabet				i dansk-englisk 3 pCt. Obligationer, hvoraf de 100 £St.		
	tillagte Legat, hvoraf Restbeløbet er indbetalt med....	386	51		ere indkjøbte iaar, og en Prioritets Obligation paa		
	Overskuddet af Selskabets Virksomhed i 1854 hidrørende fra				400 Rd. transporteret til Selskabet af Skiftecommissionen		
	Diferencen imellem Indtægterne... 14,404 Rd. 88 §.				i afd. Silke- og Klædehandler J. H. Lunds Bøe.		
	og Udgifterne... 11,995 — 34 -				— har tilgode for rentefri Udlaan.....	12,780	=
		2,409	54		— Kassebeholdning a. contant..... 8,272 Rd. 93 §.		
					b. Restancer for Laan 250 — = -		
					c. dito for Contingent 371 — 92 -	8,894	89
	Summa ..	170,074	89		Summa ..	170,074	89

Kjøbenhavn den 31te December 1854.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

Overfigt

over det forenede Understøttelses-Selskabs Regnskab for Aaret 1854

med Hensyn til dets Virksomhed.

<u>1854.</u>	<u>Indtægter.</u>	Rd.	ß.	<u>1854.</u>	<u>Udgifter.</u>	Rd.	ß.
	Ugentlige Indtægter.....	4,372	70		Pensioner.....	5,104	=
	For Lovbøger.....	39	=		Gratificationer.....	3,580	=
		4,411	70		Lønninger.....	2,000	=
	Halvaarlige Contingenter.....	4,524	12		Generelle Omkostninger.....	634	Rd. 69 ß.
	hvorfra gaaer uerholdelige Restancer..	46	8		hvorfra gaaer Differencen imellem Ind-		
		4,478	4		kjøbsprisen og den antagne Værdi af 1		
	Renter, efter Fradrag af Renterne af det				indkjøbt Obligation.....	100	7
	i Banken optagne Laan.....	5,515	14			534	62
					Ugebladets Trykning.....	775	68
					Overskud anført paa Formuens Konto.....	2,409	54
	Summa..	14,404	88		Summa..	14,404	88

Kjøbenhavn den 31te December 1854.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

C. Clausen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 16.

Løverdagen den 21de April 1855.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuttske Officin.

Kjærligheds Kilden.

(En historisk Novelle fra det 14de Aarhundrede.)

(Fortsat.)

Men derimod benyttede han sig af Marschallens Bekjendtskab til at sende Alix Underretning om sin Skjæbne og Skildring af sine Forhaabninger.

Berenger havde gjort sig Haab om at finde Beskyttelse hos Hertug Phillip af Burgundien. Denne Plan maatte han imidlertid opgive efter den Underretning, han modtog af Marschallen af Loigny. Hertugen af Berry og Hertugen af Burgundien havde i Carl den 6tes Mindreaarighed faaet Deel i Regjerin-

gen. Saalænge de syntes at dele den samme Indflydelse, fappedes de begge om paa alle Maader at staffe sig Undest hos Folket. Hertugen af Burgundien var dengang en simpel, ligefrem og omgængelig Mand, der ved sin Mildhed og Medlidenhed gjorde sig almindelig elsket. Nu havde Tiderne derimod forandret sig. Det Uheld, der var mødt Hertugen af Berry, kunde ikke glemmes. Hans Undest hos Kongen havde tabt sig, og dermed hans Anseelse hos Folket. I samme Grad, som dette havde svækket hans Indflydelse i Regjeringen, i samme Grad var Hertugen af Burgundiens Anseelse stegen. Hele Riget syntes nu at kaste sit Haab paa denne, og hans Indflydelse i Regjeringen syntes at være kommen paa saa fast en Fod, at han ikke længere behøvede at beile til Folkegunst. Forandringen i hans politiske Stilling havde tillige haft den mærkeligste Indflydelse paa hans Charakter. Af den forrige ligefremme, godmodige Simpelhed var der ikke mere Spor. Dijon havde faaet en Hofstat, der kunde rivalisere med regjerende Fyrsters. For simple Ridejunkere var nu ingen Adgang til Hertugens Person tænkelig, og Berenger maatte saaledes opgive det Haab, han havde bygget paa Hertugens tidligere Bekjendtskab, og nøies med at modtage Marschallens venfabelige Tilbud, at forblive hos ham til ny Udsigt aabnede sig.

Et halvt Aar efter hans Ankomst til Voigny, indtraf Høitideligholdelsen af den i Toulouse i det 12te Aarhundrede af de 7 Troubadourers muntre Compagni

indstiftede Digterfest. At vinde Prisen i Digtetekunsten, blandt de mange ved denne Fest optrædende Digtere, var, ligesom senere ved de af Clemence Isaure*) indstiftede Blomsterlege, en Udmærkelse, der forkyndtes over hele Frankrig. Berenger indleverede til denne Fest en Ode, kaldet Kongehymnen, hvori han besang det lykkelige Udfald af den nye Regjerings første Bestræbelser, og den unge Digter havde det Held, at see sit Forsøg vinde Prisen, og hvad der end mere satte Krønen paa hans Seier, det var, at hans Ode havde vundet Prisen fremfor to af den Tids ypperste Digtere.

Af det glade Budskab om denne Udmærkelse tog Marschallen Anledning til at give Berenger Beviis paa sin Hengivenhed, ved, ifølge den Rettighed, der var tilstaaet ham, at udnævne ham til Ridder, i Nærværelsen af sine gamle Vaabenbrødre. Alix og denne Bærdighed: høiere Lykke paa Jorden kjendte Berenger ikke. Han længtes nu kun efter en Leilighed, hvor han kunde hædre sin Velgjørers og høie Beskytters Valg. I sin Indbildnings søde Drømme troede han i denne Hædersbeviisning allerede at see Veien til at gjøre sig Alix's

*) Clemence Isaure skænkede i det 15de Aarhundrede hele sin Formue til Fornyelsen af den af Troubadourerne stiftede Digterfest. Den 1ste Mai høitideligholdes det af hende gjenfødte Academies Stiftelsesfest. En Guldamarant eller Tusindskjøn er Prisen for den skønneste Ode, en Rose for den bedste Tale, en Fiol for det bedste Digt paa 100 Vers, en Engblomme for Idyllen, og en Lillie for en Sonnet eller Hymne til den hellige Jomfru.

Kjærlighed værdig. Den ønskede Leilighed udeblev heller ikke. Til Ære for Ludvig den 2den, Siciliens Konge og Carls Fætter, skete der Tilberedelser til en Fest i Saint-Denis. En Turnering blev bestemt og dertil indbødes hele den franske Adel. Berenger betænkte sig ikke paa at indfinde sig ved denne Høitid. Han begav sig til Saint-Denis, ledsaget af Marschallen af Voigny, der paatog sig at introducere ham, og han vandt snart Alles Opmærksomhed, ikke mindre ved sin raske, blomstrende Ungdom, end ved sin simple Rustning. Hans Skjold bar til Baabenmærke et simpelt Navnetræk, bestaaende af Bogstaverne A og B, slyngede i hinanden og omgivne af en Aftegreen. Før Turneringen begyndte, skulde der holdes Guds-tjeneste. Erkebiskoppen af Aurerre skulde holde Talen, og Berenger udsøgte sig det Sted i Kirken, hvor han bedst kunde høre ham. Saaledes fik han en Plads ligeoverfor Dronningens Throne, og man tænke sig engang hans Overrasselse og berusende Glæde, da han ved Foden af Thronen opdagede den yndige Allix, med Blikket usfravendt fæstet paa hans Skjoldmærke. Staaende saaledes ligeoverfor hende, hævede han Bisiren, der halvt dækkede hans Ansigt; Allix gjenkjendte ham, og de kjærligste Følelser, det menneskelige Hjerte indeslutter, malede sig i hendes Engle-aasyn. Den næste Dag begyndte Turneringen, der var den meest glimrende, man i det sidste Aarhundrede havde seet. Hele Hoffet var nærværende, og ved en Hændelse, Elskeren ene formaaer at vurdere, var Allix bleven

valgt til Dagens Dronning, der skulde krone Seierherren. Hvilken anden end Berenger kunde vel vinde Prisen, nu da han skulde modtage Seierskrandsen af saa skøn en Haand, af sin Barndoms Fortrolige og af sit Hjertes Elskede! Han var den første, der viste sig ved Skranken, og fire Gange aabnede denne sig for ham, og ligesaa ofte udraabte Herolden hans Triumph. Kongen forlangte at kjende den unge Helt, og han blev ikke mindre overrasket end glad ved at høre, at det var den smukke Minnesanger, der havde vundet Prisen for Kongehymnen. Berenger modtog af Alir's sittrende Haand det Skjær, som var ham bestemt, og i det hun bandt ham det om Halsen, tilhviiste hun ham sagte: „Om 3 Dage, Kl. 8 om Aftenen, ved Kilden ved Fresnes“.

Hertugen af Berry, der var Vidne til Berengers Triumph, kunde ikke uden indtændt Uergrelse høre Herolden gjentagne Gange udraabe det Navn, der mindede ham om saa bitter en Forhaanelse. Hans Stilling hos Kongen, hvis Unaade han havde paadraget sig, og den Miscredit, hvori han stod i den offentlige Mening, tillod ham ikke aabenlyst at forfølge sine hævn-gjerrige Planer, men han skulde dem ikke for Herren de la Beaume, en Mand af stor Indflydelse ved Hoffet, og til hvem Kongen, med Greven af Neuville's Samtykke, allerede havde lovet Alir's Haand.

Endelig kom den 3die Dag, Berenger med saa brændende Længsel havde imødeset. Klokkeren var slaaet 7 og Dagen begyndte at hælde. Med Hjærtet bankende

af Kjærlighed, Frygt og Forventning nærmede Allix's Elsker sig Diseflodens Bredder. Ethvert Skridt tilbage kaldte i hans Sjæl søde Fortids Minder. Et Dieblisk standsede han under Murene af Abbediet Maubuisson, for der at oppebie det for Stevne mødet aftalte Klokket. Med en underlig blandet Følelse af Glæde og Kummer saae han igjen Abbediet, hvis Herre han havde at tilskrive alt det Bittre i sin Skjæbne. Et sort Flag vaiede fra Taarnet. Synet deraf gjennembævede hans Sjæl med hemmelig Gysen; dog Tanken om at samles med Allix forjog snart hver ængstelig Anelse, hans berusede Indbildning fremmanede. Ikke saasnart slog Klokkeren 8 i Abbediet, før han ilte gjennem det tætte Krat, der skjuler Foden af Høien. Han ankom til Kilden ved Fresnes, slukkede sin Tørst i dens Vand og kyste hvert Træ, hvor han fandt sit Navn ridset af en kjær Haand. Han gik og kom, eller standsede sittrende ved den mindste Bevægelse i Løvet. Der hørttes Fodtrin . . . det var hende . . . Berenger løb hende imøde og kastede sig for hendes Fødder. Hendes Glædes Henrykkelse udtømte hendes Kræfter, hun skjælvede, og han greb hende i sine Arme og trykte hende til sit Bryst. O, hvilket Dieblisk i Livet, eller rettere talt, hvilket Liv i et saadant Dieblisk! — Efter nogle Dieblisks Lausshed, hvis Trylleri intet Sprog formaaer at male, fortalte Allix i saa Ord hvad der var hændet paa Neuville siden deres Skilsmisse. „Min Fader“, sagde hun til ham, „har paa Kongens egen Anmodning lovet min Haand til Herren de la

Beaume, men han kjender endnu ikke den Hemmelighed, der gjør dig Gre og vil gjengive dig hele hans Agtelse og Hengivenhed, saasnart han lærer den at kjende. Prioren er nylig død, og paa sit Dødsleie har han aabenbaret Alt for min Moder. Din Tapperhed og din Fortjeneste har Kongen lært at kjende, og jeg vil selv, hvis det behøves, tilstaae for ham den Kjærlighed, der fra vor Barndom af har forenet vor Skjæbne, og han vil da ikke fordre af mig, hvad der for stedse vilde tilintetgjøre mit Livs Lykke; thi det sværger jeg dig, aldrig vil mit Liv tilhøre nogen Anden end dig og min Gud. Et saadant Løfte i Naturens skønneste Hjem, hvor Intet uden Kildens sagte Rislen afbrød det høitidelige Stille, et saadant Løfte var upaatvivleligt stadfæstet ved den ubrødeligste Hellighed. Allix's Kammerjomfru afbrød de salige Diebliffe. Hun kom for at kalde Allix tilbage til Slottet, hvor hendes Fader længe havde spurgt efter hende. I det Haab snart at see Enden paa deres Sorger, stilledes Allix og Berenger fra hinanden, efter at de med Kjærligheds Tegn havde beseglet den Pagt, de i Himlens Paasyn havde fornyet.

Allix's Moder, Grevinden af Neuville, havde imidlertid aabenbaret Greven den døende Abbeds Erklæring. Bestyrret over Abbedens suedige Rænker, og beundrende den unge Berengers Characterfasthed og ærefulde Ordholdenhed var der Intet, Greven nu inderligere ønskede, end at kunne paa een Gang bevise Berenger sin Agtelse og Hengivenhed, og saaledes udrette den Uret,

han, mod sin Willie, havde havt Deel i at tilføie ham. Den næste Dag indfandt Berenger sig hos Greven, og da denne med faderlig Kjærlighed tog imod sin forskudte Pleiesøn, tilstod Berenger ham aabenhjertig sin Kjærlighed for Allix, og Greven tøvede da heller ikke med at give ham sit Samtykke, hvorved han ventede igjen at see oprettet den huslige Lykke og Tilfredshed, som Berengers ulykkelige Forviisning havde, saa at sige, forstyrret og tilintetgjort. Det første, Berenger derefter ilede med, var at underrette Kongen om hele Sagens Sammenhæng. Skildringen af hans Kjærlighed og ulykkelige Hændelser rørte Hans Høihed*) levende. Dog det Løfte, han med Faderens Samtykke havde givet de la Beaume, randt ham i Tanker, og han betænkte sig paa, hvad Beslutning han burde tage. Hertugen af Burgundien, som var nærværende, og maaskee frygtede for, at Familieforbindelse med en gammel, formaaende, adelig Familie, skulde give den for sin Snedighed be kjendte de la Beaume en farlig Indflydelse ved Hoffet, hvilken Frygt Tanken om de la Beaumes Venstreb med Hertugen af Berry end mere syntes at begrunde, forestillede Kongen, hvor let de la Beaume vilde kunde finde et andet Parti, og hvor ubilligt det var, at adskille dem, som saa inderlig en Kjærlighed forenede.

*) Det var først under Ludvig den 11tes Regjering, at Kongerne af Frankrig antog Titlen af Majestæt.

(Sluttes).

Borring.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 17.

Løverdagen den 28de April 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Udfaldet af de ved Generalforsamlingen den 29de Marts d. A. foretagne Valg paa nye Repræsentanter er, efterat disse nu af Vedkommende ere modtagne, som følger:

For første Classification.

Afgang.

- Hr. Hofballetmester Bournonville, R. af D.
- Justitsraad B. C. Grønberg, R. af D.
- Conferentsraad P. Benzen, R. af D. og Dm.
- Etatsraad Lindberg, C. af D. og Dm.

Tilgang.

- Hr. Kammerraad A. L. Blechingberg.
- Cancellisecretaire F. C. Nørregaard.
- Radsferer C. Engerslew.
- Kammerraad H. N. Müllen.

For anden Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Organist N. P. Berggreen.	Hr. Pastor J. Nielsen.
— Krigsraad J. L. Kramp.	— Landskabsmaler J. C. Kier- schov.
— Professor, Rector B. Bor- gen, R. af D.	— Litteratus L. H. Erølew.
— Pastor J. S. Heiberg, R. af D.	— Jernbanedirecteur J. L. F. Müller.

For tredje Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Justitsraad H. H. Janzen, R. af D.	Hr. Overrigscommisfair C. H. Hegedahl, R. af D.
— Commandeurcapitain H. Fæster, R. af D.	— Commandeur S. L. Tuxen, R. af D. og Dm. p. p.
— Kammerherre N. J. L. v. Brockdorff, R. af D. og Dm.	— Capitain J. v. Just, R. af D.
— Cancellieraad N. J. Peter- sen.	— Overlæge M. Djørup.

For fjerde Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Biinhandler N. Heins.	Hr. Jfenkræmmer P. Cegholm.
— Grosserer B. Bendix.	— Biinhandler N. C. Dyr- lund.
— Grosserer L. Bramsen.	— Grosserer H. J. Hvalsøe.
— Capit. og Baterskout N. Stæger.	— Oberstlieutenant og Mægler J. G. N. Jørgensen.

For femte Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Tobaksfabrikør J. P. H. Bach.	Hr. Tobaksfabrikør N. J. Bon- nesen.
— Lieutenant og Fabrikør D. H. Drieser.	— Fabrikør D. J. Olsen.
— Oberstlieut. J. S. Bruun.	— Brygger P. C. Hoyer.
— Brændeviinsbrænder L. L.	— Cand. pharm., Sukker- mester C. A. Borgen.

For sjette Classification.

Ufgang.	Tilgang.
Hr. Hattemagermester B. Petersen.	Hr. Hof-Forgyllder P. C. Damborg.
— Garvermester H. Larsen.	— Instrumentmager F. A. Thiele.
— Capit. og Hof-Skomagermester J. A. Trane.	— Blikkenslagerm. D. Lindquist.
— Lieutn. og Bødkermester C. F. Rybnis.	— Lømmern. C. W. Wahl.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 21de April 1855.

Garbrecht. C. Clausen. A. Støger.

Carl S. Groth.

Kjærligheds Kilden.

(En historisk Novelle fra det 14de Aarhundrede.)

(Sluttet.)

Saaledes gav han Kongens bedre Forsæt, som hans tidligere Bekjendtskab til Berenger desuden bestyrkede, en saadan Dørvægt, at hans Høiher tog det Løfte tilbage, han tidligere havde givet, og bifaldt Alir's og Berengers Forening. Kongen, som erindrede sig Berengers udmærkede, ridderlige Færdighed ved Turneringen, udnævnte ham tillige til en hæderlig Plads hos sin Person. Med dette glade Udfald af sit Vrende, vendte Berenger derpaa tilbage til Neuville. — Greven af

Neuville havde imidlertid sendt Bud til Hertugen af Berry, for at gjøre ham bekendt med Abbedens Tilstaaelse og med Berengers Uskyldighed. Herren de la Beaume, som opholdt sig hos Hertugen af Berry, modtog Brevet, der bragte dette Budskab.

Paa Slottet Neuville tænkte man nu kun paa at høitideligholde Alir's og Berengers Forlovelsesfest. Alle Grevens og Berengers Venner bleve indbudne, og almindelig Glæde herskede paa Godset, thi Alir og Berenger vare lige almindeligt afholdte.

Aftenen nærmede sig da Berenger skulde komme tilbage til Hoffet. Alir ventede ham længselsfuldt. Allerede havde Tusmørket indhyllet Egnen, men Berenger var endnu ikke kommen. Utaalmodig over hans lange Udebliven, tog Alir en Kammerjomfru med sig, og gik ud til Kilden ved Fresnes, for der at tage imod sin hjemvendende Elskede. Alt var stille og tyft, intet Løv rørte sig og ingen kjærkommen Lyd kom for hendes Øren. Længe havde hun siddet ved Foden af Kapellet, der stod oven over Kilden, og allerede opgav hun Haabet om at see ham den Aften. Endnu engang kastede hun sit Blik ud over Veien, hvorfra han skulde komme. De mørke Regnskyer, som hang tungt over Egnen, skilte sig ad i det Samme, og Maanen spredte sit matte Lys udover Omgivelserne. — Alir saae op, lyttede men hørte Intet, og kaldte paa sin Kammerjomfru for at vende tilbage. Hendes Jomfru udstødte i samme Dieblik et hæftigt Skrig, og faldt asfægtigt ned for Alir's Føds-

der. Det forekom hende, som om hun ved Maanens svage Skin havde seet en Hjelm og et draget Sværd ved Foden af Høien, paa det Sted hvor Kilden standser i sit Fald. — Allix hørte hendes Ord og ilte i ængstelig Fortvivlelse ned ad Høien, og hvad vinede hun — o Rædsel! ved Foden saae hun en Ridder udstrakt med draget Sværd ved Siden. Hun traadte nærmere og gjenkjendte sin Berenger. — Det myrdende Staal sad i Brystet. Fortvivlet styrtede hun over ham, og med Suf og Taa- rer og døende Rys søgte hun at indaande ham Liv, men forgjæves kaldte hun paa ham. Hjertet slog ei længer, og iiskold var han, som Vandet af den sprud- lende Kilde. Hendes Fader, som var gaaet ud for at søge sin Datter og havde hørt Jomfruens Skrig, kom til og fandt Allix bevidstløs ved Siden af hendes snig- myrdede Berenger. — Overvældet af den dødeligste Sorg, bar han sin Datter hjem i sine Arme, og nogle faa Dage efter lufte Sorg og Fortvivlelse hendes Dine. Hendes sidste Dnsfte efterkom man, og hendes Legeme blev be- gravet ved Siden af Berengers, i Lunden om Kilden ved Fresnes, der fra den Tid bestandigt er bleven kaldt Kjærligheds Kilden.

Om Hertugen af Berry fortælles der, at han først flere Dage efter modtog af Herren de la Beaume Gre- ven af Neuville's Brev, der underrettede ham om Be- rengers Ustyldighed. Og da han havde læst dets Ind- hold, siges han for stedse at have forviist fra sit Sel-

skab Herren de la Beaume, og aldrig mere selv at have havt noget roligt Dieblif.

Manuskriptet, der indeholder det Historiske i denne Novelle, angiver Forfatteren Jouy, at have fundet under et Dphold i Pontoise.

Teneriffa.

Teneriffa. — Santa Cruz. — Laguna. — Bestigelse af Bjerget Leyde. — Tilbagekomst til Santa Cruz. — Mafferade. — Nytaarsdag. — Afreise*).

Efter at have forladt Brest den 12te December 1843 ombord paa Fregatten la Sirène, ankom vi den 26de udenfor Teneriffa. Paa Grund af Morgentaagen kunde vi i Begyndelsen ikke opdage Andet, end en i Laage indhyllet Masse af Bjerge, iblandt hvilke vi søgte at udfinde den bekjendte Vulkan Pico de Leyde. Det hedder, at man med klar Luft kan see dette Bjerget i 40 franske Miles Afstand. Lidt efter lidt spredte Laagen sig ad, og vi kunde tydeligt øine Land i 8 à 10 Miles Afstand.

Den syntes omgivet af en Bjergmuur, hvis Fod befyldes af Oceanet. Det er colossale Klippeblokke, der,

*) Voyage en Chine, par M. C. Lavollée, membre de la Mission de France en Chine (Reise til China, beskrevet af Hr. Lavollée, Medlem af den franske Mission i China), Paris, 1853.

henkastede i vild Uorden efter Vulkanens frygtelige Lu-
ner, antage efterhaanden alle mulige Former, efter det
Standpunkt, hvorfra de betragtes. Solen kaster sine
Straaler paa Bjergetoppene, opliver dem, og fremhæver
de afstikkende Farver af Lavaens forskellige Lag. Snart
er det en rødlig Linie, som i Frastand ligner en Ild-
stribes, og snart er det en graa og dunkel Aare; det
seer næsten ud, som om det var Lavaens sorte Røg, der
havde forstenet eller styrknet sig tilligemed den. Lyset
og Skyggen spille i Klippernes Rævner og blande deres
kunstigt verende Farver med dem, som tilhøre Naturen,
saa at de ved Contrastens Virkning forhøje denne døde
Natures, maaskee noget eensformige, Skjønhed. Intet
Træ, intet Grønt viser sig for Øiet. Vulkanen har
bortryddet Alt.

Bort Skib skjød en hurtig Fart langs hen ad Ky-
sten; en lille Landsby, som det har behaget Bjerget at
indrømme en lille Plads, viste sig i det Fjerne med sine
venlige, hvide Huse, som under de uhyre Klippemasser
have fundet et beskyttende Ly. Klokken var henimod 10,
da vi kastede Anker udenfor Byen Santa Cruz. Dennes
Rhed er stormfuld og har en slet Grund; kun paa den
ene Side beskyttes den af Dens Bjerge; derfor standse
Skibene her i Almindelighed kun for at forsyne sig med
Bænd. Ved vor Ankomst traf vi der for Anker kun
nogle spanske Skonnerter, som fare imellem Derne, og
et stort engelsk Transportskib, der var ladet med Fruen-
tinre, bestemte til Botany Bay.

Santa Cruz viste sig for os, som en lille hvid Blet, beliggende ved Foden af de høie Bjerge, der omgive den paa alle Sider, og bag ved de skummende Bølger, som med Hæftighed bryde sig op imod Havnedæmningen. Husenes hvide, kalkede Mure skinnede stærkt i Sollyset, og nogle Kirkespiir viste sig, ligesom ydmygede under de Høider, som optaarne sig over dem. Hist og her viner man lidt Grønt, og i Baggrunden Bjerge og Klipper, hvis Toppe næsten stadigen tabe sig i Omgivelsen af Skyer; det Hele danner en Naturscene, som ved sine Modsætninger er paa eengang grandios og malerisk. Bjerget Leyde laa skjult under sin Krone af Skyer og værdigede endnu ikke at vise sig for os.

Det var fra Baaden, som bragte os i Land, at vi kastede dette flygtige Blik over Den, vor Fod snart skulde betræde. — Neppe vare vi stegne ud af Baaden, førend vi saae os omringede af en Mængde Børn, Fruentimre og Negre, som sloges om vore Kufferter og kastede sig begjærligen over nogle Smaapenge og vore Cigarstumper. Ledfagede af denne næsten nøgne Escorte, holdt vi vort Indtog i Byen.

Vi ankom til en temmelig viid Plads, som dannede en lang Firkant, der var brolagt med brede Flisestene og omgivet af regelmæssigt byggede Huse af et smukt Udseende. En af vore Tiggere, der havde constitueret sig som vor Vejviser, førte os strax hen til et Værtshuus, der bestyredes af en Hr. Guérin.

(Fortsættes).

Borring.

Borger-Vennen.

Syn og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 18.

Løverdagen den 5te Mai 1855.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Teneriffa.

(Fortsat.)

Dette Landsmands Navn troede vi at see et lykkeligt Omen, og vi haabede ved dets Beskyttelse at slippe for de spanske Bærtshuses slet meublerede Bærelser, for deres Vinduer uden Ruder, saavel som for de for dem eiendommelige Eggekager.

Hr. Guérin traadte os imøde, idet han gned sig i Dinene, og syntes i det første Dieblik at være i et ikke synderligt godt Humeur; man havde nemlig forstyrret ham i hans Middagssovn. De 21 Kanonskud, hvormed Fregatten havde saluteret det spanske Flag,

havde han ikke hørt, og han var slet ikke belabet paa at see saa mange Menneſter. Vor Vært fik imidlertid ſnart Dinene fuldkomment op, og forſikrede os da, at vi ſkulde faae det godt hos ham, at hans Huus var ſtort, og at der var rigelig Plads til os alle; han tilføiede endvidere, at hans Hotel, „Hôtel Français“, ſom han med en vis Selvfølelſe benævnte det, deſuden var det eneſte i hele Byen, hvor vi kunde være bekjendte at tage ind.

Vi ſtege op i første Etage, og Hr. Guérin førte os ind i et ſtort Værelſe med flere Vinduer, ſom vendte ud imod Pladsen, og hvis Meubler beſtode i nogle Stole, et Bord og flere Portraiter af Keiſeren baade tilheſt og tilføds. Hr. Guérin overlod os dette Værelſe, ſom ſkulde paa eengang tjene os til Salon, til Spiſeſtue og til Soveſammer, med Tilføiende, at han ikke ſkulde undlade at forſkaffe os ſaa mange Stole, ſom vi maatte ønske. Denne tredobbelte Anvendelſe af det ſamme Værelſe forekom os noget vel meget, men da vi ikke havde andet Valg, maatte vi tage til Takke dermed. Det lykkedes os deſuden, at formaae ham til at forſkaffe os nogle Madraſer fra Naboerne, ſaa at vi ſlap for at blive nødsagede til at ſove paa Stole. Saaledes er dette Hôtel français i Santa Cruz udſtyret. Dertil maa man endnu ſøie: at Tjenerne ikke altid finde for godt at ſvare paa hvad de blive adſpurgte om, og endnu mindre at komme, naar man kalder paa dem; at man beſtormes af en Sværm af Nyſgjerrige og af Liggere, ſom indfinde ſig ved

Døren, og af Ciceroner af alle Slags, som tilbyde deres Tjenester i allehaande Retninger, og døm saa om, hvorvidt man der kan finde sig tilfredsstillet, isærdeleshed efter en første Reise over Havet.

Vi vare imidlertid længselsfulde efter at besee Santa Cruz. Klokken var nyligen slaaet 12, Gaderne vare øde, Husene hermetisk tillukkede, og hele Byen ligesom begravet i den dybeste Taushed; det var den 26de December, 2den Juledag, og Festen høitideligholdtes endnu. Den castillianke Gudsfrygts Strængthed forbød al Handel og alle Forretninger, desuden var det Middagsføvnens Time og hele Byen sov. Der udfordredes imidlertid al den overvætted Nysgjerrighed, der er eienommelig for Folk, som første Gang sætte Foden i Land efter en lang Seillads, for at kunne bevæge os til at løbe saaledes omkring i den varmeste Middagstime og til at trodse, i vor europæiske Dragts tunge Svøb, den brændende Sols lodrette Straaler, ikke at tale om den Behagelighed, vi nød ved ikke længere at føle under os Skibs=Blankernes utaalelige Gynge. Man kan ikke andet end give Indbyggerne i Teneriffa Ret, naar de paastaae, at det Bedste, man i en saadan Time kan gjøre, er at vige Pladsen for Solen og holde sig hjemme.

Byen er ikke stor, men den er godt bygget og gjen-nemfsaaet af regelmæssige, lange, men smalle Gader, som ere brolagte med Fliser eller overtrukne af et haardt Lag af Kiselsteen; Husene ere ikke høie og ere udvendigen

hvitte med Kalk; man opdager ingen seeværdige Bygninger; Kirken er den eneste, som fortjener at omtales.

Vi havde snart gennemstreifet Santa Cruz paa Kryds og paa Tvers, og overbeviist os om, at et langt Ophold paa dette Sted ikke vilde kunne frembyde os noget rigt Stof for vor Underholdning eller noget som helst rigt Udbytte. Det blev besluttet, at vi den næste Dag skulde tage ud at see Vulkanen. Dette er den classiske Reise, og næsten den tvungne Valfart, som alle de Reisende, der komme til Teneriffa maae foretage sig.

Det gjaldt nu om at finde Heste og Bevisere, og at iagttage alle nødvendige Forholdsregler for at tiltræde Afreisen. Efter megen Søgen til Høire og til Venstre, lykkedes det os endelig at tilveiebringe 7 smaa Heste af et nogenlunde anstændigt Udseende og skiffede til at bringe os til Byen Drotava, som ligger ved Foden af Bjerget. Vi bleve endeligen enige om Bilkaarene, og man forsikrede os om, at det var paa Grund af at vi vare Franskmænd, at man behandlede os saa vel. Imidlertid maatte vi dog betale som Engelsmænd! Englænderne have ved deres overdrevne Odselhed overalt fordærvet Tageret for den Reisende.

Solen gif imidlertid ned, og Byen begyndte at komme paa Benene. Lidt efter lidt kom der saaledes Liv i Santa Cruz's smaa Gader; Vinduerne og Jalousierne aabnede sig, og yndefulde Ansigter og store sorte Dine kom til Syn; dette var atter noget Nytt for os, idet vi hidindtil ikke kjendte Andet af Santa Cruz

end dens øde Gader og lukkede Huse. Imedens Damerne beredte sig til Ballet for den kommende Nat, forsamlede de unge Menneſter sig paa Conſtitutions-Pladsen, hvilken Byens Modeherrer synes at have udſaaret til deres Samlingsſted.

Efter Aften-Promenaden adſpredte Santa Cruz's velhavende Ungdom ſig; forſtriffede af Havets Brife, og pyntet efter Etiquettens ſtrængſte Regler, iler den med at fremviſe paa Nabolagets Baller ſine hvide Handſker og ſine Mouſtacher, og iſær med at udfolde ſin Julemunterhed. Vi derimod, ſom ikke hørte hjemme her og deſuden ſkulde tielig op den næſte Morgen, vi foretrak at vende hjem til Guérins Sovesal.

Neppe vare vi komne i Seng, førend en Concert begyndte under vore Binduer. Det var virkelig, ſom Poeterne ſige, Serenadernes Time. En afſkyelig Brælen, en hæſ og bævende Stemme, en ubehagelig og eensformig Sang dannede den Serenade, hvormed vi bleve opvartede. Dens Formaal var at anraabe vor Gævmildhed. Vor Pung lod ſig ogſaa viebliffeligen henrive, men paa det Vilkaar, at Lindor ſkulde holde op og lade os i Ro; dog, hvor langt fører ikke den førſte begaaede Feil! Den herved opmuntrede Serenade begyndte paa ny og med fordoblet Styrke paa flere Violiner; det var umuligt at lukke et Øie. — O! I Digtere ſom have beſjunget Serenaderne, I ſkulde engang overvære en ſaadan! — Den 27de vare vi alle oppe tieligt om Morgenen og færdige til at begive os paa Vei.

Jeg vil ikke her dvæle ved alle de Gjenvordigheder, som syntes uadskillelige fra vor Afreise: først udebleve Hestene; man havde ikke ret forstaaet hinanden om Aftenen; dernæst bleve Realerne, hvorum vi vare blevne enige, til Piastre *); endelig gjordes der alle Slags Indvendinger og der udframmedes en Hær af Dersommer og Menner. Omfider, for at komme til Ende dermed, toge vi Tilflugt til Sporen, og vore syv Gangere, der hver havde en Fører eller saakaldet Arriero efter sig, førte os temmelig hurtigt igjennem Santa Cruz's smaa Gader, hvis Gliser fløge Gnister og gjensløde under Slaget af de jernbestoede Hestehove. Vi toge Veien til Laguna, en Bye, som ligger omtrent halvanden fransk Miil fra Santa Cruz. Veien dertil er temmelig godt vedligeholdt, ved Hjælp af en egen Afgift, som de Befarende maae erlægge. En Fjerdingvei fra Santa Cruz bleve vi, ved et Omsving af Veien, standsede af fire stærke Karle, som vare bevæbnede med Bøsser, og opstillede der ligesom i et Baghold. De krævede Pasage=Penge af os, men deres Udseende, hvorefter vi med al Føie kunde have antaget dem for Røvere eller Banditter, satte os i Indbildningen tilbage til Spanien. Jeg maa dog tilstaae, at vi undgik den eventyrlige Ære at blive overfaldne eller angrebne. Efter Serenaderne vare vi bespiede til at vente det Børste.

Laguna er beliggende paa en Bjergslette, hvorfra man overskuer Havet; de omliggende Dale dannede forhen en

*) En Real er omtrent 2 Mk. 6 Sk., og en Piaster omtrent 11 Mk. 12 Sk.

Sø, som Tiden har udtørret. Dette forklarer, hvorfor Byen har faaet Navnet Laguna. For 25 Aar tilbage var den Dens Hovedstad, men da Havnen Garachico i Aaret 1705 blev ødelagt ved et vulkanisk Udbrud, gik den vigtigste Handel over til Santa Cruz, hvilket efterhaanden har bevirket Lagunas Forsald, idet dens nære Beliggenhed ikke tillod den at udholde Concurrencen med dens nye Rival. Den er ikke desmindre vedbleven at være Sædet for de canariske Ders Biskop og for Universitetet. Vi rede op ad den store Gade, indtil vore Arrieros tilvinkede os, at vi skulde standse foran Hotellet; Laguna besidder ogsaa et Hôtel français, et Sides stykke til Guérins. Værten kom os imøde og rakte os venligt Haanden; det var en gammel Soldat fra Keisertiden, som var bleven gjort til Fange ved Baylen og deporteret til Teneriffa, hvor han havde giftet og etableret sig; han sendte sin Kone ned i Stalden for at passe vore Heste, og selv lovede han at sørge for os. Man gjætter let, at han ikke forblev taus; Leiligheden var alt for gunstig til ikke at udbrede sig over sine Campagner, idet han udtalte sin Harmen over Baylen og forbandede Spaniere, Østerrigere og Englændere. Allerede for længe siden havde vor Veteren besluttet sig til taalmodigen at bære sin Skjæbne. Af Biskoppen var han bleven viet til et Fruentimmer fra hans nye Opholdssted, og hans Liv hengik, som enhver god Spaniers, med at tage sig en Middagsføvn, og med at lave spanske Lærter og Chokolade til de forbigående Reisende.

Af de ved Baylen gjorte Fanger, skal et stort Antal være bleven transporteret til Teneriffa; der er nu imidlertid kun faa af dem tilbage, og disse føre et usfælt Liv.

Vi vedbleve at følge den store Gade, som er bred og godt bygget, men stille og alvorlig. Ved Enden af den, ligger Bispeboligen, Universitetet og nogle gamle Klostre, som nu ere forladte. Teneriffa har ogsaa følt Følgerne af det haarde Slag, som under det Mendizabal'ske Ministerium blev bibragt de geistlige Ordner. Hift og her træffer man paa enkelte Boutikker, blandt hvilke vi ogsaa bemærkede Figaro's; paa hans Skildt krydse sig i al Fredelighed Ragekniven og Lancetten. Studenter med trekantet Hat og Kaarde ved Siden mødte vi paa Veien, idet de begave sig til Forelæsningerne; og af og til kom vi forbi en alvorlig Hidalgo, som stod lænet op til en Muur, indhyllet i sin store Kappe, med Hatten trykt ned over Dinene, saa at man kun kunde see hans Næsetip og Enden af hans Cigarette.

Veien fra Laguna til Drotava er meget bakket og malerist. Rundt omkring seer man veldyrkede Marker, som ere omgivne af Høie; af Boliger træffer man derimod kun faa. I en Strækning af henved 5 franske Mile er den usle Landsby Matanza den eneste, som man møder mellem de to Byer.

(Fortsættes).

Borring.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 19.

Løverdagen den 12te Mai 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhuse Officin.

Teneriffa.

(Fortsat.)

Beiene begyndte nu at blive utaalelige; man maatte ideligt stige op eller ned ad et vulkanagtigt, stenet Terrain; undertiden bliver man endogsaa pludseligt standset af nedrullede Klippestykker; jeg maa ved denne Leilighed lade de smaa Teneriffa-Heste vederfares Rejsfærdighed: de ere langt bedre end Beiene, og stille sig fortræffeligt fra deres vanskelige Opgave.

I Skumringen naaede vi den Høide, som behersker Drotava Dalen. Vulkanen Pico de Leyde laa nu foran os fri for Skyer; Bjerget viste os endeligt sin af

Snee halvt bedækkede Tinde, og syntes langt fra ligesom at indbyde os til at komme nærmere. Ved dens Fod udbreder sig den smukke Drotava-Dal med sine grønne Enge, sine omhyggeligt ordnede Biinhaver og sine to Byer, nemlig Drotava-Byen og Drotava-Havnen, som man kunde fristes til at antage for to yndige Villæer i kort Afstand fra hinanden. Omgivet af Vulkanens høie Bjerge, danner denne lille Plet et fuldkomment Maleri. Vi begave os langsomt paa Veien til Byen, hvis Værtshuus, som denne Gang var en ægte spansk Posada, opvartede os med en daarlig Aftensmad, med et slet Matteleie og med alt det Dvrigt i Forhold dertil.

Det Første, hvorpaa vi tænkte, saasnart vi vare ankomne, var at forskaffe os de fornødne Midler til den næste Dag at bestige Bjerget. Vore Heste vare udmattede, og vore unge Arrieros's Been kunde ikke holde længere ud og forlangte Hvile; vi maatte følgerligent strax see til at faae fat paa Mulæsker og Veivisere. Efter at have holdt Raad, lode vi Værten komme, som, da han havde hørt vor Hensigt, udbød: „For al Ting, mine Herrer, tænk ikke paa at bestige Bjerget i December Maaned!“ og derpaa begyndte han at opvarte os med affstrækkende Fortællinger om Snee, Is, Taage, Afgrunde, sønderknuste Lemmer, og forsvundne Mulæsker; derefter fulgte Historien om en stakkels ung Mand, som et Par Aar forud var forulykket 2c. 2c. Da vi imidlertid vare bestemte paa at foretage Touren, formaaede vi ham til at angive os den bedste Veiviser i Drotava, og da han

havde nævnt os Perez, sendte vi øieblikkelig Bud efter denne. Perez ankom snart; det var en lille, stirrfaaren og muskuløs Karl, en sand Typus paa en Bjergbeboer, med kort Hals og brede Skuldre, en stærk solbrændt Ansigtssfarve, mærkværdigt spillende Dine og en sikker Gang. Udtrykket af hans Physionomie kunde ikke andet end give os Haab om, under hans Veiledning, at naae Toppen af Bierget.

Imidlertid betænkte Perez sig: Veiret var ustadigt og der var megen Sne; man vilde, meente han, ikke kunne naae Toppen, „dog“, tilsvøiede han, „der er Intet, som forhindrer i at gjøre et Forsøg; hvis der er Mulighed i at komme frem, saa indestaaer jeg for, at De under min Ledfagelse skal naae derop“.

Vi havde allerede tilbagelagt 10 franske Mile, og Gud ved ad hvilke Veie, for at naae det ønskede Maal; der udfordredes derfor i Sandhed meer end en Værtshuusholders Ord for at bevæge os til at forandre Beslutning. I ethvert Land, hvor der er noget Mærkværdigt at see, det være sig et Bjerg, en Vulkan eller en Grotte, synes Indbyggerne at finde en Fornøielse i at forhøie Betydningen af deres Mærkværdighed ved at overdrive de Farer, som ere forbundne med at nærme sig samme. Hvis De kun spørger, om det er muligt? saaer De gjerne et benægtende Svar; enten er det Kulden eller Varmen, Regnen eller Solen, Vinden eller Veiene, hvorfra de udlede det Umulige; altid er der en uovervindelig Hindring. Bliver De derimod fast i Deres Beslutning,

forandrer det Umulige sig til et Maasteer, og bestemmer De Dem endeligt til at reise, saa kommer De næsten altid uskadt tilbage. Saaledes gaaer det i de fleste Tilfælde med Forsøg paa at bestige Bjerge.

Den 28de December forlode vi tidligt om Morgenen Drotava, tilligemed vore Muulæsler, vore Veivisere og Proviant for 2 Dage, foruden tusinde Dnsster og Velsignelser, hvormed vor Bært tog Afsted med os. Til Veivisere havde vi 7 stærke Bønderkarle, hvis Klæde dragt blot bestod i et Par maadelige Værreedsbeenklæder og en Slags Hyrdekappe; selv havde de i denne Anledning forfærdiget sig et Par Sko af flettet Straa. Perez, som gik i Spidsen, betragtede fra Tid til anden med en ynkelig Mine Skyerne, som skjulte Bjerget for os; han gav imidlertid godt Haab og bebudede os en smuk Dag. Opstigningen begynder strax saasnart man kommer ud af Byen Drotava; Veien gaaer steil op ad og bliver snart næsten lodret, men snart gaaer det igjen ned ad, og saaledes maatte vi bestige flere Smaabjerger, førend vi naaede Foden af de høie Toppe. Efter 4 Timers Gang ad skraae og steile Veie og gjennem en lille Skov, gjorde vi vort første Holdt. Temperaturen havde endnu ikke forandret sig synderligen, dog vare vi allerede temmelig høit tilveirs, og Drotava=Byerne begyndte at vise sig for os i en ikke lidet formindsket Maalestof.

(Fortsettes).

Borring.

Extract

af

første Quartals Regnskab 1855,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rd.	ß.
Beholdning fra forrige Aar:		
i Sparekassen	5000	Rd. „ ß.
og Contant	3272	— 93 —
	8272	93
A. Ugældige Indtægter for Ugebladets 67de Aargang Nr. 1 à 13	1106	54
B. Laans Restancer fra 4de Qvart. 1854	250	Rd. „ ß.
anviiste Laans Afdrag i 1ste Qvart. 1855	1617	— „ —
	1867	Rd. „ ß.
deraf er i 1ste Qvart. 1855 indbetalt	1556	— „ —
	1556	— „ —
saaledes Restancer for Laan d. 31te Marts 1855	311	Rd. „ ß.
C. Contingents Restancer fra 4de Qv. 1854	371	Rd. 92 ß.
deraf er i 1ste Qvart. 1855 indbetalt	273	— 24 —
	273	24
igjen	98	Rd. 68 ß.
affrevne Restancer for Contingenter (vide Udgift)	20	— 24 —
	20	24
saaledes Contingents Restancer den 31te Marts 1855	78	Rd. 44 ß.
	78	Rd. 44 ß.
Rd. . .	11229	3

Udgift.

	Rd.	ß.
1. Anviiste Pensioner for 1ste Qvartal 1855	1207	Rd. 72 ß.
ditto til nye ditto for 1ste ditto ditto	100	— „ —
	1307	Rd. 72 ß.
deraf er i 1ste Qvart. 1855 udbetalt	1275	— 24 —
	1275	24
saaledes uaffordrede Pensioner for 1ste Qvartal 1855	32	Rd. 48 ß.
2. Ugebladets Trykning med Papiir	176	30
3. Generelle Omkostninger	518	81
4. Affrevne Contingenter, som er taget til Indtægt under C.	20	24
5. Lønninger for 1ste Qvart. d. A.	500	
	2490	63
Saldo, Beholdning:		
i Sparekassen	6000	Rd. „ ß.
i Contant	2738	— 36 —
	8738	36
Rd. . .	11229	3

Kjøbenhavn, den 31te Marts 1855.

G. Primon,
Kassferer.

Dvereenstemmende med den førte Control.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

A. Støger.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 20.

Løverdagen den 19de Mai 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiste Officin.

Teneriffa.

(Fortsat.)

Efter at Muulæsterne havde udhvilet sig, begave vi os igjen paa Bei, for at gjennembryde de første Skyer. Vi vandrede saaledes gjennem en temmelig tæt Taage og under en fin og kold Regn.

Henimod Kl. 3 ankom vi paa en stor Høislette, som danner Grundvolden for Vulkanen. Under os var Alt forsvundet, idet tykke Skyer skjulte for os Synet af Jorden, men over os derimod var Himlen ganske klar, og vi kunde i al Mag bestue og beundre de uhyre Masser af affjølede, styrkede Lavastrømme. Paa alle Sider vare vi omringede af Bjerger og Vulkaner, af hvilke nogle

endnu fra Tid til anden udspye svage Røgklyder. Vulkanen Teyde hæver sig over alle de omliggende Bjerge, blandt hvilke den alene er bleven den Gæde tildeel at være altid omgivet af en Sneeskrone. Den syntes kun at være tilgængelig fra den sydlige Side. Højsletten, som vi maatte gaae tværs over, for at naae hen til Foden af Bjerget, frembyder en gold og stenig Overflade; kun hist og her træffer man paa nogle adspredte Træer, og undertiden paa nogle colossale, over hinanden optaarnede, Klippestykker, der ved deres Form mindede os om de gamle Gallers „Dolmen“ eller Gravhøje, opførte over deres hedengangne Krigere.

Denne Bjergslette er over en fransk Mil lang. Ved dens Yderkant hæver sig en steil opadstigende Skraaning, som vore Muulæsler med megen Vanskelighed besteg. Et Feiltrin vilde her have havt sørgelige Følger. Da vi kom op paa Toppen, kunde vi i kort Afstand fra os see nogle uhyre sorte Klippemasser, som hævede sig stærkt frem ved Siden af de graae Naboklipper. Vor Fører underrettede os om, at vi her maatte overnatte. Stedet er bekjendt under Navn af „den engelske Station“ (Estancia de los Ingleses). Vi befandt os der paa en Høide af 9000 Fod over Havsladen.

Jeg maa tilstaae, at ved at høre det blotte Ord „engelsk Station“, havde jeg tænkt mig noget ganske andet. Jeg indbildte mig, at Englænderne med al deres Forkjærlighed for det Comfortable og deres Fordring paa at ansees for udmærkede Tourister, havde ladet bygge

paa Veien til Fjeldtoppen en eller anden Hytte, som kunde paa eengang tjene til Ly og Hvilested; Navnet syntes at antyde noget Saadant; men Synet af disse store, forte, nøgne og enestaaende Fjeldmaeser forstyrrede strax alle mine Begreber og tilintetgjorte paa en sørgelig Maade mit staffels lille Luftcastel. La Estancia de los Ingleses har Intetsomhelst, der bærer engelsk Præg, uden forsaavidt som det der er foldt og taaget. Ikke desto mindre maatte vi beslutte os til at overnatte der og søge at gjøre os det saa bekvemt som muligt. For at gjøre vor Ulykke topmaalt, var Kulæflet, som bar vor Proviant, styrtet paa Veien, og vi maatte saaledes, i Stedet for at slukke vor Tørst i vort herlige Lands kvægende Druesaft, tage til Takke med Indholdet af vore Veiviseres lille Vandtønde. Natten nærmede sig og Kulden blev mere og mere bidende. Vi opsamlede nogle tørre udgaaede Grene af en Buskvært, som vorer paa Fjeldskrænten, og, hver med sit Knippe, kom vi tilbage til vor Matteleir. Indhyllede i Kapper eller Tæpper, leirede vi os sittrende omkring et stort Baal. Veiviserne, som havde tilbagelagt hele Veien tilfods, satte sig ved Siden af os og morede os med at fortælle Historier eller med at synge nationale Melodier, ganske som om de befandt sig i et muntert Aftenlag. For at give en Idee om hvor foldt det var, vil det være tilstrækkeligt at anføre, at Vandtønden, som laa i 3 Skridts Afstand fra Ilden, var paa Overfladen belagt med Is.

Kl. 4 om Morgenen kom Perez at give os Signal til at bryde op, skjøndt det endnu var ganske mørkt, men vi skulde nemlig ved Dagens Frembrud være der, hvor Opstigningen er vanskeligt. Vi begave os altsaa igjen paa Bei, men denne Gang tilføds, og i Stedet for vore gode Mulæster, havde vi nu faaet hver en lang Stok, hvis Nyttte vi paa et af Stene og Sand bestaaende Jordsmond, hvor Foden glider ved hvert Skridt, snart fik Anledning til at erkjende. Idet vi saaledes vandrede, satte Beiviserne Ild paa nogle harpiragtige Buskværter, som man træffer rundt om paa Bjerget. Hensigten dermed var deels at lyse for os, saa at vi kunde kjende Beien, og deels for at de Reisende, som muligen kunde komme efter os, kunde finde tøvt Træ. Disse naturlige Fakler kastede et rødligt Skin paa Klipperne, og frembragte derved midt i Mørket, som omgav os, et Skue af en i høi Grad magist Effect. Beien betegnedes af en Ildstribes, der, ligesom vi, slynge sig flattrende op ad Fjeldvæggen. Efter omtrent halvanden Times møjsommelige Vandren, naaede vi de af Obsidian eller Glasagat bestaaende Klipper, hvor vi gjorde Holdt for at oppebie Solens Dpgang, inden vi begave os videre fremad.

Det vilde være umuligt at gjengive det Præg af Sørghmodighed og Dde, som her omgave os! — Det svage ubestemte Lys, som bebuder Morgendæmringen, lod os paa alle Kanter ikke skimte andet end steile Fjeldfrænter, frygtelige Afgrunde og dybe Kløfter, og de

forte Masser af Obsidian, den graalige Metalaske, de brune Farver af en vældig størknet Lavastrøm, rundt omgivet af en Mængde Klippestykker, udslyngede af Vulkanen, alt dette blandede sig sammen og dannede et skummelt og rædselfuldt Maleri. Hvilket Skue maatte Vulkanen da ikke have frembudt her, da Lavaen flød over Bjergets Skraaninger i brændende Strømme, da der var Liv i Krateret og rundt om samme, og derfra udslyngedes kæmpestore Klippestykker. Nu var det kun en død Natur og en kold isnende Ørk.

Endelig brød Solen frem, og vi, de første Lybvaagne paa Tenerifa's Jordbund, medens Alt under os endnu var dyb Nat, saae Solen stige glimrende op i Horizonten. — En smuk Solopgang er en Hverdagsscene, men jeg maa dog tilstaae, at fra den Hvide, hvorpaa vi befandt os, 10,000 Fod over Havfladen, og midt i denne mørke, sørgmodige Gensomhed, var Solens Fremtræden over Havet, der viste sig stille og jevn som en lille Indsø og gav Gjenstin af dens første Ildstraaler, for mig een af de meest stolte og Urefrygt indgydende Scener, som jeg i mit Liv har seet. — Vi begave os atter paa Wei, og snart bildte vi os ind at have naaet Toppen af Vulkanen, men vi havde endnu 4 Timers Vandring, inden vi naaede derop. Det er overalt Klippestykker, opstablede over hinanden, og det gjælder her om at klattre fra det ene Stykke til det andet, og at gjøre tusinde Omveie for at finde et Sted, hvor Foden kan bane sig frem. Luften blev tyndere og tyn-

dere, Aandedrættet i samme Forhold vanskeligere, og Trætheden overvældende. Vi vedbleve at stige høiere op, og den skuffende Bjergtop syntes ligesom at stige op tillige med os, og at flygte bestandigt høiere og høiere foran os op imod Himlen. Den sidste Bjergtinde var især den allerværste; det er paa eengang den meest spidse og meest lodrette, den har ganske Form af en Suffertop. Endelig raabe vi Victoria! Møien var overstaaet og al Træthed glemt. Man forestille sig engang Horizonten, som Diet her overstuer fra en Høide af 11,430 Fod: den hele Gruppe af de Canariske Øer, Gomer, Lancesrote og Ferro fremtræde som enkeltstaaende, sorte Prikker paa Havet; man seer ned i Nabobjergenes Vulkaner, og Chahora Vulkanen*), den høieste efter Leyde Bjerget, viser os sit brede Krater, som et endnu rygende Gab. Diet følger de utallige Lavastrømme i alle deres snoende Bugtninger, som fra de allerældste Tider have udgydt sig over Den og selv dannet høie Bjerge. De udmærke sig ved deres brune Farve, som efter Udbruddets Alder er meer eller mindre mørk. — Leyde-Vulkanens Krater synes at være udslukt; af dens Revner seer man kun undslippe Svovldunster og Vanddampe i smaa tynde Søiler.

Desværre maatte vi skynde os med at tage alt dette i Diefyn, thi det tunge Aandedræt medfører i Længden et vist Ildebefindende. Tilbagereisen til den

*) 9,276 Fod over Havets Overflade.

engelske Station udførtes i en Række af meer eller mindre lange Spring, og den Bei, hvortil vi ved vor Opstigning behøvede 6 mærkelige Timer, tilbagelagde vi nu ved vor Nedstigen med Lethed i een Time. Ved Stationen toge vi atter vore Mulekæster i Besiddelse, og derefter gik det raff ned ad til Dalen. Halvt sovende formedelt Træthed, overlode vi os aldeles til vore Dyrs sikker, men asmaalte Skridt, medens vore Bevisere gik tilfods ved Siden af os, og varetog de vanskelige Steder, idet de søgte at forforte den kjedsommelige Bei ved, hver efter sin Tour, at improvisere Vers med paa hinanden følgende Riim, som de alle sang efter den samme Melodi, men hvori det var vanskeligt at finde nogen Mening. — Kl. 3 rede vi igjen ind i Byen Drotava.

I Maanederne December, Januar og Februar anseer man i Almindelighed Reisen til Bjerget for meget vanskelig at udføre formedelt Sneen; os havde Lykken begunstiget, saa at vi kun havde mødt godt Veir; den øvrige Deel af Aaret derimod, er det en Lyfttour, som i Sandhed ikke frembyder nogen alvorlig Fare. Hvad Trætheden angaaer, saa maa den ikke tages i Betragtning; thi hvad man seer, naar man først er naaet derop, er vel værd en Smule Stivhed i Lemmerne.

Vor Vært syntes henrykt over at gjense os; han gratulerede os i Anledning af vor Tours heldige Udfald, og forsikrede os om, at vi havde været udsatte for rædsomme Farer. — Vore indhøstede Laurbær,

Serenaderne og Bæggetægerne, formaaede ikke at hindre os i at sove; den næste Morgen ventede Heste og Beviserne paa os, og vi toge Afsked med Værtshuset i Drotava. Før vi igjen begave os paa Veien til St. Cruz, gjorde vi en liden Omvei for at bese Drotava-Buerto, som ligger omtrent en halv fransk Mill fra Byen. Drotava-Buerto ansees for et meget sundt Opholdssted, og Mange tage derhen for at bruge Søbade. Havnen er liden og slet beskyttet; den kan kun rumme smaa Kystfartøier. Byen selv frembyder ikke noget mærkværdigt: smaa Gader, hvide Huse og en temmelig smuk Plads, omgivet af Træer, hvilken sandsynligviis kaldes Constitutions-Pladsen, thi dette er i Spanien et meget yndet og moderne Navn paa offentlige Pladser.

Da vi forlode Drotava-Buerto, foresloge vore Bevisere os at stige af udenfor en Bolig, som beboedes af en Franskmand; Huset var omgivet af en stor Have, som bar Navnet: „Kongelig Have for Acclimatisering af tropiske Planter“. Bor Landsmand havde tidligere været ansat ved den botaniske Have (le Jardin des Plantes) i Paris, men havde, efter et lidt Skibbrud, som havde kastet ham i Land paa Teneriffa, overtaget Dyrkningen af denne Have. En ubetydelig Deel af den indhegnede Plet var, paa den Tid vi aflagde vort Besøg, helliget Opdyrkelsen af nogle tropiske Planter, saasom Orangetræer, indianske Pæretæer, Sufferrør, o. desl.

(Sluttes.

Borring.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 21.

Løverdagen den 26de Mai 1855.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Teneriffa.

(Sluttet.)

—
Sto Aar havde den spanske Regjering ikke anvendt nogen Udgift paa denne Cultur, og Gartneren havde, for ikke at døe af Sult, seet sig nødsaget til at beplante de tre Fjerdedele af sit Terrain med Kartofler; det vil heller ikke undre mig, om Acclimations Haven nu er bleven ganske omskabt til en stolt Kartoffelmark.

Vi saae atter igjen Laguna, og den 30te om Aftenen, besøgte vi os paany i Santa Cruz. Nyt-aarsaften tilbragte vi paa et muntert Bal hos Hr. F*, der er een af Santa Cruz's rigeste Indvaanere. I denne Nat, ligesom Jule-Natten, vare Selskaberne meget talrige, og

Byen, som vi om Dagen havde fundet saa trist og kjedsommelig, ligegyldigt indslumret i Middagsføvnens Tausshed, forekom os nu paa eengang opvaagnet til luttert Liv og Munterhed. Overalt lød Sang, Dands og Musik. Hvilken Modsætning mellem denne Nat og vor Nat i la Estancia. I den Tid, da Maskeraderne spille Hovedrollen, staaer Huset, hvor Festen gives, aabent for Enhver, som vil gjæste det, det være sig en Herre eller Dame, saafremt man blot indfinder sig maskeret. Hvis Bærten indbyder En til at tage Masken af et Dieblif, kan han ansee sig som indbuden og forblive paa Ballet, indtil det igjen bliver Dag; gjør Bærten det derimod ikke, da er det Skif og Brug, at man trækker sig tilbage, efter en kort Tid, og forsøger at gjøre sin Lykke andetsteds. Saaledes foruden de af Bærten kjendte Personer, indfinder der sig en Mængde omflakkende Masker, som hvert Dieblif give Ballet et nyt Udseende, komme og gaae, og vildlede enhver nysgjerrig Eftersporen. Hr. F. viste os den Artighed, at bede os om at tage Masken af, og saaledes kunde vi i al Ro nyde godt af hans forekommende Gjæstfrihed. Blandt Maskerne vare Dominoerne de talrigste. Dog vare der ikke faa Charaktermasker; blandt andre: Exemplarer af Sydamerikas forskjellige Stammer. Størst Opsigt gjorde en Slavehandler, der marscherede op med en heel Skare af Negre af de mangfoldigste Skikkelser, som paa et Slavemarked.

Nytaarsdag blev i Santa Cruz feiret som en politiff Festdag, idet man paa denne Dag høitideligholdt Dronning Isabella den 2dens Indtrædelse i Myndighedsalderen; fra Ballet gif Enhver hen at iføre sig sin Galla=dragt eller sin Paradeuniform, og fra den tidlige Morgen vare Gaderne opfyldte med Soldater og prægtige Uniformer, som begave sig til Raadhuuspladsen. Husene vare prydede med lange, nedhængende, røde, blaae og gule Gardiner, og hele Byen saae ud som om den havde forklædt sig som Harlequin. — Da det kongelige Regiment og Teneriffas øvrige Besætning, tilligemed de fra de andre Der overfendte Troppeafdelinger, vare blevne forsamlede paa Pladsen, saa aabnedes Communal=bestyrelsens Vinduer, og Gouvernøren, omgiven af Coloniens første Embedsmænd, kom til Synne, udraabte Festens Anledning og holdt derpaa en kort Tale, som endte med et tre Gange gjentaget Vivat, et for Dronningen, et for Nationen og et for Constitutionen. Denne Ceremonie gjentoges paa to andre Steder i Byen, hvor et forklædt Brystbillede i Gibs, som forestillede Isabella, bares omkring af 4 Officerer, ligesom forhen ved Malborough's Ligbegængelse. — Jeg leer ikke gjerne ved en alvorlig Leilighed, men der udtalte sig imidlertid noget saa besynderligt Giendommeligt i den Pragt, som omgav denne Høitidelighed, og i alle disse brogede Optog, at jeg, især ved at tage Mattens Grindringer lidt til Hjælp, godt kunde forestille mig at befinde mig midt i et Carnavalsoptog. Fra Høitideligheden paa de offentlige

Bladser, drog man derpaa til Kirken, hvor Damerne ventede Dptoget.

Resten faae jeg ikke, thi Kl. var 12 og Kl. 1 ffulde vi gaae under Seil. Vi nødsagedes saaledes til at forlade Teneriffa midt under Festligheden, for igjen at begive os ombord. Da Kl. var halv to, skjød Skibet atter sin Fart for fulde Seil.

Hvorledes lønnes Vre, som kjøbes for Penge?

Mirza Scheffy var for tredive Aar siden Persiens Alt formaaende, første Minister. Hans Stilling nær ved Kongen gav ham en vigtig Indflydelse, der meddeelte sig til ethvert af hans Bink eller Smil. Blandt dem, der beilede til hans Gunst, var en rig, men iøvrigt ubetydelig Person. Længe havde denne tragtet efter at erholde Beviis paa Ministerens Gunst, uden at det var lykkedes ham at erholde det mindste Tegn paa at være bleven bemærket. Dmsider traf han en Dag Ministeren ene nogle faa Dieblikke. Han benyttede Leiligheden og tiltalte den store Mand saaledes: „I mange Maaneder har jeg haft den Vre at indfinde mig i Deres Excellences opfyldte Hal, men endnu har jeg ikke haft den Lykke at benaades med et eneste Diekast. Hvis Deres Excellence, i den næste Forsamling af Deres

Klienter, vilde, idet De bliver mig vaer, nedlade Dem til at reise Dem lidt og skjænke mig et Blik, da vilde en saadan Udmærkelse opfylde Maalet for mine Duffer. Fra den Tid af vilde jeg, i Khanernes Dine, blive anseet for en Mand af Indflydelse, og for denne Ære vilde jeg overrække Deres Excellence, et Erkjendlighedsbeviis af 300 Tomaner *). Dette var et vægtigt Argument, der ikke mishagede hans Excellence, som derfor gif ind paa Forslaget, og Tiden til den høitidelige Værdigheds Tildeelse bestemtes til den næste Dag. Den lykkelige Mand sørgede for at komme frem, da alle Ministrene vare samlede. Han stillede sig da paa det meest iøiefaldende Sted af det udbredte Tæppe, med Tanken opsvulmet af Ideer om den uforglemmelige Hæder, dette Dieblifs Udmærkelse skulde tildele ham. Stolt saae han allerede om paa de øvrige Khaner, da Mirza Scheffy kom og tog Plads i sit ophøiede Sæde. Saasnart Ministeren blev Rigmanden vaer, hævdede han sig, til Forsamlingens ikke ringe Forbauselse, halvt op fra den Stol, hvorpaa han sad, fæstede derpaa sit Blik paa Personen og udbød: „er dette nok?“ Bengemanden blev ved dette uventede Spørgsmaal saa overvældet af Skam og Forvirring, at han styrtede ud af Værelset, lod sin Udmærkelse og sine Penge tilbage hos Ministeren, men medtog den Lærdom, „at Ære, der kjøbes for Penge, almindeligen lønnes med Foragt“. Latteren, af Hjertets Grund upaatvivlelig, fik saaledes

*) Dmtrent 4,500 Rdl.

eengang Luft hos den store Mand, og hans Smil blev fra den Tid af høiere i Værd, siden det var beviist, at han satte det over al Priis.

Rio Janeiro.

Rheden ved Rio. — Byen. — Regjeringen. — Spadseretourene omkring Rio. — Slave-Handelen. — Auction over Slaver. — Karnavalet i Rio. — Aske-Dnsdag. — Afreise.

En rask Lustning svulmede Fregattens Seil og førte os bort fra Teneriffa. Bag ved os saae vi Bjerget hæve sig majestætisk i den rene blaae Himmel, medens Solen kastede sine Straaler paa Bjergtoppen og gav Sneen, som bedækkede samme, en funklende Glans. Med hver Time sank Bjerget dybere og dybere for vort Blik og syntes med sin uhyre Masse ligesom at dykke sig ned i Oceanet. Længe kunde vi endnu i Horizonen sene en sort Masse, hvis ubestemte Former smeltede sammen med Bølgerne. Endelig kom Natten, og med den forsvandt det sidste Spor af Vulkanen.

Synet af disse høie Bjerger, som hæve sig saaledes midt i Havet, gjør altid et stærkt Indtryk paa Sjælen. Hvorledes have disse uhyre Klippemasser kunnet bane sig Vej gennem Bølgerne for at træde frem for Lyset? I hvilken Hensigt har Naturen henkastet dem, enestaaende og ubevægelige, paa Havets bestandigt stærkt bevægede

Flade? Ere de Lunets eller Bredens Værker, eller skulde de ikke snarere tjene til uhyre Somærker, som Forsynet har strøet hist og her paa den Søfarendes usikre Veie, og som det til visse Tider, ligesom for at vække Sindet og falde det til Grefrygt for det Høie, antænder med Vulkanens glødende Lava?

Oversarten fra Teneriffa til Rio frembød ikke nogen mærkelig Begivenhed. Livet ombord er eensformigt. Vistnok gives der i den Søfarendes Liv Timer, i hvilke hans Sind opfordres til rige Betragtninger og gribes af levende Beundring for det største Skue, Naturen har frembudt for Menneskets Øie, nemlig Oceanet. Denne uhyre, udstrakte Vandflade, som snart er jevn og flad, og snart hæver sig op i høie Bjerge, denne fjerne Horizont, hvor Havet synes at berøre Himlen, denne tropiske Sol med sine brændende Straaler og sit stærke varme Farvespil, disse magiske Illusioner, frembragte af Luftspeilingen, og denne Jure, som Skibet i sin Fart affætter i Havet og som lyser i Mørket med et funklende Skjær, alle disse Phenomener have vistnok paa eengang en pittoresk og en poetisk Side. Dog snart sløves man af det eensformige i dette evige Skuespil og af det langvarige i disse Indtryk. Ildbefindende, mange Slags Savn, den tvungne Lediggang, Bortfjernelsen fra Havnen og Dusket om snart igjen at naae en saadan, alt dette trætter Legemet og nedstemmer Sindet. — Med hvilken Begeistring hilser man ikke ogsaa i denne Tilstand de mindste Udspredelser, der

tilbyde sig. En Hai, en Sværm flyvende Fisk, eller en Flok Marsviin, som tumle sig omkring Skibet, en stakkels forvildet Fugl, som kommer at søge Hvile paa Enden af en Raastang, ere lutter lykkelige Hændelser, som hver for sig kalde for et Dieblif Alle op paa Dækket. Raaber den, som staaer paa Udfig, „Skib i Sigte!“ strax vende Alles Blikke sig hen imod det angivne Punkt; man føler sig ikke mere alene; man har faaet en Rival, med hvilken man maa løbe omkap; man anvender mere Opmærksomhed paa Seilenes Stilling og Skibets Bevægelser, og lige indtil at Skibet er forsvundet i Mørket eller har tabt sig i det Fjerne, paa Grund af dets mindre gode Seilads, føler Sindet sig adspredt og gjennemgaaer alle en Tvekamps spændende Indtryk.

Farten over Linien berøver ogsaa Kjedsomheden en Dag; jeg skal imidlertid forskaane Læseren for Beskrivelsen deraf; det Hele er Vand overalt, Vand over Hovedet og bestandig Vand! Det er en Høitidelighed, som Matroserne aldrig undlade at feire med al mulig Selvsjælelse og Pomp.

Efter at have overstaaet Blikstillet under Linien, naae vi endelig Pasatvinden, en Lustning, der er Sømanden saa velkommen. — Fregatten, saavel som Corvetten*), løb, under Pasatvindens Pust, hurtigt for fulde, spændte Seil, saa at vi skrede 10 Mile frem i Bagten, uden at man i flere Dage behøvede at røre ved et eneste Toug.

*) Corvetten „la Victorieuse, den Seirrige“, gjorde Fart sammen med la Syrene.

Borger-Vennen.

Syn og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 22.

Lørdagen den 2de Juni 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulkiste Officin.

Rio Janeiro.

(Fortsat).

Den 27de Januar fik vi Cap Frio i Sigte, hvis skarpe Punt, der ligger omgivet af flere med Skov rigt bevorede Høie, skyder sig langt ud i Havet. Dagen efter løb vi ind paa Rio Janeiro's Rhed.

Binden lagde sig; det syntes som om den, ved at fagte vor Fart, vilde lade os ret i Mag nyde godt af det prægtige Panorama, som oprullede sig rundt omkring os. Rio's Rhed er noget af det Smukkeste, man kan see i Verden. Dens Udstrækning, dens talrige Der, den rige Vegetation, som pryder dens Bredder, i Baggrunden Brasiliens Hovedstad og i Horizonten

høie Bjerge: saadanne ere Hovedtrækkene i dette Maleri, som man maa opgive Tanken om at ville afmale. Vi løb langs med „Suffertoppen“, der er en steil Hvi, som hæver sig ved Indseilingen til Rheden, derefter kom vi forbi Fortet le Corregidor, og det i den franske Marines Arnbøger saa berømte Citadel Villegagnon. Her er det, at Havne-Politiet praier de Ankommende og spørger, hvorfra man kommer? — „Fra Havet!“ er den staaende Form, hvormed Krigsskibene besvare Spørgsmaalet. I al skyldig Ørbødighed lod man os passere, og et Dieblif efter kastede vi Anker, i kort Afstand fra Byen, midt imellem Stations-Skibene. Koffardiesartøierne kaste Anker i Havnen og lægge sig op til Quaien.

Rio's Rhed er Samlingsstedet for alle de Eskadrer, som Europa og Amerika sende til det atlantiske Hav. Frankrigs, Englands, de forenede Staters og Hollands Flag udfolde sig paa dette smukke, neutrale Farvand, der udstrækker sig omkring os, som en stille, fredelig Sø. De Brasilianske Farver sees kun vaie paa Forterne. Foruden de Skibe, som midlertidigen ligge stationerede her paa Foranstaltning af den engelske Regjering, har denne desuden lagt midt paa Rheden en Fregat med afskappede Master, hvilken tjener til Fangeskib for de Sorte, som af Krydsfartøierne ere blevne tagne ombord paa Slaveffibene. Dette er en stedsevarende, til Skue stillet, Fordømmelse af Slavehandelen i et Land, som

i lang Tid har udelukkende levet deraf. Den brasilianfse Stolthed føler sig ikke lidet krænketh af denne Ydmygelse.

Der forbruges hver Dag en umaadelig Mæsse Krudt i Rio. Ikke saasnart har et Krigsskib kastet Anker og hilset det nye Land, før det maa udstaae de glatte Lag, som Enhver i sin bedøvende Høflighed kapper om at sende den Nysankomne til Gjenhilsen. Omgivet af denne Røg, under alle disse paa hinanden følgende Kanonstød, skulde man næsten troe sig henslyttet midt i et Søslag. Derpaa gjennemføres Rheden fra alle Kanter af en vrimlende Mæsse af smaa Baade, som deels komme at tilbyde den Kommanderende en eller anden Tjeneste, og deels overbringe de brugelige Høflighedsbeviser. Nærværelsen af saa mange Skibe, tilhørende forskjellige, ofte rivaliserende Nationer, vedligeholder mellem Besætningerne en stedsvarende egenfjærlig Kappelyst, der udtaler sig i Røiagtighed i Skibsmanoeuvren, i Taffelagens pyntelige Udstaffering og i Batteriernes gode Holdning. Denne Slags Kappelyst har ogsaa sin Nytte og Betydning. Krigsmagten vinder ved den smukke, ydre Anstand. Vi ville derfor lade Fregatten pudse sine Kanoner og sit Messingbeslag, og i det Hele taget ordne sit Toilette efter sin lange Reise, paa det at den kan tage sig godt ud paa Rheden, og imidlertid ville vi gaae i Land.

Nogle Skridt fra Landgangspladsen kom vi til en stor Plads, paa hvilken Keiserens Palads og Stadens Domkirke hæve sig; midt paa Pladsen er der, paa

Befaling af Minister Vasconselhos, hvis Navn er bleven populairt i Brasilien, opført et stort Vandspring, som er tilgængeligt for Alle. Disse Bygninger have dog intet mærkeligt ved sig. Palaiet bestaaer blot af en lang Bygning, anlagt i en regelmæssig Stiil og kun med een Etage, saa at Jngen skulde falde paa at troe, at den var beboet af en regjerende Fyrste. Forresten er det ogsaa kun en Deel af Aaret, at Keiseren residerer her; om Sommeren flytter Hoffet til Saint=Christophe, som er et Slot, der ligger ikke langt fra Byen. Kirken skjuler sig i et Hjørne af Pladsen, og hvad Vandspringet angaaer, saa er dets Architectur kun middelmadig og dets Vand slet.

Ved Udkanten af Pladsen træder man ind i Gaden „Direita“, det vil sige den snorlige, hvor Børsen, Statsgjældsbygningen og flere Regjeringscollegier findes; i denne Gade udmunder sig Duvidor=Gaden, som er den smukkeste i Rio. Man mærker strax, at man befinder sig i en stor Bye og tillige i en Forretningsby; en talrig Befolkning, fuld af Liv og Travlhed, trænger sig frem i en idelig Fart paa Fortougene, og paa begge Sider seer man store og glimrende Boutikker; dersom man ikke ved hvert Skridt mødte Mængde af Negre, skulde man troe at befinde sig i en europæisk Bye. Duvidor=Gaden er næsten udelukkende beboet af Europæere, og i Særdeleshed af Franskmænd. Det er det franske Sprog, man overalt hører tale, og det er fornemmelig franske Producter og franske Varer, man

seer allevegne. Det er saa at sige en heel franst Leir, som man med alt dens Tilbehør har flyttet et Par tusinde Mile herhen over Havet. Andre Steder henskikke vi kun vore Moder, men til Rio sende vi baade vore Moder og vore Modehandlerinder, og jeg har Grund til at antage, at de brasilianske Herrer derfor ere os takskyldige. Deres Damer vinde i Skjønhed og god Smag, og Byen vinder i Liv og Munterhed. Dervaa seer man Beviis i Duvidor-Gaden; den er ustridigen den livligste, den muntreste og den i alle Henseender meest smagfuldt udstyrede.

Byens gamle Dvarteer er gjennemfaaret af lange, regelmæssige, men altfor smalle Gader. Nogle gamle Kirker hæve sig over Husene, som i Almindelighed ere temmeligt lave, og paa de Høider, som Mennefskaand endnu ikke har bortskaffet eller gjort lige med Jorden, seer man hæve sig de forte Mure af nogle gamle Klostre. Man bemærker her aldeles intet Originalt eller Beundringsværdigt; kun forundres man over, saa langt fra Europa og saa nær ved Urskovene, som man viner i Horizonten, at træffe igjen vore civiliserede Skikke og vore Byers ydre Udseende. — Længere hen kommer man til det nye Dvarteer med sine rummelige Pladse, med bredere Gader og bedre byggede Huse. De rigere Familier have her opført deres Boliger, fjernt fra Boutikkerne og de stoiende Gader. Vende vi nu tilbage til Havnen og gaae langs Stranden i Retningen af „Suffertoppen“, som danner Indseilingen til Rheden,

faa møde vi paa denne Bei smukke Landsteder, opførte i Læ af det lille Bjergh, paa hvis Top det smagfulde Capel della Gloria er anlagt. Ved Bredden af Havet ligger den offentlige Have med sit altid grønne Lyskrat, men som kun lidet besøges. Hvortil skal vel en af 4 Mure begrændset Spadseregang tjene, naar der rundt om hele Byen udstrækker sig prægtige og af Naturen selv anlagte Haver? — Hele denne Deel er kun en Forstad for Rio.

Dagens trykkende Varme standser ikke Forretningerne i deres vandte Gang. Interesserne sove i Almindelighed ikke, og den europæiske Handelsmand hængiver sig kun lidt til Middagshvilen, denne de tropiske Egnes Halv-Søvn. Det bevægede Liv paa Rheden, som nye ankomne Skibe hvert Dieblif giver et forandret Udseende, meddeler sig til Byen og vedligeholder til enhver Tid i Samme en livlig Circulation. Det er denne Bevægelse, meget mere end de elegante Bygninger og det ydre Udseende, som giver Rio sit eiendommelige, originale Præg. Men hvad der i Særdeleshed, ved første Diekast, griber Europæeren, det er denne uendelige Afverling i Farver og Menneſteracer, som opfylder Gaderne. Alle de forskjellige Farvenuancer af den hvide Europæer og den sorte Africaner, tilligemed de Mellempuancer, som ere fremkomne ved en Sammenblanding af disse modsatte Racer, frembyde her i et snevert Rum Samlingen af alle de forskjellige Farver, som Gud har prøvet at anvende paa Menneſkets Pande, og ved

hvilke han har mærket Racerne, skjelnet dem fra hverandre og anvist dem deres Plads under Solen. Ligesom Marseille i Middelhavet, saaledes er Rio Centralpunktet for alle Nationer i det atlantiske Hav. Negeren, hvis tynde Klæder indskrænke sig til et Par stribede Lærreds Beenklæder, gennemløber Gaderne og Havnen, krummet under Vægten af tunge Byrder, og fordobler sine Skridt under Lyden af Førerens Stemme.

(Fortsattes)

Industriudstillinger i Paris.

Den første Industriudstilling fandt Sted i Paris i Aaret 1798 under Ministeren François de Neufchâteau, som den Gang ledede Indenrigsministeriet. Det var for at feire den da bestaaende Regjerings sjette Marsdag, at Ministeren havde foreslaaet at foranstalte denne Udstilling. Siden har der fundet ti saadanne Udstillinger Sted, saa at den nærværende er den tolvte i Tallet. Det kan maaskee interessere at see, hvorledes Udstillernes Antal bestandigen er tiltaget. 1798 var dette Antal kun 110; 1801 var det 220; 1802, 540; 1806, 1,422; 1819, 1,662; 1823, 1,648; 1827, 1,795; 1834, 2,247; 1839, 3,381; 1844, 3,960; 1849, 4,494. Ved Aarets Begyndelse 1855 havde 36 Stater indskrevet sig paa Concurrentlisten, og Begjæringer om at erholde Plads i det store Industripalads beløb sig til ikke mindre

end 25,000, som er 6,000 mere end ved Udstillingen i London, og dette Tal er endnu, siden den Tid, blevet ikke lidt forøget. Ikke alle de Ansøgende have kunnet blive blandt de Udvalgte, men ved Siden af den officielle Udstilling, finde andre Udstillinger Sted, til Fordeel for de af Juryen udelukkede. Industripaladset optager i den underste Etage en Overflade af 27,000 Metres i Kvadrat, og i de øverste Gallerier omtrent 18,000 Metres, i Alt altsaa: 45,000 Kvadratmetres. En Sidebygning, som de bestandigt vorende Fordringer om mere Plads, have nødvendiggjort, indeholder henved 39,000 Metres i Kvadrat, saa at Bygningerne tilsammen frembyde et Rum paa omtrent 84,000 Metres. Af dette Rum har Frankrig forbeholdt sig selv 37,000 Metres, hvorimod England havde i Krystalpaladset i Hyde-Park forbeholdt sig 50,000 af et Rum paa 86,000 Metres. Næst efter Frankrig har England den største Plads, i Alt 15,000 Kvadratmetres, som er noget mere end 2 Femtedele af den Plads, Frankrig har taget for sig selv, hvorimod Frankrig i London kun havde lidt mere end en Femtedeel af den Plads, England havde forbeholdt sig. Af Lande udenfor Europa findes der Udstillinger fra China, Persien, Indien, Egypten, Brasilien, Mexico, Central=America, Venezuela, Chili, Perou, Bolivia, Paraguay, Haiti, Australien.

Borger-Vennen.

Syn og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 23.

Løverdagen den 9de Juni 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulkiske Officin.

Rio Janeiro.

(Fortsat).

Den Hvide har kastet sin europæiske Dragt for at iføre sig de hvide Beenklæder og den hvide Frakke, som Heden her har indført, og hans Hoved søger Skygge under den brede Straahat; denne Dragt frembyder just intet pittoresk, men den er under denne Himmelegn den bekvemmeste.

Om Aftenen vende Negrene tilbage til deres Bærsteder, og de Hvide, naar de have sluttet deres Forretninger, fordele sig i de talrige Selskaber, i Klubberne og Theatrene. Embedsmændene, som ere enten ansatte ved Hoffet eller bestjæftigede af Regjeringen, Brasilia-

nerne, de fremmede Kjøbmænd, de forskjellige Nationers Repræsentanter, danne lige saamange forskjellige, sær-egne Kredse, som blande sig lidet mellem hverandre. Rio er en saa stor By, at Europæerne ikke behøve der, som paa saa mange andre Steder, at danne et eget Samsfund, eller at understøtte og adsprede hverandre ved fælles Forening af deres forskjellige Kræfter.

Her ere tre Theatre: det portugisfke, hvor der opføres store Dramaer, som ere Esterlignelser af de spanske; det italiensfke, som giver sine Forestillinger i et meget smukt Locale, kaldet Theatret „de San-Pedro d'Alcantara“^{*)}. Man spiller der de i Europa meest bekjendte Operaer. Troppens første Subjecter ere ganske gode, men de øvrige og især Choret ere jammerlige. Man seer saaledes Norma's Sønnen fremstillede af to smaa Negerunger, med deres krusede Haar og trinde Mave. Hvert Dieblif maa man lee ad Opførelsen og vænne sig til at finde sig i denne besynderlige locale Farve. Det italiensfke Theater er det bedst besøgte; det er her at man seer funkle Keiserdømmets prægtige Edelstene og Diamanter, medens de fra Europa nylig hidkomne Moder smykke Amphitheatret. Alle Racer have Adgang til denne Skuespilsal, og de rige Metitzer troe, ved deres overdrevne Luxus i Smykker, ved Guldet og Edelstenene, som glimre paa deres kobber-

^{*)} Dette Theater er nylig bleven ødelagt ved en Ildbrand, men vil vistnok snart blive gjenopført.

farvede Hud, at vinde Dypreisning imod den Foragt, som deres Farve ofte er Gjenstanden for. Denne blandede Race, som de Hvide have optaget i deres Selskab, denne Lighed i Rigdom, som her for et Dieblig tolereres, frembyder et komiskt og interessant Skue. Endelig besidder Rio et fransk Theater, som er opført under Keiserens private Beskyttelse og understøttes af Regjeringen. Det er kun lille, men smagfuldt. De talrige Franskmænd, som boe i Byen, kunne der see opføre de blodigste Dramaer af Dumas og Victor Hugo, ved Siden af Scribes og Alfred de Mussets Vaudeviller. Det franske Folk maa virkelig være den brasilianske Regjering Tak skyldigt for den Beskyttelse, den viser det franske Theater; det er en Hyldest, som den yder Frankrigs Literatur og Sprog, der, som vi tidligere have sagt, er overordentligt meget udbredt i Rio.

Alle Syd-Amerikas Hovedstæder frembyde en meer eller mindre tro Copie af Moderstæderne i Europa. Disse nye Stater have søgt, saavel i Regjering som i Skikke, at efterligne det civiliserede Europas constitutionelle Regjeringsform og Grundsætninger. Men denne Efterlignelse er maaskee kun overfladisk. Man begrunder ikke en Nation paa samme Maade som man opfører en By. Tiden alene formaaer at grundfæste et Folks Indretninger, ved at støtte paa Fortidens Nutidens Fremskridt og Fremtidens Forhaabninger. Syd-Amerikas Stater have ikke selv nogen Fortid. De have optaget en aldeles færdig Organisation og have omplantet i

deres endnu ungdommelige Jordbund Ideer, som langsomt, under en lang Udviklings-Process, have opnaaet Modenhed i den gamle Verden.

Og hvad har Følgen heraf været? de amerikanske Stater have kun kunnet tilegne sig den frie Regjerings-forms Theorier, uden at kunne gjennemføre dem; deres Ungdom er forbleven svag og deres Uafhængighed gold, uden nogensomhelst Frugt. I Republikkerne er denne Magtesløshed gaaet til Grunde i Strømme af Blod, og forgjæves have Folkene søgt at indvie og stadfæste deres vaagnende Nationalitetsfølelse i Revolutionernes Daab. Peru og Chili ere neppe endnu udtraadte af en Række af Borgerkrige, som have udtømt disse Staters Kraft i deres første Fremtræden. I Brasillien, hvis indre Organisation nærmer sig meest til de europæiske Monarchiers, synes Affældighedens Alder allerede at være indtraadt, og Staten synes at bukke under for Bægten af de alt for slavisk efterlignede Institutioner. Hvortil kunne liberale Institutioner, ansvarlige Ministre, valgbare Kamre &c. &c. tjene i et Land, hvor Halvdelen af Befolkningen ere Slaver? Til hvad Nytte den Tanke at forene Bestyrelsen af denne umaadelige Strækning af Provindser, som Naturen har adskilt ved Skove, Floder og Ørkner, og som Menneskets Anstrængelser hidtil ikke have formaaet at sammenknytte i et fast Forbund? — Det brasilianske Keiserdømme, som, hvis man maaler dets Omfang paa Kortet, er et af de største, som findes i Verden, har kun en reel Tilværelse i nogle

faa Søstæder, i Rio Janeiro, Bahia, Fernambouc, hvor Handelsforbindelser og Ibeernes Omverling med Europa have tilveiebragt en laant Virksomhed, som ikke strækker sig ud over deres Territoriums Grændser.

Man maa folgeligen ikke dømme Keiserdømmet efter dets Hovedstad. I Rio see vi et Hof, en næsten regelmæssig Regjering, Domstole, hvor de offentlige Interesser afhandles, en intelligent Presse, videnskabelige og literaire Institutioner, Museer, Bibliotheker og Skoler, men alt dette er kun et europæisk Gjenskin og ligesom Echoet af en Civilisation, der har forvildet sig og er reist over Atlanterhavet, for at omplante i den nye Verdens Jordbund sine forbedrede Former tilligemed sine nyere sociale Hjernesvind. Rio har ogsaa sin Communisme, sine Fourierister og deres Foreninger, kaldede Phalanstères. Tiden vil udrette mere for Brasilien end dette Skin af for tidligt udviklede Fremskridt; der er Overflod paa Velstands-Kilder, men de trænge til at frugtbargjøres ved Arbeide og dygtigt at bearbeides, hvis Landet skal hæve sig op til Høiden af de Institutioner, som det selv har givet sig.

Der findes intet Land paa Jorden, der af Forsynet er blevet saa rigt udstyret som Brasilien. Rio er kun et Produkt af den europæiske Civilisation, men Naturen overgaaer langt i Skønhed den ved Kunst udsmykkede Hovedstad. Man gribes ved det første Biesyn af Contrasten.

(Fortsættes).

De tre Urner.

Kong Nimrod lod en Dag sine tre Sønner træde frem for sig, og derpaa beordrede han sine Slaver at bringe ham tre forseglede Urner. Den ene af disse Urner var af Guld, den anden af Rav og den tredie af Leer. Kongen befalede derefter den ældste af sine Sønner at vælge mellem disse Urner den, som forekom ham at indeholde den kostbareste Skat. Sønnen valgte Guldburnen, paa hvilken der stod skrevet: „Herredømme“, men da han aabnede den, fandt han den fuld af Blod. Den næstældste Søn valgte Urnen af Rav, paa hvilken der var skrevet: „Berømmelighed“. Han aabnede den, og fandt den fuld af Asken af de Mænd, som havde gjort Opfigt i Verden. Den tredie Søn tog den eneste Urne, som var tilbage, og da han aabnede denne, som kun var af Leer, fandt han den tom, men paa Bunden havde Pottemageren skrevet et af Guds Navne.

Hvilken af disse Urner veier i Eders Dine meest? spurgte Kongen sine Hoffolk.

De Uergjerrige svarede, at Guldburnen havde for dem størst Værd; Digterne og Krigerne gave Urnen af Rav Fortrinet, men de Vise foretrak den tomme Urne, fordi, sagde de, at et eneste Bogstav af Guds Navn veiede for dem mere end hele Jordkloden.

Lamartine, som i sin Tyrkiets Historie, hvilken han nyligen har udgivet, meddeler dette arabiske Sagn, er=

klærer sig for at være af de Bises Mening. Tingene i denne Verden, tilføier han, ere desto større, jo større Part de indeslutte i sig af det Guddommelige.

Mosait.

La Dormitona. — Med dette betydningsfulde Navn betegner man i Egnen om Quito et lille Krybdyr, der kun er sex Tommer langt og fire Linier i Gjennemsnit. Ved sin Form og Farve ligner det ganske en Cigar, men der gives lykkeligviis kun et lidet Antal Slinger, hvis Bid er farligere end dette lille Dyr. Man finder det liggende paa Veiene fuldkomment ubevægelig, og kun naar det berøres, bevæger det sig, og det skeer da for at værge sig med et dødeligt Bid. See den lidenskabelige Tobaksrøger eller den uerfarne Rejsende, som bøier sig ned og tager det op i den Lanke, at det er en Cigar. Et hurtigt og som oftest dødsbringende Saar lærer ham, at Indsigt i Læren om Krybdyrene ofte er af stor Vigtighed. (Albert Salazzo, Histoire de Quito).

Ny Dandsesalon under Udstillingen i Paris. — De fremmede Gæsters Forlystelse under Udstillingen er for Tiden et Hovedformaal, hvorfor der overalt i Paris arbeides utrætteligt. Blandt andet beskæftiger man sig med at indrette i le Jardin d'hiver en pragtfuld Dandsesal, som kun skal aabne Afgang for Damer, der indfinde sig med deres Mødre eller anbefales af vel ansete Personer, og hvor man saaledes skal være sikret for ikke, som i le Jardin Mabille, le Jardin des fleurs, Kanelagh og deslige Steder, at træffe

paa Nutidens Aspaster, Rigoletter og Marmorstøfener. Arrangementet af disse natlige Trykfeſter, hidtil uden Lige i Paris, er overdraget til Hr. Cellarius, der er en af Nutidens første Choregrapher. Indgangsbilletten betales med 10 Franks for en Dame saavelſom for en Herre.

Høi Alder. — I ſin necrologiſke Artikel indeholder la Presse af 30te Mai adskillige mærkelige Exempler paa en ſjelden høi Alder. I Beaufays i Omegnen af Lüttich er nylig død en Kone, ved Navn Jeanne Leclercq, i en Alder af 101 Aar. Hendes Ægtefælle, ſom overlever hende, er 99 Aar, og hendes Svoger, en Hr. Delfour, er 101 Aar. De overlevende Gamles Conſtitutioner, tilføier Anmelderen, ſynes endnu at love dem flere Aar. Denne patriarcalſke Familie hører til den agerdyrkende Klasse. I ſamme Blad anmeldes Dødsfalddet af en Kone, der havde fyldt ſit hundrede Aar. Om denne Kone fortælles det, at hun aldrig havde brugt Lægemidler og altid havde været af en munter Sindſtemning. I ſit 50de Aar giftede hun ſig anden Gang, og i ſit 70de Aar blev hun anden Gang Enke. 50 Børn og Børnebørn overleve hende.

Nye Opfindelser. — Hr. Paſquier Mahne i Bruxelles paaſtaaer at have opfundet et Fluidum, ved hvilket man kan gjøre ethvert Stof, det være ſig Papiir, Løi eller Træ, uforbrændeligt. La Presse af 30te Mai anſører, at en Tyroler ved Navn Murmann, ſom boer i Paris, har opfundet et lignende Fluidum, der tillige har det Fortrin, at Ting, ſom deri neddyppes, blive paa een-gang vandtætte og uforbrændelige.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 24.

Lørdagen den 16de Juni 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhiske Officin.

Rio Janeiro.

(Fortsat).

—
Hvad ere vel Byens hvide Huse, som ligge dybt inde i Bugten, og hvad ere vel disse Kirkespire og Taarne, som hæve sig op fra Klosterne og Kirkerne, disse Menneskets svage Arbejder, ved Siden af denne herlige, storartede Vegetation, som Udsigten fra Rheden frembyder overalt, hvorhen Blikket vender sig? Farer Diet hen over de Landskaber, som omgive Rio, hensynker man i Beundring af den vidunderligt frugtbare Jordbund, der egner sig til al tænkelig Dyrkning, og den uudtømmelige Afverling af de herligste Udsigter. Blandt andet kan Intet sammenlignes med Corcovadoberget og

Tijoncabalen. Corcovadoen hæver sig op mellem Byen og Indseilingen til Rheden; den ene af Bjergets Sider danner en jevn Skraaning, som tager sin Begyndelse strax udenfor Rio, den anden er steil, idellig afbrudt og frembyder for Diet en Muur af umaadeligt høie Klipper, til hvilke Bjerget synes at støtte sig. En Deel af Veien tilbagelægger man langs med en Vandledning, kaldet la Carioca, der er et udmærket Værk, som er udført i det sidste Aarhundrede og bygget af Stene, hidførte fra Portugal. Denne Aqueduc, som forsyner sig fra en Kilde i Bjerget, leverer det eneste driffelige Vand, som findes i Rio; i korte Mellemrum er der anbragt Abninger, hvorigjennem Luften finder Adgang til Vandledningen. Naar man er kommen Halvveien, standses man foran et Bagthuus, hvortil Veien fører hen gennem en smuk Allee af Caffetræer. En Opsynsmand har her sin Bolig. Fra dette Sted bliver Opstigningen meget steil; den snevre Sti slynger sig frem under Skyggen af en Urskov, igjennem en løvrig Lund og under et hvælvet Tag, dannet af kraftige Slyngplanter, som fæste sig til de største Træer og undertiden hæve sig op til en Hvide af 60 Fod. Endelig naaer man op til en uhyre tvespaltet Klippe, som danner Toppen af Corcovado. Nogle Jernstolper, som ere bøiede og krummede af Vinden, vise at her har været en Balustrade. Det var Keiser Don Pedros Yndlings Promenade; denne Mand, hvis Liv var saa stormfuldt, havde en stor Forkjærlighed for denne vilde Kæmpe-

natur. Fra Plateauen, som er 20 til 30 Fod i Omkreds, nyder Diet en beundringsværdig Udsigt: først det store, udstrakte Hav; dernæst Bugten, som man kan forfølge i alle dens Svingninger og Fordybninger; ved Foden af Bjerget viser sig Sulfertoppen og den botaniske Have; paa den anden Side af Rio seer man Havnen med alle dens Skibe; i Baggrunden seer man Bugten, aldeles omgiven af høie Bjerge, de saakaldte Orgel-Berge, der snart hæve sig som skarpe, fremstrakte Spidser op imod den blaae Himmel og snart tabe sig i hvirvlende Skyer. Hvad der i Særdeleshed er smukt, er dette grønne Teppe, de tropiske Landes evige Dragt, denne yppige, kraftige og stærkt farvede Vegetation, hvormed vi i vore kolde nordlige Regioner Intet have at sammenligne.

Tijonca Dalen frembyder et Skue af en aldeles forskjellig Charakter. Paa Corcovadobjerget seer man den ungdommelige Natur i sin frieste Udvikling og i hele sin yppige, vidunderlige Frugtbarhed; i Tijonca Dalen derimod har Naturen lempet sig efter Menneskets Haand, og smykket sig med de Brydelsers, som en regelmæssig Dyrkning formaaer at frembringe. En af vore Landsmænd havde den Godhed at indføre mig hos en rig Brasilianer, Hr. C* de S*, der eier flere Plantager, og forskaffede mig saaledes Anledning til at gjøre en herlig Tour.

En Omnibus, forspændt med 4 Mulestær, bragte os hurtigt fra Rio til Enginho-Belho. Der stige vi

ud, og efter 2 Timers Vandring gjennem en frodig Skov, kom vi til Lijoncas store Vandfald. Dette Vandfald, som er mærkværdigt ved sin smukke Vandmasse, ved Afbrudelser, som skyldes de mange Klipper, og ved sine maleriske Udsigter, er et Mødested for jevnlige Sammenkomster af Besøgende og Gjenstand for mange Lyst- og Badetoure; det beherskes af et høit Bjerg, kaldet „La Gabia“, som Søfolkene have givet det besynderlige Navn: Ludvig den XVI's Næse, formedelsf dets meer eller mindre nøiagtige Lighed i Form med den bourbonske Næse. Efter at have udhvilet os ved Vandfaldet, og efter at Dagens trykkende Hede var taget noget af, fortsatte vi atter vor Reise ned ad en jevn Skraaning til Sletterne i Cantonet Jacaré-Pagua. Dette Landskab er oversaaet af Gaarde, omgivne af rigt dyrkede Marker, hvor Kaffe træer og Sufferør afvekle med hverandre. Kaffe fra Jacaré-Pagua er den berømteste og fortrinligste i Brasilien. Hr. G* de S* beboer en Landgaard eller Fazenda, som ligger paa en lille Bakke, hvorfra man har Udsigt over hele Dalen og over Havet. Hr. G* de S* beklæder ved Hoffet en høi Plads hos Keiseren; men paa Landstedet i den frie Natur er Etiquetten banlyst. I Rio giver Hofmanden den store Herre, men paa sit Landsæde viser han sig kun som Proprietair og elskværdig Vært.

(Fortsættes).

En berømt Hund.

Medens Keiser Napoleon den 3die sad arresteret som Fange i Fæstningen Ham under Louis-Philippe, fødtes der i denne Fæstning en Hund, som erholdt Navn efter sit Fødested. Den besad intetsomhelst Ydre, der kunde indtage Nogen for den. Den var tvertimod af en paafaldende Stygghed. Fangen, som kjedede sig, fandt desuagtet Behag i dens Selskab og tog den til sig. Dgsaa forstod den ved sine Kunster og indsmigrende Manerer at adsprede Brindsen og vinde hans Yndest. Dog var det kun imod Brindsen, at Ham viste sig elskværdig; den Forekommenhed, Slottets andre Beboere viste den, afflog den derimod. Fangevogterne og Soldaterne fandt deres Fornøielse i at drille den, og morede sig ikke mindre over dens Brede end over den List, den brugte for at undslippe dem. Endelig fandt Ham en særdeles Leilighed til at vise sin Belynder og Beslytter en udmærket Tjeneste. Snekere og Murere vare beskæftigede med Udbedringer i de af Brindsen beboede Bærelser. Forflædt som en af disse Arbeidere, forlod Fangen sit Bærelse. Han havde isørt sig en Blouse, taget en Kasket paa Hovedet, og bar paa Skulderen et Bræt, som skjulte det Halve af hans Ansigt. Da han ankom til den yderste Gaard, hvor Bagstuen var beliggende, traf han der sin trofaste Ham, som stod midt imellem Soldaterne, der havde Post, og Fangevogterne, hvis Opmærksomhed han fængslede ganske ved sine

morende Krumspring. En sædvanlig Hund, som havde gjensjendt sin Herre, vilde have ilet hen til ham og forraadt ham ved sine Kjertegn, men Ham begif ikke en saadan Feil. Den havde været tilstede ved sin Herres Forklædning, og, veiledet af et beundringsværdigt Instinct, havde den gjettet, at det gjaldt en vigtig Hemmelighed, som den ikke maatte forraade, men snarere beskytte. Ham vedblev derfor at underholde Tilskuerne, og medens han saaledes bortledte deres Opmærksomhed, kom Brindsen over dette farefulde Sted og slap uskadt ud af Fængslet. En Time efter hørte Flygtningen, der kjørte med Postbefordring paa Veien til Grændsen, en munter Gjøen bag sin Vogn. Det var Ham, som, efter at have heldigen udført sin overtagne Rolle, ligeledes var løbet sin Vei og nu kom at indhente sin Herre. Fra den Tid af har Ham ikke forladt Fyrsten. Den har ledsaget ham overalt paa hans Reiser, er vendt tilbage med ham til Frankrig og fulgte ham jevnligt, saalænge han var Frankrigs Præsident.

Mosait.

Fra Krim. — De allierede Tropper paa Krim hjemses af mange Slags Plager. Især er der et Insect, som volder dem stort Besvær. De kalde det le Centipède, det Hundredeføde. Det er sort af Farve, løber med stor Lethed op ad Bæggene, hvad enten de ere af

Muur, Træ eller Lærred, og er i Besiddelse af en Gift, som ved Stik udgryder sig i Saaret og forvolder Betændelse og Svulst. Synet af et saadant Dyr sætte alle i Bevægelse, og Jagten efter det fremkalder ofte morende Scener.

Det keiserlige italienske Theater i Paris. — Kongen af Sardinien's Skuespillersekskab er kommen til Paris, og udfører under almindeligt Bifald de i Italien meest yndede Dramaer. De have nyligen opført Tragedien *Myrrha* af Alfieri, i hvilken den tragiske Skuespillerinde *Mme. Ristori* gjør glimrende Lykke. Man sammenligner hende med *Mlle. Rachel*, og alle Blade ere fulde af Lovtaler over hendes udmærkede Spil. Ved Siden af hende spiller en *Hr. Rossi*, der synes at ville blive ligesaa yndet i Paris, som hans *Mavnere* i sin Tid var det i Kjøbenhavn.

Hr. Edouard Meyer i Paris. — Hr. Edouard Meyer udvikler en ny, ikke ubetydelig, Forfattervirksomhed i Paris. Han har nylig udgivet en Samling af *Contes de la Mer Baltique*, der er udkommen hos den ansete Forlægger *Michel Levy* i rue Vivienne. Deri indeholdes blandt andet Fortællingerne: *Horace Vernet* i Kjøbenhavn; *Duvel's Død*; *Ministeren incognito*. Hos samme Forlægger er udkommet hans tidligere i Dagbladet omtalte Drama *Struensée*, der paa Theater de la Gaieté er opført 25 Gange.

Militaire Skydeøvelser midt paa Saonen. — En Hr. *Mazard* har opfundet et Svømmeapparat, der tillader den, som er iført samme, at udføre paa Vandets Overflade de forskjelligste Bevægelser. Bladet *le Salut public* meddeler en Beretning om en Afdeling Soldater,

som, isørte dette Aparat, nylig udførte paa Saonen, overfor Landsbyen Fontaines, under en Sergeants Commando, de sædvanlige militaire Skydeøvelser midt i Vandet, med en Lethed og Nøiagtighed, der synes at love et ikke uvigtigt Udbytte af dette Svømmeapparat for tilkommende nautiske militaire Operationer.

Ny forbedret Brødbagning. — Hr. Méjanel de la Roque, rue Gammont, 13, i Paris, meddeler en ny Maade at tilberede Brød paa, hvorefter der udvindes af Kornet et langt betydeligere Udbytte end før, saa at Brødet, isølge denne Methode, vil kunne sælges til samme Priis som Kornet.

Dyrudstilling i Paris. — Ved Siden af den store Industriudstilling finder i denne Tid en stor Udstilling Sted af Huusdyr. Denne Udstilling har sin Plads paa le Champ de Mars, bag ved de elysæiske Marker. Ikke alene Frankrigs forskjellige Egne, men Schweiz, Spanien, Italien, England, Sachsen og Preussen have sendt Exemplarer af deres forskellige Racer til denne Udstilling. Nogle Merinosfaar fra Wollin tiltrække sig især Alles Beundring. En Flok af tredive Køer og Tyre ankom nylig dertil fra Schweiz. I Spidsen marscherede en Kæmpetyr, der var smykket med Blomster og Baand. De øvrige Medlemmer af Troppen bare hver sin Klokke, og de forskellige Toner af alle disse Klokker frembragte et originalt Klokkespil. Paa hver Side af Gjorden fulgte Førerne i national Dragt. Ved Ankomsten til Marsmarken udførte de flere bekendte Schweitsermelodier paa Dudelsak og andre Instrumenter fra den pastorale Tidsalder.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 25.

Løverdagen den 23de Juni 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhuse Officin.

Rio Janeiro.

(Fortsat).

Han modtog os med denne aabne og udmærkede høflige Forkommenhed, som bringer den Fremmede til strax at føle sig som hjemme. I det vi nærmede os Baranga'en, en Slags bedækket Altan, som udfolder sig foran Huset, bleve vi overraskede ved at høre flere Barnestemmer nymne Besrangers bekjendte Ode: *Reine du monde, ô France* &c. Ingen af disse Børn forstode endnu Fransk, men deres Udtale røbede deres smukke og gode Hensigt, og vi vare da heller ikke mindre taknemmelige derfor. I et Besøg, som Keiseren nyligt havde aflagt hos sin Kammerherre paa hans Landsted, havde han lært den

unge, opvoksende Familie disse Ord, hvis Betydning den syntes at gjettes ved at blive den Glæde vaer, som vi lagde for Dagen. Man maa have været langt borte fra sit Fødeland for at kunne fatte den rørende Sindsstemning, som de tilsyneladende meest barulige Tilfældigheder formaaede at fremkalde hos os.

Vi tilbragte 2 Dage hos Hr. G* de S*. Han viste os sine Plantager, sine Kaffeovne og Suffer-Rogier, sine Neger=Arbejdshuse og den skønne Natur i Omegnen. Jordbunden erstatter ved sin Frugtbarhed og ved Hjælp af en sagte Vanding det Ufuldkomne i Arbeidsmidlerne, og i Bærkstederne have de ældste Fremgangsmaader, Maskinerne af Træ og Anvendelsen af Menneskearme, endnu ikke veget Pladsen for de forbedrede Redskaber og Indretninger, som allerede for længere Tid siden ere blevne indførte paa de vestindiske Der. Dampen har endnu ikke udstrakt sit Herredømme over Brasilien. Foretagelsesaanden og i Særdeleshed Kapitalerne mangle. De meest oplyste Plantageeiere vige ængsteligt tilbage for Udgifterne, der vilde være uadskillelige fra en Forandring, som maaskee ikke vilde blive fattet af Negerens instinctmæssige Forkjærlighed for gamle Baner, og hvis Fordele kun vilde indtræde i en fjern Fremtid.

Hr. G* de S* eier paa sin Fazenda hundrede og halvtredstindstyve Slaver, bestaaende af Sorte, Mulatter og nogle Hvide. Det var med Smerte, at vi iblandt dem saae en lille Pige, hvis blonde Haar, blaae Dine og

fine Træk noksom antydede en europæisk Herkomst. Hendes Moders Oprindelse, Mulatinde i andet Led, fordømte hende ubarmhjertigen til Slavestanden. Hr. G* de S* behandler for Resten sine Negre meget godt; han har givet dem Hytter og Haver, og anseer det ikke under sin Bærdighed at sætte sig ind i alle de Enkeltheder, som kunne fremme deres Velvære. Slaveriet, udøvet paa denne Maade, er snarere at betragte som et næsten faderligt Tyndeforhold. Disse Exempler paa Menneskekjærlighed, som gjør Huusbonden Fre, og er behagelig for Slaven og fordeelagtig for dem begge, ere ulukkeligviis ikke almindelige i Brasilien; det synes næsten som om de Forhindringer, de europæiske Magter og især Englands og Frankrigs energiske Protestationer opstille imod Slavehandelen, opægge Colonisternes Had til en Race, hvis udelukkende Besiddelse de ikke kunne taale, at man vil gjøre dem stridig. Over Europas Foragt hevne de sig paa deres Slaver.

Efter denne Vandring og disse Besøg i Fazendaerne, besaae vi et lille hvidt Kapel, der er beliggende paa Toppen af et nærliggende Bjerg og hvorfra man overskuer hele Dalen. Kapellet er indrettet og vedligeholdt med en vis Lurus. De indvendige Vægge ere dannede af Porcelains Fliser, som forestille de vigtigste Begivenheder i Jesu Christi Levnet. Paa Loftet seer man anbragte nogle middelmaadige Malerier, og over Altaret en Statue, som forestiller den hellige Jomfru, til hvem Kapellet er indviet. Ved Siden af Altaret findes et

lidet Rum, hvor man seer opstillet langs med Muren Fodder, Hænder, Dine, Bryster o. s. v. af Bøx, der ere Løfter, man har givet under Ehdomme og opfyldt efter Helbredelsen, idet man nemlig indvier det helbredeede Lem til den hellige Jomfru.

Den tredie Dag toge vi Afsked med Hr. G* de S* og kom tilbage til Rio. Det vilde være sørgeligt, om man ikke skulde medbringe andet fra en Reise, end blot en meer eller mindre svag Erindring om en smuk Udsigt og en malerisk Belliggenhed. Mødet med udmærkede Mænd og velvillige Berter, disse flygtige Forbindelser, som Leiligheden fremkalder og som ofte kun vare en Dag, efterlader tidt langvarige og nydelsesrige Indtryk. De belive det Land, man har gennemreist, ligesom de menneskelige Skikkelser, der befolke et Malerie; de knytte til den materielle Erindring om en imponerende Udsigt, der maaskee snart vilde være glemt, Følelsen af en moralsk Nydelse.

Slavehandleren i Rio.

I Hotellet i Duvidor-Gaden, hvor jeg var taget ind, boede en Franssmand, hvis solbrændte Ansigtssfarve noksom antydede, at han længe havde opholdt sig i Brasilien, Hans Ansigtstræk røbede en aaben og godmodig Charakter, som aldeles ikke harmonerede med den haarde Tone, hvori han uddeelte sine Befalinger til de Slaver, der opvartede ham. Han førte et meget jævnt og tarveligt Liv; kun havde jeg bemærket, at han

stadig var omgivet af et Antal Sorte, som ikke syntes at staae i Forhold til hans beskudne Sædvaner, og i dette Tjener-Personale foregik hver Dag Forandringer, idet de snart formindskedes snart pludseligt igjen tiltog. Vi nøde vore Maaltider paa samme Tid. Berten i Hotellet viste denne Franskmand megen Opmærksomhed, og behandlede ham som en gammel Gæst, han satte Priis paa. Efter de Samtaler, som jeg undertiden blev Bidne til, og hvor Talen bestandig dreiede sig om meer eller mindre heldige Forretninger, om Skibe som vare i Vente eller om en snar Afreise til Fazenda'erne i det Indre af Landet, bildte jeg mig ind, at Hr. L* maatte være en af disse Kjøbmænd, som drive Forretning med alle de forskjellige Slags Varer, som Beboerne forbruge, og som Frankrig sender i stor Mængde til de sydamerikanske Stater.

(Fortsættes).

Storfyrst M*.

I sin tidlige Ungdom foretog Storfyrst M*, i Selvskab med nogle unge Bojarder, en Lysttour i Omegnen af Residentsen. Paa Tilbageveien kom Selvfabet om Aftenen ved Solens Nedgang i Nærheden af en lille Flod, hvor en Fisker netop var beskæftiget med at udspænde sine Garn. „Hvor langt ere vi vel fra denne Mand?“ spurgte Fyrsten sine Omgivelser, idet han pludseligt holdt sin Hest an. — „Omtrent halvandethundrede Skridt“, svarede den nærmeste Bojard. — „Nu vel“,

gjentog Fyrsten, „vedder De 1,000 Rubler med mig om, at jeg skal sende denne Mand en Kugle gjennem Banden?“ Uden at vente Svar, spændte Storsyrsten Hanen op paa sin Riffel og lagde an paa Fiskeren. I samme Dieblif lød Skuddet og Fiskeren styrtede død om i Floden. Dagen efter omtalte de offentlige Blade denne Begivenhed, hvilken de fremstillede som en Vaadegjerning, og hvori de fandt et Exempel paa Storsyrstens Udelmodighed, idet han skjænkede en Sum, lig Beddemaalets Størrelse, til Fiskerens efterladte Enke og Børn (*Révolutions sur les acteurs principaux de la scène de l'Orient, Bruxelles*).

Mosaisk.

Ny Comet. — Paa Observatoriet i Paris har Hr. Dien opdaget en ny Comet i Stjernebilledet Tvillingerne. Den er synlig om Aftenen fra 9—11, og bevæger sig paa den Bane, som er beskrevet af de tvende i Aarene 1264 og 1556 iagttagne Cometer.

Oversvømmelser. — I det sydlige Frankrig ere i Slutningen af Mai Floderne la Garonne og le Lot gaaede over deres Bredder og have paa forskjellige Steder anrettet ikke ubetydelig Skade. I Pau bortskylledes en Bro, og i den lille By Idron steg Vandet saa høit, at Indvaanerne maatte redde sig op paa deres Loft.

Kostbare Gadelygter. — Novo-Tscherkassk er en stor By i det sydlige Rusland. Paa et Besøg, Keiser Nicolaus aflagde i denne halvt europæiske og halvt øster-

landske By, fik han i Sinde at skjænke Byen Gadelygter, men for at forebygge, at de ikke skulde blive bortstjaalne, maatte Dyrigheden lade hver Lygte bevogte af en væbnet Kosak (Hommaire de Hell, Reise i Stepperne om det kaspiske Hav).

Ny Formering af Frugttræer. — Istedetfor at man hidtil ved Rodning eller Inoculering har forplantet Frugttræer, har man nu forsøgt en ny Methode, der omtales fordeelsagtigt i la Presse. Et ungt Skud, f. Ex. af et Æbletræ, stikkes ind i en Kartoffel, og begge graves derpaa ned i Jorden, saa at Skuddet rager omtrent $1\frac{1}{2}$ Tomme op over Jorden. Snart slaaer dette da Rod, udvikler sig, skyder op og bliver til et smukt Træ. Denne Methode skylbes en Gartner i Bøhmen, der skal besidde en prægtig Samling af unge Frugttræer, tillagte paa denne Maade.

Bispinden, som feiede Gade. — Hr. S*, en anseet Mand her i Byen, havde en Karl, som i flere Aar havde feiet hans Gaard og Gaden. En Dag bliver Herren vaer, at en Kone, istedetfor Karlen, feiede Gaden. Hr. S* lod da Konen kalde og spurgte, hvorfor Manden ikke mødte. „Han er bleven Mormon“, svarede Konen, „og kan derfor ikke komme“. — „Hvorledes“, svarede Herren, „er det da Mormonerne formeent at feie Gader“. — „Ja“! gjensvarede Konen, „jeg maa sige Dem, at min Mand er bleven Bisp, hvorfor saadant Arbeide ikke længer passer for ham“. — „Nu vel!“ gjentog Hr. S*, „vil Bispen ikke længer feie min Gade, saa vil jeg endnu langt mindre have, at Bispinden skal gjøre det, og dermed er vort Mellemværende forbi“.

Calembours.

De russiske Fyrster have Ord for at være store Belyndere af Calembours og selv at besidde stor Færdighed i at finde paa saadanne Ordspil. Det fortæltes en Dag Storsyrst Michael, at en meget yndet Skuespillerinde havde holdt Bryllup med en Hr. Sonnet. „Det er meget godt“, sagde Fyrsten, „naar hun kun tager sig i Agt for ikke at berige Familien med smaa sansonnets (eller: „med Smaa sans Sonnet“; sansonnet er Navnet paa en Stær; den første Stavelselyd af Ordet betyder uden; den anden Deel af Ordet er Mandens Navn)“.

— Ordspil af det Slags kunne i Almindelighed ikke oversættes i et andet Sprog. Der gives nogle meget faa Undtagelser. „Hvilke ere de Folk, som ligge daarligst?“ spurgte en Lærer i Jordbeskrivelsen en Dag sine Disciple. Han fik til Svar: „det er Indvaanerne i Senlis“ (udtales som sans lits og kan da oversættes ved „Indvaanerne i Sengeløse“).

— To Sagførere, den Ene fra Gascognen og den Anden fra Beaune, plaiderede overfor hinanden. Gascogneren talte med stor Flydenhed, og, som det er Skik i hans Fødeegn, smykkede han sin Tale med brannende Ord og lange Omfrevninger. Modparten fra Beaune blev træt af hans Ordskvalder og udbød: „det er som om jeg hørte Garonnen voldsomt fremvælde sine Bølger“. — „Det undrer mig ingenlunde, at De hører saa grandt“, svarede Gascogneren, „jeg veed jo nok, at De er fra den Egn, som er berømt for sine lange Øren (Beaune er blandt andet bekjendt for sine gode Øster)“.

Borring.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 26.

Løverdagen den 30te Juni 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisfte Officin.

Slavehandleren i Rio.

(Fortsat).

Han talte imidlertid aldrig om Varer eller Priis-Couranter, og hans Talemaader bibeholdt bestandig et ubestemt svævende Udtryk af Ord, som syntes at frembyde en tveddobbelt Betydning, men hvis rette Mening den Tiltalte altid syntes at opfatte. Nogle Dage efter vor Ankomst satte Hr. L* sig til Bords med en synlig veltilfreds Mine, og fortalte, at han den næste Dag skulde gjøre en lille Udflugt til den anden Side af Rheden. — „De ere altsaa komne?“ spurgte Barten ham. — „Ja, imorges; Capitainen har skrevet mig til“. — „Har Dverfarten været god?“ — „Meget god; stadig Østenvind og ingen Engelsmænd“.

— Efterat Hr. L* var gaaet, erfarede jeg, at han drev Slavehandel.

Da Barten blev vaer det temmeligt ubehagelige Indtryk, som denne fortrolige Meddelelse syntes at have udøvet paa mig, ligesom paa den Person, der besandt sig ved Siden af mig, tilsviiede han hurtigt: „Hr. L* er et af de skikkeligeste og tjenstvilligste Mennesker, som findes paa Jorden; vi have ikke her Deres europæiske Fordomme, og hans Barers Farve gjør hos os intetsomhelst Skaar i den Agtelse, han almindelig nyder“. Han sagde sandt, thi vi, for vor Deel, kunde ikke andet end rose os af Hr. L*s Forekommenhed. Efter en kort Underholdning, indbød han os til at ledsage ham paa denne lille Udflugt, hvor han skulde underhandle om et Parti Negre, som det saa længselsfuldt ventede Skib netop havde udløst paa Kysten. Jeg maa oprigtigt tilstaae, at Diebliffets ubehagelige Indtryk havde vejet Pladsen for en levende Nysgjerrighed. Leiligheden tilbød sig af sig selv. Uden i mindste Maade at give Slip paa hvad man kaldte vore Fordomme, som Barten saa naivt udtrykte sig, bestemte vi os til at tage Slavehandelen nærmere i Diesyn, studere dens Fremgangsmaade, og bivaane en af disse Handelsforretninger, som Menneskekjærligheden nu misbilliger og fordømmer, men som indtage en saa vigtig Plads i Brasiliens Tilværelse.

Førend det endnu var bleven Dag, begave vi os igjennem Byen. Et lille Fartoi, bemandet med 4 stærke

Negre, ventede os ved Quaien. Vi toge Plads i Kahytten, og Hr. L* gav Signalet til Afreisen. Efter at vi med megen Nøie havde klarer os fra den talrige Skare af Baade, som omgive Løsfestedet, satte vi Coursen ud i rum Søe. Havet var stille; vi følte ikke et Bindpust. Bort Fartøi, en ægte Slavehandler-Baad, flød let hen over Vandet under vore fire Negres Mareslag, idet de, ligesom for at holde Takten, ledsagede deres Bevægelser med en eensformig Sang. Hvert Mareslag omgav os med et hyidt, sølvflart Støv, og betegnede vor hurtige Fart med et funklende Spor gjennem Havet. Foran os laae som ubevægelige en Masse af Krigsskibe med Bougen vendt mod Strømmen, der brød sig med en rislende Lyd op imod deres Kobberforhudning. Fra hvert af dem bleve vi praiede og advarede om at styre udad! — Denne saa hurtigt beslittede og hemmelighedsfulde Afreise, som næsten lignede en Flugt; Forudsølelsen af det Skuespil, vi ilede imøde, og endelig Mørket, denne ofte ildespaaende Drømmerste, gjorde et stærkt Indtryk paa mig lige indtil Dagens Frembrud. Da Solen stod op, befandt vi os midt paa Rheden. Under Bendekredsen gives der hverken Daggry eller Tusmørke; Overgangen fra Lys til Mørke skeer pludseligt, og naar Natten viger for Dagen, er det som om en pludselig Decorationsforandring foregaaer, idet Scenen paa eengang oplyses. Tappets Oprullen paa Rios store Rhed, frembringer saaledes i et Nu den meest fortryllende Effect. Med Solen kom vore

Tunger atter paa Gled. Da jeg saae Hr. L^{*s} fortræffelige Ansiget, kunde jeg ikke tænke mig Muligheden af at jeg sad ved Siden af en Menneſſehandler. Vi vare nysgjerrige efter at erfare, hvilket Sammenſtød af Omſtændigheder, der havde bragt denne Mand til at tage Deel i denne uværdige Handel, overfor hvilken hans gode og venlige Charakter syntes at danne en ſkarp Modſætning. I den Anledning fortalte han os Følgende:

„For ti Aar ſiden kom jeg hertil, ſom ſaa mange Andre, for at ſøge min Lykke; jeg begyndte med at drive Handel og erholdt Plads paa et Comptoir, men det ſtilleſiddende Liv i en Hovedſtad paſſede kun lidt for mig. Jeg vønkede at reise, og engang en Dag pakkede jeg min Kuffert og begav mig paa en Reife til det Indre af Braſilien. Jeg beſøgte de ſydlige Provindſer, og efter flere uheldige Forsøg paa at nedsætte mig og begynde en Forretning, boſatte jeg mig endelig i Rio-Grande. Det er et Land med uhyre Sletter, ſom kunne yde Græſgang for talrige Hjorder. Jeg opkjøbte og folgte Mulæſler, ſom jeg reifte om med og ſalbød fra Landgaard til Landgaard, og jeg førte ſaaledes et ægte Nomadeliv, ganſke ſom jeg vønkede mig det. Min Handel begyndte at gaae ganſke godt, da Krigen udbrød imellem Braſilien og de ſydlige Republikker, og hvilken Krig! De to Armeer havde kun eet Maal, og det var: aldrig at møde hinanden. Paa begge Sider gjorde man Indfald paa det fjendtlige Territorium, og Landgaarde overgavne

til et Kov for Luerne, Hjorder, som man røvede og solgte, og Eiendomme, som man udplyndrede, det var de Seire, som fyldte de prægtige Krigsbulletiner, som Generalerne indsendte til deres Regjering. Jeg vilde i al No have anstillet mine Betragtninger derover, hvis ikke min Handel var bleven standset og jeg selv ruineret. Jeg vendte tilbage til Rio med Sorg over Tabet af mine Mulæsler og med Tanken fuld af Planer for at finde en Bessjæftigelse, der kunde tillade mig at føre den Levemaade, hvortil jeg nu havde vant mig. Efter nogen Betænkning drev omsider Nøden mig til at forsøge Slavehandelen".

(Fortsættes).

Parisiiana.

Keiserindens Aftrædelsessal i Udstillingspaladset. En egen Sal med tilhørende Boudoir er indrettet for Keiserinden. Ameublementet af Samme udmærker sig ved al den Smagfuldhed, der er det franske Folk eiendommelig. Meublerne ere i Ludvig den 14des Stil. Tapeterne ere i sin Tid blevne udførte under Mme Maintenon's Veiledning af Frøknerne i Saint-Cyr. Under den første Revolution bleve disse Tapeter, som ingensinde før have været benyttede, kjøbt af en rig Finantsmand, der opbevarede dem i sin Samling af sjeldne Kostbarheder, men 1848 led Kjøberen saa store Tab, at han maatte sælge dem, og siden den Tid have

de været opbevarede af Regjeringen, der købte dem. Paa et Bord, som er prydet med et kostbart Tæppe fra Gobelins, seer man en Papirpresse, som har tilhørt den store Napoleon under hans Ophold paa Sainte Helena. Speilene og Bronzearbejderne ere i samme Stil som Meublerne. I et Hjørne af Salen sees en lille Vogn, hvori Keiserinden pleier at tage Plads, naar hun besøger Udstillingen. Denne Vogn er et Mesterværk af engelsk Vognfabrikation og en Gave til Keiserinden fra Prinds Albert under hendes Ophold i London. Boudoiret ved Siden af Salen er betrukket med et vatret rosenfarvet Tapet. Platsfonden, som er hvælvet, er overtrukket af perlesfarvet Silkebor; Meublerne ere betrukne med Skiel af rosenrød Farve, og prægtige Skiels og Atlaskes Gardiner ere ligeledes deels rosenrøde og deels vatrede perlehvide. Venetianske Speile i kostbar Indfatning forhøie Indtrykket af det Hele. Gulvet er belagt med et Tæppe af hvidt Silke-Damask. De, som indlades til Beskuelse af dette Boudoir, maae finde sig i at sætte Foden paa Lærreder, som beskytte dette Tæppe, der er bestemt til ene at betrædes af keiserlige Fødder.

Malerisamlingen i Udstillingspaladset. Blandt de franske Malere, som her have udstillet Malerier, har Ingres alene leveret 40 Malerier, og Delacroix, Colaritsens Mester, 35, deriblandt le massacre de Scio og la prise de Constantinople par les croisés, hvilke Malerier høre til Kunstnarens Mesterværker. Næst efter disse har Decamps og Horace Vernet udstillet de fleste.

Mme Ristori og Mme Rachel. Mme Ristori vedbliver at være Paris's dramatiske Løvinde. Med Mirra, som hun har spillet 6 Gange, har hun havt en

Indtægt af henved 7,000 Franks. Mlle Rachel skal ikke være lidet skynsyg paa denne fremmede Rivalinde, som Italien har sendt til Paris. Hendes Spil, siger man, skal deraf bære synligt Præg. Om søie Tid tiltræder hun Reisen til Amerika, hvorhen hun medtager hele Stammen Beniz-Félix, det vil sige hele sin Familie, bestaaende af en gammel Fader, en Broder og 4 Søstre.

Junimaaned i Paris. Paris, hedder det i de sidste Efterretninger, vrimler nu af Fremmede, som traaffe om i Gadernes Søle. Veiret er affhyeligt. Idelig Regn og Blæst høre til Dagens Orden, og Ingen kan mindes en saa ubehagelig Junimaaned som denne.

Anecdoter.

Strax efter Cardinal Louis Simonetta's Død havde en Bedrager, hvis Figur og Ansigt lignede meget Cardinalens, den Driftighed at antage hans Navn og iføre sig hans sædvanlige Dragt. Under denne Forklædning gennemreiste han flere Byer i Italien og udførte alle en virkelig pavelig Legats Forretninger. Paa denne Maade bedrog han mange Menneſker og erhvervede sig store Rigdomme. Flere Personer, som stode i Ledtog med ham, fulgte ham, tiltalte ham med Navnet: „Deres Eminent!“ og viste ham al mulig ydre Ære. Endelig opdagede man Bedrageriet, og den falske Cardinal blev kastet i Fængsel. Kort efter faldt hans Dom, ifølge hvilken han blev hængt i en med Guld indvævet Strikke.

Om hans Hals fastgjordes, paa Pius den 5tes Befaling, en tom Pengepung med denne Indskrift: sine moneta, uden Penge, for at betegne, at denne Bedrager ikke var Cardinal Simonetta, men en Uksling sine moneta.

— Abbed d'Islets, der var bekjendt for sin Vit-tighed men tillige for sin Styghed, pleiede at tage sin Frokost i le Café de la Régence. Han nød i Almindelighed en stor Comptoirkop Kaffe med Mælk. Saasnart Damen, som præsiderede i Caséen, saae ham træde ind, kaldte hun gjerne paa Opvarteren med de Ord: „Garçon, versez du café au lait (Opvarter, skjænk Kaffe med Mælk)“, men en Dag betonedede hun usædvanligt stærkt det sidste Ord, saa at det lød for Abbedens Dre, som om hun raabte: „Versez du café au laid (skjænk Kaffe for den Stygge)“. I samme Dieblik svarede Abbeden hende i en spøgende Tone: „Madame, j'admire depuis longtemps votre bon café, mais je regrette que vous n'avez guères de bonté (jeg har længe beundret deres gode Kaffe, men jeg beklager, at De ikke besidder synderlig Godhed, eller synderlig [bon thé] god The)“.

— En engelsk Lord kom en Dag, i Nærheden af sit Herresæde, forbi en Dreng, der med stor Besværlighed traf en stædig Kalv efter sig. Da Lorden kom ligeoverfor Drengen, standsede denne og saa stivt paa den fornemme Mand. „Kjender Du mig?“ spurgte Lorden. „Ja, det gjør jeg rigtig nok“, fik han til Svar. — „Hvorfor tager Du da ikke Hatten af?“ — „Det skal jeg saamænd gjøre lige strax“, svarede Drengen, „naar kun Herren vil holde min Kalv imens“.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 27.

Løverdagen den 7de Juli 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Slavehandleren i Rio.

(Fortsat).

„Jeg har Intet at bestille med Indkjøbet og Indførselen; jeg kjøber et vist Antal Negre, saasnart de ere udlosfede paa Kysten, og sælger dem igjen paa Landgaardene rundtom i Provindserne, gaaſte paa samme Maade, som jeg folgte mine Mulæſter. Jeg tjener ved denne Handel 15 à 20,000 Franks om Aaret, og er vel tilfreds med dette Udbytte. Gid blot den engelske og franske Regjering ikke ville finde paa at forbyde Handelen her med de Sorte, saaledes som de have gjort det med Indførselen! Hvad der ikke be-

hager mig er Synet af det Fangeskib, forhen et Blokkfib *), som De seer hist ude". — Mulæster og Negre vare for Hr. L* omtrent Et og det Samme. Han talte for Resten derom med en saa stor Aabenhjertighed og Trofslydighed, at vi ikke kunde overtale os til at forstyrre hans Samvittigheds Ro ved at udtale vore Ansøffueller af denne Sag.

Efter omtrent 5 Timers Seilads, stege vi i Land bag ved den lille Fæstning Santa-Cruz, dybt inde i Bugten. I nogle Minutter fulgte vi en smal Fodsti, der førte os til et lille Hus af et simpelt Ydre, som laa skjult bag et tæt lille Krat. Det var her at en Deel af Negerfibets Ladning var bleven landsat. Skibs capitainen og Gieren af de Sorte vare i Begreb med at tage de fornødne Forholdsregler og give de nødvendige Ordre, for at deres Handelsvare kunde tage sig ud saa fordeelagtigt som muligt i Hr. L*'s Dine, saa at de derved kunde erholde den betalt til den høieste Priis. De Sorte laae udstrakte paa nogle smudsige og forslidte Maatter i en Slags stinkende Hestestald; man befalede dem at reise sig og sendte dem til et Bandspring i Nærheden, hvor man uddeelte til dem Beenklæder og korte Trøier, som de for første Gang i deres Liv maatte iføre sig; det var en Stadsklædning, en Paradedragt, som saa mange Andre havde baaret

*) Det er paa dette Skib at de Sorte hensesættes, som af de engelske Krydsfartøier fratages Slaveskibene.

før dem, og som saa mangfoldige Gange havde spillet sin Rolle i denne afskyelige Vareudstilling. Da Alt var færdigt, førte man os ind i en Have, hvor en Snees unge Sorte fra 8 til 12 Aar vare opstillede i en Række, saaledes at Pigerne havde deres særskilte Plads. — Slavehandelen synes ogsaa at ville give sig et blufærdigt Stin. Nu begyndte Mønstringen. Hr. L* undersøgte med Opmærksomhed enhver enkelt Neger; Ansigtet, Dinene, Drene, Armene, Benene, fort sagt enhver Deel af Legemet blev efterhaanden underkastet en smaalig, omhyggelig Undersøgelse, hvilken Sælgerens afskyelige Vittigheder og det plumpe Sprog, hvormed man skjulte en Feil og fremhævede en Egenkab, gjorde os endnu langt modbydeligere. — Varerne anstode ikke Kjøberne; de Sorte vare endnu for unge til Arbeidet i Plantagerne, og desuden vare de næsten alle besængte af en eller anden Sygdom, især vare Dinene angrebne, hvilket hidrørte fra deres lange Indespærring i Skibsrummet. Overfartens Glendigheder havde hos dem alle fremkaldt en saadan dvast og følesløs Tilstand, at de maskinmæssigt udførte alle de Bevægelser, man befalede dem at gjøre, og aldeles ikke syntes forbausede over den frygtelige Stilling, hvori Slavehandelen havde bragt dem. De vare som umælende Dyr og bleve folgte som Heste eller Mulæster. Det Mennefskelige var aldeles forsvunden under Indvirkningen af de physiske Lidelser og den moralske Slaphed og Nedværdigelse.

Da Hr. L* ikke havde kunnet slutte Handel, saaledes som han havde haabet, begave vi os tilbage til vort Fartøi for igjen at indskibe os og tage Veien til en Fazenda, hvor en anden Deel af Ladningen var udloffet. Capitainen ombord paa Regerskibet fulgte med os. Det var en Mand af lille Væxt, en Brasilianer af Herkomst; fra sin tidligste Ungdom havde han tumlet om paa Havet og var bleven hærdet imod Farerne, som ere uadskillelige fra dette eventyrlige Liv. Medens vi seilede langs med Sanct-Domingo, som er en smuk Landsby, hvor de rige Indvaanere i Rio-Janeiro have deres Landsteder, og medens vor Chaloupe skred rask hen over Bølgerne, langs med den yndige Kyst, som omgiver Rhedden med sit altid friske Grønt, indlod Capitainen sig paa vore Spørgsmaale i vidtløstlig Beskrivelse af Slavehandelen og Landstrækningerne paa den afrikanske Kyst, som han saa ofte havde besøgt. Hvis Slavehandelen ved sit blotte Navn saarer alle Mennekelighedens og Sædelighedens Følelser, saa forøges Modbydeligheden, som denne affhyelige Handel indgyder os, endnu mere, hvis det er muligt, ved at kjende Kilden, som vedligeholder samme, og Omstændighederne, under hvilke den drives. Forbittrede Krige mellem Stammerne holde bestandig Markedet forsynet med den mennekelige Handelsartikkel. Kongerne sælge deres Undersaatter, og Fædrene deres Børn. En Mand gjælder paa den afrikanske Kyst hundrede Franks. Man tiltuffer sig en Neger imod en daarlige Bøsse, imod en Smule Krudt, en Guinee eller nogle Glasperler.

Saasnart Baren er kjøbt, bringes den ombord i Neger-skibet, indsluttes i et stinkende Rum, hvorfra frisk Luft og Sollyset ere udelukkede; ofte lægges den kjøbte Neger desuden i Lænker. For Retten til at undersøge Skibets Last var anerkjendt, tillod Overfartens Tryghed Capitainen at lade en Deel af de Sorte forblive paa Dækket, at tilstaae dem større Rum og at sjænke dem al den interesserede Omhu, som en Supercargo ikke forsømmer at have for en Kasse Sukker eller et Parti Kaffe, som har lidt Skade af Søvandet. Nu i vore Dage er ethvert Skib, der kommer til Syne i Horizonen, en Fjende eller en engelsk Krydser. Negrene, om de end ere syge eller døende, forblive derfor sammenstuede i Rummet, af Frygt for at et sort Skind, som man er bleven vaer gjennem en Stykport, skal forraade Handelen og paadrage Forsølgelse. Hvad har det vel at betyde, om man har nogle Slaver eller nogle hundrede Franks mere eller mindre, naar det kun lykkes Slave-skibet at undslippe den engelske Krydser, at ankomme til Brasilien og der at udlosse i al Tryghed sin Ladning, hvis Værdi Risikoen har mere end ti Gange fordoblet. Forhen erholdt Brasilien aarligen 50,000 Negre fra Afrikas Kyst; nu er dette Antal sunket ned til 20,000, men man optager ikke i denne Beregning de Lig, som mellem Congo og Brasilien kastes med en Kugle om Foden paa Bunden af Havet. Oceanet tilbyder en overordentlig viid Mark for Smughandelen, og den stolteste Fregats høieste Master formaae ikke at beherske

dets tuftude Horisonter. Retten til at undersøge Fartøiet har, idet man bekjæmper Slavehandelen med Midler, som ere erkjendte for utilstrækkelige, forøget Sammes Rædsler; har denne Visitationsret formindsket Slavernes Antal, saa har den paa den anden Side fordoblet Handelens Dffre.

Den brasilianske Capitains Fortælling indgjød os Betragtninger af en saadan Art. Denne Mand talte i al Trosthyldighed. Som Slavefører syntes han selv at beklage alle de Glendigheder, som den Control, han saa mangen Gang havde forstaaet at unddrage sig, paaførte Negerne, der vare ladede ombord i hans Skib. Han drev Handelen, men det Grusomme, som den medfører, var imod hans Villie. Han betragtede denne Trafik kun som en Smughandlerleg, som en idelig Kamp imod Elementerne og imod Menneffene, en Kamp, hvis Farer behagede ham lige saameget som Gevinsten, den indbragte. Saalænge Afrikas Smaafonger vedblive at sælge Menneffer, og Handelen med Slaver ikke er i Brasilien brændemærket af den offentlige Mening og hensat, som den bør være det hos alle civiliserede Nationer, i Klasse med Boldsøgjerninger*), saalænge ville Negerstibe, under Begunstigelse af Rattens Mørke og af Oceanets Storme og eensomme Strækninger, gennemkrydse for fulde Seil den korte Afstand, som adskiller de to Verdensdele. (Sluttes).

*) Det maa dog erkjendes, at den offentlige Mening i Brasilien har i denne Henseende gjort mærkelige Fremskridt.

Mosait.

Er Skruptudsen giftig? — Hvo, som med en Smule Opmærksomhed har betragtet Skruptudsen, har maattet bemærke paa dens Ryg en Mængde smaa Knuder, der ere overtrukne med en Hud af samme Farve som Dyret. Naar man med en Lancette stikker Hul paa en af disse smaa Blærer, udslyder deraf, undertiden i stor Mængde, en hvid guulagtig Vædske, som er af en mærkelig Bitterhed. Denne Vædske indeholder en meget stærk Giftsubstant. Naar denne Gift indbringes i Blodet, medfører den Døden inden meget kort Tid. En Due, i hvis Blod man deraf indsprøitede et Par Draaber, døde fem Minutter efter. En Gjed, som en Tiendedeel af et Gran af denne Gift bibragtes paa en lignende Maade, styrtede omkuld og døde i Krampe-trækninger halvanden Time efter. Skruptudsen er desuagtet et uskadeligt Dyr, thi den besidder intetsomhelst Middell, hvorved den kan raade over denne Gift, der er gjemt under en haard og seig Hud. (Forsøg anstillede nylig i det naturhistoriske Museum i Paris).

Veiriagttagelser. — Doctor Bérigny i Versailles har nylig udgivet en Række af Jagttagelser over Veirforholdene. For Mai Maaned opstiller han deri følgende Talrække over Middell-Temperaturforholdene i sin Egn gjennem de sidste 9 Aar: 1847, 15,4; 1848, 15,7; 1849, 15,1; 1850, 12,7; 1851, 11,3; 1852, 14,6; 1853, 13,2; 1854, 12,1; 1855, 10,9. Den store Forskjel mellem Middelltemperaturen for iaar og de foregaaende Aar, især 1847, 48 og 49, er meget mærkelig.

Natlig Fæst i Vinterhaven i Paris. — Onsdagen den 20de Juni bivaanedes denne Fæst af 3000 Personer. Der bandsedes hele Natten, medens et Orchester, bestaaende af 120 Instrumenter, udførte de nyeste af Musard componerede Dandsemelodier, og medens Ruggieri, Verdens berømteste Fyrværker, morede de Ikkedandsende med et glimrende Fyrværkeri. Til den næste Onsdag anmeldtes det, at Directionen havde ladet indbyde 2000 Damer.

Farlig Spøg i Spanien. — Paa en Rejse i Spanien kom en fransk Rejsende til Barcelona. Det var paa en Dag, da en Kirkefæst afholdtes for de Afdødes Sjæle. Den Rejsende besøgte Domkirken, og var netop tilstede, da en Geistlig i Munkedragt indsamlede milde Gaver til Messer for de Afdøde. Franskmanden kom to Femfrankstykker i Munkens Kasse. Forbausset over en saadan Gavnildhed, udraabte Munken: „Deres Gave bringer to Sjæle ud af Skjærilden“. — „Er de da ogsaa allerede ude af Ilden?“ spurgte Franskmanden. — „Ja! ganske vist“, svarede Munken i en fortrædelig Tone. — „Naar saa er“, gjentog Giveren, „saa har jo min Gave gjort sin Virkning, og jeg kan bruge den ved en anden lignende Leilighed“. Han tog i det Samme sine 2 Pengestykker tilbage og sjernede sig. Næppe var han imidlertid kommen hjem, før hans Bært kom at underrette ham om, at man var paa Spor efter ham, og det var kun ved at isøre sig en Munkeskutte, som Bærten laante ham, at det lykkedes ham at komme ud af Byen og redde sig fra at falde i de farligste og meest ubarmhertige Kløer.

Borger-Vennen.

Sny og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 28.

Løverdagen den 14de Juli 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Slavehandleren i Rio.

(Sluttet).

Efter at have seilet langs med den dybe Vigs bugtende Bredder, satte vort Fartøi os i Land ligeover for den Fazenda, som var Maalet for vor Udflugt. Huset var stort og smukt bygget; Bohavet i Samme var næsten pragtfuldt; al den Rigdom, som det indefluttede, var et Udbytte af Slavehandelen. Man lod os vente i nogen Tid, inden man førte os ind i en meget stor Sal, hvor Negrene stode opstillede, paa klæbte og pyntede som en Handelsvare, man er i Færd med at stille til Skue for Liebhaveere. Det var for os en Gjentagelse af den Ceremoni, vi allerede havde bivaanet i den første

Fazenda. Hr. L* blev anmodet om at vælge blandt Barerne dem, som anstode ham. Disse Negre vare ældre og tillige mere udviklede og haardsføre end dem, vi først havde seet; de syntes imidlertid at have lidt meget paa Overreisen. Nogle Negerinder, hvis Alder og Udseende, efter Cierens Udtryk, lovede at ville give Kjøberen Mulatter, holdt sig affides. Alderen og det Ddre behagede Kjøberen. Man befalede Negrene at synge og dernæst at dandse for at prøve Styrken af deres Bryst og deres Beens Smidighed. Under Synet af den truende hævede Svøbe, gavede disse Ulykkelige sig til at udføre alle disse ydmygende Dvenser. Hr. L* underrettede sig dernæst om Navnet paa deres Stamme og den Egn, hvor de vare indkjøbte. Ligesom Heste og Muulæsler inddeles Negrene i forskjellige Racer, som have deres særegne Egenskaber og deres gangse Værdi paa Markedet. Angola's, Congo's og Mosambique's Kyfter frembringe forskellige Slags, der hver især kunne med større Fordeel anvendes til bestemte Arbejder. Det er ikke en saa let Sag at være en god Mennekehändler. Hr. L* syntes at forstaae sig derpaa; jeg er vis paa, at han fandt Leilighed til at drage Nytte af den gamle Erfaring, som han havde indsamlet i sin Handel med Muuldyr fra Rio-Grande. Han kjøbte en Snees Negre til en Priis af 1,400 Franks Stykket; han ventede at sælge dem igjen nogle Dage senere til en Priis af 1,700 Franks i Plantagerne omkring i Landet. Det var, som man seer, en indbringende Handel.

Jeg har fortalt hvad jeg har været Dienvidne til. Men hvad vilde jeg ikke have havt at fortælle, hvis jeg havde bivaanet de stygge Scener, som foregaae ombord paa Negerfibe, og som Gud ene er Vidne til. Man vover ikke længer i Europa at undskylde Slavehandelen; hvis der endnu gives en eller anden Bantro, som, ved at høre Fortællingen om alle disse Ræbfler, vilde klage over Overdrivelse, da lad ham tage til Brasilien, og han vil med egne Dine overtyde sig om Sandheden.

Paa en Befolkning af 5 Millioner Indvaanere tæller Brasilien 3 Millioner Negre. Man paastaer, at Keiserdømmet ikke kan bestaae uden Slavehandel, og at Negrene ere nødvendige for Landets Dyrkning under den brændende Sol, som gjør Arbeidet til en Umulighed for de Hvide. Det er i alle Tilfælde en sørgelig Bestingelse for et Folks Tilværelse.

Tilbagekomst til Rio Janeiro.

Det var Søndagen før Fasten at vi kom tilbage til Rio. Brasiliens Hovedstad har ogsaa sit Carnaval. Paa støiende Lystigheder i Byens Gader om Dagen, følge Masseballerne om Aftenen. Naar man om Dagen passerer Gaderne, er det en Forsigtigheds Regel at holde sig midt paa Gaden. Kommer De altfor nær til Husene, saa at man kan naae Dem fra Binduerne, staaer De Fare for at blive overskyllet af en eller anden usynlig Haand, og denne Overvåning skeer ofte med et Band,

der ikke er af det reneſte Slags. Undertiden kan De ogsaa udfætte Dem for at tjene til Sigte for de braſilianſke Damer, ſom fra deres Balcons tilkaſte Dem Projectiler i Form af Vg, der ere overtrukne med en tynd Hud og undertiden opfyldte med Eſſencer af en tvetydig Duft. Det er en Gjentagelſe af Daaben under Linien. Carnavalets Høitideligholdelſe er aſpaſſet efter Klimatet.

Aſſeonsdag er i Rio en ſtor religieus Høitidsdag. Om Morgenen blev der holdt Meſſe i det keiſerlige Capel. Keiſeren og hans Familie bivaanede Samme; de vare ledsagede af Vreſgarden og af Hoffets Stordignitariere, ſom forbleve ſtaaende i Kirken Forhal med Vorlys i Haanden. Hoffet i Braſilien, der er en conſtitutionel Stat, har bibeholdt det Ceremoniel, ſom er eiendommeligt for de abſolutiſtiſke Stater, og alle diſſes Former. Man møder der en Religion, ſom fornemmelig lægger Vægt paa ydre Pragt, og ſom paa viſſe Høitidsdage ſamler om Alterets Fod høie Officere med ſtore Epauletter og glimrende Uniformer, ſom efter viſſe Mellemrum udføre de offentlige chriſtelige Fromhedſtegn ligelſom paa Commando. Om Aftenen drog en lang Proceſſion gjennem Byens Gader. Alle Kjøbmændſlaugene ſtrede frem i feſtlig Dragt og i to Rækker med Vorlys i Hænderne; mellem deres Rækker bar man Billederne af de Helgene og Helgeninder, ſom ere deres Skytſpatroner. Det var i Almindelighed uſle, malede og forgyldte Papbilleder, ſom bleve baarne paa Skuldrene af 4 Mænd. Blandt denne talrige Samling

af Helgener lagde man Mærke til en Reger-Helgen, der var bleven indladt til at nyde Deel i Høitidelighedens Hædersbeviisninger, en svag, men rørende Erstatning, der af Religionen tilbydes den sorte Race, som de Hvide i alle andre Anliggender have saa grusomt udstødt af deres Samfund. Smaa Børn, klædte i Hvidt eller forklædte som Engle, fulgte i visse Mellemrum bag efter de meest anseete Billeder. Kirkemusikken udførte Hymner, der bleve affjungne i en eensformig Sørgetone af Stemmer, der paa romersk Viis bestræbte sig for at efterligne Gildingernes pibende Discant. Et Regiment af Linien, det hellige Sacrament, Biskoppen og Kirkens Stordignitarier sluttede endelig Processionen. Uagtet denne store Udfolden af Pragt, var det Hele dog kun lidet høitideligt. Sammenligner man denne Kirkefest med Processionerne i Middelalderen, hvor man ligeledes saa optræde Helgenbilleder, Laugsamfund og Munkedordener, da træffer man paa en meget væsentlig Forskiel. I Middelalderen levede endnu Troen hos den store Mængde, og denne betragtede med en from Følelse af Ærbødighed Alt hvad der kunde synes underligt og plumpt i Ceremoniens Biting og Brydelse. I Rio var denne Procession derimod en Anachronisme, en gammel Skik snarere end en Gudsfrygtigheds Handling. I Vinduerne i alle Huse saa man de brasilianske Damer pyntede som til en Hverdags Fest og betragtede Processionen, som et Skuespil, Religionen opførte. Ingen, det er sandt, glemte at gjøre Korsfets

Legn, da det hellige Sacrament passerede forbi, men det var Alt.

Den følgende Dag, den 22de Februar, da Enhver havde begivet sig ombord, gif vi igjen under Seil. Krigsskibene, som laae for Anker omkring os, sendte os deres Chalouper for at staae Fregatten bi, indtil den var halet ud til Enden af Rheden. Dette er en Høfligheds Gjerning, som Savnet af al Luftning gjør næsten til en Nødvendighed. Vi skrede langsomt frem og kunde endnu lade Diet dvæle ved den skønne Scene, som vi vare i Begreb med at skulle forlade. Endelig, efterat vi havde passeret Sikkertoppen, kom et Windpust fra Søen og fyldte vore Seil; Havet krusede sig, Bølgerne begyndte at hæve sig, og Fregatten, idet den neiede paa Boven, syntes at sende sin sidste Taksigelse til Fartøjerne, der krydsede forbi os, idet de vendte tilbage i Havnen. Nogle Timer senere var Rio ude af Sigte, og vi seilede henover Oceanets eensomme Flade.

Historiske Drefigen.

Keiser Joseph den 2den erfarede en Dag, da han holdt Revue over en Hoveddeel af sin Armeé, at en Officeer havde givet sin Kammerat et Drefigen. Keiseren lod strax Regimentet, hvortil Officieren hørte, marschere frem for sig. Officieren, som har uddeelt Drefigenet, lod han derpaa træde frem foran Regimentets Front, begra- dere ham og fratog ham hans militaire Dragt, hvor-

efter Regimentets Profos gav ham et Drefigen og jog ham ud af Leiren. Keiseren omarmede derimod den Fornærmede i de Tilstedeværendes Paashyn og bød ham at indfinde sig ved det keiserlige Taffel, med de Ord: „jeg haaber, unge Mand, at De nu er uden Bekymring for Deres Ære“. Keiseren udtalte saaledes sin Anskuelse af Duellen og mangen brav Officeer bevarede sig for Fædrelandets Tjeneste.

— Pave Bonifacius den 8de havde udslyngt sine Banstraaler imod Frankrig og Philip den Smukke. Denne Konge sendte derfor Rogaret til Italien for, under Skin af at underhandle med Paven, at overrumple og bortføre ham. Rogaret forenede sig med Sciarra Colonne, der var bekjendt for sin Brutalitet, hvilken gik saavidt, at han i en Ordstrid med Paven gav denne et Drefigen med sin Pantserhandske. Paven tog sig denne Forhaanelse saa nær, at han en Maaned efter døde af Græmmelse derover i Rom.

— Greven af Essex, som var Dronning Elisabeth's Indling, havde i et Diebligs Lune vendt Ryggen til Dronningen, som, opbragt over et saadant Udtryk af Ringagt, gav ham et vældigt Drefigen. Greven førte strax Haanden til Kaarden, men standsede i det Samme, idet han udbød: „Jeg har Uret, thi Alt er en Dame tilladt, men jeg tør sværge paa, at aldrig vilde Henrik den 8de have tilspøiet mig en saadan Bestjæmmelse“.

— Czar Peter den 1ste, med Tilnavn den Store, var en stor Uddeler af Drefigen. Naar man læser hans Levnet, forbauses man over den Mængde Drefigen, hvormed han næsten dagligen opvartede sine Officerer og Hofmænd. En fransk Konge vilde ved saadanne Forhaanelser

have nedværdiget sig selv og gjort sin Stilling til en Umulighed, men for den russiske Czar syntes denne Maade at udtale sin Misfornøielse paa, at være bleven til et Privilegium, ligesom Czarens Undersaatter heller ikke syntes at tage sig denne Bestjæmmelse meget nær. En fransk Architect, ved Navn Blond, som Peter havde kaldt til Rusland, modtog ikke et Drefigen men derimod et Slag af en Stok, hvilket Monarken, som var bleven ført bag Lyset af den misundelige Menzikoff, tildeelte ham i et Udbrud af Vrede. Architecten, som ikke kunde døie en saadan Bestjæmmelse, paadrog sig derover en Sygdom, hvoraf han døde.

Mærkelig Scene i Hyde-Park.

En Mængde opslaaede Plakater opfordrede den Londonste Haandværksstand til at begive sig Sønd. den 24 Juni om Eftermidd. til Hyde-Park. Flere Tusinde adløde denne Opfordring. Henimod Kl. 3 vilste flere glimrende Equipager sig paa Veien til Rottenrow. Den talrige Mængde stillede sig paa begge Sider af Veien, og enhver Vogn, som passerede, blev modtaget med Piben, Hujen og Tilraabet: „Gaaer i Kirke! hvorfor forbyde I os at arbeide om Søndagen? ned med Søndagsbiller!“ Mængden holdt sig paa sin Post indtil Kl. 8, og mange Parlementsmedlemmer bleve modtagne med denne Hilsen. — Lovforslaget, der gik ud paa at forbyde Folket al Detailhandel og enhver Deeltagelse i Forlystelse om Søndagen, er siden bleven taget tilbage.

Borring.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 29.

Løverdagen den 21de Juli 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulkiste Officin.

Røsten i Menneskets Indre.

Det er bekjendt, hvor stor Priis Araberne sætte paa deres Heste. En iblandt dem, ved Navn Abou-Taleb, havde en Hoppe, som forenede alle gunstige Mærker*), og af hvis Hurtighed der var gaaet stort Ry i hele Hedjaz. En Stammehøvding saae en Dag dette Dyr

*) De Mærker, som Araberne tillægge stor Vigtighed, ere visse ydre Tegn, paa hvilke de paaستااع ikke blot at kjende Hestens gode eller slette Egenskaber, men tillige at kunne gjætte Cierens lykkelige eller ulykkelige Skjæbne. Denne Kundskab til Tegnene, som er et Privilegium for et lidet Antal af Udvalgte, er en af de Kundskaber, som Araberne sætte størst Priis paa, hvorvel mere end een af denne Kundskabs Grundfætninger er bleven Gjenstanden for de Lærdes Tvist.

og blev strax greben af et ivrigt Dnsse om at besidde det; men forgjæves tilbød man paa hans Begne Eieren en betydelig Sum. Denne negtede at skille sig for nogensomhelst Priis ved et Dyr, der var anseet paa eengang som Stammens Prydelse og Palladium. Høvdingen, som saae sine Tilbud forfastede, fandt da paa en List, som skulde gjøre ham til Eier af Gjenstanden for hans Attraa. En Dag da Abou-Taleb red paa sin Hoppe gjennem en Huulvei i nogen Afstand fra Byen, hørte han en yufelig Stemme, der lød som om den kom fra en af Buskene langs med Veien: „Hold stille!“ raabte Stemmen, „og dersom Du bærer en Muselmands Hjerte i dit Bryst, da fat Medlidenhed med en Ulykkelig!“ Abou-Taleb vendte Diet henimod den Kant, hvorfra disse klagende Toner kom, og blev da vaer en Mand, der sad paa Grændsefjælllet af Veien, halvt bedækket med Pjalter og havende et af Hunger udtæret Udseende. — „Hvad fattes Dig, min Broder!“ sagde Rytteren idet han red hen til ham, „og hvad kan jeg gjøre for at lindre dine Lidelser?“ — „Broder,“ svarede den Fremmede, „jeg havde troet, at jeg kunde naae til Byen inden Natten faldt paa, men Træthed og Sygdom have udtømt mine Kræfter; tag mig op paa din Hest og frels mig saaledes for de vilde Dyrs Tænder; derom beder jeg Dig i Guds Navn!“ — „Kom,“ gjentog Abou-Taleb, „og sæt Dig op bag paa min Hest; jeg skal da bringe Dig hjem i mit Huus“. — „Ak,“ svarede den Anden, „mine Been kunne neppe bære mig; hvorledes

skulde jeg, uden din Hjælp, kunne hæve mig op i Sædlen?" Abou=Taleb steg da ned af sin Hest, og gribende den Fremmede midt om Livet, hævede han ham derpaa lemsældigen op i Sædlen, satte hans Fødder ind i Stigbøilerne og gav ham Tommen i Haanden. I samme Dieblig slog den formeente Syge Hælene ind i Siderne af Hoppen, og foer afsted som en Væl, men nogle hundrede Skridt fra den bestyrkede Eiermand standsede han, og tilraabte ham i en spottende Tone: „Hør! Abou=Taleb, Søn af Amron, kjender Du mig ikke endnu? see! jeg er den, som tre Gange har sendt Bud til Dig i dit Hjem for at affjøre Dig din Hoppe; Du har negtet at ville sælge mig den, nu har jeg taget den fra Dig; Lykke paa Reisen!“ Idet Abou=Taleb hørte disse Ord, udstødte han et Suk, men strax derpaa henvendte han sig til Røveren: „Hold Du nu ogsaa stille, og hør en Bøn, jeg har at gjøre Dig. Naar du kommer hjem til Dine, saa tal ikke til dem om den Ulykke, der er mødt mig, af Frygt for at Rygtet om din Daad skal udbrede sig og affkrække Andre fra at vise Mennefskjærlighed, og saaledes hindre dem i at gjøre vel imod hverandre; derom beder jeg Dig i Guds Navn“. Da Høvdingen hørte disse Ord, steg han ned af Hoppen, han red paa, førte den tilbage til Abou=Taleb og sagde til ham: „Jeg har laant altfor meget Dre til min Tilbøielighed, og den har skjult for mig Synet af det Lys, som Gud har tændt i hvert Mennefs Bryst for at vejlede ham. Nei, jeg kan og bør ikke fremture i

min Gjerning, efterdi den vilde have saadanne Følger for den stakkels Menneſſelægt“. Saaledes talte Høvdingen til Abou-Taleb, og man tilføier, at de fra det Dieblif af levede forenede i et uforanderligt Venſkab.

Et uſædvanligt Regnetalent.

I det forrige Aarhundrede levede i England en Mand ved Navn Jedediah Burton, ſom var begavet med et vidunderligt Talent for Hovedregning. Det var en ſimpel Arbejder, ſom ikke havde modtaget nogensomhelſt Opdragelſe. Han havde ſaaledes aldrig lært at ſkrive. Hele hans Aands-Styrke havde af ſig ſelv henvendt ſig paa Talſtørrelſer og Talforholde. Han betragtede Gjenſtandene, ſom fremſtillede ſig for ham, ene og alene fra de Synspunkter, hvorfra de kunde henføres under Talsyſtemer, i det han i ſine Regneoperationer altid gik ud fra den mindſte Eenhed. Hvis man nævnedes for ham et hvilkeſomhelſt Tidſrum, udregnede han ſtrax, af hvormange Secunder dette Tidſrum beſtod. I Beregning af Afſtande havde han antaget til Eenhed for ſin Maaleſtof Tykkelſen af et Haar, og han kunde nøiagtig angive, hvormange Millioner Gange en given Afſtand indeholdt hans Eenhed. Han havde vant ſig til at ſubtrahere og multiplicere i Hovedet Tal beſtaaende af mange Ziffer, og Beboerne i hans Nabolag pleiede ved

vanstelige Regneopgaver at spørge ham til Raads som en levende Regnebog.

En Dag fik han Lyst til at besøge London. Hans Berømmelighed som Regnemester var naaet derhen forud før ham. Man tog allevegne vel imod ham, og gjorde af ham, som af et lille Vidunder. En Dag førte man ham hen i Theatret Drury-Lane, hvor den berømte Garrick udførte Richard den 3dies Rolle i Stykket af dette Navn. Han syntes at høre efter med megen Opmærksomhed og at betragte Dandsene i Balletten med den samme Interesse, hvormed han syntes at følge Melodierne i Musiknummerne. Da man derefter spurgte ham, hvad Indtryk, det han havde seet havde gjort paa ham, svarede han, at han havde bemærket, at en vis Skuespiller kunde i een Time udtale 16,000 Ord, og at en anden derimod kunde i samme Tid kun udtale 14,800 Ord. Han havde endvidere lagt Mærke til at der i Dandsen var gjort en Million og 560,000 Pas, og i Musikken fortalte han, at Tonerne vare fulgte paa hinanden med en saadan Hurtighed, at han ofte ikke havde kunnet gjøre dem til Gjenstand for sin Optælling.

Da han blev fremstillet for Videnskabernes Selskab i London, forelagde man ham flere Regneopgaver, som han besvarede alle med den hurtigste og punktligste Nidagtighed. Man spurgte ham blandt andet, hvad Productet var af 4,565 multipliceret med 578, og i mindre Tid end et Minut svarede han 2,638,570.

Historisk Drefigen.

— En Fyrste, som skulde holde en Tale paa en Rigsdag, havde, da han ikke var Landets Sprog mægtig, affattet sin Tale paa Fransk. Han befalede derefter En af sine Hoffolk at erkjendige sig, om der ikke i Staden fandtes en Mand, der kunde oversætte hans Tale. Man anbefalede ham en bekjendt Sproglærer, som, skjøndt han var Sproglærer, maitre de langue, dog derfor ikke var Mester i Sproget, maitre de la langue. I hans Oversættelse indsneg sig saaledes Dtringer, som Fyrsten ikke havde brugt. Da en Hofmand, som havde hørt Talen, gjorde opmærksom derpaa, lod Kongen Sproglæreren komme for sig, og, idet han i sin Brede bebreidede ham den forkeerte Oversættelse, gav han ham et Par Drefigen. Sproglæreren blev derover saa bevæget, at han fra Kongen gik lige hen at styrte sig i den nærmeste Kanal, hvor han druknede.

Mosaik.

Sevnet Confiscation. — I Anledning af en stor Fest i London sendte et Huus i Paris en Handelsbetjent med 5000 Par Handsker til England. Ved Ankomsten til Dover blev Betjenten opfordret af Toldvæsenet til at angive Værdien af de Varer, han vilde indføre. Han anslog dem til 4000 Franks. Toldvæsenet fandt Angivelsen for lav og udbetalte den anslaaede Værdi, men beholdt Handskerne. Pariser-Huset tabte ikke Modet for et Tab af circa 3500 Franks, thi hvert Par Handsker var i det mindste 1½ Franks værd, alle Udgifter iberegne. Huset tog derpaa et tredobbelt saa stort Parti, gjorde deraf 2 Bakker og sendte en Commis med den

ene Pakke over Dover og en anden Commis med den anden Pakke over Bristol, med Ordre til enhver Commis at fortsætte Reisen, saa at den, som gik over Dover, skulde gaae videre til Bristol, og den over Bristol videre til Dover. Ved Ankomsten til England angav Enhver af dem sine Varer til en alt for lav Værdi, kun til 5000 Franks. Enhvers Parti blev som en Følge deraf confiskeret og den anslaaede Værdi udbetalt. Soldvæsenet stillede Dagen efter Handskerne til Auction. Mange Kjøbere indsendt sig. Alle fandt Varerne udmærkede, men fort før Opraaet skete, indtraf den anden Commis. Han besaae Handskerne, fandt dem ligeledes udmærkede, men udraabte pludseligen: „De have kun een Feil, de ere alle til venstre Haand“. De forbausede Liebhabere undlode nu at byde, og Franskmændene fik dem for Spotpries, for et Par hundrede Franks. Paa samme Maade gik det med det andet Parti, der kun indeholdt Handsker til den høire Haand. De udsendte Handelsbetjente samledes derefter i London, hvor de parrede deres Handsker, som de derpaa solgte til usædvanligt høie Priser. Handelshuset, som ved den første Forsending tabte halvsjerdetusinde Franks, fik i det Sted ved den anden Forsending af det engelske Soldvæsen en Gave imod dets Billie af 10,000 Franks, og i det Hele en Netto-Indtægt af circa 6,000 Franks, foruden hvad Salget senere indbragte.

Fra Krim. — En engelsk Dame, gift med en Officer af det engelske Armeecorps paa Krim, har fulgt sin Mand og deler Krigens Besværligheder med ham. I Kampen om den grønne forskandsede Høi (le mamelon vert), saaes denne Dame overalt hvor Kampen var hardest. Da Skandsjerne vare erobrede og Seieren vunden, tog General Monrofather en Mademoiselle med sig...

russtift Diſticeer, hæſtede den paa Engländerindens Schavt og bad hende, at bevare denne Decoration, ſom en Erin- dring om den hæderlige Kamp, hvis Farer hun ſaa troligen havde deelt med ſine Landsmænd.

Hvad Sprog talte Adam og Eva i Paradis?

— Det er ikke mange Aar ſiden, da Kjærligheden for det nationale Sprog levede op paany blandt Flamlæn- berne, at en af dette Folkfærds Lærde vilde godtgjøre, at Adam og Eva talte Flamiſk, et Sprog, der har noget tilfælles med det Blattydſke. En Celtomaner eller Belynder af det celtiſke Sprog har ſenere ſøgt at bevise, at Adam og Eva i Paradis talte det celtiſke Sprog. Saaledes da Adam fik det første Stykke af Æblet, Eva rakte ham, i Halsen, ſkal han have udraabt: *A tam!* ſom paa celtiſk betyder: hvilket Stykke! hvorpaa Eva ſkal have tilraabt ham: *E v!* der i det ſamme Sprog be- tyder: drik (min Ven)! Diſſe tvende første Ord, udtalte af vore Stamfædre, ſkulle have givet dem hver ſit Navn: Adam og Eva. Saaledes paaſtaaes det i det mindſte af den lærde Celtomaner, Hr. Lebrigand.

Hvorledes kom Bonden til Staden? —

„Saa De er kommen til Byen idag!“ ſagde en Urte- kræmmer til en Bonde, der traadte ind i hans Boutik. — „Ja jeg er ſaamænd!“ ſvarede Bonden. — „Er De maafkee kommen gaaende?“ ſpurgte igjen Handelsmanden. — „Nei, jeg er ikke“. — „Saa er De vel kommen agende?“ — „Nei, det ikke heller“. — „Ja ſaa! er De da ridende?“ — „Nei, det er jeg, min Tro! ikke“. — „Hvorledes er De da kommen? De er da ikke kommen, ſom den flyvende Hollænder, gjennem Luften?“ — „O! jeg ſkal gjerne ſige Dem det. Jeg er ſaamænd kommen drivende med

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 30.

Løverdagen den 28de Juli 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulkiste Officin.

Polaregnene.

(Af Paul Merceau.)

Det er bekjendt, at de arktiske Egne i flere Maanedere ere indhyllede i et Mørke, som den sydlige Sols fjerne Straaler, flygtige Nordlys eller Maanens matte Skin neppe kunne oplyse. Om Foraaret viser rigtignok Solen sig, men dens Lys bringer de Rejsende saa mange Ubehageligheder, at de næsten ønske Mørket tilbage. For at gjøre sig en Forestilling om disse Egne, maa man tænke sig en uhyre Sneemark, hvor der hist og her sees Klippespidsen ligesom smaae Der. Man seer ingen andre Gjenstande, intet Græs, ingen Buske, ingen Planter, med Undtagelse af et ringe Antal Anemoner,

der om Foraaret udfolde deres farveløse Bæger i den fugtige Atmosfære under Solstraaler, som for Størstedelen mangle den varmende Kraft. Men ikke desto mindre giver Solen Sneen en overordenlig Glæde, hvorved Dinene lide meget. Naar de Søfarende nærme sig Grønlands Kyster, blive deres Dine smertelig trufne af det, som Englænderne kalde Isens blink. Dermed er Virkningen af Solens Straalebrydning paa disse Ismarker betegnet. Den giver Atmosfæren et Slags guulagtig Farve, som er meget smertende for Dinene og kan bevirke Diensygdom. Man har havt Exempler paa, at Matroser ere blevne blinde deraf.

Det trostesløse Syn af disse Sneesletter udøver desuden en ubehagelig Virkning paa den Reisesendes Sind. Hver Dag vises dem den samme usrugtbare, monotone Orken, det samme Billede af Tausshed og Død. Aanden henfalder ved dette Syn lidt efter lidt i et Slags farlig Slappelse.

Over dette Sneevægklæde, som bestandig bedækker Polarhavets ubevægelige Natur, svæver i den største Deel af Aaret en tyk Taage. Den er en Folge af den bestandig arbejdende Ligevægt imellem Havets og Luftens Temperatur. Naar den strengeste Kulde begynder, udvikler Havet sit Varmestof i en tyk Røg; men naar det Dieblif er kommet, da Luften er varmere end Havet, saa fortætter det sig paa dets Overflade til Taage. Dette betydelige og hurtige Temperaturskifte bidrager til denne Kamp imellem Luft og Vand. Især i Januar

er det ikke sjældent at see Thermometret i Løbet af fire og tyve Timer falde ti til tyve Grader. Da bliver Isen, som Dagen i Forveien var nær ved at opløse sig, igjen fuldkommen fast. Havets Overflade, som var bleven varm, bliver igjen kold og udvikler paany Taage. Dunsterne begrænde ofte Horizonten paa saa Skridt nær, og gjøre Skibsfarten meget farlig. De sætte ogsaa dem, som reise tillands, i stor Forlegenhed; men disse have desuden mangen anden Kamp at bestaae og mange Hindringer at overvinde.

Til Synet af Sneen, som foraarsager Blindhed og til Taagen kommer ogsaa Sneefog, der finder Sted selv om Sommeren. Denne Snee er saaledes blandet med Is, at den, naar man tager den i Munden, bringer Tungen til at fryse og sætter sig fast paa den, saa at man ikke kan rive den af, uden at Huden følger med. Ogsaa Tørst er en sand tantalistisk Dval for dem, som reise i Polareguene.

Vi ville ikke tale om den Kulde, hvorom Kapitain Ross blandt Andet siger i sine Reiseberetninger: „Den 5te Juli var Frostens saa stærk om Natten, at Havet frøs halvanden Tomme om vort Skib (Victory). Den 10de August sneede det. I September var det fuldkommen Vinter“.

Naar Temperaturen i Sommermaanederne er saaledes beskaffen, saa kan man nok tænke sig, hvorledes den maa være i Vintermaanederne. Den afverler sædvanligviis imellem 13 og 16 Grader under Nul. Der gives

Nætter, i hvilke man aldeles ikke er i Stand til at bestemme Kuldens Intensitet. Da fløves Bjerge, da knage og brage Klipper, og Spiritusfen fryser ved Siden af Ilden. Det er, blot omvendt taget, en Temperatur af sydende Vand, og Kulden i denne Grad frembringer den samme Virkning som Ilden.

Men undertiden hæver Temperaturen sig betydelig om Sommeren, og Solen udøver i nogle Timer en mægtig Indflydelse. Da forandrer Scenen sig; til alle Sider flyder der Strømme af smeltet Sne, og Isen brister med Knagen og Bragen. Der er formeget Vand til at man kan gaae der, men ikke nok til at den mindste Baad kan flyde. Millioner giftige Fluer udbrede sig i Atmosfæren og sætte sig fast paa Menneskene med en utrolig Bedholdenhed. Disse afskyelige Insekter lade ikke et Dieblif den Rejsende have Ro — de foraarsage uop-
 hørlige Lidelser. De indianske Førere hos Kapitejn Back, endskjøndt de vare vant til alle Klimaets Ubehageligheder, kastede sig i Raserie ned paa Jorden, udstødte Smerteskrig og søgte forgæves, idet de bedækkede Ansigtet med Hænderne, at sikke sig mod deres Stik. Det Slør, Kapitejn Back havde for Ansigtet, kunde ikke engang beskytte ham imod dem. „Disse Insekter — siger Ross — ere værre end Dgler; Den, der engang har følt deres Stik, glemmer det aldrig“.

Den mindst ugunstige Tid for Reiser ere de første Sommermaaneder. I den Tid er Temperaturen sædvanligviis streng nok til at Sneen er fast, men Kulden

har ikke den Skarphed, som udtørre Livets Kilde, og som hverken lader sig udholde ved at gaae sig varm eller ved Beltsværk.

Da indtræder tillige Banskfeligheden ved at friste Livet og finde et Opholdssted undervejs. Landets Hjelpeskilder ere meget fattige. For det Første findes der intet Brænde. Som Følge deraf kan man ikke paa sædvanlig Viis opføre Barakker eller gjøre Ild, enten til at varme sig eller at koge sin Mad ved. Levnetsmidlerne ere ikke mindre sjeldne; thi hvor der ingen Træer gives, er der heller ikke Frugter. Af Planterne er der ingen, som kunne bruges til Grønsager eller til Salat. Rensdyrene nære sig af det Mos, som vorer paa Klipperne, og i Maven paa disse Dyr søge Eskimoerne det eneste Grønt, de kjende. Findes der da ikke Bildt? Om Vinteren viser der sig nogle hvide og sorte Ræve, men sædvanligviis ere de magre og forsultne. Man træffer ogsaa Bjørne og hvide Ulve, men disse gjøre ofte Jagt paa de Reisende, og man maa være meget hungrig, for at ønske at træffe sammen med dem. Man har truffet hvide Bjørne, der have holdt sex Fod i Hviden og tolv til tretten Fod i Længden. Det er skrækkelige Dyr, og deres Kjød smager ilde og er skadeligt for Helbreden. Fiskene ere skjulte under Isen og i en Tilstand af Følesløshed, som gjør det frugtesløst at angle efter dem.

Det er disse Egnes Hjelpeskilder om Vinteren. Om Sommeren oplives disse Dyrene lidt; man seer

nogle Moskusoxer, nogle Rensdyr, hvide Agerhøns (Ryper), Harer, men i et saa ringe Antal, at det vilde være taabeligt at gjøre Regning paa Jagten efter dem. Søkalvene udgjøre Hovedbestanddelene af Maaltiderne. Man fanger dem kun med Vanskelighed; thi den Krig, man har forkyndt dem, har gjort dem frygtfomme; kort sagt, de Rejsende, som vilde stole paa det, Tilfældet undervejs kunde forskaffe dem, vilde staae Fare for at komme til at udholde en streng Faste eller omkomme af Hunger. Kapitain Baek, som reisste igjennem et meget befolket Land, navnlig i Sammenligning med Egnene omkring Polarhavet, og stod i Forbindelse med det engelske Kompagnie ved Hudsonsbai, blev paa sin Reise igjennem de endnu ikke udforskede Egne i det høieste Norden af Nordamerika nødt til at underkaste sig meget smertelige Savn. Han har seet, hvorledes Indianerfamilier, som lede Hungersnød formedelst Bildets Udvandring til varmere Egne, samlede sig omkring hans Telt og anraabte hans Medlidenhed; derpaa sloges de om Ubetydeligheder, som han kunde overlade dem af sine smaae Rationer. En Dag traadte en Indianer af skummelt og forvirret Udseende ind i hans Telt og bad ham om noget Føde. Han fortalte, at hans Kone og hans to Børn vare døde i Skoven af Hunger; men Uslingen havde dræbt dem, for at fortære dem. Hans Landsmænd, der bleve oprørte ved en saadan Forbrydelse, dræbte ham med Flinteskud.

De Reisende maae derfor føre Forraad af Levnetsmidler med sig, men i et saadant Land er det ingen let Sag. Det eneste Transportmiddel, som kan være til Nytte paa denne Isgrund, er Slæder. Man laver saadanne undertiden af frosne Fiske, f. Ex. af Lax. Under en Temperatur af 20 til 30 Grader gjøre disse Fiske samme Nytte som Træ. De have et stort Fortrin for andre Bygningsmaterialier, det nemlig, at man ogsaa kan betjene sig af dem til Røring. Naar Eskimoerne synes, at deres Slæder have tjent længe nok, saa undlade de aldrig at spise dem, det maatte da være, at deres Hunde vare komne dem i Forkjøbet dermed. Af Mangel paa frosnen Fisk gjør man ogsaa Slæderne af Is eller af Dyrefokler.

Kapitain Ross har bemærket, at Mennesket i dette strenge Klima behøver mange Næringsmidler og især fedt Flek. Denne Idee opstod hos ham ved Synet af den Sundhed, der var udbredt over Eskimoernes Ansigter, disse, som ere det graadigste Folk paa Jorden. Deres Kraft under et saa strengt Klima tilskriver Kapitain Ross den uhyre Dvantage fede Næringsmidler, de sluge. Hvilke Uedere ere ikke disse Mennesker! Kapitainens Roastbeafs og Buddinger vare ikke andet end et Legeværk for deres Appetit. De fortærede sex Bund Robbekjød uden at være mattede. Paa en Excursion, da Kapitain Ross' Brodersøn havde sældet en Moskusore, spiste de Indsødte, som vare hans Førere, uafladelig af dens Kjød. Deres Mave var udspilet som en Boa's. En

Europæer vilde hundrede Gange have buffet under for en saadan Bægt af Spise. Eskimoerne drak en Kruffe Olie, da de vare færdige med deres Maaltid, og lagde sig derpaa til at sove. Næste Dag vare de færdige til at begynde paany, og det gjorde de ogsaa.

Hvad et Opholdssted angaaer, saa ere Materialierne dertil ikke dyre, og Opsørelsen varer ikke længe. Eskimoerne bygge sig en Hytte i mindre end en halv Time, og Europæerne have erkjendt, at det er den hensigtsmæssigste og varmeste, man kan beboe i dette Klima. De Indfødte betjene sig af Snee, for at beskytte sig imod Kulden. De første Søfarende, som kom til det arktiske Hav, opførte Hytter af Træ. Det var en Bildfarelse. De nyere Reisende, som vare blevne belærte af Eskimoerne, forstode Sagen bedre; de gjorde Sneen til deres Beskyttelse imod Kulden. Man vælger et jævnt Terrain, og bygger med Snee, som er skaarret i Stykker, et Tag over det Hul, man har gravet. Et Stykke gjennemstigt Jis tjener til Bindue. I et saadant Qvarteer kan man trodse den stærkeste Kulde. Men stiger Thermometret pludselig, saa sprække Bæggene, og Strømme af Vand udgylde sig over dem, som befinde sig i Hytten.

(Sluttes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 31.

Løverdagen den 4de August 1855.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Polaregnene.

(Af Paul Merceau.)

(Sluttet.)

Et saadant Liv tænkte man at Sir John Franklin, der, som man paaastod, vovede sig tilfods over Isen, for at opsoge en nordvestlig Passage, maatte vare udsat for at føre, indtil man for ikke længe siden erholdt en til Visshed grændsende Formodning om, at han allerede for længere Tid tilbage er omkommen med Mandskab og Skib. Erindringen om et Forsøg af denne Art, som Kapitain Barry foretog med lige saa meget Mod som ringe Held, bragte os til at tvivle om, at et saadant Foretagende vilde lykkes. Alligevel maa man ikke

glemme, at enhver ny Reise forøger Chancerne for et heldigt Resultat af de følgende. De første Opdagere, som ikke kjendte de rette Midler, hvorved de kunne sikke sig mod Angrebet af Kulden i de arktiske Have, vare upassende klædte og havde ingen rigtige Midler til at holde sig varme, naar Vinteren oversaldt dem og holdt dem fast midt i Isen. De forlode da deres Skibe og søgte paa Landet de fornødne Midler, for at trodse Klimaets Rædsler. Nutildags er man kommen saa vidt, at man paa Havet selv kan udholde den skarpeste Kulde uden synderlige Lidelser.

Skibene, som man tidligere forlod for at opholde sig paa Landet om Vinteren, ere nu indrettede saaledes, at de forskaffe Søfolkene en varm og bekvem Bolig til Overvintren. Naar Oktober Maaned kommer, den Periode, da man i ni til ti Maaneder ikke kan tænke paa nogen Seilads, saa bliver Skibet bragt til en Ankerplads, hvor det snart fryser ind. En af de første Ting, man da sørger for, er at optaarne Sneen omkring det i høie og tætte Mæsser, saa at den ligesom danner Mure for det, der ere bestemte til at tage imod Stødene af de svømmende Jisbjerg. Sædvanligviis samle disse sig omkring dette Sneebolværk, og forøge saaledes Skibets Sikkerhed, idet de, som Kapitain Ross siger, danne Dæmninger af Krystal, der gjøre ligesaa god Tjeneste, som Dæmningerne i Plymouth eller Cherbourg. Under denne Bedækning kunne Skibene trodse de Storme, som rase og bruse i Nærheden af dem.

Dette er den gode Side af deres Indespærring. Naar Skibet har taget en fast Stilling, saa bedækker man det med et Tag, hvis Gænder til alle Sider naae ned til Skibets Planker og staae i Forbindelse med Sneemurene. Et Dampapparat, der bestandig holdes varmt, udbreder en behagelig Temperatur i det Indre af Skibet. Dette Apparat tjener paa samme Tid til andre Diemed, saasom til at lave Maden ved. Saaledes varmer det f. Ex. ogsaa det Sand, der hver Morgen bruges istedetfor Vand til at gjøre Skibet reent med.

Som en Følge af disse Foranstaltninger er Op- holdet i de arktiske Høve blevet mere udholdeligt, saa at man ikke behøver at forlade Fængslet, og ikke savner nogen af de Ting, som ere nødvendige til Livets Op- hold. For at sysselsætte Mandskabet i denne lange Uvirkomhed og bestandige Nat, faldt Kapitain Ross paa den Idee, at lade give dramatiske Forestillinger. Disse Dilettant- Forestillinger opmuntrede Matroserne. Stabsmajoren skrev i Almindelighed Dramaet, hvis Sujet for det meste var taget af Expeditionens Be- givenheder. Officiererne udarbejdede tillige en Journal, som blev forelæst hver Uge.

Søderne i det Indre af Afrika.

Jeg har — beretter en Rejsende, som har tilbagelagt 1,900 Mile i den store afrikanske Ørken — anstillet

mange og ivrige Forskninger efter Jøderne i det Indre af Afrika, dog uden noget betydeligt Resultat. Alt hvad jeg har kunnet bringe i Erfaring, indskrænker sig til, at der næsten i alle Stæder i det Indre gives Negere, som holde paa Omstørelsen og feire Sabbathen. Nogle af disse Negere, der vare gjorte til Slaver, vare endogsaa med i vor Karavane. Men deres Religion synes ene og alene at indskrænke sig til disse to Hovedpunkter i den jødiske Tro; thi de kjende hverken til Loven eller Propheterne. De feire deres Sabbath med at beruse sig, og ere med Hensyn til deres Levnet ikke mere moralske end nogen af de andre af Afrikas i Mørket vandrende Børn. Jeg har senere hos Jøderne i Misratah indhentet Efterretninger om disse Negere, der ville være Jøder, og de have bekræftet mig, hvad jeg allerede har erfaret af Kjøbmænd fra Mellemafrika.

(Sluttes.)

J. Em. Larsen.

Extract

af

andet Kvartals Regnskab 1855,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

Udgift.

	Rd.	ß.	
Beholdning fra forrige Kvartal	8738	36	
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 67de Aargang Nr. 14 à 26 incl.	1113	10	
B. Renter af £St. 6000 i 3 pCt. dansk-engliske Obligationer for 6 Maaneder er £St. 90 à 8 Rd. 62 ß.	778	12	ß.
ditto af Rd. 100000 for 6 Maaneder à 4 pCt.	2000	—	—
ditto af Sparekassen	60	—	—
ditto af 400 Rd. i Prioritets-Obligationer à 4 pCt.	8	—	—
	2846	12	
C. Dvtaget Laan i Nationalbanken	4500		
D. Restancer for Laan fra 1ste Kvartal 1855	311		Rd. „ ß.
anviste Laans Afdrag for 2det Kvartal 1855	1925		— „ —
	2236		Rd. „ ß.
deraf er i 2det Quart. 1855 indbetalt	1902		— „ —
saaledes Restancer for Laan d. 30te Juni 1855	334		Rd. „ ß.
E. Contingents-Restancer fra 1ste Qv. 1855	78		Rd. 44 ß.
anviste Contingenter i 2det Kvartal 1855	2212		— 14 —
	2290		Rd. 58 ß.
deraf er i 2det Quart. 1855 indbetalt	1905		— 62 —
saaledes Contingents-Restancer den 30te Juni 1855	384		Rd. 92 ß.
Rd. . .	21005	24	

	Rd.	ß.	
1. Uaffordrede Pensioner fra 1ste Kvartal 1855	32	48	ß.
anviste Pensioner for 2det Kvartal 1855	1264	—	— „ —
	1296	48	ß.
deraf er i 2det Quart. 1855 udbetalt	1276	48	—
saaledes uaffordrede Pensioner for 1ste og 2det Kvartal 1855	20	—	Rd. „ ß.
2. anviste Gratificationer til 324 Medlemmer	4250	—	Rd. „ ß.
dette Beløb er udbetalt til dito dito med	4250	—	— „ —
3. anviste rentefrie Udlaan til 50 Medlemmer	7650	—	Rd. „ ß.
deraf er i 2det Kvartal 1855 udbetalt	7500	—	— „ —
saaledes uaffordrede Laan den 30te Juni 1855	150	—	Rd. „ ß.
4. betalt Afdrag paa Laanet i Banken	3000		
5. ditto Renter af Laanet til ditto	30		
6. ditto en anvist Liv-Rente	50		
7. ditto for Bladets Trykning med Papir	217		
8. Penninger for 2det Quart. d. A.	500		
9. betalt generelle Omkostninger	388		6
Saldo, Beholdning	3793		66
Rd. . .	21005	24	

Kjøbenhavn, den 30te Juni 1855.

G. Primon,
Kasseteer.

Overensstemmende med den førte Control.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

A. Støger.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 32.

Løverdagen den 11te August 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Jøderne i det Indre af Afrika.

(Sluttet.)

Efter al Sandsynlighed have disse Negere fordum, før den christelige Æra, været Profelyter af den jødiske Tro, men ere blevene lunkne i deres første Kjærlighed og den renere Moral. Som bekjendt har der i Æthiopien og Abyssinien været Folk, der vare gaaede over til Jødedommen, og den Eunuch, som Philippus har døbt, har hverken været mere eller mindre end en til Moses Lov omvendt Neger. Nu gives der fra Abyssinien direkte Veie til Bornu og hele Mellemafrika, som i flere Tusinde Aar have været aabnede, Veie i det Indre af Afrika, som Carthagenienserne, Grækerne og Romerne

i de allerældste Tider benyttede, og ad hvilke de ogsaa forskaffede sig Slaver. Det falder saaledes ikke vanskeligt at forklare sig, hvorledes der i Mellemafrika kan findes Omvendte til Moses Lov. Hvad Jøderne i den store Orken angaaer, saa har jeg fundet, at et Antal af deres Familier lever i Suf, i den sydlige Deel af Algier, og i et arabisk Land, der er lukket for Christne; det er imidlertid en bekjendt Sag, at Araberne i det Indre vel taale Jøder, men ingen Christne. For et Par Aar siden har virkelig en tripolitansk Jøde reist over Ghad til Sudan, uden at man har fordret Gaver af ham, og uden at han har været udsat for Plagerier af Tauriferne af Ghad og Ahir. Men han var som Indfødt i dette Land bleven opdraget i alle Maurernes Sædvaner og Skikke, bar deres Klædedragt, talede deres Sprog og blev saaledes, skjøndt Jøde, anset for en af deres Folk.

Jøderne fra Sahara ere Mæglere i Stæderne og Landsbyerne, og staae Rabbierne bi i Pengesager og overhovedet i Handelsanliggender; forresten er der Intet ved dem af nogensomhelst stor Interesse. Her, i Misratah, som bestaaer af et Antal Landsbyer med omtrent 70,000 Sjæle, gives der kun 50 Familier indfødte Jøder, der ere beskæftigede som Mæglere, Detailister og Rosenolie-Fabrikanter. Dette stakkels Folk maa aarlig betale en Kopskat af 100 Daler til Regjeringen i Tripolis. De have Synagoger, en Rabbi og en Forelæser. Desuden gives der Jøder overalt mellem

Bjergene i Tripolis, og i et Nabodistrikt, Misalatah kaldet, lever der omtrent 100 Familier af dem.

Træf af den huuslige Forfatning blandt de lavere Klasjer i Irland.

Paa Landet leve de fattige Irlander for det meste i Hytter, som ere byggede af fugtet Jord og over hverandre lagte Stene; enhver Hytte har kun eet Bærelse, hvor man ikke seer andet Meubel end en Potte til at koge Kartofler i, en daarlig Halsæf og et pjaltet Tæppe, hvorunder alle Medlemmer af Familien om Natten næsten ganske nøgne krybe sammen, for gjensidig at opvarme hverandre. Halmen, hvorpaa de sove, bliver neppe fornyet hvert Halvaar. Stundom indeholder dette Bærelse et Bord med et Par Stole, ja endog nogle Stykker Huusgeraad; men for det Meste mangle disse Ting aldeles. Hvad man imidlertid altid finder i disse elendige Hytter, er Svinet, der indtager sin særegne Plads og betragtes som en uundværlig Gæst, da det leverer Midlerne til at betale Leien. Den Mødding, som man opdynger ved Siden af Svinet, er ligeledes Gjenstanden for en ganske fortrinlig Omhyggelighed; den er sammenhobet henimod Vinduet eller i Nærheden af Døren, og har til nødvendigt Selskab en Pøl af stillestaaende Vand. I hver Hytte boer sædvanlig een

eller ogsaa to Familier af 4 til 6 Personer. Gaderne ere fulde af Snavs og Ureenlighed, og der opstiger bestandig skadelige Dunster fra dem.

Naar det virkelig er Huse og ikke Hytter, hvori de stakkels Menneſker boe, saa ere de her sammenhobede over hverandre i saa stort Antal, at den, der ikke har seet det, neppe kan tro det. Ethvert Værelse er deelt i flere Afdelinger, for at kunne rumme to eller tre Familier. Tieren lader aldrig foretage nogen Reparation, førend det Hele truer med at styrte sammen. Leien er sædvanlig en Schilling om Ugen for en heel Stue, eller 8 Pence for Halvdelen, saa at et lille Huus af 4 til 6 Værelser indbringer ikke mindre end 12 til 15 Pd. St. om Aaret.

„Da jeg besøgte disse Hytter“, fortæller Dr. Barrett, „sandt jeg flere Menneſker, der af Mangel paa Klæder ikke kunde gaae ud; Glendigheden havde nødt dem til at sælge endog de Bjalter, hvormed de bedækkede sig. De fleste katholske Præster fortalte mig, at Bønderne meget hyppigt ikke kom i Kirke om Søndagen, fordi de ikke havde en anstændig Klædning. Jeg maatte fylde hele Bind, dersom jeg skulde opregne alle Exempler paa denne Glendigheds-Tilstand; dog kan jeg ikke uden Smerte erindre mig en ung, dog voksen Pige, som, da jeg en Dag traadte ind i en af disse Hytter, halv nøgen skjulte sig i en Krog og ikke kunde gaae ud og søge Arbeide, fordi hun ikke havde de nødvendigeste Klædningsstykker“.

Denne Mangel paa Klæder, saavel som Kuldens og Fugtighedens Indvirkning tilskrive Lægerne de talrige Brystsygdomme, som hvert Aar anrette saa store Odelæggelser blandt denne ulykkelige Befolkning, medens de ligeledes meget talrige Sygdomme i Maven og Indvoldene ere en Følge af dens Næring, der udelukkende bestaaer af Kartofler og tilmed af den sletteste Art, som man der i Landet kalder lump og kun foretrækker, fordi den er større og leverer en rigeligere Høst. Man spiser dem blot kogte, fordi de saaledes ere vanskeligere at fordøie og blive liggende længere i Maven, saa at man ikke saasnart igjen føler til Hungeren. Paa mange Steder udgjøre Kartofler den hele Næring for den Fattige, som spiser dem Morgen, Middag og Aften — naar han nemlig kan holde tre Maaltider om Dagen — i det høieste med en Smule Mælk eller saltet Sild. Hvedebrød, Æg og Flek ere Luxusgjenstande, som han aldrig kan tænke paa. Ogsaa Børnenes Føde svarer ikke til deres Alder; saltet Fisk og Kartofler udgjøre deres Hovednæring; Byg, Havre og Riis ere for dyre til at man kunde give dem noget deraf. Det Tidspunkt, da den fattige Irlænder er reduceret til den sletteste Føde, er det, naar det forrige Aars Kartoffelforraad ere fortærede, og den nye Høst endnu ikke er bragt i Huus. Naar man gennemblader Hospitalslisterne, finder man, at i denne Tid Mave- og Intestinal-Sygdommene ere de sædvanligste; ogsaa herske paa samme Tid Febrene med den meste Styrke.

Glendigheden er paa denne Aarstid ofte saa stor, at de fattigste Klasser ikke have anden Føde end Urter, Skaldyr og hvad de forresten kunne finde paa Strandbredden. For nogle Aar tilbage bleve Agerdyrkningsarbejderne saa sjældne og Glendigheden saa almindelig, at mange Menneſker virkelig omkom af Hunger. Dengang kostede 21 Bund Kartofler kun 6 Pence; men disse fattige Menneſker vare aldeles ikke i Stand til at kjøbe dem selv for denne lave Priis. Mange Daglønnere arbejdede blot for deres egen Eksistens, og deres Koner og Børn vare i al den Tid uden Hjælpemidler. Alle de, som kunde gjøre Regning paa den nær forestaaende Kartoffelhøst, vare nødte til forud at sælge den, blot for at friste deres Liv nogle Dage længere; og saaledes varede Glendigheden for dem langt ud over Høsten.

Montpellier og Sette.

Saa Stæder i Frankrig frembyde et skjønnere Prospekt, end det ældgamle, berømte og velhavende Montpellier i Departementet Hérault. Bygget høit oppe paa Plateauet af en i bred Basis opstigende Høi, der er omgivet af en overordenlig frugtbar Dal, hvori Floderne Mossan og Lez mæandriſt vâlte sig frem, sijkæmper det med sine talrige Taarne og Kupler, der hæve sig over

Husenes anseelige, kompakte Masse, en virkelig imponerende Udsigt. Paa høire og venste Side af Beien til Plateformen, saavel som omkring Høiens Straaning, seer Diet overalt de herligste Haver og Marker, omstyggede af den lysgrønne Platan og den dunklere, majestætiske Gypres, og prydede med smilende Billaer og brogede Granat-, Jasmin- og Rosenlunde, de meest opmuntrende Bidnesbyrd om dens Beboeres Velstand og Sands for det Skønne. Paaafaldende derimod og kun saa meget mere forstyrrende er Contrasten, saasnart man har betraadt det Indre af Staden. Med Undtagelse af Forstæderne seer man her kun faae ganske lige og brolagte Gader; de fleste ere smalle, steile, smudsige og krogede, og blive desuden endnu mere skumle formedelst de hvide, mørke Huse. Derhos hersker næsten bestandig en fugtig kvalm Luft, hvilket saameget mere overrasker de Fremmede, som de maaskee kunne falde paa at troe, at Montpellier maa lugte saa behagelig som en Parfumeurs Boutik, da man sædvanlig i Udlandet læser dette Navn paa alle Flaskens med vellugtende Blande. Overhovedet er Klimaet i Montpellier ikke nær saa mildt og behageligt som Rygtet giver det ud for. Tværtimod gjør Stadens høie Beliggenhed Luften skarp og sliin, saa at den snarere bliver dødelig end helbredende for Brystsyge. Selv Lægerne have indrømmet dette, og mange Erfaringer vidne tilstrækkelig derom. Særdeles skadelig for Sundheden er Mistralen, en iiskold Vind, der hele Aaret igjennem blæser ofte hele Uger uafbrudt, trænger

Menneffene lige til Marven og synes ligesom at udtørre den af Benene. Den blæser fra Nordost og er høist ubehagelig selv for de sundeste Menneffer; for de Brystsyge derimod er den en sand Tortur. Den lammer Livskraften, og angriber alle Nerver paa det smerteligste. Netop formedelst denne skarpe, udtørrende Luft er ogsaa Kulden om Vinteren mere umfindlig og angribende, skjøndt det sjelden fryser og endnu sjeldnere sneer. Smid= lertid varer Vinteren den korteste Tid af Aaret; thi allerede i Februar maa den vige for Foraaret, hvorpaa følger en utaaelig hed Sommer. Høsten er derfor, ligesom i de fleste sydlige Egne, saaledes ogsaa her Aarets Krone, og varer til langt ind i November; ja mangengang er det lige indtil Juul mildt og behageligt Veir. Overflødigheden, Mangfoldigheden og Fortræffeligheden af de Frugter, den bringer med sig, i Særdeleshed de kostelige Druer og Figner, de velsmagende Meloner, Blommer, Ferskener og Aprikoser, overgaae al Beskrivelse.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 33.

Løverdagen den 18de August 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Svøgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et **udfyldt og behørig attesteret Schema**, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søgnedag **til ovennævnte Tid**, afhentes hos Bogholderen **imod Lovbogens Foreviisning**.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betæknings Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser, eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, **eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet** maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 9de August 1855.

Garbrecht.

A. Støger.

Carl S. Groth.

Montpellier og Cette.

(Fortsat.)

De hvieste Farver gløde de persiske Roser, Centifolier, Tuberoser og andre aromatiske Blomster, som, bedækkende hele Marker, staae i Floer til det sildige Efteraar og opfyldte Luften med den kosteligste Bellugt. Frugttræer af den ædleste Art, Myrrha og Laurbærplantninger seer man her forenede med det saftig grønnende Oliven-træ og den ranke Pinie og Gypres i de heldigste Grupperinger. Alt trives i sjelden Oppighed og Fylde under denne lykkelige Himmel; det Eneste, hvoraf man lider følelig, er Brænde, hvorfor Indvaanerne maae behjælpe sig med alle Slags Surrogater. De lange Bundter af de affkaarne Viinranker, der vel give en klar og livlig Flamme, men ingen vedholdende Varme, endvidere Bælgerne og Kjerne af de udpreskede Oliver blive tørrede i firkantede Former, der ligne den hollandske Tørv, og benyttede som Brændsel.

Esplanaden med sin skyggesfulde Platan-Allee er den smukkeste og reenligste Deel af Staden, og de dertil grændsende Huse ere for Størstedelen indrettede til at modtage de mange Fremmede, der — besynderlig nok — opholde sig længere eller kortere Tid her for deres Sundheds Skyld. Denne skønne Plads er ogsaa Indvaanernes sædvanlige Spadseregang, og saa meget mere yndet, som der ved Enden af den frembyder sig en

herlig Udsigt, der imidlertid er endnu langt fortræffeligere fra det saakaldte Vandslot ved Enden af den store, i fransk Smag anlagte, under det besynderlige Navn Beyron bekjendte Have, en af de skønneste i Europa. Vandslottet bestaaer i en paa 24 korinthiske, 40 Fod høie Søiler hvilende, tempelagtig Bygning i antik Stil og prydet med en herlig Kuppel og en 12 til 15 Fod høi Attika. To Pragttrapper føre til dens Indre, hvor der findes et stort Basin af Marmor, i hvilket den rige St. Clement-Kilde udgyder sit klare og herlige Vand, som i mere end en Miils Strækning føres hertil igjennem en i romersk Stil bygget Aqvædukt, og derfra igjen ledes ind i Staden. Er denne Plads allerede i og for sig seeværdig, saa gjelder dette endnu mere om den Udsigt, der frembyder sig her, et Bjerg-Panorama, der upaatvivlelig er et af de skønneste i Verden. Medens Staden med sine stolte Kirker og Taarne og maleriske Omgivelser udbreder sig for Beskuerens Fødder, aabner sig i Syd den videste Udsigt til Middelhavets bølgende Speil, hvorpaa utallige Skibe, lig Bæfener af en anden Art, svæve hen med tiilsom Fart; i Nord kneise Gevenner-Bjergenes Sneetoppe, i Ost skinne Alpernes Tinder i det fjerne Blaae, medens i Vest den dalende Sol forgylder Pyrenæernes høie Ryg og ved sin rosenfarvede Pragt forklarer alle de store og mangfoldige Gjenstande i dette uforlignelige Landskab.

Staden tæller henved 40,000 Indvaanere, 3,000 Huse og 21 Kirker, hvoriblandt fornemmelig Peters-

kirken udmærker sig. Den er en Cathedralkirke, hvis Biskop staaer under Erkebiskoppen af Toulouse, og indeholder iblandt andre Sjældenheder Magieren Simons Portrait, et af Bourbons meest berømte Arbejder. De andre mærkværdige Bygninger ere Theatret, Concertsalen, Universitets- og Gouvernementshuset. Universitetet, et af de ældste og navnkundigste i Europa, har 3 Fakulteter: det medisiniske, der altid var udmærket, det mathematiske og Fakultetet for de skønne Videnskaber. Det blev stiftet i Aaret 1180 af Wilhelm den Fjerde, Herre af Montpellier, og erholdt allerede dengang Titel af Akademie og sit første Frihedsbrev, skjøndt det fremlyser af flere Dokumenter, at her allerede i det 10de Aarhundrede har existeret en af arabiske Læger fra Spanien stiftet medisinisk Skole. Det overordenlige Renomme, som dets medisiniske Fakultet i Aarhundreder har erhvervet sig, forskaffer ogsaa Staden ikke blot Besøg af mange udenlandske Læger og Chirurger, men man seer saa at sige fra alle Europas Lande, fornemmelig fra England, velhavende Syge vandre hertil, idet de haabe og for det meste finde Helbredelse. Udmærkede ere Vorpræparaterne af Fontana og af Delmas, en Discipel af dette Akademie. De fremstille alle Sygdomme og Legemsbræk med en frygtelig Sandhed. Det anatomiske Theater kan rumme 2,000 Tilhørere, der sidde omkring i en Halvsirkel, ligesom i et Amphitheater. I Midten deraf staaer et stort, ovalt Marmorbord, bagved dette en antik Steen-Lænestol, hvilende

paa en Løve af Marmor, som tjener til Katheder for den Professor, der holder Forelæsningerne. Professor i Chemien ved Universitetet Chaptals Brystbillede er i carrarisk Marmor opstillet ved Dosentens Sæde. Ikke mindre berømt er den botaniske Have, den første offentlige i Frankrig. Den erholdt sin første Indretning af Rocher de Belleval i Aaret 1598, som, da de hertil bestemte Fonds ikke vare tilstrækkelige, af sin Formue anvendte 110,000 Francs derpaa. Haven er ikke betydelig stor, men overordenlig riig paa alle Slags udenlandske Værter, og dens Indretning et Mønster for andre. I denne Have hviler Youngs tidlig afdøde Adoptivdatter Narcissa. Hun ligger affides i en lille Fordybning, hvor hendes Fader selv lagde hende hen, fordi man ikke dengang tilstod den Hensøvede, som en Protestantinde, Begravelse i indviet Jord. Mærkværdigt er endnu det offentlige Bibliothek af henved 50,000 Bind; endvidere det naturhistoriske Museum, Observatoriet, Lyceet og andre Foreninger og Anstalter, der have Videnskaber og Kunst til Formaal.

Tonen i Montpellier er i enhver Henseende roesværdig og selfabelig, i Særdeleshed findes der blandt de mere anseete Indvaanere en Fylde af Intelligentes og Dannelses, som man ikke træffer i andre franske Stæder. I private Huse afverle daglig Diners, Soirées, Thés dansants og deslige, hvortil en Fremmed let kan erholde Adgang, og hvor det altid gaaer muntert og fornøieligt til, kort sagt, hvor man tilbringer Tiden paa

en ret behagelig Maade. Foruden de private Sirkler skjænker ogsaa Klubben et interessant Foreningspunkt; Abonnementet er ringe for hele Vinteren, man faaer en Concert hver Uge og har Adgang til flere Baller. Foruden Theatret, der ligeledes bidrager Meget til Livets glade Nydelse, men hvor Tilskuerne forresten mere sig mere med at sladdre, lee og spøge, end ved Skuespillet selv, gives der andre offentlige Forlystelser af forskjellige Slags, saaledets som det altid er Sydboernes Charakter egent.

Et stort Fortrin, som Montpellier skjænker fremfor de fleste Stæder i Frankrig, bestaaer i en billig Priis paa alle Levnetsmidler. Mange af den fornemme Verdens fremkunstlede Fornøielser kjender man her kun af Navn; saaledes blive f. Ex. Equipager, kostbare Klæder og Meubler saavelsom alle Hazardspil anseete for overflødige, eller ere i det mindste ikke i Brug. Desuagtet tyde Husenes Indretning paa Velstand og Befvemmelighed, og Naturen har ligeledes her skabt Alt hvad Mennesket behøver til Livets Ophold. Silkeormen har hjemme her; Vin, Olie, Hvede og alle den sydlige Himmels Børn trives her i Overflødighed, og Saltvandsfiske, Østers, Bildt af alle Arter, Fjederkræ og fortræffeligt Drefjød faaes i Mængde og for godt Kjøb. Med den varmere Aarstids Komme begive de mere anseete Familier sig ud paa Landet, det vil sige til deres i Nærheden af Byen beliggende Sommerhuse, som her kaldes Mas. Et af de skønneste af disse er

Château bon, fra hvis Terrasser man nyder næsten den samme Udsigt som fra Vandflottet.

MontPELLIERS Industri og Handel ere meget betydelige; i Særdeleshed have dets Parfumerier, Essenser og Liqueurer en stor Navnkundighed i Verden. Disse og Fabrikkerne i Silke-, Ulden- og Bomuldsstoffer, Læder og Siamoiser, Viinrankens og Olietræets Dyrkning give de meest velhavende Indvaanere fuldop af Erhverv. Ogsaa gives der flere Borblegerier, Brændeviinsbrændrier, Viinsteens- og andre Fabrikker for kemiske Produkter, hvoriblandt Spanstgrønt især fortjener at omtales, af hvilket der aarlig produceres og forsendes over 2,000 Sentner. Ved Hjælp af den lige ned til Havet førende Kanal Grave og Havnene Cette og Nyde drive Indvaanerne en betydelig Handel saavel med disse Produkter, som ogsaa med Viin, Olie, Silke, Uld og Plantefrø, og her gives mange rige og anseete Huse, som staae i Forbindelse med Europas fornemste Handelspladse.

(Sluttes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 34.

Løverdagen den 25de August 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søgnedag **til ovennævnte Tid**, afhentes hos Bogholderen **imod Lovbogens Foreviisning**.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betæknings Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser, eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, **eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet** maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 9de August 1855.

Garbrecht.

A. Stæger.

Carl S. Groth.

Montpellier og Cette.

(Sluttet.)

Flere udstrække endog deres Spekulationer til Foretagender udenfor Europa og til at holde Plantager. Men i Staden selv finder man kun faa Spor af den travle Færd og Brimmel, som Handelen ellers pleier at udbrede omkring sig, da Montpellier derimod blot er Opholdsstedet for Handels herrerne, som have deres Magaziner i det ikke langt derfra beliggende Cette, og kun i de livligste Forsendelsesmaaneder begive de sig derhen med en Deel af deres Tjenestepersonale, for i egen Person at modtage de ankommende Varer og anordne Expeditionerne. Man kan i mindre end tre Timer bekvemt tilbagelægge Veien derhen, der i en vis Afstand fra Staden endnu altid frembyder Diet frugtbare og interessante Partier. Underveis opdager man paa Spidsen af en hei, utilgængelig Klippe nogle Levninger af forvitrede Mure, som efter Legendens Beretning tjent Peter Eremit til Bolig. Ifølge den skal han i Aaret 1093 fra denne Klippe have tiltraadt sin Reise til Jerusalem, hvorfra han dog senere vendte tilbage igjen, for at opfordre Pave Urban den Anden til at prædike Korstogene. Men bag ved Ruinerne af den fromme Eremit's Bolig begynder nu en sorgelig Orken. Klippestykker og ufrugtbare Strækninger bedække Landet rundt omkring, og saa langt Diet rækker, udbreder der sig en

Orf, hvori ethvert Spor af Liv synes forsvundet. Veien fører tæt forbi Bredden af en Indsø, der endnu forsøger det Uhyggelige ved Egnen; thi dens Bredder ere aldeles nøgne og uden Træer, og dens Vand saa plumret og bittert, at selv Frøer og Padder slye den.

Hiinsides denne øde Indsø viner man Havets Speil, fra hvis Skjød som et dunkelt Punkt hiin berømte De hæver sig frem; hvor den skjøne Magellone, Peter af Provencès fromme, trofaste Elskede, ifølge de provençalste Romancer levede flere Aar i et til de Skibbrudnes Pleie bestemt Hospital, og senere have lidt mange ubeskrivelige Gjenvordigheder, i en af de raae Skibsfolk her landsat Syg gjenkjendte sin Elskede, som en grusom Skjæbne havde revet fra hende; hvorpaa hun atter forenede sig med ham. Efter halvanden Times mærkelige Vandring kommer man endelig til Frontignac, en venlig lille By, aldeles omgivet af Viinranke = Guirlander. Den søde, liflige Viin, som voxer her, er almindelig bekjendt og berømt, og forsendes fra Cette til alle Dele af Verden.

Strax bag ved Frontignac begynder Steenørkenen igjen; dog varer det ikke længe førend man naar Cette. Denne Stad ligger imellem en Indsø (Etang Thau) og en Bugt af Middelhavet, ved Foden af en sort Marmor klippe, der brat og selsomt formet, hæver sit mørke, med et Citadel bekrandsede Hoved kjæft op i Luften. Languedoc = Kanalen vælter sig i sit brede Leie magelig gjennem Staden, for her at formæle sig med

Havet. Denne Kanal og flere ved dens Bred staaende Veirmøller give Egnen noget Hollandsk, hvilken Illusion imidlertid snart forsvinder ved Synet af Klippekolossen og de øvrige Syden egne Omgivelser. Dette er vel ikke gradvist, men aabent bygget, og tæller 10 à 12,000 Indvaanere, der fornemmelig ernære sig ved Handel og Sardelfiskeri. Gaderne ere smalle og smudsige, Husene udhængende og af et melankolsk Udseende, hvorfor Opholdet her ingenlunde er behageligt, men tvertimod kjedsommeligt og sørgeligt; thi der hersker megen Allarm, men ingen Glæde i denne Stad. De anseeligste Huse tilhører Handels herrerne i Montpellier; de ere for det meste øde og ubeboede, da de i Grunden kun benyttes til Magaziner. Alle, hvis Forretninger tillade det, flye denne selsomme Steenørken og ile tilbage til Montpellier i deres Familiers og Benneres Kred, for her at nyde hvad de ved ivrig Flid have erhvervet i Dette, og kun den fattigere Klasse af Indvaanerne lever her bestandig. Men saa øde og sørgeligt det seer ud i Staden, lige saa meget Liv og Travlhed bemærker man paa Quaien, der strækker sig langs hen ad Kanalen; her vrimler det af larmende Matroser og arbeidsomme Lastdragere. En stor Ubequemmelighed for Dette er Manglen paa drikkeligt Vand, hvorfor de fattigere Indvaanere sædvanlig maae nydes med Cisternevand, der smager yderst modbydeligt og kun nydes blandet med Brændeviin. Denne er forresten i meget godt Kjøb, thi den bliver brændt og destilleret

her i en utrolig Mængde, da Cette forsyner næsten den halve Verden med alle Liqueurer. Over Etang Chau, som deler Staden i to Dele, fører en Træbro, der tillige danner Skillerummet imellem den lille og den store Havn. Hiin er smal; denne er derimod meget rummelig og dyb, har en skøn Molo, paa hvis yderste Spids findes et stærkt Citadel og ved Siden af dette Fyrtaarnet. Naar Havet er roligt, seer man ofte Delphiner, beffinnede af Solen, lege i dets klare Bølger; men ogsaa Havets graadige Tiger, den frygtelige Hai, sniger sig ikke sjelden omkring her, lurende paa Bytte, og sætter den Badende i Angst og Skræk. Denne Havn har Ludvig den Fjortende ladet bygge med stor Bekostning; den er, som bekjendt, den eneste blandt de imellem Ostpyrenæerne og Rhonemundingen beliggende Havne, der kan optage større Skibe; kun er den hyppig udsat for at blive tilspærret af Sand, hvorfor dens Renselse aarlig udkræver store Summer. En Bygning, som er opført ude i Havnen, vaager bestandig strengt over at intet Skib, der kommer fra en i Henseende til Sundheden mistænkelig Egn, løber ind her, eller endog blot ude paa Havet kommer i Berørelse med et andet. Skibe, der komme fra Orienten, tør aldrig lande; og vovede de derpaa, da kunde de med Visshed vente uden videre at blive skudte i Sænk. Ethvert saadant Skib maa blive liggende for Anker 40 Dage paa et dertil bestemt fjernere Punkt af Havnen; hverken Passagerer eller Mandskab tør under nogetshelst Paaskud betræde Land

førend denne Frist er udløben. Handelen fra Gette er meget betydelig, og indbefatter alle Arter af uldne, Bomulds- og Silkestoffer, spansk Læder, chemiske Produkter, Olie, Salt, Krap, Soda, Sardeller, Tobak, Sæbe o. s. v. Særdeles betydelig er ogsaa Handelen med Viin af alle Sorter; thi dens Behandling er her stegen til en sjelden Grad. Man forsøger alle Blendinger af de forskjelligste Arter, for at forandre deres Smag, Navn og Pris, og af Vinene fra Languedoc og Provence forstaaer man ikke blot at mangfoldiggjøre Frontignac- og Lunel-Vinen, men man er endog istand til at forvandle dem til Malaga og Xeres.

Napoleon den Tredie.

Den 20de April 1808 var en Festdag for hele Frankrig. Fra Hamborg til Rom tordnede Kanonerne og forkyndte, at der var født en Prinds.

Den Nyfødte, en Søn af Louis Napoleon Bonaparte, Kongen af Holland og den elskværdige og aandsrige Hortensia Eugenie Beauharnais, Napoleons Adoptivdatter, var altsaa en Brodersøn og Dattersøn af Helten fra Austerlitz og Jena.

For at forklare sig den Enthusiasme, som denne Begivenhed fremkaldte hos Folket, og den hemmelige

Glæde, den voldte Keiseren, maa man falde tilbage i Grindringen, at Frankrig dengang var paa sin Hæders og Magts Culminationspunkt, og at Keiseren dengang ikke i mindste Naade tænkte paa at opløse sit Ægte-
skab, men saae Arvingerne til sit Navn, sit Genie og sin Lykke i sine Brodersønner, som ved Loven af 1804 vare bestemte til hans Efterfølgere. Denne unge Carl Louis Napoleon var folgelig Rigets anden Arving, og de offentlige Cresbeviisninger og Glædesyttringer skulde byde ham velkommen ved hans Indtrædelse i Verden.

Den nyfødte Prinds var den Første, hvis Navn man indførte i det for Børnene af den keiserlige Familie bestemte Familieregister, i hvilket blot endnu Kongen af Rom skulde finde en Plads. I Aaret 1810 blev Hortensias Søn døbt i Paladset i Fontaineblau af Cardinal Fesch. Hans Faddere vare Keiseren, hans Onkel, og hiin Marie Lovise, som Historien allerede har brændemærket og dømt. Han fik Navnet Carl Louis Napoleon.

(Fortfætted.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 35.

Løverbagen den 1te September 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, afhentes hos Bogholderen imod Lovbogens Foreviisning.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovenes § 17, blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkningss Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser, eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemact maatte, overensstemmende med Lovenes § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 9de August 1855.

Garbrecht.

A. Stæger.

Carl S. Groth.

Napoleon den Tredie.

(Fortsat).

Dronning Hortensia vilde have, at hendes Søner skulde opdrages uden for megen Overbærelse, ligesom Folkets Børn. Den første Lærer, som den unge Prinds havde, hed Hase; senere blev hans Opdragelse betroet til Sønnen af Konventsmedlemmet Lebas. Louis Napoleon var syv Aar gammel, da han maatte gaae i Landflygtighed. Ligesom Kongen af Rom, vilde han ikke forlade Frankrig. Hans Moder formaaede ikke at trøste ham, og da Keiseren kom, for at tage Afsted med ham, maatte man rive ham ud af hans Arme, saa fast klyngede han sig til Dnflen.

Forfatteren til „Breve fra London“ fortæller i denne Anledning følgende Anekdote:

Jeg var bleven ført til Keiseren. Han syntes at være bedrøvet og sorgfuld, endssjøndt hans Stemme var fort og accentueret, og hans Tanke klar og skarp. Jeg hørte med den største Opmærksomhed Alt hvad han sagde mig. Da bemærkede jeg, idet jeg tilfældigviis kastede Blikkene til en Side, at den Dør, igjennem hvilken Keiseren var traadt ind, var bleven staaende paa Klem. Jeg vilde just lukke den, da jeg saa et Barn smutte ind i Gemakket og nærme sig Keiseren. Det var en smuk Dreng paa 7 à 8 Aar med blondt Haar og blaae, udtryksfulde Øine. Hans Ansigt bar Sporet

af en smertelig Følelse, og hele hans Væsen røbede en indvortes Bevægelse, som han gjorde sig Umag for at bekæmpe.

Da Barnet havde nærmet sig, faldt det paa Knæ for Keiseren, lagde sit Hoved og sine Hænder i Stjødet paa ham og græd og hulkede.

„Hvad feiler dig, Louis?“ sagde Keiseren, der lod til at være noget fortrædelig over denne Afbrydelse, „hvorfor kommer du her? Hvad græder du for?“ — „Sire, min Gouvernante har sagt mig, at De vil gaae i Krig. De maa endelig ikke gaae derhen.“ — „Men hvorfor vil du da have, at jeg ikke maa gaae derhen?“ sagde Keiseren formildet ved sin unge Brodersøns Bekymring, thi den unge Louis Napoleon var Keiserens lille Favorit; „hvorfor vil du ikke have det, mit Barn?“ vedblev han, idet han løftede Drengens Hoved i Veiret og lagde Haanden paa hans blonde Haar; „det er jo ikke første Gang, at jeg gaaer i Krig; hvorfor er du saa bedrøvet? Vær ikke bange, jeg kommer snart tilbage igjen“.

„Ak!“ sagde den unge Brinds, som vedblev at græde, „de flemme Allierede ville dræbe Dem. Lad mig gaae med Dem, Onkel, lad mig gaae med Dem!“

Keiseren svarede Intet herpaa; Barnets sømme Kjærlighed rørte ham dybt. Han tog den unge Brinds paa sit Stjød; sluttede ham i sine Arme og trykkede ham til sit Hjerte. Greben af denne rørende Scene, veed jeg ikke hvad jeg tænkte paa; men jeg begif den

Taaabelighed, at tale om Kongen af Rom, som dengang var Østerrigs Fange.

„Ak!“ udbrod Keiseren, „hvo veed, om jeg nogensinde mere faaer ham at see!“

Keiseren syntes at være meget angreben, men han fattede sig snart og raabte: „Hortensia! Hortensia!“ Dronningen kom hurtig ind i Gemakket, og han sagde til hende: „Bring min Neveu bort og giv hans Gouvernante en streng Trettesættelse, fordi hun ved uoverlagte Ord har ophidset Barnets Følelser“. Derpaa sagde han nogle kjærlige Ord til den unge Prinds, for at trøste ham, og reiste sig, for at overlevere ham til hans Moder. Da bemærkede han uden Tvivl, hvor rørt jeg var, og sagde levende til mig: „Omsavn ham! Han har et godt Hjerte og et godt Gemyt“. Og medens jeg bedækkede ham med mine Kys og Taarer, tilsvøiede Keiseren: „Det er maaskee min Slægts Haab“.

Efter de hundrede Dage begav Dronning Hortensia sig til Bayern, til sin Broder Eugen. Men det varede ikke længe, førend nogle politiske Intriguer nødte hende til at forlade Augsburg, denne hendes Grills første Residents. Hun havde antaget Titel af Hertuginde af St. Leu. Hun begav sig derpaa til Slottet Arenenberg, i Schweizer-Kantonet Thurgau, som hun havde kjøbt. Den yngste af hendes Sønner, som vi her sysselsætte os med, benyttede Naboskabet med Constanz, for tillige med det i Staden værende badenske Militair at deeltage i frigerste Øvelser. Nogle Aar derefter begav

han sig til Leiren ved Thun i Kanton Bern og deeltog i alle Manøvrerne under Kommando af Fournier, en gammel Ingenieuroberst fra Storarmeen.

I Leiren ved Thun fik han den første Efterretning om Julirevolutionen. Hans Kammerater feirede med ham Gjenopvækkelsen af det revolutionaire Prinsip og den unge Prindses Tilbagevenden til Frankrig. Hvo kunde dengang troe, at Keiserens populaire Familie paany skulde holdes i Landsflygtighed af en af denne Opstand fremgaaet Regjering, at den hellige Alliances Hevn paany skulde udøves imod den store Mand's Blod af Barrikade-Kongedømmet, og at de vanærende Traktater fra 1815 skulde hvile saa tungt saavel paa Napoleons Paarørende som paa Frankrig.

Stuffet i sit Haab om at kunne vende tilbage til Frankrig, troede den unge Prinds at finde en Leilighed til at vise sit Mod og sin Hengivelse for en ædel Sag, idet han stillede sig i de italienske Patriots Rækker, der havde plantet Uafhængighedens Fane. Hele Romagna havde afkastet den pavelige Autoritets Nag. Louis Napoleon stillede sig i Spidsen for nogle Tropper og ilede afsted, for at bemægtige sig Civita-Castellana. En saadan Uforsærdethed skrækkede den Krigsminister, man havde improviseret, og Prindsen fik Ordre til at opsætte Angrebet.

Forstemt over denne Hindring, man lagde ham i Veien — thi han indsaae hvad man vilde tabe ved denne Mangel paa Driftighed og Energie — vendte

han hurtig tilbage til Bologna, for med sine Ord og sin Virksomhed at paasthynde Forberedelserne til Forsvar, da man begif den Hovedfeil ikke at gaae fremad. Østerrigerne rykkede imidlertid frem. Der fandt to Fægtninger Sted, i hvilke Hertuginde af St. Leus Søn viste sig sin Stamme værdig; men man maatte vige for Fjendens overlegne Kræfter.

De italienske Patrioter trak sig tilbage til Ancona, for ikke at falde i Hænderne paa deres uforsonlige Fjender. De hyrede Skibe og søgte et Asyl i Frankrig eller i Schweiz. Hertuginde af St. Leu var ilet til Bologna, for at redde sin Søn, hvis Liv var truet af en farlig Sygdom. Dronningen besad Aandsnærværelse og Sjælsstorhed nok til at naae sit Diemed; hun lod udsprede det Rygte, at Prindsen var flygtet til Grækenland, og skjøndt hun boede i Nærheden af den østerrigiske Kommandant, var hun dog i Stand til at skjule sin dyrebare Syge for Fjendernes Dine. Ved Hjælp af en Forklædning og et engelsk Pas gjennemreiste hun en stor Deel af Italien og ankom den 20de Marts til Paris, endskjøndt hun var sat paa de Proscriberedes Liste. Hun boede i Rue de la Paix og underrettede Louis Phillip om sin Ankomst. Hertuginde bad om Tilladelse til at maatte opholde sig i Hovedstaden, indtil hendes Søn var fuldkommen helbredet. Men der forestod en Opstand, og Svilen paa Vendômepladsen var just omringet af Borgere, som feirede Marsdagen for Tilbagekomsten fra Elba. Regjeringen var bange,

og Casimir Perrier, Louis Phillips Premierminister, lod Hertuginde og hendes Søn opfordre til usfortøvet at forlade Hovedstaden. Før Afreisen skrev Louis Napoleon et Brev til Louis Phillip, den store Nations Repræsentrant, i hvilket han ansøgte om den Ære, at maatte tjene i den franske Armee. Man svarede ham ikke derpaa, og Louis Napoleon begav sig, efterat have opholdt sig nogen Tid i London, i August Maaned 1831 igjen tilbage til Arenenberg.

Derhen blev paa denne Tid hemmelig sendt en polsk Deputation fra Warschau til ham med det Forslag, at han skulde stille sig i Spidsen for den polske Nation. Det sørgelige Udfald af den italienske Insurrektion havde gjort Prindsen mistroisk imod Palais-Royals Politif. Han befrygtede, at hans Navn vilde vække Mistanke og bestemme den franske Regjering til at lade Polen i Stikken, som man paa en hykkelf Maade foregav at ville tage under sin Beskyttelse.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 36.

Løverdagen den 8de September 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Paan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søndage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søndag **til ovennævnte Tid**, afhentes hos Bogholderen **imod Lovbogens Foreviisning**.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkningens Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser, eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, **eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet** maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilside sættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 9de August 1855.

Sarbrecht.

A. Stæger.

Carl S. Groth.

Napoleon den Tredie.

(Fortsat).

Disse den høiere Politiks Grunde afholdt ham i Førstningen fra at tjene den polske Sag. Men længe kunde han ikke modstaae det Ønske at udgyde sit Blod for den. Han unddrog sig sin Moders Bevogtning, forlod hende pludselig, uden at tage Afsted med hende, og var allerede ankommen til Sachsen, men her fik han Efterretning om Warschaus Overgivelse, og vendte tilbage.

Fra nu af syntes han blot at sysselsætte sig med literaire Arbejder. I Midten af Mai Maaned 1832 offentliggjorde han sine „Rêveries politiques“, og paa dem fulgte hans „Considérations politiques et militaires sur la Suisse“. Dette Værk indbragte ham Titel af Borger i den schweiziske Republik, uden at den dog medførte Naturalisation, men blot var en *Cres*-titel. I Midten af Juni 1834 fik han et *Cres*patent som Artillerikapitain i et Berner-Regiment.

Medens han opholdt sig i denne Gensomhed, udførte Louis Napoleon en Bravour, der lige saa sjelden forekommer i Virkeligheden, som den er hyppig i Romaner. Han reed sig ofte en Tour i de omliggende Bjerge. Da han en Dag var kommen i Nærheden af en lille Landsby paa Høisletten, som rager op over Søen, tiltrak det pludselige Skrig af en bestyrtet Hob

Mennesker sig hans Opmærksomhed. Et Par Heste løb løbsk med en let Kalesche og fore afsted hen imod en frygtelig Skrænt. Rudsken var styrtet ned af Bunken, og en Dame med to Børn i Kaleschen udstødte fortvivlede Skrig. Aldrig saasnart havde Louis Napoleon bemærket Faren, førend han galoperede over Marker og Kløfter, for at komme foran Vognen; han naaede den ved Randen af Skrænten, greb den ene af Hestene ved Hovedtøiet og trak den saa kraftig tilside, at den styrtede, og Vognen standsede under Tilskuernes høie Jubel.

Louis Napoleon foretog hyppig Reiser til Baden, hvor Familieforhold kaldte ham hen. Medens han opholdt sig i denne Stad, i Midten af 1836, saae han mange franske Officerer fra Garnisonerne i Lothringen og Elsaf. Blandt disse befandt sig ogsaa Oberst Baudrey, der kommanderede det 4de Artilleriregiment i Straßburg, og som man vil see spille en vigtig Rolle i den Bevægelse, som den 30te Oktober blev forsøgt i denne Stad.

Man veed, at det, da Forsøget i Straßburg fandt Sted, var Louis Napoleons Plan, at gjøre sig til Herre over denne Stad, samle Folket og Garnisonen om sig og derpaa strax igjennem Vogeserne, Lothringen og Champagne at marschere løs mod Paris og overalt undervejs rive Tropperne, Nationalgarden og Befolkningen med sig.

Folk, der gjerne ville gjøre Brindsen til et militairisk og politisk Nul, have paaftaaet, at denne Plan

var i høieste Grad taabelig. Men erfarne Mænd have dog næret en anden Mening og have erklæret, at denne Plan var strandet ene og alene ved tilfældige Omstændigheder, men ingenslunde ved Mangel paa Eenhed og hensigtsmæssige Dispositioner.

For selv at forsikre sig om Armeens Stemning, var Prindsen en Aften efter en glimrende Fest, som man saa ofte seer i Baden, stegen til Hest og, ledsaget af en Ven, reden til Straßburg. Et Dieblik opholdt han sig ved Bredden af Rhinen, og gif derpaa, da det blev mørkt til Straßburg, hvor en Ven af Prindsen under et eller andet Paaskud i et temmelig stort Værelse havde samlet fem og tyve Officerer af alle Baabenarter, paa hvis Uretfærdighed man kunde gjøre Regning, endsskjøndt der ikke blev afæstet dem noget Taushedsløvte. Pludselig forkyndte man dem, at Louis Napoleon var i Straßburg og vilde præsentere sig for dem. Alle modtog den Efterretning med Henrykkelse. „Keiserens Brodersøn“ — raabte de Alle — „er velkommen iblandt os; han staaer under den franske Uretfærdighed. Hvad har han at frygte for? Vi ville alle forsvare ham med vort Liv“. — Nogle Minutter derefter befandt Prindsen sig midt iblandt Officererne, der sluttede sig om ham med Uretfærdighed; der opstod en Tausshed, som var mere veltalende, end alle Forsikringer om Beredvillighed til Opoffrelse vilde have været. Efterat Prindsen var bleven Herre over sin Sindsbevægelse, sagde han til dem: „Mine Herrer, Kei-

ferens Brodersøn overgiver sig tillidsfuld til Deres Loyalitet. Han kommer til Dem, for af Deres Mund at erfare Deres Følelser og Meninger; hvis Armeen erindrer sig sin store Bestemmelse, hvis den føler Fædrelandets Ulykke, saa har jeg et Navn, som kan tjene den; det er populairt, ligesom vor suundne Hæder, det er berømt, ligesom Folket. Den store Mand lever ikke mere, det er sandt, men Sagen forbliver den samme; Drønen, dette hellige Sindbillede, forherliget i hundrede Slag, repræsenterer, ligesom i Aaret 1815, Folkets ikke erkjendte Rettigheder og Nationens compromitterede Hæder. Mine Herrer, Landsforviisningen har foraarsaget mig Kummer og Sorg; men da ingen personlig Uergjærrighed driver mig til at handle, saa siger mig, om jeg skuffer mig med Hensyn til Armeens Følelser, og naar det saa maa være, saa vil jeg finde mig i den Skjæbne, at maatte leve i et fremmed Land i Forventning af en bedre Fremtid". — „Nei", raabte Officererne eenstemmig, „De skal ikke forblive i Landsflygtighed, vi ville skaffe Dem et Fædreland; De har allerede i lang Tid havt alle vore Sympathier for Dem; vi ere, ligesom De, kjede af den Uvirkksomhed, hvori man lader vor Ungdom forblive. Vi føle os beskæmmede ved den Rolle, man lader Armeen spille".

Saaledes blev Louis Napoleon modtaget af Officererne.

Det kom nu an paa at vide, hvilket Regiment Brindsen skulde fremstille sig for. Efter længe at have

vaklet, bestemte man endelig, at det skulde skee med det 4de Artilleriregiment; det blev kommanderet af Oberst Waudrey, og til dette knyttede sig en stor Grindring: det var det, i hvilket Napoleon havde staaet som Lieutenant.

Det blev besluttet, at Oberst Waudrey den 30te Oktober om Morgenen Klokken 5 skulde samle sit Regiment under Baaben og tilføds, med Undtagelse af en Biquet paa 60 Heste. Saasnart disse Tropper havde stillet sig i Slagorden, skulde Prindsen, ledsaget af en Generalstab, som var dannet af et Antal af Garnisonens Officerer, fremstille sig for Fronten af Regimentet, og naar dette var bleven vundet for Prindsen, skulde man strax begive sig til det 46de.

Man blev tillige enige om, at der skulde affendes flere Detachementer, for at sætte sig i Besiddelse af Præfekten, Generalmajoren, Telegraphen og et Bogtrykkerie til Proklamationer. Med Hensyn til Boirol, der kommanderede Militairdivisionen, og hvis Hôtel laae i den Retning, man skulde tage, besluttede man at standse et Dieblif udenfor hans Bolig. Prindsen skulde stige af hos ham og søge at faae ham til at tage Deel i Bevægelsen. Alle nærede den Forhaabning, at der hos Generalen, en gammel Soldat fra Keiserdømmets Tid, ved Synet af Prindsen igjen vilde vækkes den forbigangne Tids Begeistring. Men der var Andre, som vare af den Mening, at Boirol, en meget

agtværdig Mand, var Louis Phillip personlig forpligtet.

Den Forsamling, i hvilken alt dette besluttedes, blev holdt om Aftenen den 29de Oktober hos Hr. de Persigny, en af Prindsens Adjutanter, som i meer end sex Maaneder havde arbeidet paa Konspirationens Organisation. Man skiltes ad med den Aftale, igjen at træffes næste Morgen Kl. 4.

Smidlertid begav Prindsen sig til en om Aftenen i Forveien leiet Bolig, to hundrede Skridt fra Dvarteret Austerlig, hvor man havde bragt Uniformer, Vaaben og andre Ting hen. Louis Napoleon gav de Offiserer, som man meest kunde gjøre Regning paa i de forskjellige Regimenter, den fornødne Underretning. De fleste sov allerede, men de stode strax op og indfandt sig den ene efter den anden. Allerede Kl. 3 var Prindsens Gemak fyldt. Prindsen underrettede dem om sin Plan og de Midler, hvorved han vilde udføre den, og gav Enhver hans særegne Instrux.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 37.

Løverdagen den 15de September 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et **udfyldt og behørig attesteret Schema**, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, afhentes hos Bogholderen imod Lovbogens Foreviisning.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klasse's Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser, eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 9de August 1855.

Garbrecht.

A. Støger.

Carl S. Groth.

Napoleon den Tredie.

(Fortsat).

Smidlertid var den 30te Oktober kommen. Klokken slog 5 og forkyndte det Dieblif, da Oberst Vaudrey skulde begynde Forsøget.

I dette høitidelige Dieblif dvælede Prindsens Tanker hos Dronning Hortensia. Han forlangte Pen og Papiir og sagde: „Min stakkels Moder, der saa let bliver urolig, har jeg skuffet; hun troer, jeg er paa Jagt. Af mig maa hun erfare den gode eller slette Skjæbne, som venter mig“.

Han skrev to Breve, og i det ene underrettede han hende om det lykkelige Udfald af sit Foretagende, i det andet sagde han: „Min Moder, jeg er overvunden, jeg døer for en sjon Sag, for det franske Folks Sag, og det vil engang beklage mig. Græd ikke; anslag Ingen; Ingen har forledet mig, jeg alene vilde give Frankrig dets Hæder og dets Frihed igjen. Da jeg gif over Rhinen var Alt forberedt“. — Da han havde skrevet dette Brev, var Prindsen synlig bevæget. „Bliver jeg godt modtaget af det Regiment, for hvilket jeg fremstiller mig, saa er jeg vis paa et heldigt Udfald, og saa kan man strax sende dette Brev til min Moder; bukker jeg derimod under, saa skal man bringe hende det andet. Det er mit sidste Levvel“.

Der glindsede en Taare i hans Dine, men nu hørtes Trompeten; han bekæmpede den Bevægelse, Grindringen om hans Moder havde fremkaldt hos ham, og antog igjen den Kolighed og Koldblodighed, der havde ledsaget ham hele denne Morgen. Han reiste sig og sagde:

„Om nogle Dieblikke begynde vi et stort Foretagende; lykkes det os, saa vil Folkets Belsignelse være vor Løn; mislykkes det, saa vil Pobelen kaste Skarn paa os. Man vil ikke finde Udtryk nok, for at udmale det Latterlige i vort Foretagende. Deri bestaaer den moderne Tids Martyrdom; men vi bære den med Kolighed og Resignation. Vi ville kalde tilbage i vor Grindring Keiserens lange Døds-kamp paa St. Helena. De Mænd, som have et Hjerte, ville finde vor Stræben retfærdig. Vi ville døe som Offere for en stor Sag, og det franske Folk vil begræde os“.

Imidlertid lod Oberst Baudrey, som holdt sit Løfte, blæse til Appel, og kort efter indsendt Prindsen sig, ledsaget af alle sine Offiserer. Han var i Artillerieuniform, blaa Kjole med rød Krave og Opflag. Han bar Oberstepauletter, Greslegionens Kors, som Stabsofficererne sædvanligviis bære den i hele Armeen, og hans Vaaben var en Kavalleriefabel.

Det begyndte netop at dages, da Prindsen ankom paa Soldaternes Alarmsplads. Paa Soldaternes Ansigt kunde man læse stor Nysgjerrighed med Hensyn til hvad der vilde skee. Oberst Baudrey var alene i

Midten af Gaarden. Louis Napoleon gif hen til ham. Alles Dine vare fæstede paa denne uventede Scene, og Obersten sagde nu med stærk og høitidelig Stemme:

„Soldater af det fjerde Artillerieregiment, i dette Dieblig begynder en stor Revolution. Keiserens Brodersøn, Prinds Louis Napoleon, er kommen her, for at stille sig i Spidsen for Eder, for at tilbageerobre Folkets Rettigheder og gjengive Frankrig dets Hæder og dets Frihed. Soldater, kan Keiser Napoleons Brodersøn gjøre Regning paa Eder?“

En ubeskrivelig Enthustasme bemægtigede sig Soldaterne. Raabet: „Leve Friheden! Leve Keiseren!“ hørtes eenstemmig, og Sabler og Eschakoer svingedes i Luften. Prindsen kastede sig i Armene paa Oberst Baudrey og gjorde Tegn til at han vilde tale. Da der nu opstod en dyb Tausshed, sagde han:

„Soldater! Bestemt paa at seire eller døe for det franske Folks Frihed, kommer jeg først til Eder, fordi der lever en stor Grindring imellem Eder og mig. I Eders Regiment har Keiseren, min Dunkel, udført sin første Baabendaad; i Eders Rækker udmærkede han sig ved Toulon, og Eders Regiment var det, som aabnede ham Grenobles Porte, da han vendte tilbage fra Elba. — Soldater! I skulle udføre en ny Daad! Det staaer i Eders Magt at begrunde et nyt Foretagende! I have den Ære først at hilse Ornen fra Austerlitz og Wagram!“

I dette Dieblif greb Brindsen den Drn, en af hans Offiserer bar, og fremviste den for Regimentet.

„Soldater!“ vedblev han, „her er Symbolet paa den franske Hæder, der er bestemt til ligeledes at være Frihedens Symbol. I halvhundrede Aar har den ført vore Fædre til Seier, den har gaaet foran dem paa alle Baldblads, den er draget ind i alle Europas Hovedstæder. Soldater! samler Eder om denne Fane, jeg betroer den til Eders Gæ og Eders Mod. Lader os marschere sammen imod Fjenderne og Fædrelandets Undertrykkere under Raabet: Leve Frankrig! Leve Friheden!“

Berfigny skildrer i den Beretning, han fort Tid efter denne Begivenhed offentliggjorde, den Enthusiasme, som Grindringen om Keiseren frembragte. „Man maa — tilføjer han — have seet hele dette Regiments Holdning, for at komme til den Overbeviisning, at Brindsen ikke havde skuffet sig med Hensyn til Armeens sande Følelser“.

Efterat Louis Napoleon havde udtalt sig saaledes, marscherede man til Generallieutenantens Bolig. Med Musikken foran drog Regimentet igjennem Gaderne under det vedvarende Raab: „Leve Keiseren! Leve Napoleon!“

Endskjøndt det var tidlig, ilede dog Stadens Indvaanere, som loffedes af Marmen, sammen i Masse og istemmede Soldaternes Glædesraab. Raabene:

Leve Keiseren! Leve Førstekonsulen! Leve Republikens Præsident!" hørtes fra alle Kanter.

„Det er Keiserens Brodersøn! Det er en Søn af den fortræffelige Konge af Holland! Det er Prinds Eugens Søstersøn! Det er Keiserinde Josephines Datter søn!" — svarede Folket.

Man stimlede om Prindsen, man rev ham fra hans ledsagere; Alle vilde see ham, berøre ham, tale med ham.

„Hvilken Regjering skulle vi have?" spurgte man ham.

„Den, Nationen vil have," svarede Prindsen.

„Det skal Folket afgjøre," tilsvarede nogle Offiserer.

De Offiserer af Garnisonen, som strax dannede Louis Napoleons Suite, begave sig imidlertid til deres Kaserner, for at bringe de andre Regimenter den store Efterretning. Artillerieoffisererne havde Ordre til at lade det tredie Artillerieregiment stige til Hest og holde Pontonnierne marschfærdige, medens de Detachementer, som skulde bemægtige sig Præsekten, Generalmajoren, Telegraphen, Trykkeriet o. s. v., afgik til deres Bestemmelse.

Da Toget var ankommet udenfor Generallieutenantens Bolig, lod Prindsen gjøre Holdt og steg af hos General Boirol, ledsaget af Parquin, Baudrey og flere andre Offiserer. De fandt Generalen endnu upaaflædt paa hans Bærelse.

„General“, sagde Brindsen til ham, „i dette Øieblik begynder en ny Revolution for det franske Folks Ære og Berømmelse; jeg kommer til Dem som Ven, jeg vilde ikke gjerne opløste vor gamle Trifolore uden en tapper Soldat, som De. Garnisonen har reist sig og følger mig. Her er den keiserlige Orn. Bestem Dem nu!“

Brindsen greb Generalens Haand, men Voirol trak den tilbage og svarede ham, at han ikke kunde overtræde den Eed, han havde svoret Kongen. Brindsen befalede da, at han skulde bevogtes i sit Hôtél af et Detachment Artillerister.

„At dømme efter General Voirols Forhold efter denne ulykkelige Begivenhed, efter de Besøg, han afslagde Brindsen i hans Fangenskab, efter de Taarer, han udgød over den Skjæbne, som havde truffet Keiserens Brodersøn“, — siger Persigny — „maatte der foregaae en piinlig Kamp i hans Sjæl. Uden hans Taknemlighed for Kongens personlige Velgjerninger vilde vel hans hemmelige Sympathier have besejret den politiske Pligts Betæneligheder. I denne sørgelige Stilling blødte Generalens Hjerte; han har maaffee været ulykkeligere end vi“.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 38.

Løverdagen den 22de September 1855.

Forslag af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiste Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søguedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søgnedag **til ovennævnte Tid**, afhentes hos Bogholderen **imod Lovbogens Foreviisning**.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovenes § 17, blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænknings Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser, eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, **eller Mangel paa behørig Attestation af Schemact** maatte, overensstemmende med Lovenes § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 9de August 1855.

Garbrecht.

A. Støger.

Carl S. Groth.

Napoleon den Tredie.

(Fortsat).

Da man forlod Generalens Hôtél, satte man sig i Marsch, for at begive sig til Kasernen Finkmatt. Ved en ubegribelig Uagtsomhed tog man Veien til Petersforstaden, og Louis Napoleon, som troede, at man førte ham hen ad Veien til Bolden, fulgte den uhykkelige Impuls. Det synes, som at ingen af Offisererne under denne Troppernes og Folkemængdens Enthusiasme tænkte paa at give Spidsen af Kolonnen den aftalte Retning.

Endnu mere: Prindsens Adjutant, der var nøie bekendt med Lokalteterne og bedre end nogen Anden vidste, hvor vigtigt ethvert Punkt var i den aftalte Plan, var affendt, for at tage Præfekten tilfange, og var ikke i Nærheden af sin Chef.

Saaledes fortsatte Kolonnen sin Marsch uden Fører og Ledning og ankom til Petersforstaden, hvorfra den endnu kunde have begivet sig til Bolden og kunde have vendt om til Dvarteret Finkmatt. Men Alles Dine vare slagne med Blindhed.

Da Prindsen befandt sig i Kasernegaarden med et lidet Antal Offiserer, indsaae han snart den Feil, han havde begaaet. Denne Feil var virkelig af stor Bigtighed. Thi istedetfor at vise sig for Infanteriet i Spidsen for et heelt begeistret Regiment, fremtraadte

han næsten ganske alene. Ifølge den Wei, man havde taget, havde hele Artillerikorpsen maattet forblive i en fra Artillerikasernen temmelig fjerntliggende Gade. Men Tiden ilede, og han kunde ikke mere træde tilbage.

Offiseren, der kommanderede Bagten i Qvarteret, fik Befaling til at samle Regimentet. Men han gjorde nogle Banskkeligheder. Da han ikke mærkede nogen høiere Officer af sit Regiment, saa frygtede han for Ansvaret af et saadant Skridt.

Infanteristerne hørte imidlertid Keiserens Navn; de løb til, omringede Prindsen og tilkjendegav ham tydelig deres Begeistring. Man stimlede sammen om Keiserens Brodersøn; en gammel Sergeantmajor styrkede hen til ham, greb hans Haand og kyskede den under Taarer. Han raabte, at han havde tjent i Keiserens Garde, og at denne Dag var den skønneste i hans Liv. Hans Exempel rev Alle med; Unge og Gamle, alle Soldater ilede til, og Raabet: „Leve Napoleon! Leve Keiseren!“ hørtes over hele Qvarteret.

Midt under alle disse Manifestationer lode Prindsens Officerer Soldaterne stille sig i Slagorden. Man havde allerede formeret flere Kompagnier; endnu et Dieblik og Prindsens Sag vilde have triumpheret; da reiste der sig et Uveir fra den anden Ende af Gaarden.

En Officer havde sagt til Soldaterne, at Den, der havde vaft saamegen Enthusiasme, ikke var Andet end en Eventyrer, en Bedrager, en Charlatan, og ikke Keiserens Brodersøn.

„Det er Oberst Baudreys Neveu“ — raabte en Anden — „Jeg kjender ham ret godt“.

Saa urimelig denne Løgn end var, fløi den dog fra Mund til Mund.

Rogle af Soldaterne troede sig bedragne og bleve rasende. Denne uforudsete Fare bestemte Prindsen til at trække sig tilbage. Han drager de allerede formerede Kompagnier, som endnu havde Tillid til ham, med sig. Han var allerede ved Gitterporten og vilde gaae ud; men da tilintetgjorde et nyt Tilfælde alle hans Forhaabninger.

Urolig over Prindsens og Oberst Baudreys Fraværelse, begyndte det fjerde Artilleriregiment at blive bange. Rygtet udbredte sig blandt disse Soldater, at Prindsen var i Fare; de styrtede nu i Mæsse til Gitterporten og traadte ind i Gaarden under rasende Skrig imod Infanteriet, som de dreve tilbage. Ulykkeligviis blev Prindsen af Mæszen revet hen netop mod den Deel af Infanteristerne, som miskjendte ham. To Gange reve Kanonererne ham bort fra Infanteristernes Bajonetter, da Prindsen forsøgte paa at overbevise dem om deres Bilsfarelse; tilsidst blev han taget fast just i det Dieblik, da han gjorde den sidste Anstrængelse. Hans Offiserer, som ikke kunde foretage Noget til hans Forsvar, havde samme Skjæbne. Thi Infanteriet havde igjen saaet Overhaand, og en tredobbelt Række Bajonetter mødte Artilleristerne, som kun vare bevæbnede med Sabler og smaae Muffetter. Gitterporten blev

luffet og forsvaret af Soldater, hvis Forbittrelse var tiltaget over Artilleristernes heftige Indtrængen. Modstand var ikke længere mulig. De tredstuyve Heste, som efterhaanden vare komne ind i Gaarden, forøgede ogsaa Uordenen og hindrede Artilleristerne i at bevæge sig. Hele Regimentet befandt sig nu sammenstrængt i denne Krog og var fanget.

Imidlertid ilede Parquin, som havde faaet Befaling til at arrestere General Voirol, til Kasernen Finkmatt. Da han saae, hvad der tildrog sig, havde han kunnet trække sig tilbage; men da han havde besluttet at dele Skjæbne med Prindsen, om den saa skulde være Døden, styrtede han midt ind iblandt de rasende Soldater.

I dette Dieblif ankom Oberst Balandier af det 46de Regiment til Kasernen, og hans Nærværelse bidrog til at forebygge en Kollision imellem de to Troppesarter, der syntes at ville bryde løs og at ville blive meget farlig. I dette frygtelige Dieblif, som tilintetgjorde alle de Sammensvornes Forhaabninger, beholdt Prindsen imidlertid en beundringsværdig Kølighed og Resignation.

„Oberst“ — sagde han til Baudrey — „tilgiv mig, at jeg har draget Dem ind i et saa uhykkeligt Foretagende“.

Baudrey greb Prindsens Haand og trykkede den heftigt, uden at sige et Ord. Et Dieblif efter nærmede

en Offiseer sig Brindsen og beklagede hans sørgelige Skjæbne.

„Nu vel“ — sagde Louis Napoleon — „saa kommer jeg dog i det mindste ikke til at døe i Landflygtighed“.

Medens dette tildrog sig her, var Artillerioffiserernes Forsøg fuldstændig lykkes med de to andre Artilleriregimenter. Hele det tredie Regiment havde sat sig til Hest og modtog med Glæde Efterretningen om hvad der var foregaaet i Austerlitz-D quarteret. Det havde stillet sig i Slagorden, rettet Kanonerne og vilde netop sætte sig i Marsch, da der kom Efterretning om, at Brindsen og Obersten vare tagne tilfange. Dette betog Alle Modet. Og besynderlig nok saldt Ingen paa den Tanke, at det var tilstrækkeligt blot at vise sig for Quarteret Ginkmatt, for at forvandle Ulykken til en Triumph.

Det er sørgeligt, at man maa sige det; men under saadanne Omstændigheder tænker Enhver blot paa at trække sig tilbage, istedetfor at prøve paa at besværges Ulykken. Dertil kom, at thye Mars Egoisme og et aldeles materielt Liv havde sløvet den franske Charakter, og „i en Times Tid kan man ikke omsmelte Charakteren“, bemærker Perfiguy, fra hvem disse detaillerede Efterretninger skrive sig. Offisererne ved det tredie Regiment forsvandt, Regimentet opløste sig og vendte tilbage til sit Quarter. Det samme var Tilfældet

med Pontonniererne, der vare endnu mere beredvillige end det tredie Regiment.

En ung Offiseer ved dette Korps, Lieutenant Voity, havde stillet sig i Spidsen for dem og ladet dem marschere ud af Kasernen under Raabet: „Leve Napoleon!“ Havde dette talrige Korps viist sig for Kasernen Finkmatt, saa vilde det have været tilstrækkeligt til at afgjøre Dagens heldige Resultat; men Vaabenpladsen var bleven bestemt til Samlingsstedet. Voity ventede her forgjæves, og marscherede derpaa med sin Bataillon igjennem en Deel af Staden, for at opsoge Brindsen. Men ved Rygtet om, at Brindsen var taget tilfange, forsvandt, ligesom ved det tredie Artilleriregiment, de fleste af Offisererne, Soldaterne adspredte sig, og den kjække Offiseer, som havde stillet sig i Spidsen, beholdt kun saa Folk tilbage hos sig.

(Fortsættes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 39.

Løverdagen den 29de September 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhistte Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søgnedag **til ovennævnte Tid**, afhentes hos Bogholderen **imod Lovbogens Foreviisning**.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klasse's Repræsentanter til Betæknings Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser, eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, **eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet** maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 9de August 1855.

Sarbrecht.

A. Støger.

Carl S. Groth.

Napoleon den Tredie.

(Fortfat).

Saaledes strandede dette Foretagende paa en eneste ubetydelig Omstændighed, efterat de Sammensvorne havde vundet et Artillerikorps af tre Regimenter for deres Sag.

Da Brindsens Adjutant, Hr. de Persigny, havde udført sit Hverv, nemlig at arrestere Præsekten, erfarede han paa samme Tid den ulhykkelige Begivenhed i Kasernen Finkmatt og de to andre Artilleriregimenters Desorganisation. Han kom op paa Bolden, hvor Folket uophørlig skreg: „Leve Napoleon!“ Arbeidsmænd, som havde været Vidner til Kampen, havde opsøgt Toug, som de fra Bolden vilde kaste ned i Kasernegaarden, for at Brindsen kunde gribe fat i dem og derved blive trukken derop. Men de kom forsilde; Brindsen var allerede tilligemed Oberst Baudrey og Offisererne bragt ind i Kasernesængslet. I sin Fortvivlelse kastede nu det ubevæbnede Folk Stene paa Infanteriet, som maatte drive det fra hverandre med Flinteskud.

Kasernen frembød i dette Dieblik et bedrøveligt Syn. To franske Regimenter vare i Begreb med at masakrere hinanden. Det 4de Artilleriregiment dannede en lang Linie, som strakte sig langs med Bolden, for saaledes at have Ryggen fri. Lige over for det stod Infanteriet, hvis Bajonetter neppe vare et Par

Men fra Bryftet paa Artilleristerne, som havde ladet deres Musfetter og vare færdige til at fyre.

„Leve Keiseren! Leve Napoleons Brodersøn!“ raabte Artilleristerne.

„Det er ikke ham! Det er ikke sandt!“ svarede Infanteriet.

I denne Tumult kunde Oberst Balandier ikke mere skaffe sig Lydighed; Artilleriet vilde ikke drage bort uden Prindsen og deres Oberst. En eneste Draabe udøst Blod vilde have bevirket et frygteligt Blodbad. I denne Forsatning tog man sin Tilflugt til Oberst Baudrey; man hentede ham fra det Fængsel, hvor han var indespærret. Hans Nærværelse indgjød Grefrygt, og hans Stemme blev hørt, da han talede til Soldaterne:

„Trækker Ider tilbage, mine Venner! Adlyder for sidste Gang Ederes Oberst!“

Gitterporten aabnedes nu, for at Artilleristerne kunde drage bort. Persigny og Laity, som havde fundet hinanden, blandede sig imellem dem og vilde føre dem til deres Kanoner, for saa at vende tilbage, befrie de Fangne og hævne deres Nederlag. Men ved et mageløst Uheld havde man, efter den almindelige Plan, der var udkastet, troet at kunne undvære Munition. Denne var i Arsenalet, og Obersten, som nu var fangen, havde alene Magt til at lade den udlævere. Man maatte altsaa opgive dette sidste Haab; thi, da Cheferne vare fængslede, var der ingen Lydig-

hed mere mulig. Den kongelige Autoritet kunde altsaa uden Vanskelighed igjen faae Magten.

Hvis der var blevet udbredt Proklamationer i Mængde i Staden, saa vilde Folket have kunnet lære at kjende Brindsens Hensigter, og havde saa maaskee antaget en truende Holdning mod Autoriteterne, hvilket let kunde have bevirket et stort Resultat. Men den Offiseer, som skulde besørge Proklamationerne trykkede, havde ikke faaet Tid til at udføre sit Hverv. Saaledes fik da den største Deel af Folket først af Autoriteterne Underretning om Louis Napoleons Foretagende.

Endnu samme Dag, den 30te Oktober, blev Brindsen tilligemed 6 Offiserer sat i Fængsel.

Saasnart Brindsen var fangen, skrev han til General Voirol, for at paatage sig alene Ansvar for dette Foretagende og erklærede sig for den eneste Skyldige. Derpaa skrev han et Brev til sin Moder, i hvilket han fortalte hende, at hans Foretagende var mislykket.

Der forløb 10 Dage, førend man hørte Noget om Regjeringens Hensigter med Brindsen, der med Utaalmodighed ventede paa Rettens Dag, for høit og offentlig at kunne yttre sine sande Meninger. Men den 9de November aabnedes Fængslets Dør, og General Voirol og Præsekten Chopoin d'Arnonville førte Brindsen ud, dog uden at sige ham, hvor han skulde hen.

Bed sin Adkomst til Præsektboligen blev han overleveret til Hr. Guynat, Gensd'armeri-Commandanten

for Seinedepartementet, der var ledsaget af Lieutenant Thibautot og fire Underofficerer. Der blev spændt for to Postvogne; Brindsen steg op, og først nu fik han at vide, at han skulde bringes til Paris. Han formodede, man vilde tilstaae ham en speciel Begunstigelse, hvorover han ikke kunde undertrykke sin Smerte. Han sagde til de Officerer, som befandt sig hos ham, hvor pijnlijk den Forholdsregel var ham, som skilte ham fra hans Venner og berøvede ham Leiligheden til at lade sine Medborgere blive bekendte med det egentlige Dødsmed for hans saameget bagvaskede Foretagende.

Louis Napoleon ankom til Paris Kl. 2 om Morgen den 12te November. Han steg af paa Politipræfektoret og blev modtaget af Hr. Delessert, som underrettede ham om at Dronning Hortensia var ankommen, for at bede Kongen om hans Benaadning. Delessert lod ham vide, at han skulde bringes til Lorient, for derfra at transporteres til de forenede Stater. Louis Napoleon protesterede paa det meest energiske imod denne Undtagelse, og forlangte at stilles for en Jury tilligemed sine Medsammensvorne. Men Delessert svarede ham: „Regjeringen behandler Dem paa samme Maade, som Hertuginde af Berry er bleven behandlet; det vilde være uretsfærdigt at behandle Dem anderledes. Deres Venner kunne ikke dele Skjæbne med Dem. Naar De er ankommen til Lorient, saa skriv de Dispositioner, som De anseer det for passende at tage“.

Louis Napoleon fattede dengang den Beslutning at udvandre til Amerika, og efter sex Maaneders Forløb bragte Fregatten „Andromeda“ ham til Kysterne af den nye Verden.

Imidlertid blev han ikke længe der. Da han fik Efterretning om, at hans Moder nærmede sig sin sidste Time, vendte han hurtig tilbage til Europa, og havde i det mindste den Trøst, at ankomme i rette Tid til Arenenberg, for at modtage hendes sidste Suk. Dette skete den 3die Oktober 1839.

Schweiz laae for nær ved Frankrig, og Navnet „Napoleon“ vakte altfor megen Bekymring hos Louis Philipp, som begyndte at føle sin Upopularitet hos alle Republikanere, til at han havde kunnet finde sig i at lade Prindsen blive der flere Aar. Diplomatiens Kunster bleve først bragte i Anvendelse for at bevirke hans Forviisning; men det frihedselvende Schweiz vilde ikke indlade sig paa disse Indblandinger. Efterat List paa denne Maade var flaaet feil, maatte man til at bruge Magt, og Louis Philipp udrustede en Armeel, for at skaffe sin Villie Lydighed. Uden at lade sig skræmme af disse Forberedelser, samlede Schweiz en Hær paa 20,000 Mand, for at møde Angrebet. Prindsen, der forudsaae det uundgaaelige Udfald af denne ulige Kamp, sendte et Brev til Landammanen i Canton Thurgau, hvori han tilkjendegav sin Beslutning, hellere at forlade det ham saa kjære Opholdssted, end at udsætte

Landet for alle Krigens Rædsler. England blev derpaa hans Tilflugtssted.

I Aaret 1840 fandt den uheldige Landgang i Boulogne Sted; Prindsen blev fangen og dømt til livsvarigt Fangenskab. „Saa faaer jeg dog i det mindste Lov til at døe i Frankrig“, var hans Svar, da man forkyndte ham denne Dom. Medens han sad i Fængslet i Ham, tilbragte han megen Tid med at skrive; dog opgav han aldrig Haabet om at blive sat i Stand til at forlade Fæstningen. Omfider, efter et Fangenskab af sex Aar iværksatte han sin selsomme Flugt, hvis Details endnu ere i frisk Minde. England blev igjen hans Tilflugtssted, og her levede han, indtil Begivenhederne i Aaret 1848 forandrede hans Udsigter. Det Utrolige blev Troligt.

(Sluttes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 40.

Løverdagen den 6te October 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhisse Officin.

Napoleon den Tredie.

(Sluttet.)

Den 24de Februar 1848 maatte Louis Philipp takke af og flygte til England. Frankrig vilde atter prøve den republikanske Statsform. Samfundsordenen truedes i sine Grundpiller. Cavaignac og Lamartine stredes i den unge Fristat om de første Prinsipper for Valget af et Overhoved. Den Sidste gik rigtignok af med Seiren, men det var til hans eget Tab: Folkesuverainiteten feirede sin naturlige Ret, og den benyttede sin Ret til at gjøre det Utrolige til Virkelighed — med omtrent

6 Millioner Stemmer valgtes i December s. A. Louis Napoleon Bonaparte til Republikkens Præsident.

Et Skridt var endnu tilbage. Konsekvensen fordrede det. Præsident eller Keiser — det er jo blot et tomt Navn. Folkesuverainiteten blev paany paa= kaldt, og den 2den December 1852 blev Louis Napoleon Bonaparte Republikkens Keiser. Han antog da Navnet Napoleon den Tredie.

Han skildres som en Mand med et behageligt Ydre og er slet ikke nogen Revolutionsmand. I sine Foretagender har han viist Kjækhed, Driftighed og Energie; han har ikke trukket sig tilbage, men udsat sin Personlighed, hvor det kom an paa at forfølge sine Hensigter. Fra Landsflygtighed og Fængsling steg han til Cæsarvælden ved Hjælp af et stort Navn, og nu holder han Millioners Liv i sin Haand, og eier sit Folks Hengivenhed.

Den 30te Januar 1853 formælede han sig med Eugenie Montijo.

Et Sagn fra Bengalen.

I Distriktet Derca, som hører til Bengalen, laae en lærd og from Bramin paa sit Dødsleie.

Da han følte, at hans Endeligt nærmede sig,

kaldte han sin Søn til sig, befalede alle Tjenerne at forsvøie sig bort, og sagde til ham :

„Min Søn, jeg har kun endnu faa Minutter tilbage at leve i, og jeg vil anvende dem til at si Dig min sidste Villie, som jeg ønsker Du vil opfylde, saa sandt som det er Dig magtpaaliggende at blive lykkelig saavel i dette som i hiint Liv“.

Her holdt han inde for at høre Sønnens Svar, der ganske var efter hans Forventning, thi den fromme Ungling lovede at gjøre Alt hvad Faderen ønskede. Den Døende vedblev derpaa :

„Det er blevet mig aabenbaret, at min Sjæl, naar den har forladt mit Legeme, vil gaae over i et Sviin og blive underkastet Alt, hvad dette meest urene af alle Dyr maa taale. Denne Lød maa jeg bære i fyrgetyve Aar, dersom ikke Du, min Søn, gjør en voldsom Ende derpaa. Saasnart derfor Begravelsen er forbi, saa tag Din Bue og Dine Pile og begiv Dig til Skoven Bowall. I en Afstand af en Miil vil Du bemærke et Palmetræ, der er let at kjende paa sin Størrelse og sit Omfang. Ved det vil Du finde en So med mange Grise, og under min Hovedpude finder Du en Anviisning til, hvorledes Du skal kunne kjende mig blandt de sidste. Saasnart Du har opdaget mig, saa træd nærmere hen til mig og skyd en Piiil igjennem Hjertet“.

Her taug Braminen, den unge Mand gjentog sit

Løfte om at opfylde hans Forlangende og modtog den faderlige Betsignelse, hvorpaa Braminen sov hen.

Aldrig saa snart var Begravelseshøitideligheden, der varede i flere Dage, tilende, førend Sønnen gjorde sig færdig til at efterkomme Faderens Befaling. Men i samme Dieblif fik han Befaling af Dyrigheden i Distriktet til at møde for den i Aaledning af at en Mand gjorde Fordring paa en vis Deel af hans Arv. Sagen droges i Langdrag fra den ene Uge til den anden, indtil der endelig var forløbet flere Maaneder, saa at den unge Bramin ikke kunde efterkomme det Faderen givne Løfte. I Førstningen forvoldte denne Opsættelse ham stor Urolighed; men han vænnede sig efterhaanden dertil, saa at selv ubetydelige Omstændigheder kunde afholde ham fra at opfylde sin Pligt.

Det traf sig imidlertid, at hans døende Faders Bøn levende traadte frem i hans Hukommelse, medens hans Tanker i en søvnløs Nat, som det saa ofte er Tilfældet, svævede hen over forskjellige Gjenstande. Næsten to Aar vare forløbne siden Faderens Død, og han forestillede sig ham nu, hvorledes han i sin nedværdigende Stilling forbandede den naturlige Søn, der havde været saa ulydig.

Hefstig bevæget ved disse Betragtninger, foer han op fra sit Leie, bandt sin Turban om Hovedet, greb sin Bue og sine Pile og begav sig, førend Solen endnu havde farvet Himlen med sit Purpur, paa Veien, forsynet med Faderens Anviisning.

Lidlig om Morgenens gif han igjennem Skoven Bowall og fik snart Die paa Kronen af det høie Palmetræ, der var betegnet ham som hans forvandlede Faders Opholdssted. Han nærmede sig forsigtig Stedet og saae en stor Orne ligge i Skyggen. Uagtet Kjendtegnene noget havde forandret sig med Svinets tiltagende Størrelse, vare de dog endnu ikke ganske udslittede. Unglingen tog derfor en Piiil, lagde den paa Buen og vilde netop skyde den af, da Dyret, som saae ham og bemærkede hans Hensigt, raabte til ham i et menneskeligt Sprog, at han skulde holde inde. Sønnen svarede:

„Jeg staaer i Begreb med at dræbe Dig, Fader, saaledes som Du selv har befalet mig det“.

„Dreng“, gryntede Faderen, „Du skulde have adlydt i rette Tid, nu er det for silde, jeg er forsonet med min Stjæbne og ønsker ikke at blive dræbt“.

„Men paa dit Dødsleie“, svarede Sønnen, „havde Du dog en saa stor Afssky for Din nærværende Tilstand og ønskede at blive befriet fra den“.

„Det er sandt“, sagde Ornen, „dengang vidste jeg det ikke bedre; men siden har jeg erfaret, at naar det behager Gud at give os et Sviins Natur, saa begaver han os ogsaa med alle et Sviins Følelser og Tilbøieligheder. Desuden har jeg andre Baand, som fængsle mig til Livet. Seer Du den smukke So, som hviler der i Krattet. Det er min Kone, og de smaae nydelige Grise, som hvile ved hendes Bryst, ere Dine

Brødre og Søstre; og jeg elsker dem lige saa ømt, som jeg engang elskede Dig. Gaae derfor hjem igjen og overlad mig til den Lod, som Skaberen har bestemt mig“.

Jagten paa Celebes.

Man maa i vore sentimentale Dage sige hvad man vil om det Raae og Grusomme i Jagten, saa er og bliver den dog en ædel og kraftig Fornøielse, selv om den ikke foretages af Fornødenhed. De unaturlige Jagtrettigheder og Love bestaae ikke i Indien, hvor der er Overflødighed af Wildt, og saaledes blive de da hellerikke nogen Aarsag til tilladelige eller utilladelige Forbrydelser, nemlig Mennekkemord og Wildtthverie. Der bliver her jaget overalt, af Europæere og Indfødte, og Jægeren bliver overalt modtaget med Venlighed. At dette ogsaa er Tilfældet paa Celebes, er let at begribe, men Jagten der har noget Ciendomme- ligt, man kunde sige Ridderligt, hvad den ikke mere har i Europa. De europæiske Jagter, i Særdeleshed de store fyrstelige, ere ofte ikke Andet end Myrderier, hvor Wildtet bliver drevet lige hen foran Jægeren, og den største Fare ved dem bestaaer vel i, at man selv, istedetfor Wildtet, faaer Skuddet af en ubehændig Jagtkammerat. Endskjøndt Makassarerne og Bugineserne

ere gode Skytter, ja ofte skyde til Skiven med deres Bøsser, saa gaae de dog i det høieste i Europæernes Selskab paa Jagt med Skydegeværer — her tales ikke om enkelte indfødte Jægere, som staae i Tjeneste hos Europæerne; Skydegeværet bruge de egentlig kun i Krigen eller til andet Forsvar. De jage helst med Slynge, som de forstaae at bruge med megen Færdighed til alt Vildt, Fugle, Hjorte etc. Men deres største Fornøielse er Jagten til Hest, som i Særdeleshed anstilles efter Hjorte og vilde Bøsser. Skal der foretages en saadan større Jagt, saa bliver ofte en Deel af den Skov, hvor man veed at der findes meget Vildt, omgivet med Loug, paa hvilke der i nogen Afstand fra hverandre hænger store, tørre Blade eller Twilapper, ved hvilke Vildtet skræmmes og holdes inden for Louget; men har en modig Hjort engang sat over denne illusoriske Barriere, eller gjennebrudt den, saa følger hele Sværmen efter den, hvilket ikke ender Jagten, men kun gjør den besværligere; dette skeer dog kun ved store, især fyrstelige Jagtforlystelser.

Til denne Jagt dresfere Makassarerne og Bugineserne de bedste af deres fortræffelige Heste, og ingen Europæer kan uden den største Livsfare vove at tage Deel i en saadan Jagt. Disse Heste kaldes sædvanlig ogsaa „Kuda perlavi“ (Rendeheste), ere meget dyre og bliver næsten aldrig solgte; men ligesom Ulysses og Idomeneus' Hestetyverie allerede blev besungen i Iliaden, saaledes bliver ogsaa det at stjæle berømte Jagtbeste

paa Celebes ikke betragtet som en lav Gjerning, men som en dristig Mand's Foretagende, og giver ofte Anledning til Feider. Faa Heste holde det længe ud, hvilket man vil kunne indsee af Beskrivelsen af en saadan Jagt.

Jægeren sidder til Hest paa makassarisk Viis, det vil sige han har kun en lille løs Bude; ved Mesfingstangen paa Bidselet er der fastgjort en Slynge, og Tvilen af Spanskrør holder Rytteren med udstrakt venstre Arm bag ved Hestens venstre Dre. Slingen hænger paa en Slyngebrager, som er anbragt imellem den nederste og mellemste Trediedeel af Landsen; denne, som er forfærdiget af ziirlig Bambus, bærer han med Jernspidsen nedad. Over denne Spids er stiftet en Træskede (Sarong), hvormed Rytteren holder Landsen imellem de første to Tæer.

(Sluttes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 41.

Løverdagen den 13de October 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhuse Officin.

Jagten paa Celebes.

(Sluttet.)

Saa snart nu en Hjort lader sig see, trækker han Landsen, hvis Spids er vendt nedad, ud af Skeden, og nu gaaer det efter Bildtet i flyvende Karriere over Stok og Steen, Krat og Grøvter, indtil det endelig lykkes ham at kaste Slingen om Hornene og Hovedet paa Hjorten. Man kan nok forestille sig, hvilke Spring den saaledes fangne Hjort gjør, og hvilke Ryk og hvilken Kraft Hesten, til hvis Etang Slingen er fæstet, maa udholde. Vil Jægeren have Hjorten død, saa sælger han den med Landsen, men vil han have den levende, saa kommer Andre ham til Glimt.

og den bringes da bort med alle fire Been sammenbundne.

Man vil let kunne indsee, hvormeget det paa denne Jagt kommer an paa Hestens Godhed; de fleste gamle Jagtbeste blive ogsaa svage paa Forbenene og snuble derfor. Disse Heste ere saa forhippede paa Jagten, at de, om Rytteren ogsaa falder af, ene forsætte den. Ved den eiendommelige Maade, hvorpaa Slingen er fæstet til Stangen, snubler eller styrter Hesten let, og Rytteren bliver da næsten altid kastet over dens Hoved og falder ned paa sin høire Skulder, hvorfor ogsaa Brud af Kravebenet ikke hører til Sjeldenhederne der. Men de Indfødte elske denne Jagt saa lidenskabelig, at en Høvding, der syv Gange havde brækket Kravebenet, alligevel ikke kunde blive kjed af den. Det er ikke altid, at en saadan Jæger slipper med at brække Kravebenet, men han brækker undertiden Halsen eller kommer paa anden Maade af Dage. Paa en saadan Jagt i Aaret 1841 sprang en Hjort, der var indviklet i Slingen, med Forlobene op paa Brystet af Jægeren, som var falden af Hesten, saa at Blodet styrtede ud af Munden paa den Ulykkelige og han blev liggende død paa Pletten. Nogle engelske Offiserer vilde engang være med paa en saadan Jagt, men et Par Stykker af dem brak Halsen og Andre Arme og Been, hvorpaa de Dvrige bleve kjede af denne Leg. Selv Europæeres Afkom, som er født paa Celebes, vover sig sjelden ud paa denne Jagt.

Noget forskjellig er Jagten efter de vilde Dixer og Bøfler. De Indfødte selv ere ikke enige om, hvad enten denne Bøffel oprindelig har været vild eller nedstammer fra tamme Dixer, som ere blevne vilde; paa andre store Der i Arkipelet gives der oprindelig vilde, og saa kunde det jo ogsaa her være Tilfældet, endskjøndt dette ikke gjør Noget til Sagen, da der i naturhistorisk Henseende ikke finder nogen Forskjel Sted imellem dem. Ingen Hest vilde kunne modstaae Rykket af en Bøffel; derfor er der paa Enden af Slingen, som bestaaer af Bøffelhud og ikke er fastgjort ved Hestens Stang, et affauget Stykke af et Hjortegævler, som danner en Krog. Slingen bliver fastet over Bøffelen's Hoved paa den allerede omtalte Maade, hvorpaa man lader den løbe med den henkastede Krog. Det varer ikke længe førend denne har faaet fat i en Busk eller en Træstamme, hvorpaa Bøffelen, som mere og mere hilder sig, bliver fældet med Landsen. Denne Jagt er i det Hele taget mindre farlig end Hjortejagten. Paa samme Maade gaaer Jagten for sig efter de vilde Dixer.

Europæerne fælde alt dette Bildt paa deres Maade. Endskjøndt Bildsvinene ere et udmærket Bildt og forekomme hyppig, saa blive de dog kun jagede af Europæerne, og den mahumedanske Indfødte bærer dem ikke engang gjerne hjem, da de betragtes som urene Dyr. Hjortene findes paa nogle Steder i en saadan Overflødighed, at deres tørrede Kjød, f. Ex. i Beni, udgjør en ikke ubetydelig Handelsartikel; men da de Indfødte

ikke forstaae at tilberede Skindene, have disse ingen Værdie.

Af overtroiske Grunde gjør man sjelden Jagt paa Krokodilen, endskjøndt den endnu hvert Aar opsluger Mange, som ikke høre til dens Familie. „Jeg bisvaanede engang — fortæller Forfatteren til disse Op- tegnelser — en saadan Jagt, som kun foretages af Europæere. Om Middagen, naar Krokodilen holder sin Siesta paa Flodbredden, seilede vi i tre Prauer op ad Floden Kaimba, som befinder sig en Miil Nord for Makassar; paa enhver af disse Prauer var der, foruden de fornødne Roefolk, sex til otte Skytter; den ene Halvdeel af dem i enhver Prau holdt Die med den høire, den anden Halvdeel med den venstre Flodbred. En ikke meget øvet europæisk Jæger vilde neppe antage Krokodilen, naar den saaledes ligger ubevægelig i Krattet ved Flodbredden, for Andet end en Træstamme; men den Indfødtes Falkesøie — man benytter sig for det meste ved denne Leilighed af Javanere eller Makassarere, der ikke ere Krokodilens Fættene — opdager ham strax og viser Skytterne den. Bøsserne blive nu rettede mod Dyrets Hals, og paa Kommandoen: „Fyr!“ sender man den Kuglerne. Sædvanligvis gjør Krokodilen nu et frygteligt Spring ud i Floden, men det varer ikke længe, førend den, som er dødelig saaret, flyder oven paa Vandet. Man kan gjøre sig en Idee om, hvilken Mængde der maa være af disse Uhyrer, naar jeg fortæller, at vi i to Timer dræbte henved en Snees.

Den døde Krokodil bruges ikke til Noget; den bliver liggende i Vandet og senere fortæret af de andre Krokodiler.

For et par Aar siden gjorde den hollandske Regering opmærksom paa hvor god Trannen af dette Dyr var til teknisk Brug, især til at smøre Dampmaskiner med; men det ledede ikke til Noget, endsskjøndt det er udenfor al Tvivl, at en saadan Forretning vilde give gode Renter.

J. Em. Larsen.

Semlin og Belgrad.

(Af „Besuch im Türkischen Lager“. Leipzig 1855).

S Begyndelsen af Marts 1854, da de politiske Conjunctioner begyndte at blive mere og mere truende, da Pengemændene satte sig paa deres Jernfister, Boghandlerne allerede troede paa Verdens Undergang, og jeg netop havde taget den Beslutning at følge Bestens Tog mod Osten, og i denne Hensigt havde snøret min Kandsel, indtraf til min Bestyrtelse Hertug Georg af Meklenborg i Berlin med en Sendelse fra Czaren. Den følgende Dag udbredte sig Fredsbrygter gennem alle Aviser og gennem alle Gemytter, Stillingen saae i otte Dage meget fredeligt ud; den paa mit Bord liggende Avis og min paa Stolen liggende Mantelsæk saae bedrøvede til hinanden og meente: „der bliver nok ikke No-

get af". Men jeg puttede den første i Lommen, sendte den sidste til Jernbanen og fulgte den med den faste Overbeviisning: „Naar du nu ikke skynder dig, løber Krigen fra dig“.

Faa Dage derefter befandt jeg mig i Wien og først her havde jeg til Hensigt at komme paa det Rene med mig selv, hvilken Route jeg skulde vælge, for at naae til Krigsskuepladsen. Der gaves to Veie: den ene førte over Trieste til Konstantinopel og derfra til Warna; denne var den mageligste og mindst farlige, men det var tillige ogsaa den længste og frembød mig den Udset muligviis slet ikke at naae til det egentlige Krigsterrain. Den anden Bei førte ned ad Donauen til den serviske og tyrkiske Grændse; det var den korpste og besværligste, men under alle Omstændigheder ogsaa den interessanteste. Da Donauselskabets Dampskibe kun gif til Orsowa, altsaa til den serviske Grændse, saa gjaldt det om at slaae sig gjennem Servien, at naae den tyrkiske Grændse over Timok Floden og derfra at trænge frem til Widdin og Kalafat; der var for kort Tid siden Slaget ved Gzeta blevet leveret, der var altsaa Krig.

Endnu engang bleve alle Eventualiteter, der kunde møde mig paa denne Bei, tagne under Overveielse. Da man i Wien havde meget dunkle eller slet ingen Begreber om Tilstanden ved den serviske Grændse, raadede mine Venner mig følgelig fra at vælge denne Route. „Servien rustet sig til Revolution!“ hed det

som den første og største Betænkelse. „Godt“, tænkte jeg, „naar Servien ruste sig til en Revolution, maa det være overordentlig interessant for en Feuilletonist; jeg vil altsaa gaae gjennem Servien“.

Det ligger ikke i min Plan, at beskrive Donaureisen gjennem Ungarn, endskjøndt Tingen ogsaa her allerede havde et ganske krigerisk Anstrøg. Østrik indtog allerede en „agtelsebydende Stilling“ ved sine Grændser; overalt, hvorhen jeg kom, mødte jeg Tropper; den østrixiske Folkehymne stod allerede stadig for min just ikke musikalske Sukommelse: „Gud holde sin Haand over vor Keiser Franz“, lød det bestandigt gjennem de Gloser, som jeg undervejs lærte af min tyrkiske Grammatik, og den er vel ogsaa Skyld i, at jeg ikke har erindret mange af de sidste.

Ligesom man paa alle usædvanlige Veie møder smaalige Sjæle, der ikke ville eller kunne fatte Synspunkter, der ligge over deres Horizont, og derfor udskrige alt, der ikke ligesom hører til Hverdagslivet, som Eventyrlighed og Letsindighed, saaledes traf jeg ogsaa saadanne paa min Reiseroute. Ingen Reisende kan sikke sig mod de Spørgsmaal af sine Medpassagerer: „Hvorhen gjelder Reisen?“ eller „hvor langt har De endnu tilbage?“ — „Min Gud! hvad tænker De paa?“ vare derfor i Almindelighed de gode Østrixeres Mening, naar jeg nødtvungen nævnedes dem Tyrkiet som Maalet for min Reise. Man var tilbøielig til at ansee mig for en forloren Søn, hvem man havde sendt hjemmefra, fordi

han ikke gjorde Gavn der, og som derfor ikke vidste noget Bedre, end at gaae til Tyrkiet. For de mere Dannede af mine Reisekammerater var Sagen allerede mere interessant, men letsindig og eventyrlig forekom den dog ogsaa dem; man var allerede nødt til at demaskere sig som litterair Tourist, for at bevare sit gode Navn og Rygte og for dog at kunne give Folk et fornuftigt Reiseviemed.

Da jeg i Pesth besteg Dampskibet, havde jeg glemt Aftenen iforveien at lade hente Billet; med en vis Tapperhed traadte jeg hen til den elendige Barakke, i hvilken Billetterne sælges og søgte at bane mig en Vej gennem en Slump respective Slovaer og andre skikkelige Folk. Trængt ind i den tætte Kile, traadte en af de andre Billetadspiranter mig saaledes paa Foden, at jeg havde havt Lyst til at springe høit i Beiret; Manden, der havde mishandlet mig saaledes, og hvem jeg af Mangel paa Plads ikke kunde gjøre Gjengæld imod med et forsvarligt Ribbensstød, var en østrigsk Officer, en gammel værdig Mand, der strax undskyldte sig paa det Indstændigste, og som Revange lovede mig ved Hjælp af den Gensdarm, der var tilstede for at holde Orden, saa hurtigt som muligt at skaffe mig en Billet, hvad der var ham en let Sag paa Grund af hans militære Charakter.

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 42.

Løverdagen den 20de October 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Semlin og Belgrad.

(Fortsat.)

Saaledes gik det ogsaa; Gensdarmen tog Billetterne til os, den gamle Major tog min Haand og under Gensdarmens Aegide slap vi ud af Brimlen og naaede den til Dampskibet førende Bro. Her saa jeg en ung Pige, som ilede Majoren imøde. „Har Du Billetterne, Papa“, raabte hun, da hun fik Die paa ham, og saa forundret paa mig, da hun ikke vidste, hvilket Forhold der var indtraadt imellem hendes Papa og mig, hvem hun aldrig havde seet før. Vi gik ombord; den Gamle præsenterede sin Datter for mig og fortalte hende Historien om, hvorlunde han havde gjort Be-

kjendtskab med mig derved, at han havde traadt mig alvorligt paa Foden, og jeg havde forfeilet et Ribbeensstød imod ham. Samme Datter var en allerkjæreste lille Ungarerinde med et Par store, sorte Dine; det var derfor slet ikke saa underligt, at jeg fordybede mig mere i disse end i Donaubreddernes Skjønheder. Hun havde med sin Fader været i Besøg hos nogle Slægtinge i Pesth og var nu paa Tilbagereisen til sit Hjem, det vilde sige til Mohacz. Vi sadde en heel Deel sammen paa Dækket, og først nogle Mile fra Mohacz faldt Samtalen hen paa min Reises Maal.

„Men, for Ganden! hvad vil De da der?“ raabte den gamle Major. „Hvad søger De paa Krigsskuepladsen?“ — „Jeg søger Udspreddelse;“ svarede jeg med et Suk, der for en Deel gjaldt Skuepladsen lige foran mig. — „Men kan De da ikke finde den andetsteds?“ spurgte Majoren, medens de sorte Dine syntes at antyde, at Verden jo overalt er smuk. — „Maaskee,“ svarede jeg; „men jeg har nu engang bestemt mig til netop at søge den der.“ — „Gid De bare ikke maa fortryde det!“ meente Majoren. — „Inschallah!“ (som Gud vil!) svarede jeg med et Citat af min tyrkiske Grammatik.

Fra det Dieblif saae de sorte Dine paa mig med en ubeskrivelig Deeltagelse, og da vi kom til Mohacz og Majoren og hans Datter rakte mig Haanden til Afssked, da læste jeg i hendes Dine en Phrase, der i Oversættelse omtrent maatte lyde som saa: „Stakkels

Menneſke! det gjør mig ondt for Dig!“ Det gjør baade godt og ondt, naar ſmukke Dine tale det Sprog, ja jeg tilſtaaer det, i det Dieblif gjorde det mig ondt for mig ſelv.

Jo længere det gif nedad Donau, deſto mindre blev de Reifendes Antal; med omtrent fire, og det lovlig kjedsommelige Kamerater i første Kåhyt naaede jeg nogle Dage før Paaskefeſten til Semlin, det første Sted fra Beſth, hvor jeg havde beſluttet at ſee mig om. Det var tidlig om Morgenen, og Solen var neppe ſtaaet op, da jeg vinede Belgrad. Men, hvor var Eugens, Laudons, Hunyads Belgrad! Vel tale endnu den Dag idag Fæſtningens, dette knækkede „Feth Islams“ mure, halvt nedfaldne Mure om deres Bedriſter, men Gjerningerne ere blevne til Sagn, Chriſtendommens Glands er her igjen forſvunden, Morgensolen belyſte Mahomeds henſmulrende Kuppel, Halvmaanen kneiſede paa det Sted, hvor engang Heltemodet havde plantet Korſet.

Man kan ikke tænke ſig et deiligere Syn end den fra den friſke Morgendug fremtrædende Fæſtning, paa begge Sider Saus og Donaus Sølvſtromme, bagved Klippen, fra hvilken Murene ligesom ſænke ſig ned i Vandet, de glimrende Minareter, paa Flodbredderne Orientens brogede Dragter, i Baggrunden de grønklædte Rækker af Høie. Her ſlaaer den Reifende den første Side op i „Tuſind og een Nat“, hertil naaer Orientens Blomſter- og Sagntræ med ſine yderſte

Grene. Men dette Syn maa man nyde i Afstand ligesom ethvert Syn i Orienten, ved den første Berøring forsvinder Phantasiens Straaleglands og Virkelighedens Bjalter blive tilbage for det stufede Die. — Dog, saa langt er jeg ikke kommen endnu.

„Hildegarde“ dampede ved Semlins Rhed, hvor allerede flere andre Dampffibe laae færdige til at gaae; en Deel østrigffe Soldater trængte sig frem til Landingsbroen og bemægtigede sig Passagerernes Tøi. „Deres Excellence vil dog logere i den forgyldte Løve?“ spurgte den Soldat, som havde sat sig i Besiddelse af min Reisesæk, medens jeg anstrængte mig af alle Kræfter for at vade igjennem Stedets Sand og undgaae al det Snavs, som laae rundt omkring paa Veien. „Naturligviis, anseer De det for nødvendigt, vil jeg logere der“, svarede jeg Soldaten; denne travede nu affted foran mig, og strax ved de første Huse i Byen dreiede han om i en Gade, der fører lige til Torvet og „den forgyldte Løve“, det første Hotel i Byen. Mine Fordringer til Beqvemmelighed begyndte at synke adskillige Grader ved Synet af dette „bedste Hotel;“ jeg traadte ind i en lang Sal i Stueetagen, fra hvilken en gjennemtrængende Hvidløgsstank kom mig imøde, og bad Verten, der præsenterede sig for mig, om et Bærelse. „Vi have netop endnu et ledigt!“ svarede Bærten og lod mig føre op ad en flet Steentrappe, over hvilken stod skrevet med store Bogstaver: „Velkommen, mine Herrer Gjæster!“ Jeg seer nu altid paa en god Behandling og

tillod mig derfor ingen kritiske Bemærkninger over det fæle Hul, man førte mig ind i, thi ogsaa i dette havde Bertens Armod Intet forsømt af, hvad der stod i hans Magt, for at gjøre hans Gjester deres Ophold der behageligt, idet han havde ophængt over det mugne og skrøbelige Sengested et Par colorerede Portraiter baade af en vild og af en tam Skjønhed. Stuepigen viste mig ogsaa for sin Deel al mulig Dpmærksomhed, idet hun aldeles ugenert hældte Indholdet af et paa et umalet Bord staaende og allerede benyttet Vandfad ud af Vinduet, og derpaa med største Venlighed fyldte det med noget andet Vand, der ikke var at skjelne fra det første, og endelig kom ind med en Stol, der lykkeligviis var construeret efter et saa fuldkomment Ligevægts-system, at den med sine tre Been slet ikke faldt om, naar man stillede den med Ryggen op til en Væg. Ruderne i det eneste Vindue havde allerede i lang Tid været defecte; for frisk Luft var der saaledes paa bedste Maade sørget, og jeg var derfor, som Enhver vil indsee, efter Omstændighederne godt og hyggeligt arrangeret.

Om Eftermiddagen begav jeg mig hen til en høiere Officeer, til hvem jeg var anbefalet; jeg traf ham imidlertid ikke hjemme og var saaledes igjen anvist til mit eget behagelige Selskab. Da jeg tænkte næste Dag at tage over til Belgrad, maatte naturligviis Semlin endnu idag besees med alle sine Mærkværdigheder; jeg anede nemlig ikke, at jeg paa Grund af Paaskedagens Mellemkomst skulde være fordømt til et

længere Ophold der, end jeg egentlig havde betænkt. Denne Omstændighed sætter mig vistnok istand til paa det Allernøiagtigste at meddele min Læser en Beskrivelse af Staden Semlin; imidlertid vil jeg ingen Brug gjøre af denne Fordeel, men derimod fatte mig i al Korthed i denne Retning. Semlin er Civilisationens sidste Forpost for Den, der her betræder Servien, men denne Forpost er ogsaa derefter; den er tillige, men kun paa en vis Maade, en Forstad for det halvt tyrkiske Belgrad, med alt det Snæs og Griseri, som hører til et større, tyrkisk Sted, dog uden dettes orientalske, fremmede og derfor fængslende Anstrøg. Ligesom ovre i Belgrad ligge ogsaa her døde Rotter, Katte og Hunde omkring paa Gaderne, ja de tage endog her maaskee endnu mere Overhaand end derovre, fordi her mangler det bekjendte tyrkiske Gadepoliti — de levende Hunde; men det er den samme orientalske Aand eller rettere Mangel paa Aand, som her lader Gaderne blive borte i Ureenlighed. Semlins Huse ere bedre end Belgrads, det har dog her endnu Udseende af europæisk Glendighed, og Folk boe dog for største Delen endnu i Steenbygninger. Semlins Torv er aldeles paa servisk Maaneer befolket af Sviin, paa Torvedagene ere Hvidløgs-handlerne uindskrænkede Herrer paa Pladsen og herfra begynder den egentlige Hvidløgs-Atmosphære, som uafbrudt duster hen over hele Orienten. Bertshusene ere alle lige det, jeg ovenfor har beskrevet, ja de ere endog slettere end hiint saakaldte „første.“ Under mit Ophold vare de alle overfyldte;

der rørte sig et bevæget Liv i Semlin, thi hele Militairgrændsen var formelig overøst med Soldater. Semlin var et af Hovedkvartererne, og man sagde mig, at dette Sted med den nærmeste Omegn for Diebliffet husede i det mindste 30,000 Mand, med hvilke man havde til Hensigt at holde Servien i Schak. Beviset for, at man paa østrigsk Side var paa en tilfredsstillende Maade forberedet paa alle Eventualiteter, havde jeg for mig i de Pontonner, der laae ved Landingsstedet, og paa hvilke man siden tænkte at spadserere over til Belgrad. At der ikke blev Noget heraf, kunne Servierne uimodsigeligt takke deres egen Klogskab for.

Paa Semlins Torv staaer Kirken, lige tæt ved den Bryghuset, paa hvis Forside en meget spraglet Ridder er afmalet, som paa allegorisk Viis slukker en uhyre Ildbrand med et Ølkruus, hvilket omtrent vil sige saa meget som, at de brave Semlinere lide af en betydelig Tørst. Ligeoverfor dette Bryghuus ligge nogle gamle og skidne Træboder, i hvilke der falbydes alle Sorter Grøntsager, fortrinsviis de velsignede Hvidløg, samt Skotvi og alslags gammelt Kram. Den eneste anstændige Gade er Hovedgaden, hvor derfor ogsaa Generalcommandoen, Telegraphcontoiret og Posthuset befindes; sammesteds træffer man ogsaa Kaffehuset, hvis snævre Rum altid er opfyldt af Officerer, og hvor man saa godt som Intet kan faae med Undtagelse af slet Kaffe. Da jeg næsten stedse bevægede mig her i denne militairiske Omgivelse, blev jeg

temmelig bekendt med Officererne saavel i dette Kaffe-
huus som i mit „Hotel;“ jeg søgte at faae Et og Andet
at vide af dem om Østrigs krigeriske Bevægelser, navnlig
med Hensyn til Servien og de orientalske Affairer, men
enten det nu var saa, at de gode Herrer selv ikke
vidste Noget, eller de ikke vilde vide Noget, saa blev jeg
lige saa klog som før.

Da man havde sagt mig, at der i Semlin var en
Boghandling, saa opsogte jeg denne, for om muligt der
at faae fat paa nogle Bøger, hvis Indhold noget
kunde klare mine Begreber om Militairgrændsens For-
hold; navnlig laa det mig paa Hjertet at komme i
Besiddelse af et servisk Lexicon, for dog ikke aldeles at
spille den Døvstumme paa min forestaaende Reise
igjennem Servien. Efter megen Omflakken fandt jeg
denne Boghandling, der dog egentlig kun var et Bog-
trykkeri, som tilhørte en Hr. Soppron. Hr. Soppron
tilstod, at han ikke eiede en eneste Bog, der kunde
være mig til nogen Nytte; han klagede over Tidsfor-
holdene, der grebe forstyrrende ind i hans hele For-
retning, da han tidligere havde kunnet bestjeftige et
stort Antal Arbeidere, men nu næsten ikke havde det
Ringeste at bestille. Jeg kunde naturligviis ikke hjælpe
ham, og da han heller ikke kunde hjælpe mig, saa havde
hans Institut ingen videre Interesse for mig.

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 43.

Løverdagen den 27de October 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Semlin og Belgrad.

(Fortsat.)

For at faae mit Pas viseret til Belgrad begav jeg mig til Commandantboligen, og udenfor den saae jeg en Trop Sereschaner liggende paa Jorden. En af Officererne forklarede mig, at disse Naturens vilde Sønner vare blevne udfrevne til Krigstjeneste, og at de isærdeleshed skulde bruges som Ordonnanser; jeg kunde ikke Andet end bifalde denne Idee, thi disse lange, magre Skikkelser med de graae Trøier og den røde Hue, med de smalle Ansigter, de mørke, gavtyveagtige Dine og det lange, kulsorte, flagrende Haar, synes at have Noget af Myndenaturen ved sig, der netop ypper-

ligt egner sig til Courteertjenesten, og det saa meget mere, som Sereschanerne her ved Grændsen ere kjendte med enhver, nok saa skjult Sti.

Jeg tør ikke sige, at den Fremmede just behandles som „Menneske“ i samme Commandantbolig, hvor man modtager sit Pas; her gaaer Alt paa Militairmaneer; her skjæres Alt over een Kam; her gjelder den meest dannede Fremmede ikke mere end den simpleste Indfødte; Alle blive paa behørig Maade overnsølede, selv naar man tillader sig den beskedneste Uttring, der kunde synes at støde an mod den nivellerende Krigstugt. Man mærker strax, at man befinder sig i Militairgrændsens civile Beleiringsstilstand. Den samme Officeer, der om Eftermiddagen saa glubst bed mig af, da jeg i al Udmyghed bad om mit Pas, den selv samme Officeer var tilfældigviis om Aftenen min Nabo ved Bordet i Bertshuset, og behandlede mig der med en saadan Gemytlighed og Elfsværdighed, som om han slet ikke var den samme. „Vor Herre bevar' os! det er ikke saa ilde meent!“ sagde han, da jeg erindrede ham om hans Grovhed om Eftermiddagen. „Saa?“ svarede jeg; „men om jeg nu ikke havde antaget det for saa ilde meent og svaret Dem med Ord, der havde været lige saa grove, men heller ikke saa ilde meente?“ — „Forstaaer sig; jeg havde strax ladet Dem arrestere!“ — Der var det ude med Logikken!

Naar man vil over til Belgrad, skal Passet vises baade af Commandantskabet og af Politiovrig-

heden; de Indfødte komme derfor sjeldnere til Belgrad end man skulde formode ifølge den korte Afstand, ja Semlinernes Ubekjendtskab med Belgrad gaaer saavidt, at de ikke engang kunne anbefale en skikkelig Mand et Vertshuus. Dette forunderlige Forhold ligger i Politivansfelighederne, da ikke Enhver kan faae Pas fra Semlin; disse Vansfeligheder ere dog endnu størreovre i Belgrad, hvor man maa have sit Pas paategnet i det mindste paa tre Steder, førend man faaer Lov til at komme ombord paa det østrigiske Krigsdampskib, som besørger Overfarten der og iøvrigt er en simpel Skude, hvis ovenfor nævnte Epitheton kun tarveligt retfærdiggjøres ved den Omstændighed, at den commanderes af en Marine-Officer.

Jeg kjender kun faa faste Punkter, som med Hensyn til Situationen kunne maale sig med Belgrads romantiske Beliggenhed paa det Sted, hvor Donau og Sau flyde sammen, og naar Solen saa venlig belyser denne Samling af græske Kirker, Minareter¹⁾, Fæstningsvolde og smaa, for det meste hvidmalede Kabaker²⁾, er den Reifende langt fra at ane, hvilken Profa denne med orientalsk Trylleri omvævede By formaaer at opvise især i daarligt Veir. Den orientalske Blomsterknop udaander i Nærheden en hvist generende Møddingstank,

1) Minaret : et rundt Taarn paa en Moskee eller et tyrkisk Bedehuus, hvorfra Folket bliver kaldt til Gudstjeneste.

2) Kabak eller Kabake : Kro, Vertshuus.

den ligner Aloe, der bedst trives i Tørke og Hede; thi kun i tørt Veir kunne Belgrads Gader passeres. Den anseeligste og smukkeste Bygning i Belgrad er næstefter den græske Kirke den østrigiske Consulatsbygning; lige overfor denne er Landingspladsen. Neppe er man kommen i Land, førend man seer sig omringet af hin originale Klasse Mennecker, om hvem ogsaa Scheherasade meddeler os saa meget, nemlig „Hamalerne“ eller Lastdragerne. Her, hvor jeg første Gang betraadte Orientens Grund, vilde jeg vise, at ogsaa jeg var født i Arkadien, det vil sige, at jeg undervejs havde lært en Smule Tyrkisk. „Gul, Hamal!“ (kom!) raabte jeg til en tyrkisk Sjouer; denne tog min Reisesæk og min Taske, smed begge Dele paa Ryggen og i den Tro, at jeg forstod Tyrkisk, da jeg havde tiltalt ham saaledes, holdt han et Foredrag for mig paa Tyrkisk, hvoraf jeg med Skam maa tilstaae at jeg ikke forstod en Tøddel. Da han endelig opdagede, at det ikke var videre bevendt med min Lærdom, gav han mig et Bink om at følge sig, og førte mig ind til Toldvæsenet, som befandt sig i Kjælderetagen af den østrigiske Consulatsbygning. Jeg kom nu med min Sjouer ind i et halvmørkt Værelse, hvor der sad to Embedsmænd, der saae ud som Tyrker; den ene af disse bød mig at aabne min Bagage; det skete, og Østerland gif forskende tilbunds i min Ratsæk.

Tilfældet vilde, at Tyrken ved sin Undersøgelse fik fat paa nogle af mine Bøger; han tog dem frem,

staf dem under Armen og søgte videre. Jeg gjorde ham opmærksom paa mit Linned, men det var tydeligt, at dette slet ikke interesserede ham; han samlede kun efter Bøger og bar disse hen til sin ved Bordet siddende Collega. Atter et andet Tilfælde vilde, at den første Bog, som begge Soldbetjentene opflog, var Ullmanns Oversættelse af Koranen¹⁾, som jeg havde taget med, fordi jeg gaaer ud fra den Anskuelse, at man fremfor Alt maa kjende et Lands Love, naar man vil lære at bedømme Landet selv. Da jeg saae den fortydskede Koran i begge Tyrkers Hænder, var det min første Tanke: hvilket fordeelagtigt Begreb maae dog ikke disse to Dsmanner faae om dig, naar de see i dine Hænder de samme hellige Blade, som engang faldt ned fra Himlen til deres store Prophet! I det Allermindste ventede jeg da at høre et „Masch Allah²⁾“ fra deres Læber — men jeg tog Feil. De to Soldbetjente forstode ikke et Ord Tydsk og Mahomed maa engang tilgive dem den Ligegyldighed, med hvilken deres plumpe Hænder igjen puttede hans ophviiede Bærk i min Natsæk.

Fra Soldcontoiret gif Louren til Postcontoiret ved Siden af, og først efterat jeg der havde afleveret mine Papiirer i denne lille Kneipe, var jeg et nogenlunde selvstændigt Menneffe og havde Lov til at klavre op ad

1) Koranen : Muhamedanernes Lov- og Religionsbog.

2) Masch Allah : Guds Bærk, hvad Gud vil (bruges af Tyrkerne som Ed eller Forbauselsesudtryk).

den Steentrappe, der fører fra Dampskibenes Landingsplads op i Byen og ender tæt ved den græske Kirke. Men Gud forbarme sig, hvad det var for en Trappe! Den flinkeste Gedebuk havde saamænd ikke holdt det under sin Værdighed at knække Halsen paa den.

Det korte Stykke fra det østrigiske Consulat til den gamle „Zdania“, hvor jeg tog ind, er ingenlunde egnet til at give den Fremmede et rigtigt Begreb om Stadens Indre; paa den Wei har det Hele dog endnu et ganske taaleligt Udseende. Husene der ere anlagte efter en ret storartet Maalestof, og det er ikke alene Tilfældet med de græske Kirkebygninger, men ogsaa med en heel Deel andre Embedsbygninger; men allerede ved Zdaniass Hjørne aabner der sig en Udsigt til en af de mere besørgede Hovedgader med deres gamle, rigtig tyrkiske Forretningsliv; der bliver Alt besørgt og udført for Guds og Hvermands Dine, der seer man Skrædere, Skomagere, Smede, Tobakshandlere og andre Kjøbmænd, Bagere, kort sagt hele den respectable tyrkiske eller serviske Forretningsverden sidde paa deres respective Diske; der faaer man det første tydelige Begreb om den orientalske Handel og Wandel.

„Zdania“ er en af Fyrst Michael opført og af denne sandsynligviis til Bolig bestemt Bygning, der senere blev hjemløst af Ildbrand og efter allehaande Tilfælfelser nuomstunder er det, som man pleier at kalde et Hôtel garni¹). Jeg tog ind i dette Hotel, fordi

¹) Hôtel garni 3: en meubleret Bolig for Rejsende.

man havde sagt mig, at flere Landsmænd boede der, hvilket ogsaa havde sin Rigtighed. I kort Tid havde nemlig den preussiske Generalconsul Meroni boet her, efterat han af Russerne var bleven fordrevet fra sin egentlige Residents Galacz, hvor imidlertid endnu efter hans Afreise hans Bureau beroede under en anden Embedsmands Varetægt. Hr. Meroni laa syg, da jeg vilde aflægge ham mit Besøg; han henviste mig til en anden Landsmand, der boede en Trappe høiere, og i ham traf jeg en forhenværende Læge og Skribent fra Leipzig, Dr. d'Alnoncourt, tilforn Redacteur af den just ikke saa synderlig fordeelig bekjendte „Bayard“, hint Blad, som for Konge og Fædreland vilde storme de bestaaende Forhold, og netop derfor kun fristede en kort Tilværelse, indtil d'Alnoncourt gik til Tyrkiet, og her igjen tog sin Tilflugt til sin Lægepraxis. Jeg kan ikke sige, at jeg var saa overdreven glad ved at banke paa hos d'Alnoncourt, da Meroni henviste mig til ham; imidlertid tog d'Alnoncourt meget venkabeligt imod mig, forestillede sin smukke, unge Kone for mig og gav mig strax ved en Kop Kaffe den første Undervisning i at ryge den tyrkiske „Tschibuk¹⁾“, i hvilken ædle Kunst jeg fra første Dieblig gjorde vidunderlige Fremfrit, rimeligviis fordi de behørige Forkundskaber ingenlunde manglede mig fra Hjemmet.

¹⁾ Tschibuk (chibouque) = en lang tyrkisk Tobakspibe.

D'Annoncourt førte mig tilligemed sin Kone gjennem Byen og viste mig ogsaa Fæstningsvoldene, der dog ikke synes altid at være tilgængelige for den Fremmede, thi da jeg den næste Morgen endnu engang vilde see Fæstningen i Selskab med to østrigiske Officerer, bleve vi tilbagevist af et Par gnavne tyrkiske Skildvagter. Det er muligt, at de Herrer Tyrker bortviste os, fordi vi vare uheldige at forstyrre dem i en Døs, — en Tyrks Rolighed er nemlig hellig og uantastelig.

I den Tilstand, hvori jeg dengang fandt Belgrads Fæstningsvolde, forekommer det mig umuligt, at Fæstningen kan holde sig mod en ordentlig Tørn. Om System i disse Fortificationer kunde der slet ikke være nogen Tale; man har anlagt dem, netop som det steile Kalkfjelds Beskaffenhed tillod det. Fæstningen har fra Landsiden fire Hovedindgange, dog er den ogsaa tilgængelig fra Donausiden. Den ældre Deel af den, som er anlagt paa Klippen, er forsynet med dobbelte, tørre Grave, store Raveliner¹⁾, smaa Courtiner²⁾ og flade Bastioner³⁾ med Dreillons⁴⁾, hvilke imidlertid alle ere temmelig brøstfældige.

1) Ravelin : en Forskandse, Udenværk foran en Bro og Port (foran Courtinen imellem to Bastioner).

2) Courtine : en Mellemvold, Boldlinie imellem to Bastioner.

3) Bastion : Bulværk, udbygget Skandse paa Fæstningens Volde.

4) Dreillon : den øvre Deel af en Flanke ved et Fæstningsværk. (Fortsattes.)

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 44.

Løverdagen den 3^{die} November 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Semlin og Belgrad.

(Fortsat.)

Der blev netop dengang arbejdet paa at sætte Fæstningen istand, men dette Værk gik saa langsomt fra Haanden og der var saadan Mangel paa Arbejdere, at det ikke kunde blive til Noget, uagtet den tyrkiske Opsynsmand gik omkring med sin Krabast. Hele Fæstningens Udseende gjorde mig dens historiske Skjebne meget forklarlig. Glaciet¹⁾ bestaaer af en stor, fri Plads, som vender imod Byen og hedder „Kalamachtan“; Kasematterne²⁾ befinde sig endnu den Dag idag ligesom

1) Glacis : Ekraaning udenfor en Fæstning ad Marken til.

2) Kasematte : Hvælving under en Fæstnings Volde, Voldfjelder.

for tyve Aar siden i en frygtelig Tilstand og ere opfyldte med forpestede Dunster. Mod imod Donau og Sau gaaer et dobbelt Brystværn med Skydehuller, der ere spækkede ganske net med Kanoner; om disse ogsaa kunne gaae af, veed jeg ikke saa lige. Paa Plateauet¹⁾, hvorfra man har en herlig Udsigt over Sau og Donau, ligger en Moskee, og ligeoverfor denne staaer Paschaens²⁾ Konak³⁾; Kæer og Hunde vandre her omkring i uforstyrret Ro paa de forsømte Græsplainer. Kirkegaardene i Fæstningen ere forfaldne, jeg søgte forgjæves efter de to Paschaers Gravsteder, om hvem man fortalte, at de vare døde af den „grønne Snor“ og begravede her; maaskee ere deres dødelige Levninger gjemte i de to smaae, brogede Hytter, som jeg traf paa. Den orientalske Pragt mærkede jeg aldeles ikke Noget til her, men derimod saae jeg Gruus og Snæs, hvor jeg vendte mit Die, og jeg kommer aldrig til at forstaae, hvorledes en Pascha kan finde sig i at boe i en saadan Konak som det Huus, hvori man førte mig ind. Tidligere beboede Warnas heldmodige Forsvarer dette Sted, nu er det Izzet Pascha, som huserer her, en gammel vindtør Pascha som de fleste Tyrker, hvem jeg senere traf paa i denne Værdighed.

1) Plateau : en ophøiet, jevn Plads til at anlægge et Bateria paa.

2) Pascha (ogsaa Bassa) : tyrkisk Statholder, fornem Hovding, Hærfører.

3) Konak : Bolig.

Baschaboligen i Belgrad ligner uidentil en Forpagterbolig paa Landet, dog med den Forskjel, at Forpagteren i ethvert Tilfælde vilde sende Bud til Glarmesteren og lade de ituslagne Vinduesruder indsætte. Tidligere skal dette Serai¹⁾ kun have havt Papisvinduer; det geraader derfor Izzet Pascha til ikke liden Ære, at han i det mindste har affaffet disse. Sidstnævnte maa iøvrigt være yderlig simpel i sin Levemaade, thi jeg har ikke engang opdaget Skyggen af en fornemladende Lakai; en ung Tyrk viste mig med største Forekommenhed Alt, hvad der var at see i denne Konak, og at det Hele ikke var værd at see, kunde han da ikke gjøre ved. Fra den simple Trætrappe, som fører ind i dette Huus, kommer man strax over en Veranda²⁾ ind i en stor firkantet Sal; langsmed Væggen strækker sig en stor, bred Divan³⁾, tilhøire og tilvenstre staae to Sophaer, af hvilke den ene er meget moderne, begge bestemte for Giaurerne⁴⁾, hvilke Stifetten byder undertiden at

1) Serai eller Serail : Palads, især den tyrkiske Keisers, af hvilket Harem : Vindeboligen udgjør en Deel.

2) Veranda : en let bygget, bedækket Altan eller rettere Galleri paa eller omkring Husene i Orienten.

3) Divan, en : en østerlandsk Løibænk uden Been, med Hynder lige ned til Gulvet; (et Divan betyder et østerlandsk Statsraad, den tyrkiske Keisers hemmelige Raadsfor-samling).

4) Giaur : Bantro, Kjetter, Ogenavn paa alle Ikke-Muhamadanere.

modtage her; iøvrigt er Salen tom og fordringsløs, omtrent som en Klubdandsesal af tredje Rang. Hvorledes en Tyrk er tilmode i en saadan Konak, veed jeg ikke; jeg for min Person følte en Kuldegysning over mig imellem disse tomme Mure.

Det er forunderligt med den hemmelige Tiltrækningskraft, som Haremmets tillukkede Vinduer altid have for den Fremmede; med stille Nysgjerrighed saae jeg ved min Bortgang op til Konakens mod Flodsideen vendende Vinduer, bag ved hvilke Haremmet skulde være; men der var naturligtviis Intet at opdage. Den samme Manøvre gjentog jeg senere rundt om i Byen ved alle tætlukkede Vinduer med samme kjedsommelige Mangel paa Resultat. Hvor vare dog alle Zuleimærne og Zuleikaerne henne? Var det de fortpøiede Houris¹⁾, hvem jeg saae vralte omkring paa Belgrads Gader ligesom Under, indhyllede i de store stygge Kapper, med Ansigtet saa dybt puttet ned i Sachmacken²⁾, at ifkun de mørke, intetsigende Dine kigede frem? Skulde det blive ved, som det her var begyndt, hvad blev der saa af den hele orientalske Romantik?

1) Houris o: Guldgudinder, evigt unge Qvinder i Muhameds Paradiis.

2) Sachmack o: et hvidt Mousjelin-Tørklæde, hvormed Fruentimrene i Orienten tilhulle Hovedet og Halsen, saaledes at kun Dinene blive synlige.

(Fortsattes.)

Extract

af

trede Qvartals Regnskab 1855,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rd.	ß.
Beholdning fra forrige Kvartal	3793	66
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 67de Aargang Nr. 27 à 39 incl.	1103	32
B. Laans Restancer fra 2det Kvartal 1855 334 Rd. „ ß. anviste Laans Udtag for 3die Kvartal 1855	1629 — „ -	
1963 Rd. „ ß.		
deraf er i 3die Quart. 1855 indbetalt 1755 — „ -	1755	
saaledes Laans Restancer d. 30te Septbr. 1855	208	Rd. „ ß.
C. Contingents-Restancer fra 2det Qv. 1855 384 Rd. 92 ß. deraf er i 3die Quart. 1855 indbetalt 165 — 12 -	165	12
saaledes Contingents-Restancer den 30te Septbr. 1855	219	Rd. 80 ß.
Rd. . .	6817	14

Udgift.

	Rd.	ß.
1. Uaffordrede Pensioner fra 1ste og 2det Quart. 1855	20	Rd. „ ß.
anviste Pensioner for 3die Kvartal 1855 1234 — „ -		
1254 Rd. „ ß.		
deraf er i 3die Quart. 1855 udbetalt	1211	48 -
saaledes uaffordret for 1ste, 2det og 3die Kvartal 1855	42	Rd. 48 ß.
2. Uaffordrede Laan fra 2det Kvartal 1855 150 Rd. „ ß.		
3. Betalt Laanet i Banken med	1500	
4. Renter af Laanet til ditto	6	32
5. Til Fondet indkøbt £ St. 100 i 3 pCt. dansk-engliske Obligationer for	745	15
6. Betalt for Ugebladets Trykning med Papiir	176	30
7. ditto Lenninger for 3die Quart. 1855	500	
8. ditto generelle Omkostninger	66	
Saldo, Beholdning	2611	81
Rd. . .	6817	14

Kjøbenhavn, den 30te September 1855.

G. Primon,
Kassere.

Overensstemmende med den førte Control.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

A. Stæger.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 45.

Løverdagen den 10de November 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Semlin og Belgrad.

(Fortsat.)

For den nysgjerrige Fremmede var der Intet at see af den hele tyrkiske Dvindeverden undtagen de tyrkiske Fruentimmer af de lavere Classer, men disse ere rene eller, rettere sagt, sande Fuglestræmsler, og det maatte være en særdeles uforsærdet, udenlandsk Spurv, som ikke strax flygtede bort ved Synet af dem.

Fra den øvre Deel af Fæstningen og dens Plateau kommer man gjennem en Port, over en meget daarlig, halsbrækkende Trappe, ned til den nedre Deel ved Bandet og træffer paa en Caserne, ligeoverfor hvilken

der ligger en Miniaturbazar¹⁾ for Soldaterne og en Moskee. Bygningerne i den inderste Deel af Fæstningen ere overhovedet deels Caserner, deels Laboratorier²⁾ og Remiser³⁾; de ere alle byggede i den Tid, da Østria var i Besiddelse af Belgrad, og ere ret taalelig vedligeholdte til den Dag idag. Den meest fremragende Bygning er den ovennævnte Caserne, over hvis Portal man læser forgyldte Koransprog paa blaa Grund. Den Reenlighed, som hersker i denne Caserne, indgjød mig unægteligt en vis Hviagtelse; alle Vaabnene ere i god Stand, Militairmusikken skal ogsaa være brav, og herfor kan den takke den tydske Capelmeister Schröder, der senere, hvis jeg husker ret, blev kaldt til Constantinopel; de musikalske Instrumenter, som findes i Casernen, ere alle speilblanke, splinternye og fra Wienerfabrikker. Soldaternes Natteleie i denne Caserne bestaaer af en Brix, over hvilken de brede deres graae Kapper; paa samme Maade seer man dem ogsaa hvile i Bagthuse. Flere Officerer kom os meget venligt imøde i

1) Miniaturbazar : her et lille Udsalgsted, et Marktenteri. (Bazar eller Basar betyder egentligen i Østerlandene Torvet eller Gaden, hvor Kjøbmændene have deres Boder, men er i de sildigere Tider ogsaa i Europa hyppigt brugt som Benævnelse især for glimrende Udsalgsteder.

2) Laboratorium : Værksted, især for Smeltere, Skillekunstnere, Apothekere og Fyrværkere (til Fyldning af Bomber o. s. v.).

3) Remise : Skuur, Oplagssted.

Casernerne, og gjorde os bekendte med disses Indretninger; enkelte af Soldaterne syntes paa deres Viis at være meget musikalske, thi fra forskellige Rum lod sig høre et melancholisk Fløitespil, der stundom ogsaa blev accompagneret af en snøvlende Sang. Da det var Middagstid (det vil sige Kl. 6 om Aftenen), saa jeg en Afdeling Soldater marschere op med nogle Kobberfjedler, hvori der var Riisuppe; Kosten skal være meget god, navnlig fortalte man mig, at de tyrkiske Soldater fik større Rjodrationer end de tydske. Hvad der især var mig paafaldende, var den overordentlige Keenlighed, der var udbredt over disse Kobberkar, hvori den nedgaaende Sol derfor ogsaa behagede at speile sig. Jeg forbeholder mig senere at fortælle noget Mere om de tyrkiske Soldater, naar jeg bliver bedre kjendt med dem.

Paa den yderste Landspids af begge Floders Foreningspunkt ligger et gammelt, fullet Taarn, der forekom mig i høi Grad interessant. Det havde tilforn været Tyrkernes Statsfængsel og bar Navnet „Reboise“ eller „Vær ikke bange“. Der maa i sin Tid have været fælt derinde, nu tjener det kun til Opholdssted for Ravn og Allifer. „Her i dette Fængsel“, (saa lunde lød den serviske Omvisers Beretning), „i den dybeste Kjelder sad i lang Tid den ædle serviske Prinds Ephraim, en Broder til Milosch Dorenowitsch, i Band til Brystet og belæstet med tunge Jernlænker. Han var pludselig bleven overrasket af Tyrkerne, taget til-

fange og fordømt til denne gyselige Arrest. I denne græselige Tilstand, da det hvøifyrstelige Legeme neppe var bedækket med de allernødvendigste Pjalter, da Tænderne flappede af Kulde og den usleste Kost knap kunde holde Liv i den feberagtigt skjelvende Krop, da den hylende Tudse og den glatte Bandsnog varmede sig ved hans Legeme og snoede sig om hans stivnede Fodder, i denne Tilstand bukkede dog ikke den store Mands Aand under: han bad stedse for sin Broders Seir og for sit elskede Fædrelands Befrielse o. s. v., o. s. v." Jeg bemærker udtrykkelig, at denne Passus ikke er af mig, men af Omviseren, og jeg overlader derfor til ham at forsvare den hylende Tudse og den sig varmende Bandsnog; skulde min Læser imidlertid føle Interesse for denne stakkels Fyrstes senere Skjebne, saa tjener til behagelig Efterretning, at han endelig blev udverlet mod en Pascha, som Milosch havde taget til Fange.

Fæstningscommandanten Izzet Pascha mødte Ivi i Hvøistammes Hovedport; han sad i en lukket Vogn, der rullede meget tungt over Fæstningsbroen; bagefter Vognen spadserede fire Lakaier, nemlig hans Tschibuksbærer og tre andre tjenende Aander. Vognen bevægede sig naturligviis saa mageligt frem, at de Herrer Tjenere ikke behøvede at overile sig, men skridtede saa langsom efter, som om de fulgte sig. Izzet Pascha er en gammel, gnaven Herre; jeg ventede i Belgrad at modtage med østrigsk Post en anbefalingskrivelse til ham, der skulde estersendes fra Wien, men, da jeg havde seet Paschaen,

var det mig temmelig ligegyldigt, om denne Skrivelse vilde indløbe i rette Tid eller ikke. Ogsaa til Izzets Søn havde jeg et Kort at afgive; den unge Mand skulde, som mig var sagt, være meget elskværdig, meget bereist, forstaae flere europæiske Sprog og allerede beflæde en Generalstrang i den tyrkiske Arme. Men som jeg hørte i Fæstningen, var Hasis Pascha, Izzets Søn, for nogle faa Dage siden reist til Konstantinopel og havde, for ikke at komme i Berøring med Krigsskuepladsen, flaaet ind paa den store Omvei over Triest til Stambul. Dvæ i Semlin fortalte de østrigiske Officerer mig, at Hasis Pascha havde spiiist med dem ved table d'hôte, og ved denne Leilighed udbredt sig over saa mange Slag, han havde gjort med, og saa mange Saar, han havde erholdt, at den unge Pascha altid blev en heel Helt, naar han bare lod sig nøie med Halvdelen.

Da vi atter vendte tilbage til Fæstningens Plateau, traadte netop Hadshien²⁾ frem paa Minaretens lille Galleri og kaldte i langstrakte, hule Toner de Troende til Bøn. Og øieblikkelig skete det, at en heel Deel ledige Tyrker satte sig paa Hug, grebe deres Bandfruffer og begyndte deres Badskninger, hvorpaa

2). Hadshi, en tyrkisk Pilleggrim, som har gjort en Balsfart til Mekka; her: en tyrkisk Geistlig; Udraaberen af Bedetimerne fra Minareterne kaldes ellers Muezzin.

de forføiede sig hen til Dschamien¹⁾ eller Moskeen. Hvor snurrikt, at Tyrkerne vadste sig saa meget, og dog ere saa smudsige!

Jeg havde nu feet nok af Fæstningen, og vendte med d'Alnoncourt tilbage til Zdanien; men da denne min ledsager havde et Par Timers Arbejde om Alstenen, besluttede jeg mig til, som man siger, paa min egen Haand at gaae i Byen. Jeg har altid, med Skam at sige, havt en lille, besteden Tilbøielighed for Kaffehuuslivet; det var derfor ogsaa, saasnart jeg kom over den serviske Grændse, et af mine første Ønsker at besøge et tyrkisk Kaffehuus, af hvilke der skulde findes flere i Belgrad. D'Alnoncourt lagde i denne Henseende en sørgelig Uvidenhed for Dagen; han vidste ikke at anvise mig et eneste ægte tyrkisk Kaffehuus; jeg fik derfor i Zdanien fat paa en Fører, som skulde forstaae Tydskt, og gif ud paa min Opdagelsesexpedition.

Ligesom jeg kom ud paa Gaden, rettede jeg et Spørgsmaal paa Tydskt til min Fører, men opdagede til min Forbavselse, at han forstod ligesaa lidt Tydskt, som jeg Servisk; jeg tog derfor min Tilflugt til Pantomimen for at gjøre ham begribeligt, hvad jeg vilde — men det Sprog forstod han heller ikke. Jeg fulgte da mit Hjertes Indskydelse og endelig var jeg saa lykkelig, ved Hjælp af et fint Instinkt, at finde et tyrkisk Kaffehuus.

¹⁾ Dschamie er et større tyrkisk Bedehuus.

Over en mørk, høist skrøbelig Trappe, en sand Hønsfestige, kom jeg til en aaben Dør, fra hvilken en tyk Tobakrøg trængte mig imøde; igjennem denne traadte jeg ind i et Værelse med Leergulv, og saae omtrent ti Personer sidde rundt omkring ved de tre Bægge, for det Meste tyrkiske Officerer, men ogsaa et Par civile (Efendier¹), som med største Behag røgede deres Tschibuk eller Margileh (Vandpibe) og med sidstnævnte Instrument opførte en ganske hyggelig Concert. Min Indtrædelse forstyrrede Gjesternes dybe Ro, thi talt blev der ikke et Ord. Jeg kastede et flygtigt Blik omkring paa Selskabet, fandt en ledig Plads paa den lave og haarde Divan, og gjorde strax et Forsøg i den skjøne Kunst at sidde med Benene overkors. Jeg bildte mig ind, at dette første Forsøg lykkedes mig ret godt: jeg var tilfreds med mig selv, og det forekom mig, at de Herrer Embedsmænd ikke funde have noget Væsentligt at udsætte derpaa. Jeg forlangte nu af Kahwedschien (Berten) en Kop Kaffe og fik den, efterat den i al Hurtighed var brygget færdig paa Skorstenen. Denne tyrkiske Maneer at fuge Kaffe paa vil jeg i Forbigaaende paa det Barmeste anbefale vore værdige Huusmødre, thi Intet overgaaer Simpelheden ved denne Proces, og dog er den tyrkiske Kaffe en ganske udmærket Drik, som jeg senere har lært at kjende i sin hele Fortrinlighed.

¹) Efendi 2: en tyrkisk Embedsmand eller Værd.

Kaffeverterne i Tyrket have ingen Idee om vore patriarkalske Familie-Kaffekander, og ligesaa fremmede for dem ere vore høiere Kaffe- og Theesjedler; enhver enkelt lille Kop bliver lavet for sig i en lille Blikfskaal; i en Nische i Bæggen, der træder istedetfor Skorstenen, staaer hele Dagen en Blikbeholder paa Gløder med kogende Vand; af en anden Blikdaase, der i Regelen er deelt i to Rum, med Kaffe i det ene og Sukker i det andet (sidstnævnte Artikel dog kun for Gjaurerne) — af denne Blikdaase tages et Par Theeskeer saa fint malet Kaffe som muligt og kommes i en lille Kande, af den store Blikbeholder skjenkes kogende Vand derpaa, og Kaffen er dermed færdig og bedre, end den laves nogetsteds i Europa. Af den lille Blikkande hældes nu Kaffen i en lille Porcellainskskaal, der i Almindelighed staaer paa en Metalunderkop — Kahwedschien præsenterer sin Gjest den med en venlig Hilsen, og den, som først nogenlunde er kommen i Gang med den orientalske Kaffe, forlader aldrig Kaffehuset uden at have indtaget i det mindste sex saadanne Skaaler.

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 46.

Løverdagen den 17de November 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisfte Officin.

Semlin og Belgrad.

(Fortsat.)

Saaledes sad jeg da med mine forslagte Been, indsobede med største Værdighed min lille Kop og var fornøiet med mig selv og med Kaffen. Men det varede ikke længe, førend jeg blev fjed ikke alene af denne Korsen Been, men ogsaa af min hele Situation; de Herrer Tyrker gloede stift og med store Dine paa mig, jeg befandt mig som Saul blandt Propheterne, og da det ikke er Mode at læse Aviser i de tyrkiske Kaffehuse (allerede ved Indtrædelsen i Servien bliver man vænt af med den Sag), besluttede jeg at bryde op. Det kostede Umage at faae mine Lemmer, der vare blevne

ømme ved den usædvanlige Stilling, i Beiret igjen, og derpaa styrede jeg min Cours hen til Rahwedschien, en reel Kommenaagvavitsstyrk, der visseelig ikke kunde takke Kaffen alene for sin røde Næse. Men nu vidste jeg ikke, hvormeget jeg havde at betale for Kaffen; for derfor ikke at blotte mig for Alles Dine, indskrænkede jeg mig til Fingersproget, tog nogle Piastre¹⁾ op af Lommen og lagde en af disse i Bertens Haand. Han rystede paa Hovedet. „Du er da en uforfæmmed Knægt!“ tænkte jeg ved mig selv, thi jeg vidste ikke, at vort Nei (nemlig Rysten paa Hovedet) i Tyrkiet betyder Ja, og lagde derfor nok en Piafter i hans Haand. Dette forseilede ikke sin Birkning; Berten gjorde en dyb Reverents for mig, og En af Stamgæsterne, som passede nøie paa, hvormeget vel Giauren maatte bøde, tog Tschibukspidsen ud af Munden og gav sit Hjerte Luft ved at hvidske til sin Nabo et forbausset: „Masch Allah!“ I Zdanien fortalte man mig senere, at jeg havde betalt Kaffen med det Dttedobbelte; jeg maa vel derfor have efterladt et sjeldent godt Rygte i det Bertshuus.

Belgrads Gader ere i en jammerlig Forfatning; i Regnveir, naar alt det Stads begynder at opløse sig, som jeg sandt hentørret af Heden i disse Stræder, maae Beiene være en rædsom Pøl. Her er ogsaa Gade-

¹⁾ Piafter, en tyrkisk, imellem 7 og 8 s. i vore Penge; en spansk Piafter er omtrent 2 Rdl.

politiet aldeles overladt til Hundene, og det er vistnok en af de billigste, communale Indretninger. Hvad der freperer af disse Dyr og ikke bliver fortæret af deres Egne, bliver liggende og maa raadne der, hvor det engang er styrtet. Ogsaa det velsignede Hornqvæg bevæger sig, ligesom Hundene, i en lykkelig Frihed rundt omkring paa Gaderne og kommer maaskee i hel, Uger ikke hjem i Staldene, om der iøvrigt forefindes saadanne. Paa en behagelig Maade tyggende Drøv ligger det navnlig omkring paa Bladserne, søger sin Føde, hvor denne er at finde, og forsmaaer selv ikke gamle Strømpeskaffer og deslige.

Af anstændige Huse kan Belgrad kun opvise nogle enkelte; til disse høre Consulernes Hoteller, af hvilke Hr. Muchins russiske dengang naturligviis stod tomt og tilluftet, fremdeles nogle fornemme Serviers Boliger og endelig begge Zdanierne. Af disse var den saakaldte „nye Zdania“ først for kort siden aabnet, og derinde var det ret levende; den gamle derimod havde dengang slet ingen Vert, og vilde jeg nyde Noget, maatte jeg derfor afsted til den nye, ja den gamle Zdania var i den Grad stedmoderlig behandlet, at jeg om Morgenens ikke kunde opdrive en Skee til den Kop Kaffe, som en Kone, der interimistisk havde Opsyn med Huset, lavede til mig, Gud veed paa hvilken mysteriøs Maade. Resten af Belgrads Huse bestaaer af lutter Barakker, som ikke engang ere værd at rive ned; rimeligviis skjuler der sig under dette Virvar af

Gruus og Svavs mangen historisk Mærkværdighed, men hvem er vel istand til at faae dem frem for Dagens Lys? Hvad for et sørgeligt Syn afgive ikke de gamle Ruiner af Brinds Eugens Palai, af hvilket der næsten ikke er mere tilbage end den halvt forfaldne Forside; men ogsaa denne er i den elendigste Forfatning og alt Slags Ukrudt voxer frem af dens Muur. Udskud af Servier og Tyrker med andre Zigeunerbander have klinet deres affhyelige Reder op ad dens Mure, og Ingen tænker paa at rense disse interessante Ruiner for slikt Utøi.

Det morede mig meget at læse en gammel Brochure af en Architect, som indeholder en Beskrivelse over Belgrad, og jeg skal tillade mig her at meddele følgende Sted af den: „Hele Byen med sine Forstæder ligger i en Halvkreds omkring Fæstningen, idet Tyrkefastaden danner den høire Fløi ved Donau, Serviernes Stad Centrum og den venstre Fløi ved Sau. Tre Porte føre fra Forstæderne Sava Mola, Therastia og Widdinerforstaden ind i det Indre; disse hedde Warosch Kapu eller Stadens Port, Stambul Kapu og Widdin Kapu. Den største af disse er den gamle forfaldne Stambul Kapu, der er anlagt i ædel Stil af General Laudon og forsynet med de fornødne Bagstuer; nu er den kun en Ruin, med Hensyn til hvilken man kan takke den faste Hvalvings Styrke for at Porten endnu kan passeres. Den høire Gavl er forsvunden og dens græsbevroede Ruiner ere befolkede af en Flok Geder, der

bevogtes af en sovende Tyrk. De to andre Porte, Warosch Kapu og Widdin Kapu, give hinanden kun Lidet efter; hvis deres Skrøbelighed ikke indgød Angst og Befymring, vilde man ikke kunne bære sig for at lee ad den dueflagagtige Bygningsmaade og Ureenlighed. I Særdeleshed raader jeg enhver Fremmed nærmere at betragte Warosch Kapu; man vil give mig Ret i, at det simpleste Menneſte hos os maa have sundere Begreber om Architekturen, end her ere lagte for Dagen. Man tænke sig Byens Bold gjennemſkaaret til Paſſage, Døſſeringen¹⁾ indfattet i et Leerælte og ovenover det Hele paa nogle paatvers lagte Bjælker et fuldstændigt Huus med nogle Righuller, ud af hvilke et ømt elſkende Turtelduepar nu og da i al Gemtylighed figer frem uden at ane den Fare, der ſvæver over deres Hoveder. Kommer en Vogn kjørende derigjennem, er Paſſagen naturligtviis til al Lykke ſpærret, Dueſlaget vakler høiſt betænkeligt, og det kan vel ſtundom arrivere, at Kudſten ſaaer en Tagſteen i Nafften ſom Grindring om den overſtandne Livsfare. Broen, der fører over den tilkaſtede Stadsgrav, er i ſamme Stil ſom hele Reſten“.

Ligeſaa fattig og elendig ſom Byen ſelv præſenterer ſig, ere ogſaa dens Indvaanere. Allerede her begynder Tyrkenaturen at ligge paa den lade Side;

¹⁾ Døſſering 3: Strækning, ſkraaning, Hæld (af en Bold, Dæmning, Flodbred).

Rjøbmænd og Haandværksfolk doyne i deres Boder og vente forgløse, indtil En bringer dem en Piaſter; lykkes det dem ſaa i Løbet af Dagen at tjene en eller to til, ſaa have de nok til at forſørge deres Familie. Brolægningen er halsbrækkende; Barakernes Træ=Tage, der række langt ud paa Gaden, ere ſaa møre, at de hvert Dieblif true med at styrte ned over Folk, der ſpadsere under dem. Ikke beſtomindre er Betlerſtoltheden her i Belgrad i ſin fuldeſte Flor; iblandt diſſe Laſtdragere og Bandsfælgere træffer man ikke ſjældent paa Perſoner, ſom engang have været rige og af ſtor Indflydelse, men nu ere komne aldeles paa Knæerne enten ved egen Skyld eller ved Tilfældet og politiske Intriger, for hvilke Servien ſtadig har været en Bold. De ſaakaldte Pandurer¹⁾ ere ogſaa et ganſke mærkeligt Folkeſæd, og af dem er det nødvendigt for de forſkjellige Conſulater at have nogle i deres Tjeneste; i deres maleriſke Dragt, med deres ofte ſmukke, men altid truende martialſke Anfigter, med deres colofale Handschar²⁾ og de to langhalsede Piſtoler i Bæltet, med den lange Stok i Haanden gjøre de et ret tiltrækkende Indtryk, det vil da ſige, ſaalænge man ikke ſeer dem i Færd med en Execution, hvilken — i det

1) Pandur ∴ ungarſk Soldat tilføds, oprindelig fra Landsbyen Pandur i Nedre-Ungarn.

2) Hanjar eller Handschar ∴ et tyrkiſk Vaaben, Mellemting mellem en Dolk og en Sabel.

mindste tidligere — blev udført af Pandurerne paa den Maade, at de udenvidere i Retten toge Delinquenten ved Halsen og Fødderne, surrede ham fast til en lav Bog og derpaa med Eftertryk og Sagfundskab afmuntrede ham med den dicterede Portion Brygl.

Belgrads Dschamier eller Moskeer befinde sig i en Tilstand, som aldeles svarer til deres hele Omgivelse, dog synes enkelte af dem at være ret godt doterede og af den Grund bedre udstyrede. Af Interesse er Klosteret i Belgrad for Bedawierne eller de saakaldte „hylende Derwischer“¹⁾ i Modsætning til de i Konstantinopel levende Mevelevier²⁾ eller „dandsende Derwischer“. Desværre opholdt jeg mig ikke længe nok i Belgrad til at kunne bivaane deres Gudstjeneste, der finder Sted engang om Ugen. Disse Bedawiers religiøse Dvælses bestaae med saa Ord deri, at deres Scheik³⁾ i Munkenes høitidelige Forsamling udraaber Ordet: „Allah!“, først sagte, derpaa høiere og høiere, tilsidst af alle Livsens Kræfter og i fuldstændige Krampestrækninger. Ordensbrødrene paa deres Side istemme

1) Derwisch : en østerlandsk Tiggermunk eller Gneboer; Fa-
kir et Slags Tiggermunk i Indien.

2) Mevelevi eller Mevelaviter : en Sect tyrkiske Munk,
til hvis Andagtsøvelser det hører, i 2 til 3 Timer uafsladelig
at dreie sig rundt.

3) Scheik : en Eldste, Forstander, Muhamedanernes Kloster-
forstander; Mufti er Overhovedet for den tyrkiske Geistlighed
og de Retslærdes Stand.

samtidig i dette Hyl, der sluttelig udarter til et frygteligt Raseri og skal ende med de besatte Derwischers totale Afkræftelse. Den anden Sect, nemlig Meveleviernes, staaer iøvrigt i en langt større Anseelse, under umiddelbar Beskyttelse af Padijschaen¹⁾, og tæller betydelige Mænd iblandt sine Medlemmer.

D'Alnoncourt vilde strax give mig et Begreb om det tyrkiske Selskabsliv og førte mig ind i en rig Mand's Huus, hvis Navn jeg har glemmt. Esfendien var desværre ikke hjemme; imidlertid havde jeg dog Leilighed til at bese hans Haveanlæg, der vel vare temmelig vildromantiske, men dog røbede nogen Smag, og navnlig en vis Forkjærlighed for Viinavlen. Esfendiens Børn muntrede sig omkring i Haven og pegede med Fingrene ad de Fremmede; efter Udseendet var de alle Dreng, dog maa man i Tyrkiet ikke stole for meget paa det ydre Skin; det er nemlig Skik i mange tyrkiske Huse, at lade Pigerne indtil en vis Alder løbe omkring i Drengklæder, indtil de uorne Lømler pludselig blive forvandlede til fine Jomfruer.

¹⁾ Padijscha s: egentlig: det Ondes Afværger (efter Andre: Fyrsterens Beskytter) en af Storsultanens mange Titler.

(Sluttet.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 47.

Løverdagen den 24de November 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisfte Officin.

Semlin og Belgrad.

(Sluttet.)

Paa Hjemveien bleve vi anmodede om en Almisfe af en Flok Børn; disse stakkels Skabninger viste uagtet deres pialtede Dragt dog een Luxus, nemlig deres med Henna¹⁾ farvede Negle. Dette var, som bekjendt, tidligere en meget yndet Skik blandt de fornemme Tyrkinder, nu træffer man ikke paa den uden hos Slavinderne, i det Hele blandt de lavere Glasfer. Og dog sminke og farve Alle sig allerede her, ja endog i Semlin havde jeg flere unge Damer, som mødte mig, lumst mistænkte for, at det ikke gif ganske naturligt til med deres Kinders blomstrende Rødme og deres Lokkers Ravneshorhed. Maaskee, tænkte jeg, horer det til den „orientalske Pragt“,

¹⁾ Henna eller Alhenna (ogsaa Alcanna) er en Plante, som Fruentimmerne i Østerlandene bruge til Sminke.

som endnu aldeles ikke vilde til at aabenbare sig for mig og som jeg ogsaa senere forgjæves har søgt efter, fordi jeg ikke kan tænke mig nogen Pragt uden Smag, et Stof, som Tyrkerne notorisk ikke synderligt ere i Besiddelse af.

Ligesom tidligere i Semlin gjorde jeg ogsaa her i Belgrad et frugtesløst Forsøg paa at finde litteraire Skatte; man havde nemlig sagt mig i Semlin, at derovre i Belgrad var en god Boghandling, der endog stod i Forbindelse med Leipzig, og der kunde jeg faae at kjøbe Alt, hvad mit Hjerter ønskede. Men man havde sendt mig fra Pontius til Pilatus. Efter lang Søgen fandt jeg Boghandlingen, „som staaer i Forbindelse med Leipzig“; og virkelig faae jeg en Mængde tydske Bøger opstillede, men det var lutter gamle, forliggede Sager. Jeg forlangte et tyrkisk Lexicon, da det, som sandtes bag i min Grammatik, stundom truede med at lade mig i Stikken, men Boghandleren, en gammel serviss Brumbasse, forstod mig ikke; det syntes som om han kun havde een eneste tydsk Phrase, som han for slike Tilfælde havde lært udenad: „Svenden er ikke hjemme!“ Jeg ventede indtil „Svenden“ kom, og gif derpaa min Bei naturligviis uden at være bleven tilfredsstillet.

Hidtil havde jeg havt Uheld med mine Anbefalingsbreve, da de Personer, til hvem jeg havde Anbefaling, altid vare bortreiste og det uaagtet Reisesaisonen endnu langt fra ikke var begyndt. Fra Wien havde jeg medbragt en Adresse til Finansminister Simitsch, en af hine Patrioter, som havde spilt en saa betydningsfuld Rolle i de serviske Revolutioner; jeg glædede mig ret til at lære denne udmærkede Mand at kjende, men jeg traf naturligviis ei heller ham hjemme. Ligesaa kjedsommelig gif det mig med en anden Adresse, som jeg havde medbragt til en ung Dame, der var Selstabsfrøken hos Moderen til denne Minister, men hun var reist bort med hele Familien. Denne unge Dame gjaldt iøvrigt for Belgrads første Skjønhed; man misundte mig derfor den Anbefaling, som hendes Fader havde

givet mig til hende, men jeg havde desværre ingen anden Nytte deraf, end at jeg blev nødt til i det Si- mitschske Palais Forværelser i et stivt Dvarteer at slaaes med det ærkeservisse Tjenerskab, der ligesaa lidt forstod mig som jeg dem; jeg kunde ikke engang faae faa Meget ud af de Karle, at jeg kunde faae at vide, naar da Ministeren saavel som den unge Dame kunde ventes hjem igjen, og jeg forlod dette ministerielle og halvt paa orientalsk Maneer indrettede Huus med en Forbandelse over den babyloniske Sprogforvirring, der ikke alene her sandsynligviis berøvede mig et høist interessant Bekjendtskab, men ogsaa fra nu af vilde bringe mig i flere og flere Forlegenheder, jo længere jeg kom frem.

Som jeg nu i meget daarligt Humeur drev omkring i Belgrads Gader og gjorde mine stumme Bemærkninger over de haandgribelige Malerier, som jeg saae anbragte hist og her omkring paa nogle servisse Kaffeuses Ydervægge, kom en af de østrigske Officerer mig imøde, som jeg havde lært at kjende i Semlin. Disse Herrer gjorde hyppige Besøg i Belgrad efter deres Ankomst til Grændsen; imidlertid vare de ikke vel sete her af Servierne, som meget godt vidste, at man havde havt dem i Rifferten; den unge Premierlieutenant vilde endnu samme Eftermiddag tilbage til Semlin og raadede mig til at gjøre det samme, dersom jeg ikke vilde tilbringe Vaaskedagene i Semlin, da Dampffibet ophørte med sin Fart, saalænge disse varede, altsaa fra næste Morgen. Dette maatte nu overveies. Dampffibet til Orsowa gif første Vaaskedag og med dette tænkte jeg at fortsætte min Reise. Jeg tog derfor hurtig min Beslutning og aflagde Afkedsvisit hos Generalconsul Meroni. Hos ham traf jeg en ung Geistlig fra Berlin, der var ankommen for kort Tid siden og arbejdede paa Grundlæggelsen af en evangelisk Menighed; jeg ønskede ham al mulig Lykke til sit fromme Værk, bad Hr. Meroni i al Hast at meddele mig nogle anbefalinger til Consulerne i Widdin og Ruffschuk, sagde Farvel til d'Alnoncourt, pakkede over Hals og Hoved mine Paffenilliker sammen og havde

desuden tusinde Steder at løbe omkring for mit Pas. Dette skulde nemlig paategnes ikke alene af det østrigske Consulat, men ogsaa af den serviske Øvrighed, og det gik naturligviis ikke saa hurtigt; imidlertid hjalp de behørige Drifkepenge til Sagens størstmulige Fremme, og saaledes stod jeg da med mine Sager ved Dampskibets Landingsplads, da dette kom fra Semlin og strax gjorde sig færdigt til Tilbagereisen. Idet jeg saaledes aldeles uventet blev nødt til en hurtig Afreise, blev det mig ikke forundt enten at bivaane den græske Gudstjeneste i den smukke Kirke, eller at besøge Læsecabinetet i Belgrad, der, som jeg senere hørte, er meget vel forteret og i Særdeleshed rigelig forsynet med tydske Tidsskrifter.

Øvre i Semlin kom jeg ved min Tilbagekomst i en lille Conflict med Toldvæsenet. Man vilde nemlig undersøge min Bagage for at lægge Beslag paa mulig toldpligtige Varer; jeg forestillede de Godtsfolk, at jeg jo først for nogle Dage siden havde bragt denne Bagage til Belgrad, at jeg stod i Begreb med at reise ind i Tyrkiet og derfor ikke kunde have ringeste Anledning til at befatte mig med toldpligtige Sager. Alle Forestillinger hjalp ikke — Sagerne skulde undersøges. Ulykkeligviis fik begge Betjentene fat paa nogle af mine Bøger, og rigtig var Koranen igjen paa Spil. Betjentene erklærede, at Bøgerne ikke vare stemplede og altsaa maatte underkastes Censur. Jeg forestillede de Herrer, at Koranen almindelig var anerkjendt for en meget stikkelig Bog, der var skrevet umiddelbart af den gode Gud og udgivet af Abu-Bekr, at fremdeles den anden Bog „Tre Aar i Konstantinopel“ umulig kunde indeholde censurstridige Ting, da det maatte være Østrig temmelig ligegyldigt, hvad reisende Forfattere tænke om Konstantinopel, og at endelig begge de ulyksalige Bøger vare i Færd med at marschere med mig lige over Grændsen. De Herrer behagede at høre paa mig med lukkede Ører, og medens jeg stod foran dem med min aabne Kuffert og Reisesæk, gavede de sig begge to til prøvende at fordybe sig i Bøgenes Indhold.

Den ene læste i „Koranen“, den anden i de „Tre Aar i Konstantinopel“. Jeg kan ikke nægte, at det ærgrede mig. „Om Forladelse, mine Herrer!“ raabte jeg; „gjør med Bøgerne, hvad Deres Embede fordrer; men vil De læse mine Bøger, saa maae De i det Mindste være saa artige, imidlertid at hyde mig en Stol“. Denne Uttring blev fundet usømmelig; jeg luffede for mine Sager, erklærede, at jeg bestemt ventede Bøgerne tilbageleverede i Morgen Eftermiddag, lod Koranen tilligemed sin Ulykkeskamerat i Stikken og begav mig atter til mit „Hotel“. Her var imidlertid mit Bærelse bleven besat; jeg maatte derfor beqvemme mig til at indkvartere mig skraaes overfor i den „Sorte Dru“, og tilbragte derpaa en Timestid ganske gemyttlig med at see paa den høitidelige Paaskeprocession, til hvilken samtlige Militaire havde sluttet sig.

En Sprogbemærkning.

(Et Brev.)

Hvilstarede Hr. Grosserer ***** !

De har i et Brev til vor fælleds Ven Emil yttret Deres Forundring over, at jeg her i Borgervennen har brugt Ordet „Boghandling“ og gjennem ham opfordret mig til at meddele Dem, hvad jeg kunde anføre om dette Ords Berettigelse. Da denne Sag maa skee turde have almindeligere Interesse, vil jeg tillade mig at svare Dem igjennem vort lille Blad.

Jeg tør ikke nægte, at jeg selv ikke har været uberørt af Betænkelighed ved at nedskrive dette Ord, ligesom ogsaa, at jeg i den Aaledning har havt en alvorlig Kamp med vor nævnte Ven. Naar jeg kalder Kampen alvorlig for mig, da mener jeg derved, at min Modstander ingenlunde er let at beseire og det saa meget mindre, som jeg her — jeg tilstaaer det aabenhjertig — maa indrømme, at Ordet er, mildest talt, et besynderligt Ord. Jeg har imidlertid valgt det efter Overveielse; jeg har i mit stille Sind reflecteret derover omtrent som saa: vel er det uimodstaaeligt, at Ordet har

sin Oprindelse fra det Tydske, men den Omstændighed kunde ikke bevæge mig til at forkaste det, og da saa mange Mænd, hvis Dom jeg maa respectere, have brugt det, maa det dog have nogen Berettigelse. Jeg har da tænkt mig Forskjellen imellem „Boghandel“ og „Boghandling“ at være den, at Boghandel betegner alene Handel med Bøger, Kjøb og Salg af Bøger (tildels gamle) samt Stedet, hvor denne Handel foregaaer, Boghandling derimod ikke alene denne Handel med Bøger, men ogsaa Forhandlingen angaaende Bøgers Tilblivelse og Alt, hvad dermed staaer i Forbindelse, samt Stedet, hvor denne Forhandling skeer. Handling har altsaa her omtrent samme Betydning som „Forretning“, der er almindelig anerkjendt i lignende Sammensætninger, f. Ex. Grosserer=Forretning. Det forekommer mig ogsaa, at Dagbladet, skjøndt min Modstander i denne Sag, desuagtet her har understøttet mig: i dets Nr. 267 for i Aar har det nemlig, netop ved at yttre sin Misbilligelse af Ordet „Boghandling“, meget træffende betegnet Boghandlerne med Ordet „litteraire Accoucheur“; nu mener jeg, at de Mænd, der optræde som litteraire Accoucheur 3: som dem, der assistere Videnskabsmænd under Fødselsveerne og hjælpe dem med at bringe deres aandelige Fostre til Verden, dog virkelig have en Virksomhed, der betyder noget Mere end simpelthen at „handle med Bøger“, og at det Sted, der efter Dagbladet kunde kaldes en litterair Fødselsstiftelse, ingenlunde udtømmende kan betegnes med Ordet „Boghandel“, der under alle Omstændigheder ifkun antyder Kjøb og Salg af Bøger.

Saavidt kom jeg ved egne Kræfter; da jeg imidlertid følte, at jeg ikke kunde have nogen Autoritet i dette Anliggende, og det dog var mig om at gjøre saa godt som muligt at forsvare dette stakkels Ord, henvendte jeg mig til Hr. Cand. phil. J. Levin, hvis Sproggrandskning og Lærdom i denne Retning Ingen vil benægte, og denne Mand har godhedsfuld meddelt mig følgende Oplysninger, som jeg har faaet hans Tilladelse til at benytte i denne Sag.

„Til Gjensvar paa Deres ærede Billet beder jeg Dem tage til Takke med følgende Bemærkninger om Ordet Boghandling.

Ordet er en ligefrem Overførelse fra det Tydske, ikke en Udvikling i Modersmaalet — efter tydsk Mønster. Det hedder paa Tydsk: die Boffische Handlung, eine Weinhandlung, Lederhandlung o. s. v., men det danske Handling kan aldrig bruges synonymt med Handel. Ja, Ordet Handling kan end ikke i sin danske Bemærkning (= Gjerning) indgaae nogen Sammensætning som Grundord, og man kan ikke sige: Rædselshandling, Blodhandling, Vaadehandling, men maa i saadanne Sammensætninger altid bruge Ordet Gjerning. Ordet Boghandling, er saaledes en dobbelt Anomali.

Ordet er derfor blevet staaende aldeles isoleret i Dansk, og det er endnu ikke Brug at sige: Konsthandling, Landforthandling, Musikhandling, Instrumenthandling, meget mindre: Smørhandling, Cigarhandling, Brændehandling, eller: han driver en stor Studehandling, lever af Ostehandling, er bleven rig ved Gaardhandling.

Men Ordet Boghandling er en Benævnelse, der nærmest bruges som Titel, nemlig i Firmaer. „Den gyldendalffe Boghandling“, „i undertegnede Boghandling“ o. s. v. Og i denne Region af Sproglivet hersker der en Uro og Bevægelse som i ingen anden. Ord og Former opløses i en Fart, og maae erstattes med nye. Ordet „Jomfru“, for faa Aarhundreder siden Prindsessernes Hæderstitel, er nu ikke mere godt nok for mangan Haandværkerdatter. For en Menneskealder siden var „Litteratus“ en Hæderstitel, som Beskedenheden forbød at bruge om sig selv; nu er Ordet degraderet og har et lumst Bibegreb af forfalden, fordruffen o. d., man kalder sig nu „Litterator“. Saaledes blev ogsaa for en 80 Aar siden Benævnelsen Boghandel for simpel for de store, fine Firmaer i Kjøbenhavn, og man kaldte sig Boghandling.

Men hvad der i den normale Stiil er en grov Feil, bliver ofte i andre Stiilarter netop det Rette, det

Skjønne. Besjels Construction: „de mange Yndig= heder, som den maa være blind, der ei kan see hos eder“, er classisk, den hele comiske Skjønhed ligger i den rette Brug (nemlig i det Comiske) af den (i den normale Stil) feilfulde Construction. Saaledes ogsaa Chr. Winthers Reisesas: Hr. Timm, Studenters= senior før, gebürtig her af Byen, sig agter nu som Auditeur til Jydland over Fyen“ o. s. v. I Titel= væsenets sproglige Region er nu det Afvigende, det Ab= norme, Afstikkende netop det Berettigende, fordi det saa fortræffeligt udmærker sig fra Mængden. Derfra de mange fremmede Ord i vore Benaevnelser, f. Ex. „Hattfabrikant“ for „Hattemager“. Derfra de mange kunstige Skrivemaader i Navne: „Schouw“, „Bach“, ikke „Skov“, „Bæk“. Item „Waagepetersen“, for ikke at være nogen slet og ret „Petersen“.

Ordet Boghandling er nu vel over 80 Aar gam= mel. Badens dansk-latinske Ordbog 1788 og Videns= skabernes Selskabs Ordbog 1792 anføre Ordet ganske naivt og, som det synes, uden al Bevidsthed om dets Nyhed. Vore bedste Forfattere bruge Ordet ved Lei= ligheder, hvor Stilen behandles med Omhu. Jeg fin= der i mine lexicalske Optegnelser Citater af Baggesen (Labyrinthen 1792), Mynster, Molbeck, og overalt Ordet brugt med Bibegreb af den store Forretning. Benaevnelsen: „den petersenske Boghandling“, vækker en Forestilling om en stor Forretning, hvad der ikke med Nødvendighed ligger i Benaevnelsen: „den petersenske Boghandel“. Og den Uheldede, der vil skrive et ar= tigt Brev til Keigel eller Schubothe, vil wilkaarligt skrive: „Deres ærede Boghandling“.

Og med disse Bemærkninger forbliver jeg, høif= ærede Hr. Grosserer!

Deres med uindskrænket Hoiagtelse
hengivne

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 48.

Løverdagen den 1te December 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Hvad er Bibelen?

og

Hvad har den udrettet?

af

J. G. Kyle, Rector i Helmingham i Suffolk*).

Læser! — Der er et Selskab af Mænd, som næsten i halvtredstindstyve Aar har arbejdet for en eneste Opgave. Denne Opgave er at trykke, udbrede og mangfoldiggjøre Exemplarer af en eneste Bog.

Det er et Selskab, bestaaende af Mænd af forskjellige Nationer og Tungemaal. Nogle af dets Med-

*) Med nogle Ændringer oversat af The Jubilee Memoria of the British and Foreign Bible Society. 1853--1854.

lemmer ere Englændere, andre Skotter, andre Amerikanere, andre Tydskere, andre Franskmænd, Hollændere, Nordboer. Men om eet Punkt ere de alle enige, og dette er den uhyre Vigtighed af at trykke og udbrede en eneste Bog.

Det er et Selskab, som har havt mange Banse- ligheder at bekæmpe. Nogle have aabent modsat sig det, og angrebet dets Forehavende. Mængden har be- tragtet det med Rigegyldighed, om ikke med Ringeagt. Dets Venner og Hjælpere have altid været faa, i Sammenligning med den øvrige Mængde. Men, til Trods for alle Hindringer, er Selskabet gaaet stadigt fremad, og vedbliver indtil denne Dag at udbrede hiin eneste Bog.

Det er et Selskab, som har været i høj Grad gavnligt for Verden. Det har gjort godt mod Tusin- der, ja Millioner af Sjæle. Det har udsaaet en Sæd, som har baaret Frugt i enhver Deel af Kloden. Det har fremmet Sædelighed og sand Religion. Det har styrket og hjulpet mangfoldige brave Folk. Alt dette har det udrettet ad en saare simpel Vej: det har ladet trykke og udbrede en eneste Bog.

Læser! — Den Bog, om hvilken jeg har talt, er Bibelen. Selskabet er det Brittiske og Udenlandske Bibelselskab. Det, som jeg ønsker at fremkalde hos dig, er din Pligt at yde et saadant Selskab din hjerte- lige Understøttelse.

Stjænt mig din Opmærksomhed, medens jeg forsøger at udvikle dig Bibelens store Værd. Jeg vil fortælle dig, hvorfor Selskabet tillægger Udbredelsen af Bibelen en saa stor Vigtighed; og saa vil jeg, dersom du ikke før har ydet Selskabet din Bistand, opfordre dig til at begynde dermed i dette Aar.

I. Jeg beder Dig for det Første at erindre, at Kundskab om det, som indeholdes i Bibelen, er aldeles nødvendig til et Menneskes Sjæls Frelse.

Vi leve i en Tid, da Daniels Ord opfyldes for vore Dine: „Mange løbe til og fra, og Kundskab bliver mangfoldig“. Skolernes Tal forøges i enhver Retning, nye Højskoler oprettes, gamle Universiteter reformeres og forbedres. Nye Bøger komme stadigt ud. Der bliver lært mere, underviist i Mere, der læses mere end nogensinde, siden Verden blev til. Dette er nu alt sammen godt. Jeg glæder mig over det. En uoplyst Befolkning er en farlig og tyngende Byrde for enhver Nation. Den er et færdigt Bytte for den første Absalon, eller Catilina, eller Wat Tyler eller Jack Cade*), som fremstaaer forat forføre den til Forbrydelser. Men, siger jeg, vi maae aldrig glemme, at al den Oplysning en Mands Hoved kan modtage, frelser ikke

*) Catilina, en i Laster nedsjunken Romer, søgte at omstyrte Staten, der frelste af den berømte Taler Cicero; Wat Tyler og J. Cade vare engelske Oprørsførere.

hans Sjæl fra Helvede, med mindre han har tilegnet sig Bibelens Sandheder.

En Mand kan have forbausende Lærdom, og bliver dog ikke frelst. Han kan være en Mester i Hælvten af alle de Sprog, som blive talte rundt om paa Jordkloden; han kan være hjemme i de højeste og i de dybeste Ting i Himlen og paa Jorden; han kan have læst saamange Bøger, at han ligner en vandrende Encyclopædi; han kan være fortrolig med Himlens Stjerner, med Lustens Fugle, med Jordens Dyr, med Havets Fiske; han kan være istand til at tale om Planterne, fra Libanons Cedre til Isopen, som kryber op ad Muren; han kan være dygtig til at lære om Ildens, Jordens, Vandets Hemmeligheder; — og dog: hvis han dør ubekjendt med Bibelens Sandheder, saa dør han som et elendigt Menneſte; Naturkundskab bragte aldrig en brødefuld Samvittighed til at tie; Mathematik helbredede aldrig et sønderbrudt Hjerter; al Verdens Videnskaber gjorde aldrig en Døendes Hovedpude blødere; jordisk Philosophi skjænkede aldrig Haab i Døden; naturlig Theologi bragte aldrig Fred, under Udſigten til at fremſtaa for en hellig Gud. Alle diſſe Ting ere af Jorden, jordiske, og kunne aldrig hæve en Mand over Jordens Horizont. De kunne ſætte en Mand iſtand til at bryſte ſig, og de kunne give hans korte Tid hernede et ſtoltere Sving end hans Medmenneſkers, men de kunne aldrig give ham Binger eller ſætte ham iſtand til at hæve ſig mod

Himlen. Den som har den største Deel af dem, vil tilsidst finde, at, uden Kundskab til Biblen, har han ikke naaet til en blivende Gjendom. Døden vil gjøre Ende paa alt hvad han opnaaede, og efter Døden hjælper dette ham til Ingenting.

En Mand kan være en saare uvidende Mand, og kan dog blive frelst. Han kan være ude af Stand til at læse et Ord eller skrive et Bogstav; han kan være uvidende om Geographien udenfor Grændserne af hans eget Sogn, og uden at kunne sige, om Paris eller Ny York ligger nærmest; han kan være uvidende om Arithmetik, og ikke see nogen Forskjel imellem Tusinde og en Million; han kan være uvidende om Historie, ja om hans eget Lands, og være aldeles ubeskjendt med hvem hans Folk skylder mest, en Semiramis, Boadicea eller en Dronning Elisabeth; han kan være uvidende om Begivenhederne i hans egen Tid, og ude af Stand til at sige, om Skatkammerkantsleren eller den Overstcommanderende eller Erkebiskoppen af Canterbury bestyrer Nationens Finantsvæsen; han kan være uvidende om Videnskaber og Opdagelser; — om Julius Cæsar vandt sine Seire med Krudt, om Apostlene havde Bogtrykkerpresser, eller om Solen gaaer rundt om Jorden, kunne være Gjenstande, han ikke har nogen Idee om. Og dog, hvis denne samme Mand har hørt Bibelens Sandheder med sine Øren, og troet dem i sit Hjerte, da veed han nok for at frelse sin Sjæl! Han vil tilsidst blive funden med Lazarus i Abrahams Skjød,

medens hans videnskabelige Medskabning, som døde uompændt, er fortabt for bestandigt.

Kort sagt, Kundskab om Bibelens Lærdomme er den eneste, som er nødvendig. En Mand kan komme til Himlen uden Benge, Lærdom, Sundhed, Venner; men uden Kundskab til Skriften vil han aldrig komme derhen. En Mand kan have Sjælsstorhed, en Hukommelse, belæstet med Alt det et omfattende Sind kan magte, — og dog vil han lide Skibbrud paa sin Sjæl for evigt, dersom han ikke kjender de Ting, som Bibelen fortæller. Vee, vee, vee den Mand, som dør i Uvidenhed om Skriftens Indhold!

Læser! Dette er den Bog, om hvilken jeg henven-der mig til dig idag; dette er den Bog, som Bibel-selskabet bestræber sig forat bringe i Omløb. Vil Du ikke hjælpe det i det gode Værk, som det har for?

II. Jeg beder Eder, for det Andet at betænke, at den Maade, paa hvilken Bibelen er skreven, gjør den uendelig vigtigere end hvilken som helst anden Bog.

Bibelen er skreven efter „Beaanding af Gud“ (In-spiration). I denne Henseende er den alle andre Skrifter ganske ulig. Gud lærte dens Forfattere hvad de skulde sige. Gud indgav deres Sind Tanker og Ideer. Gud ledede deres Pen i at nedskrive disse Tanker og Ideer. Naar du læser dem, da læser du ikke et Værk af egne Tanker, af saadanne stakkels ufuldkomne Mænd, som vi selv ere, — men den evige

Guds Ord. Naar I høre det, da lytte I ikke til forfrænkkelige Dødeliges tvivlsomme Meninger, men til Kongernes Konges uforanderlige Bud. De Mænd, som brugtes til at nedskrive Bibelen, talte ikke af dem selv, de „talte, drevne af den Hellig Aand“. (2 Petr. 1, 21.)

Jeg skal ikke spille Tid med noget langt og besværligt Beviis herfor. Jeg siger frimodig, at Bogen selv er det bedste Vidne om dens Inspiration. Den er aldeles uforklarlig og uforstaaelig under enhver anden Forudsætning. Den er det største bestaaende Under i Verden. Lad den, som drifter sig til at sige, at Bibelen ikke er indblæst, give nogen fornuftig Grund derfor, dersom han kan. Lad ham forklare Bogens Historie og Gjendommelighed paa en Maade, som kan tilfredsstille en Mand med sund Forstand. Efter min Mening, paahviler Byrden af Beviset ham.

Her er en Bog, af ikke mindre end tredive forskjellige Personer. Forfatterne have været Mænd af enhver Rang og Klasse i Samsundet. Een var Lovgiver, een var en krigerisk Konge, en anden en fredsel Konge, een var Hyrde, een var opvoxen som Tolder, een anden som Læge, een som lærd Pharisaer, to som Fiskere, flere som Præster. De levede med forskjellige Mellemrum i en Tid af 1500 Aar, og for største Deelen have de aldrig seet hverandre Ansigt til Ansigt. Og alligevel er der en fuldkommen Harmoni mellem alle disse Skribenter. De skrive alle, som stode de

under samme Styrelse. Haandskriften kan være forskjellig, men Meningen, som gaacr gjennem dette Værk er allevegne een og den samme. De fortælle alle den samme Historie. De give alle een og samme Fremstilling af Mennesket, een og samme Fremstilling af Gud, een og samme Fremstilling af Frelsens Vej, een og samme Fremstilling af Hjertet. Man seer Sandheden udfolde sig under deres Hænder, alt efter som man kommer videre igjennem deres Skrifter; men man opdager aldrig nogen virkelig Modsigelse eller Modsetning i Ansæelser. Fortæl os nu blot ikke, at alt dette kan være Tilfældets Spil. Den Mand, som kan troe dette, maa virkelig være en lettroende Person. Der er kun een tilfredsstillende Betragtning af denne Bog: den blev skreven under Guds Aands ligefremme Indvirkning.

(Fortsættes.)

C. Rothe.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 49.

Løverdagen den 8de December 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling i Esterslægtsselskabets Gaard, Østergade Nr. 52, Fredagen den 28de December d. A. Kl. 6 Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om, behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 1ste December 1855.

Garbrecht. C. Clausen. A. Stæger.

Carl S. Groth.

Hvad er Bibelen?

og

Hvad har den udrettet?

Af

J. C. Hyle, Rector i Helmingham i Suffolk.

(Fortsat).

Der er en Bog, som er fuldendt og forelagt Verden for næsten 1800 Aar siden. Disse 1800 Aar have været den travleste og mest foranderlige Periode, som Verden nogensinde har seet. I denne Periode ere de største Opdagelser gjorte i Videnskaben, have de største Omvæltninger fundet Sted i Menneskeheden's Anskuelser og Sædvaner, de største Forbedringer i Levemaade og Sæder. Hundreder af Gjenstande kunne opregnes, som behagede vore Forsædre, hvilke vi for længe siden have lagt tilside som forslidte, unyttige og forældede, Love, Bøger, Bygninger, Huusgeraad, Klædedragt, Kjøretøjer i ethvert følgende Aarhundrede, have været en stadig Forbedring af dem, der brugtes i det foregaaende. Der er neppe nogen Ting, hvori ikke Fejl og svage Sider ere blevne opdagede. Der er neppe en Indretning, som ikke har gjenneingaaet en Proces af Prøvelse, Renselse, Forsiøvelse, Simplificering, Forbedring, Forandring. Men i hele denne Tid har man aldrig opdaget et svagt Punkt eller Mangel i Bibelen. De Bantroe have forgjeves angrebet den; den staaer der

— fuldstændig, frist og fuldkommen som for 1800 Aar siden. Forstands-Udviklingen har ikke indhentet den; de Vises Visdom er aldrig gaaet ud over den; Philosophernes Videnskab har ikke beviist, at den er urigtig. De Rejsendes Opdagelser overbevise den ikke om Fejltagelser. Ere ikke det stille Havs fjerne Der opdagede? — Dog er der Intet fundet, som i ringeste Maade modsiges Bibelens Fremstilling af det menneskelige Hjerte. Ere ikke Ruinerne af Ninive og Ægypten blevne undersøgte og udforskede?*) — Der er Intet fundet, som kuldaster et Jod eller en Tøddel af Bibelens historiske Angivelser. Ere ikke Hedningerne i Jordens fjerreste Dele bragte til at opgive deres Afgudsbilleder? — Og Bibelen er ligesaa skiftet til at imødegaae alle deres Samvittigheds Forvildelser, som den var det til at oplære Grækere og Romere i de Dage, da den blev færdig. Den passer for alle Aldere, alle Stænder, alle Climater, alle Sidelag og Vilkaar. Det er den eneste Bog, som passer for den hele Verden. Hvorledes skulle vi forstaae dette? hvilken tilfredsstillende Forklaring kunne vi give heraf? Der er kun een Forstaaelse, een Forklaring: Bibelen er skrevet ved Inspiration. Den er Verdens-Bogen, fordi den er indblæst af Ham, som dannede Verden, som skabte alle Folk

*) Ved Udgravninger i Pyramiderne i Ægypten og i Assyriens gamle Hovedstad Ninive, som ere foretagne i den senere Tid, ere paa en mærkelig Maade Bibelens Fortællinger stadfæstede.

af eet Blod, og som kjender Menneffenes fælles Natur. Den er Bogen for ethvert Hjerter, fordi Han dicterede den, som alene kjender alle Hjerter, og hvad alle Hjerter trænge til. Den er Guds Bog.

Her er en Bog, som er uden Lige, hvad Op-
 højethed, Viisdom, Keenhed angaaer. Ingen anden
 Bog kommer den nær. Der er en Fremstilling og et
 Tankesving i den, som adskiller den fra alle andre
 Skrifter. Der findes ikke svage Steder, Pletter eller
 Mangler ved den. Der er ingen Blanding af Svag-
 hed og Skrøbelighed, som man finder selv i de bedste
 Christnes Bærker. „Hellig, hellig, hellig!“ synes skrevet
 over enhver Side. At tale om en Sammenligning
 mellem Bibelen og Koranen, Bedaerne eller Mormons
 Bog, er ligesom absurd. Man kunde ligesaa godt
 sammenligne Solen med Nordlyset, eller Montblanc med
 et Muldvarpeffud, eller en St. Paul med en irsk Hytte,
 eller Lysbjergs-Diamanten med et Glasfaar! Gud
 synes at have tilladt disse foregivne Mabenbareiser, for
 ret at vise hans eget Ords uforlignelige Overlegenhed.
 At tale om Bibelens Inspiration som alene i Grad
 forskjellig fra saadanne Skrifter som Emersons, Gib-
 bons eller Voltaires, er simpelthen en Ytring af guds-
 bespottelig Galsskab. Enhver redelig og uhildet Læser maa
 see, at der er et Svælg mellem Bibelen og enhver
 anden Bog, som intet Menneffe kan udforske. Man
 føler, ved at vende sig fra Skriften til andre Bøger,
 at man er kommen ind i en forskjellig Atmosphære. Man

føler det, som om man havde omverlet Guld for ringe Metal, og Himlen for Jorden. Og hvorledes begribe vi denne uhyre Forskjel? De Mænd, som skreve Bibelen, havde ikke særegne Fortrin. De Fleste af dem havde liden Fritid, faa Bøger, og ingen Lærdom — saaledes som der nu tales om Lærdom. Alligevel er den Bog, de skrev, den eneste, som er uden Lige! Der er kun een Maade at begribe dette paa: De skreve under Guds lige- fremme Styrelse!

Det beviser Intet mod Inspirationen, som Nogle have paaستاet, at de bibelske Forfattere hver har sin ejendommelige Stil. Esaias skriver ikke som Jeremias, og Paulus ikke som Johannes. Dette er fuldkomment sandt, men alligevel er den Ene af disse Mænds Arbejder ikke mindre inspireret end den Andens. Havets Bunde have mange Afkrygninger. Paa et Sted ere de blaalige, paa et andet grønlig. Men denne Forskjel skyldes Dybden eller Lavheden i den Deel af Søen, vi see, eller Bundens Bestaffenhed. Vandet er i ethvert Tilfælde det samme salte Hav. En Mands Bryst kan frembringe forskjellige Lyd, efter det Instruments Natur, hvilket han spiller paa. Fløjten, Piben, Trompeten har hver sin særegne Tone, og dog er Vandedrættet, som fremkalder Tonerne, i ethvert Tilfælde eet og det samme. Planeternes Lys, som vi see paa Himlen, er ganske forskjelligt. Mars, Saturn og Jupiter har hver sin ejendommelige Farve. Og nu vide vi dog, at Solens Lys, hvilket alle Planeter

tilbagestraale, er i ethvert Tilfælde eet og det samme. Netop paa denne Maade ere det Gamle og det Nye Testamentes Bøger alle indblæste af Sandhed, skjøndt Sandhedsløst viser sig forskjelligt efter den Sjæls Natur, gjennem hvilken den Hellig Aand lader det strømme. Forfatternes Fremstilling og Stil afviger nok til at bevise, at enhver har havt sin særegne individuelle Natur; men den guddommelige Leder, som indgav og styrede det Hele, er stedse den samme. Alt er lige indblæst! Gid de, som ere foruroligede ved Tvivl, Spørgsmaal og skeptiske Tanker om Inspirationen, vilde stille undersøge Skriften for dem selv! O, at de vilde handle efter det Raad, som var det første Skridt til Augustins Omvendelse: „tag den og læs den! tag den og læs den!“ Hvormangen gordiff Knude vilde denne ene Handling sønderhugge! Hvormange Banfeligheder og Indvendinger vilde forsvinde som Taage for den opgaaende Sol! Hvormange vilde bagefter bekjende: „her er Guds Finger! Gud er med denne Bog, og jeg vidste det ikke!“

Læser! dette er den Bog, om hvilken jeg henvender mig til Dig. Dette er den Bog, jeg gjentager det, som Bibelselskabet bestræber sig for at udbrede. Vil Du ikke hjælpe det i det gode Værk, som det har for?

III. Jeg beder Eder for det Tredie at betænke, at den Gjenstand, Bibelen handler om, gjør

den uendelig vigtigere end nogensomhelst anden Bog.

Bibelen handler om Gjenstande, der ere uendelig ud over et Menneskes Forstand, naar han er overladt til sig selv. Den handler om Ting, som ere usynlige — om Sjælen, den tilkommende Verden, Ewigheden — Gjenstande, som Mennesket ikke har Evne til at udgrunde. Alle, som have skrevet herom uden Bibelens Lys, have kun udrettet lidet mere end at stille deres egen Uvidenhed til Skue. De samle ligesom den Blinde, de grandse, gjette. De gjøre i det Hele Mørket mere synligt, og lede os til Uvishedens og Tvivlens Egne. Hvor lidt vidste de Bistefe blandt Hedningerne? hvor uklare vare de Anskueller, som udgif fra Solon, Socrates, Aristoteles, Plato, Cicero, Seneca! Et velunderviist Barn fra en Søndagsskole i vor Tid kjender mere til den evige Sandhed, end alle hine Bistefe formaaede at bringe for Lyset.

Bibelen alene giver en sand og rigtig Lære om Mennesket. Den smigrer ham ikke, som Romaner og Fortællinger gjøre; den skjuler ikke hans Fejl, og overvurderer ikke hans Godhed. Den maler ham just som han er. Den skildrer ham som en falden Skabning, der er kommen langt bort fra sin oprindelige Reenhed, og som, efter sin egen Natur, er tilbøjelig til det Onde; — en Skabning, som ikke blot trænger til Tilgivelse, men til et nyt Hjerte, forat kunne blive dygtig for Himlen. Den viser, at han er et syndigt Væsen,

under alle Forhold, naar han er overladt til sig selv; fordærvet efter Tabet af Paradiset; fordærvet efter Syndfloden; fordærvet, skjønt omgjerdet med Lovens Bud; fordærvet da Guds Søn aabenbaret i Kjød besøgte ham; fordærvet, uagtet alle Advarsler og Undere; fordærvet, trods Hjemføgelserne; fordærvet, trods Naaden! med et Ord: den viser, at Mennesket altid af Naturen er et Bredens Barn. Hvor vigtig er denne Kundskab!

Bibelen alene giver os rigtige Forestillinger om Gud. Af Naturen kjender Mennesket ham ikke. Alle hans Begreber og Ideer om Gud ere smaalige, lave, fornedrede. Hvad er mere nedværdiget, end Cananiternes og Egypternes, Babylons, Grækenlands og Roms Guder? Hvad er mere usfelt, end Hinduerne og andre Hedningers Guder i vore Dage? —

(Fortsættes.)

C. Rothe.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 50.

Løverdagen den 15de December 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling i Efterslægtsselskabets Gaard, Østergade Nr. 52, Fredagen den 28de December d. A. Kl. 6 Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om, behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 1ste December 1855.

Sarbrecht. G. Clausen. A. Stæger.

Carl S. Groth.

Hvad er Bibelen?

og

Hvad har den udrettet?

Af

J. G. Kyle, Rector i Helmingham i Suffolk.

(Fortfat).

Bed Bibelen lære vi, at Gud hader Synd. Verdens Forstyrrelse ved Syndfloden, Sodomas og Gomorras Odelæggelse, Pharaos og Ægypternes Undergang i det røde Hav, Udryddelsen af Kanaans Folk, Jerusalems og Templets Odelæggelse, Jødernes Adspredelse: alt dette er umiskjendelige Beviser. Guds naadige Forjættelser efter Adams Fald, hans Langmodighed i Noas Dage, Israels Befrielse fra Ægypten, Lovgivningen paa Sinai, Stammernes Bosættelse i det forjættede Land, hans Langmodighed i Dommernes og Kongernes Tid, hans gjentagne Advarsler ved Propheterne, hans Fornæelse af Israel efter det Babyloniske Fangenskab, Sendelsen af hans Søn til Verden i Tidens Fylde, til Korsfæstelse, hans Befaling, at prædike Evangeliet for Hedningerne: alt dette er talende Kjendsgjerninger. — Ved Bibelen lære vi, at Gud kjender alle Ting. Vi see ham forudsige Begivenheder hundrede og tusinde Aar før de skee; og som han byder, saa skeer det. Han forud forkynnder, at hans Folk skulde blive Tjeneres Tjener; at Tyrus skulde blive en Plads til

at tørre Net paa; at Ninive skulde blive en Grushob; at Babylon skulde blive en Urken; at Ægypten skulde blive det ringeste blandt Riger; at Jøderne ikke skulde blive regnede blandt Folk: alt dette var ganske urimeligt, — dog er det Alt gaaet i Opsyldelse. Læser! Jeg siger kun endnu: hvor vigtig er denne Kundskab!

Bibelen ene lærer os, at Gud har sørget fuldkomment, fuldstændigt og heelt for det faldne Menneskes Frelse. Den fortæller os om en Forsoning, der er skeet for Verdens Synd, ved Guds egen Søns Død paa Korset. Den fortæller os, at ved hans Død for Syndere har han erhvervet en evig Forløsning for alle dem, som troe paa ham. Guds krænkede Lovs Fordringer ere blevne fyldestgjorte. Kristus har lidt for Synden, den Retsfærdige for de Uretfærdige. Gud kan nu være retfærdig, og dog den som retfærdiggør den Ugudelige. Den beretter os, at der nu er et fuldkomment Raademiddel for Syndens Skyld, nemlig Christi dyrebare Blod. „Hvo som troer paa ham, skal ikke fortabes, men have det evige Liv“. Den beretter os, at der gives et fuldkomment Middel mod Syndens Magt, nemlig Christi Aands altforbarmende Raade. Den viser os, hvorledes den Helligaand levendegjør de Troende og forvandler dem til en ny Skabning. Den lover et nyt Hjerter og en ny Natur til Alle, som ville høre Jesu Røst og følge ham. Læser! Jeg siger kun endnu dette ene: hvor vigtig er denne Kundskab!

Bibelen alene forklarer os den Tingenes Tilstand, som vi see i Verden rundt om os. Der er mange Ting i Verden, som det naturlige Menneske ikke kan forstaae. Den forunderlige Ulighed i Billaar, Fattigdom og Nød, Undertrykkelse og Forsølgelse, Omvæltninger og Tumulter, Lovgiveres og Statsmænds Feilgreb, den stadige Tilværelse af uafhjulpne Dunder og Misbrug — alle disse Ting bringe ham ofte i Forlegenhed. Han seer det, men kan ikke forstaae det. Men Bibelen gjør det klart altsammen. Bibelen kan fortælle ham, at hele Verden ligger i det Onde, at denne Verdens Fyrste er allevegne, og at det er forgjæves at vente det Fuldkomne i den nuværende Tingenes Orden. Bibelen vil fortælle ham, at der visseelig vil komme „en god Tid“, og at den maaskee vil komme før man venter den — en Tid med fuldkommen Indsigt, fuldkommen Retfærdighed, fuldkommen Lykke og Fred. Men Bibelen vil tillige fortælle ham, at denne Tid ikke vil komme ved nogen jordisk Magt, men ved Christi Gjenkomst til Jorden. Og Bibelen vil formane ham at berede sig til dette Christi Komme. O Læser! hvor vigtig er ikke denne Kundskab!

Men Tiden vilde fattes mig, dersom jeg skulde gaae heelt ind paa alle de store Ting, som Bibelen fundgjør. Det er ikke ved noget Udkast eller nogen Skizze, at dens Skatte kunne udfoldes. Det vilde være let at udpege mangfoldige andre Ting ved Siden af dem, jeg

har omtalt, og alligevel vilde Halvdelen af dens Rigdom forblive uberørt.

Hvor herlig er ikke den Fremstilling, den giver os af det Nye Testaments store Midler, — af Mennesket Jesus Christus. Fire Gange bliver hans Billede nydigt malet os for Dje. Fire forskellige Vidner fortælle os om hans Undergjerninger og hans Værk, om hans Taler og Mirakler, om hans Liv og Død, hans Magt og hans Kjærlighed, hans Venlighed og Taalmodighed, om hans Beje, hans Ord, hans Gjerninger, hans Tanker, hans Hjertelag. Velsignet være Gud, at der er een Ting i Skriften, som den mest forudindtagne Læser neppe kan undlade at forstaae, og det er Jesu Christi Charakter!

Hvor opmuntrende ere de Exempler Bibelen giver os paa ædle Mennesker! Den fortæller os om Mange, som vare samme Lidelser underkastede som vi selv, — om Mænd og Qvinder, som havde Betyrninger, Kors, Huusholdning, Fristelser, Uheld, Sygdomme, ligesom vi selv, — og som dog ved Tro og Taalmod bleve Arvinger efter Forjættelserne, og gik frelste hjem. Den holder intet skjult af disse Menneskers Historie, deres Misgreb, deres Svagheder, deres Strid, deres Forsøgelse, deres Bønner, deres Lovprisninger, deres gavnrige Liv, deres herlige Bortgang — alt bliver ihukommet. Og den fortæller os, at disse Mænds og disse Qvinders Gud og Frelser endnu vedbliver at være naadig, og stedse er uden Forandring!

Hvor lærerige ere de Exempler, Skriften giver os paa de Døde! Den fortæller os om Mænd og Qvin-
der, som havde Lys og Kundskab og Lykke ligesom vi
selv, og som dog forhærdede deres Hjerter, elskede Ber-
den, hængte ved deres Synder, gik deres egne Beje,
foragtede Formaning, og fortabte deres egne Sjæle for
stedse. Og den advarer os, at Gud, som straffede
Pharao og Saul og Achab og Jesabel og Judas og
Ananias og Saphira, er en Gud, som aldrig foran-
dres, og at der er et Helvede.

Hvor velsignede ere de Forventninger, som Bibelen
lærer os at troe paa i Jesus Christus! Fred i Dødens
Stund — Hvile og Lyksalighed paa den anden Side
af Graven — et uforkrænkeligt Legeme paa Opstandel-
sens Morgen — en fuld og herlig Forløsning paa
Dommens Dag — en evig Belønning i Christi Rige
— et glædeligt Møde med Herrens Folk paa den Dag,
han skal samle alle — disse, disse ere enhver sand
troende Christens Udsigter i det Tilkommende. De ere
alle skrevne i Bogen — i den Bog, som er den fulde
Sandhed.

Hvor flaaende er det Lys, som Bibelen kaster
paa Menneskets Sind! Den lærer os, hvorledes vi
kunne vente, at Mennesker ville være og handle under
alle Livets Stillinger og Forhold. Den giver os det
dybeste Indblik i de hemmelige Bevæggrunde til de men-
neskelige Handlinger og til Begivenhedernes sædvanlige
Gang under menneskelige Agenters Styrelse. Den er

en tro Jagttager af Hjertets Tanker og Raad. Hvor dyb er den Viisdom, som indeholdes i Ordsprogene og i Prædikeren! Jeg kan godt forstaae et gammelt helligt Udsagn: „giv mig et Lys og Bibelen, og fast mig ind i et mørkt Fængsel, og jeg skal sige Eder, hvad den hele Verden har for“.

Læser! alt dette er Ting, som man intetsteds finder undtagen i Bibelen. Vi have rimeligviis ikke den fjer-
 neste Idee om, hvor lidet vi vilde kjende til alt dette, dersom vi ikke havde Bibelen. Vi have svært ved at erkjende Nyttens af den Luft vi indaande, eller af Solen som skinner paa os, fordi vi aldrig have vidst hvad det vilde sige, at være uden dem. Vi kunne ikke paa-
 skjønne Værdien af de Sandheder, jeg nys har dvælet ved, fordi vi ikke kunne sætte os ind i de Mennekers aandelige Mørke, hvem disse Lærdomme ikke ere aabenbarede. Bisælig, ingen Tunge kan fuldelig udtale for os Værdien af de Skatte, denne ene Bog indeholder. Den gamle John Newton havde vel Ret i at sige, at nogle Bøger i hans Dine vare Kobber-Bøger, nogle vare Sølv, og nogle vare Guld — men Bibelen alene var ligesom en Bog, heelt bestaaende af Banknoter!

Forestil dig nu ikke noget Djeblif, at hvilkenso-
 helst Deel af denne kostelige Bog ikke skulde være nyt-
 tig! Tænk ikke, at saadanne Stykker som Registre og Stamtavler, som tredie Mosebog eller Beskrivelsen af Ezechiels Tempel, ere unyttige og værdiløse. Tro

mig, det er Daarlighed at spørge om Vigtigheden af hvert Ord i Skriften, alene fordi vore Dine for Tiden ikke formaae at erkjende Nytten af dem.

Stil dig selv i Tankerne paa Toppen af et Bjerg. See det mindste Mos eller Græsstraa, som hester sig til Bjergmassens Sider. Sig mig, hvis du kan, til hvad Nytte og i hvad Hensigt ere disse Græsstraa skabte? Luftens Fugle, Markens Dyr, det ringe Insect lade dem staae. Hedefuglen, Ornen, Raadyret henter ikke Næring af dem. Klippen behøver dem ikke til Skjul. Og alligevel er dette ringe Mos ligesaa vist en Deel af Guds Skabning som Libanons Cedre, eller som Sydamerikas Floders kongelige Vandlilie.

(Fortsættes.)

C. Rothe.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 51.

Løverdagen den 22de December 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling i Esterslægtselskabets Gaard, Østergade Nr. 52, Fredagen den 28de December d. A. Kl. 6 Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om, behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 1ste December 1855.

Garbrecht. E. Clausen. A. Støger.

Carl S. Groth.

Hvad er Bibelen?

og

Hvad har den udrettet?

Af

J. C. Ryle, Rector i Helmingham i Suffolk.

(Fortsat).

Læg det under et Mikroskop, og du skal see, at det er „saare godt“ som alle Guds øvrige Gjerninger, og fuldt af den skjønneste Hensigtsmæssighed. Lad da den Tanke sænke sig i din Sjæl, at ligesom det er med Naturens Bog, saaledes er det ogsaa med Aabenbaringens Bog, med Guds skrevne Ord. Der er ikke et Capitel, ikke et Vers fra det første til det sidste, som jo er nyttigt paa sin Maade. Dersom du og jeg ikke indsee Nyten deraf, da er det fordi vi ikke have Dine til at see det nu. Men alt, derom kunne vi være forsikrede, er kosteligt, alt er fuldkomment og godt. Saare rigtigt siger derfor Biskop Jewell: „der er ikke en Sætning, ikke et Punktum, ikke et Ord, ikke en Stavelse, ikke et Bogstav, uden at det er skrevet til din Dplysning. Der er ikke en Tøddel, uden at den er beseglet og tegnet med Lammets Blod.“

Læser, dette er den Bog, siger jeg endnu engang, om hvilken jeg henvender mig til dig idag. Dette er den Bog, Bibelselskabet bestræber sig for at udbrede.

Hvad har du bidraget dertil? eller vil du ikke hjælpe Selskabet i det gode Værk, som det arbejder for?

IV. Til sidst beder jeg at betænke, at ingen Bog, som er til, har frembragt saa overordentlig en Virkning paa Menneskeslægten i det Hele, som Bibelen.

Det er denne Bog, hvis Lærdomme vendte op og ned paa Verden i Apostlenes Dage.

Atten Aarhundreder ere forløbne, siden Gud udsendte nogle saa Jøder fra et assides Hjørne af Jorden, at udføre et Værk, som efter menneskelig Dom maatte ansees for umuligt. Han sendte dem ud paa en Tid, da hele Verden var fuld af Overtro, Grusomhed, Sandselighed og Synd. Han udsendte dem at forkynde, at de bestaaende Religioner paa Jorden vare falske og unyttige, og at de maatte affattes. Han udsendte dem at overtale Menneskene til at opgive gamle Sæder og Baner, og at leve et nyt Liv. Han udsendte dem at kæmpe med indgroede Interesser, med gamle Foreninger, med et overtroist Præsteskab, med spottende Philosopher, med en uvidende Befolkning, med grusomme Rejsere, med Roms hele Magt. Aldrig var der et Foretagende, som faae mere eventyrligt ud, og som havde mindre Udsigt til at lykkes!

Og hvorledes udrustede Han dem til denne Kamp? Han gav dem ikke kjødelige Vaaben. Han gav dem ikke verdslig Magt til at skaffe sig Parti, og ikke verdslig Rigdom til at kjøbe sig Tro. Han sendte simpelt

den Hellig Aand i deres Hjerter ; han bød dem simpelthen at overveje og udvikle, at indprænte og prædike Skriftens Lærdomme. Christendommens Forkyndere i det første Aarhundrede vare ikke Mænd med Sværd og Armeer til at forfærde Folkene som Muhamed, eller Mænd med Fribrey paa Sandseligheds Lyst til at lokke Folkene, som Hindustans skjændselsfulde Afgudspræster. Nej! de vare intet andet end hellige Mænd med et helligt Ord.

Dg hvorledes lykkedes Sagen for disse Mænd? I faa Slægtfølger forvandlede de ganske Samsfundets Tilstand ved Bibelens Lærdomme. De tømte de hedenske Guders Templer. De udhungrede Afguderiet, eller efterlod det som et strandet Skib. De bragte en højere Grad af Redelighed mellem Mand og Mand. De forbedrede Dvindens Charakter og Stilling. De opløftede Sædelighedens Banner. De gjorde en Ende paa mange grusomme og blodige Skikke, saavelsom paa Fægterlegene. Det var ikke muligt at standse Omvæltningerne -- Forfølgelse og Modstand var lige frugtesløs, en Sejer blev vunden efter den anden, en slet Indretning affskaffedes efter den anden. Enten Folk syntes derom eller ikke, bleve de umærkeligen grebne af Bevægelsen, den nye Religion vakte, og dragne ind i dens Indflydelses Hvirvel. Jorden rystede, og dens raadne Tilflugtssteder omstyrteedes fra Grunden. Strømmen steg, og de bleve tvungne til at følge den. Christendommens Træ svulmede og voksede, og Lænkerne de

havde omgivet det med forat standse dets Bært, sprang som Traade. Og alt dette udrettedes ved Bibelens Lærdomme. Her er Sejre at tale om! Hvad ere Alexanders og Cæsars og Marlboroughs og Napoleons og Wellingtons Sejre, sammenlignede med disse? Hvad Udstrækning, hvad Fuldstændighed, hvad Virkning, hvad Varighed angaaer, da er der ingen Sejre som de, Skriften har vundet!

Det er denne Bog, som vendte op og ned paa Europa i den herlige protestantiske Reformations Dage.

Intet Menneſke kan læse Chriſtendommens Hiſtorie, ſom denne var 500 Aar tilbage, uden at blive det ſtore Mørke vaer, ſom ſkjulte hele Chriſti bekiendende Kirke. Saa ſtor var Forandringen, der var trængt ind i Chriſtenheden, at, derved en Apoſtel var opſtaaet fra de Døde, da vilde han ikke have gjenkiendt den, men vilde have troet, at Hedensſkabet var levet op igjen; Evgangelieſ Lærdomme laae begravne under en tung Maſſe af menneſkelige Traditioner. Bodsøvelſer og Pilgrimsrejſer, Aflad og Reliquietilbedeſe, Billeddyrkedeſe og Helgenddyrkedeſe, og Jomfru Marias Dyrkedeſe dannede Kjærnen af det egentlige Folks Religion. Kirken var bleven til en Afgud. Præſterne og Kirkens Tjenere havde anmaaſtet ſig Chriſti Blods. Og ved hvilke Midler blev hele dette forfærdelige Mørke opklaret? Ved intet ſaameget ſom ved dette ene: at drage Bibelen for Dagen igjen.

Det var ikke egentlig Luthers og hans Benneres Prædiken, som grundlagde Protestantismen i Tydskland. Den store Røstestang, som omstyrtede Pavenes Magt i dette Land, var Luthers Oversættelse af Bibelen paa Tydsk. Det var heller ikke blot Cranmers og de engelske Reformatorens Skrifter, der undergravede Pavedømmet i England. Grundvolden til dette Værk var bleven lagt ved Wycliffes Oversættelse af Bibelen mange Aar i Forvejen. Det var ikke blot Henrik den 8des Strid med Roms Pave, som fuldkastede Pavenes Herredom over Engælændernes Sind. Det var Kongens Tilladelse at have Bibelen oversat og brugt i Kirken, saa at Enhver, der vilde, kunde læse den. Ja, det var Læsningen og Udbredelsen af Skriften, som hovedsageligen grundlagde Protestantismens Sag i England, Tydskland og Schweiz. Uden denne vilde Folkene rimeligviis være vendte tilbage til deres forrige Trældom, naar de første Reformatorer vare døde; men ved Læsning af Skriften blev den offentlige Mening efterhaanden oplyst om den sande Troes Principer. Folkenes Sjæle bleve heelt aabnede; deres aandelige Begreber bleve i det Hele udvidede. Pavedømmets Afstykeligheder bleve fuldkommen klare; det rene Evangeliums Fortrinlighed rodfæstedes i Hjerterne. Det var forgjæves, at Baverne tordnede med Forbandelser; det hjalp ikke, at Konger og Dronninger søgte at standse Protestantismens Løb med Ild og Sværd. Det var altsammen for silde; Folket havde lært formeget, det havde seet Lyset, det

havde hørt en frydefuld Røst, det havde smagt Sandheden. Solen var opgaaet for deres Sjæle, Skællene vare faldne fra deres Dine, Bibelen havde gjort sin anviste Gjerning blandt dem, og dette Værk kunde ikke fuldkastes. Folket vilde ikke vende tilbage til Ægypten. Timeviseren kunde ikke drejes tilbage igjen. En aandelig og moralsk Omvæltning havde fundet Sted, og væsentlig ved Guds Ord. Ja, Læser, disse ere de rette Omvæltninger, som Bibelen bevirker. Hvad ere alle disse Revolutioner, hvilke Vertot omtaler? hvad ere alle Revolutioner, Frankrig og England have gennemgaaet, sammenlignede med denne? Ingen Omvæltninger ere saa ublodige, ingen saa tilfredsstillende, ingen saa rige paa varige Resultater, som de, der ere fuldførte ved Bibelen.

Dette er Bogen, af hvilken Nationernes Velvære stedsse har været afhængig, og med hvilken ethvert kristeligt Folks ædlest Interesser i denne Tid uadskilligen ere forenede. Just i Forhold til som Bibelen er holdt i Ære eller ikke, vil der i et Land findes Lys eller Mørke, Sædelighed eller Usædelighed, sand Religion eller Overtro, Frihed eller Despotisme, gode Love eller flette.

Kom med mig og see paa Verdenskortet, og betragt det Billede, som det viser os. Hvilke ere de Egne, hvor den største Masse af Uvidenhed, Overtro, Usædelighed og Tyranni findes just for Tiden? Det er de Lande, hvor Bibelen er en forbuden eller forfømt Bog — som Italien og Spanien og de Sydamerikanske

Stater. Hvor ere de Lande, i hvilke Frihed, offentlig og privat Moralitet have naaet det højest Punkt? Det er de Lande, i hvilke Bibelen er fri for alle, — som England, Skotland og de forenede Stater. Ja, naar man veed, hvorledes et Folk omgaaes med Skriften, da kan man alt i det Hele have en Forestilling om, hvad Folk det er. O, at Herkerne i ethvert Folk blot indsaae, at en fri Bibel er National-Beskaerdeligheds store Hemmelighed, og at den sikreste Vej til at gjøre Undersaatterne ordentlige og lydige, er at tilstede fri Strømning for Guds Ords levende Bølge! O, at Folket i ethvert Land kunde indsee, at en fri Bibel er Begyndelsen til al virkelig Frihed, og at den første Frihed de skulde søge efter, er Frihed for Apostler og Propheter, Frihed at have Bibelen i ethvert Huus og Bibelen i enhver Haand! Biskop Hooper siger saa træffende: „Gud i Himlen og Kongen paa Jorden har ingen større Ven end Bibelen!“ Det er en talende Skik, at naar Brittiske Souverainer krones, da føres de offentlig frem med en Bibel og sige: „Denne Bog er den kosteligste Ting, som denne Verden ejer!“

(Sluttes.)

G. Nothe.

Borger-Vennen.

Syv og Trefindstyvende Aargang.

Nr. 52.

Løverdagen den 29de December 1855.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schuldiste Officin.

Hvad er Bibelen?

og

Hvad har den udrettet?

Af

J. C. Ryle, Rector i Helmingham i Suffolk.

(Sluttet).

Det er denne Bog, som for Tiden frembringer de største moralske og aandelige Virkninger gjennem Berden. Den er Hemmeligheden i det mærkelige Held, som har ledsaget Missionsvirksomheden i London selv, og den i Irland. Den er den rette Grund til den forbausende Bevægelse henimod Protestantismen, som i den senere Tid har vlist sig i forskjellige Dele af Frank-

rig. Hvilke ere de Byer paa Jorden, hvor der behøves de færreste Soldater og mindst Politii forat holde Orden? London, Manchester, Liverpool, Ny York — Byer, som ere oversvømmede med Bibeler. Hvilke ere de Kirker paa Jorden, som frembringe de største Virkninger paa Menneskeslægten? De, i hvilke Skriften ophøjes. Hvilke ere de Sogne i England og Skotland, i hvilke Tro og Sædelighed har dybest Rod? De, i hvilke Skriften er mest udbredt og læst. Hvilke ere de Præster i England, som have den største virkelige Indflydelse paa Folkets Sind? Ikke de, som uophørligt raabe: „Kirken! Kirken!“ men de som redeligen prædike Ordet. O, min Væser, en Kirke, som ikke ærer Bibelen, er ligesaa unyttig som et Legem uden Liv, eller som en Dampmaskine uden Ild. En Præst, som ikke ærer Bibelen, er saa unyttig som en Soldat uden Vaaben, en Murer uden Værktøj, en Styrmand uden Kompas, eller et Bud uden Tidender. Det er en let Sag for de Romersk-Katholske, for Fritænkere og Venner af verdslig Opdragelse, at bespotte dem som elske Bibelen; men disse Romere og Fritænkere have ikke viit os et Ny-Seeland, et Tinnevally, et Sierra-Leona som Frugten af deres Grundsætninger. Vi kunne give Bibelen ene Gren, og vi gjøre det, idet vi bekjende, at der see vi Ordets Virkning og Vidnesbyrd om dets Kraft.

Det er denne Bog, hvilken den civiliserede Verden skylder mange af dens bedste og prisværdigste Institutioner. Saa ere sandsynligen paa det Rene med,

hvormegget Godt Menneskene have modtaget til det almindelige Belvære, hvis Oprindelse sikkerligen maa udledes af Bibelen. Den har efterladt varige Spor, hvorsomhelst den har været modtaget. Fra Bibelen ere mange af de bedste Love hentede, ved hvilke Samsundet nu holdes i Orden. Fra Bibelen have vi faaet Sædeligheds-Banneret for Tro, Retfærdighed, og for det Forhold mellem Mand og Kvinde, som hersker blandt christne Folkesfærd, og som, hvor lidet det end respecteres i mange Tilfælde, dog har dannet saa dyb en Kluft mellem Christne og Hedninger. Bibelen skyldte vi denne store, naadefulde Indretning for den fattige Mand: Hviledagen. Bibelens Indskyldelse skyldte vi næsten enhver human og kjærlig Indretning som findes; den Syge, den Fattige, den Gamle, den Forældreløse, den Maanesyge, Idioten, den Blinde blev der sjeldent eller aldrig tænkt paa, før Bibelen oplyste Verden. Man kan forgjæves søge efter Dmtale af Anstalter til disses Hjælp enten i Athenens eller Roms Historie. O, Læser, Mange haane Bibelen og sige, at det vilde gaae ligesaa godt i Verden uden den, — hvorlidet tænke disse paa hvor meget de selv skyldte Bibelen! Lidet tænker den Vantro, naar han ligger syg i et af vore store Hospitaler paa, at han skylder al hans nærværende Bequemmelighed netop til den Bog, han giver sig Skin af at foragte. Havde det ikke været for Bibelens Skyld, saa kunde han gjerne være død i Glendighed, uden Pleje, uden at ændses, og alene. I Sandhed,

den Verden, vi leve i, er forfærdelig ubekjendt om sin Gjæld: den sidste Dag vil først aabenbare den fulde Sum af Belgjerninger, som ere beredte den ved Bibelen.

Læser! denne underfulde Bog er den Gjenstand, om hvilken jeg idag henvender mig til dig. Det er den Bog, Bibelselskaberne bestræbe sig for at udbrede. Hvad har du hidtil gjort forat udbrede Kundskaben om denne Bog? Hvorledes vil du hjælpe Selskabet i det gode Værk, det har for?

Læser, jeg anbefaler den Sag, hvorom jeg har talt, til din alvorlige og andægtige Betragtning.

Jeg troer at have sagt nok forat retfærdiggjøre Bibelselskabet i det Formaal, det forfølger. Jeg troer at have viist, at intet Samfund af Mænd kunde begynde et nyttigere Værk, mere beregnet paa at forherlige Gud og gjøre Godt imod Verden, end dette simple Værk, det har foresat sig: — Udbredelsen af Guds skrevne Ord.

G. Rothe.

Mexikanske Baquero'er og Hacienda'er.

(Efter Sealesfield.)

(Meddeelt af Hr. Cand. mag. Adjunct G. Fogh).

S Equene inde paa den mexikanske Høislette ere Hacienda'erne (Herregaardene) egentlig Fæstninger, endskjøndt de hverken have Vindebroer, Taarne eller Grave.

Byggede af Muursteen eller tilhuggede Kampesteen kunne de let forsvares ved Hjælp af deres tindellignende Terrasser, deres faste Dørre og deres tilgittrede Vinduer. De merikanske Borgerkriges Historie er rig paa Exempler paa regelmæssige Beleiringer, som disse Ridderborge have udholdt. Man kan med Rette sige „Ridderborge“, skjøndt de ligge i en Republik, thi Arbejderne paa disse Hacienda'er ere i Grunden kun Vasaller eller rettere Livegne. Rundt om disse Gaarde, der ere byggede paa den aabne Høislette, seer man et Antal omflakkende Familier nedsatte sig, som skatte sig lykkelige ved i farlige Tider at kunne finde Beskyttelse bag deres Mure, Arbeide paa deres Marker og kirkelig Trost i deres Kapeller. Disse Dagarbejderes Stilling er vistnok slettere end Negerslavens paa andre Steder, thi de sidste kunne dog ved deres Arbeide kjøbe sig fri. Gieren betaler vel Arbeideren med rede Penge, men da denne maa affjøbe ham alle sine Livsfornødenheder til en høj Priis, bliver han snart hans Skyldner i den Grad, at et heelt Liv af Nøisommelighed og Slid ikke kan frigjøre ham fra hans Forpligtelser mod Arbeidsherren; — saa lav er Lønnen, som han faaer, sammenlignet med hvad han maa betale.

Jeg gjorde en Udflugt til de mere fjerntliggende Grændse-Districter, og fandt her Haciendaærne noget anderledes. Spanierne have ikke bygget disse Gaarde, og de have derfor ikke det imponerende Udseende, der udmærker alle de Bærker, som Landets første Erobrere

ndførte. Hacienda della Noria, Maalet for min Udflugt, er bygget af Leer og overstrøget med Kalk. Hovedbygningen danner et stort Parallelogram og indeholder Værelser for Herren og de talrige Gæster, som han modtager, medens Tyendet boer i affides liggende Bygninger. Man seer ingen Stalde hverken for Hestene eller for Hornkvæget. Faarene og Gederne blive om Natten indesluttede i indpælede, aabne Rum, men Hestene, Muulæslerne og Kvæget streife om i vild Tilstand. Samme Ligegyldighed vises i Agerbruget. Mennesket kommer Naturen kun lidet til Hjælp og søger ikke ved Kunst at forbedre de Græsmarker, hvorpaa de tallose Hjorde skulle finde deres Næring. Før Regntiden indfinder sig, efterat Solen i 8 Maaneder har affvedet Græsset paa Mark og paa Eng, antændes det tørre Høe for at skaffe Plads for den friske Græsvæxt, og den Rejsende seer da Horizonten farvet rød af de brændende Hvie eller en opblussende Flamme kaste sit Skjær hen over hans eensomme Vel.

Hvert Aar finder der en stor Jagt Sted i hele Hacienda'ens Omegn, og Tusinder af Tyre, Heste og Muulæsler drives sammen i de indhegnede Pladsjer. Fællene og Ungkvæget, hvormed Cierens Rigdomme i det forløbne Aar ere blevne forøgede, indfanges med Lassoer af Baquero'erne, beredne Kvæghyrder, for at faae Hacienda'ens Mærke indbrændte paa Ryggen. De femaarige Føl blive første Gang redne, hvorpaa de atter slippes løs for paa deres frie Græsmarker, om

muligt, atter at forglemme den Skændsel, som Sadlen og Trællemærket, der endnu brænder dem i Kjødet, har tilføiet dem. Her vente de da den Tids Komme, da de for bestandig skulle forlade deres Stepper for at føre et Slaveliv midt i de store Stæder. De faae da deres anden Opdragelse af de vilde mexikanske Ryttere, og endnu tre Aar efter have mange ikke forglemte den Dval, som den skrækkelige Baquero tilføiede dem, da han første Gang lagde Sadlen paa deres Ryg og betvang dem med sin frygtelige Spore, hvis Hjul ofte har et Dvarteers Gjennemsnit.

En saadan Baquero er et mærkværdigt Menneske. Fra Barnsbeen af er han vant til at leve paa Hesten. Neppe kan han fravle op paa en Hest, før hans Fader binder ham fast til den med et Loug og lader ham galoppere med sig over Bjerg og gennem Dal. Midt i den Gensomhed, hvori han tilbringer sit Liv, uden bandede Veie og uden at kjende de Steder, hvortil haardnakkethed Forsølgelse af et Dyr, der skal fanges, kan føre ham, er Baquero'en dog aldrig i Forlegenhed med at finde sig tilrette. Mossen paa Træerne, Flodernes og Bækkenes Løb, Solens Stilling, Græsstraæenes Hældning og Vindens Retning ere hans Kjendemerker og hans Veivisere. Med skarpe Sandser forener han en sjelden Nøisomhed, og nogle Brokker Maiskager (tortillas), et Stykke tørret Kjød, et Granatæble, lidt Jamaikapeber og en Straacigar ere ham Spise nok for en heel Dag, og det smudsige Vand i Smaapytterne eller i Drens

eller Hestens dybe Spor er hans eneste Drifte. Nat-
 tens iisnende Kulde og Dagens brændende Hede mærker
 han ikke. Forsølger han et Dyr, holder Intet ham
 tilbage; over Afgrunde, gjennem Strømme og Skove
 gaaer hans vilde Jagt. Klædt i Læder fra Top og
 til Taa farer han dristigt gjennem Krat og over Mark.
 Snart hænger han paa Hestens Side, som var hans
 Krop uden Led og uden Knogler, snart ligger han hen
 over dens Hals eller tilbage paa dens Ryg for at und-
 gaae Grenene, som ellers vilde knuse hans Hoved, men
 aldrig standser han sin pilsnare Fart, før den aldrig fei-
 lende Lasso har omslynget det Dyrs Hals, som han
 vil fange. Ofte er hans Opgave farlig, men Driftig-
 hed er hos ham parret med Behændighed og Styrke,
 og for det meste bringer han selv den vildeste Hest
 hjem med sig, bedækket af Skum, jittrende, med mat
 Die og kuet Stolthed. Jeg havde ofte været sammen
 med Baquero'erne og glædet mig ved deres livlige og
 naturlige Skildringer, men i fuld Virksomhed havde jeg
 endnu aldrig seet dem. Nu var jeg ret i passende Tid
 kommen til Hacienda della Noria, thi jeg skulde allerede
 den næste Dag nyde et Skuespil, som jeg saa længe
 havde ønsket at være Vidne til.

En ung, vild Hingst, *Endemoniado*, skulde rides
 til, men de bedste Baquero'er havde forgjeves prøvet
 paa at komme paa dens Ryg. En dristig Baquero,
 der for nylig var ankommen paa Hacienda'en, tilbød

sig endnu engang at prøve Bøvestykket. Benito var hans Navn.

Man havde slynget et Loug om Hestens Snude for at tvinge den til Lydighed, men det var dog kun med den yderste Anstrængelse, at to af Baquero'erne formaaede at trække den hen til Stedet. Dens opfulmede Overlæbe vidnede om, hvor heftig dens Modstand havde været. Det var en Brandsuchs med hvide Søffer, en Farve, der hos Indianerne gjelder for et ubedrageligt Kjendetegn paa en ond Charakter, og dens hele Ydre retfærdiggjorde dens dæmoniske Navn. Halvt-dækkede af de lange Bandehaar syntes dens glødende Dine at spyde Ild. De spidsede Dren vare rettede fremad; den lange Manke slagrede vildt, og dens haarde, skarpe Hove klang som Malm paa den stenede Grund, naar den reiste sig for at styrte sig over sin Fører, der med tunge Pidskeslag drev den tilbage. I Sandhed, det var et vildt, men ogsaa et skjønt Syn.

Man var nu beskæftiget med at lægge Sadeln paa Endemoniado, hvilket ikke var nogen let Opgave, da den uddeelte frygtelige Hovslag til alle Sider, som om den anede, hvad man havde for. Med Læssoen indsnorede man den tilsidst saaledes, at den var nødt til at staae stille; Benito greb sin tunge Sadel ved Sadelknappen, kastede den over dens Ryg og spændte hurtigt Buggjorden fast. Endemoniado zittrede og bævede, og dens Krop blev bedækket af Skum, da den følte Naget paa sin Ryg og de tunge Stigbøiler sloge

den om Siderne. Da Benito havde spændt sine vældige Sporer fast, gav han Ordre til at give den Læderbindet for Dine og løse Snorerne, men skjøndt den endnu blev holdt fast ved Touget, der var snoet om dens Snude, gjorde dog dens rasende og fortvivlende Spring ethvert Forsøg paa at komme paa dens Ryg umuligt. Man var nødt til at knuge den ned i Knæene og holde den fast ved Drene, og dette Dieblik benyttede Benito. I et Nu var han i Sadeln. „Slip den“ raabte han med fast Stemme. Baquero'erne styrtede tilbage for at finde et Skjul, og Endemoniado sprang op paa sine Fodder som en spændt Staalffeder, naar den slippes løs. Blindet af Læderbindet stod den et Dieblik med zittrende Lemmer og udspilede Næseboer, og Benito benyttede denne Hvile, for Stormen brød løs, til at sætte sig fast i Sadeln. Han hvædede sig derpaa frem og rev Bindet fra dens Dine, og nu begyndte den meest beundringsværdige Kamp mellem Rytter og Hest. Forfærdet over det pludselige Dagslys, der blændede dens blodige Dine, reiste den sin sammenfildrede Manke, udstødte vilde og rasende Hyl, thi det var ingen Brinnsken mere, og hvirvlede sig i fortvivlede Spring til alle Sider, som om den vilde snappe Luften eller spore Vinden. Benito vaklede ikke ved dens voldsomme Bevægelser, men sad som støbt til dens Ryg og nøtedes med ved heftige Fodspark at drive den tilbage, naar den forsøgte med Tænderne at sønderlide hans Been. Skuffet i sine Forventninger stillede Endemo-

niado og fastede sig, trods alle Benitos Forsøg paa med Sporene at drive den frem paa dens Forsødder igjen, bag over paa Ryggen. Alle udstødte et Forsfærdelsens Skrig, thi de troede, at Baquero'en laae knust under den, men anende dens Fald var han sprunget af den, og den saarede kun sin egen Ryg med den tunge Sadel. Med vild Brincken styrtede Endemoniado igjen op paa sine Fodder, men midt i den Støvsfy, der indhyllede Mand og Hest, saae de forundrede Tilskuere atter Baquero'en paa dens Ryg, thi han var i et Nu sprunget i Sadlen, skjøndt mod alle Ridetekstenss Regler fra den høire Side, da han saae den gjøre Mine til at reise sig efter Faldet. Men nu syntes ogsaa han paa sin Side at være ude af sig selv af Raseri, thi han var første Gang i sit Liv kastet af Sadlen. Begjerlig efter at hevne den Skam, der var ham tilføiet, ophørte han at presse dens Sider med Benene og at sønderrive dem med sine store Hjulsporer; han slap Hestehaars-Tøilen for at lade Slagene af sin blytunge Ridepidst falde tætte som Hagel ned over Endemoniados bløde Hud. Men Fordelen var hverken paa den ene eller den anden Side, og efter nogle Minuters fortvivlede Kamp holdt begge inde for at samle Kræfter. Baquero'erne hilste deres Kammerat med jublende Bisaldsraab, og sikkert maatte man udføre mere end et almindeligt Menneffe formaaer for at fortjene disse Centaurers Bisald. Maaskee berusede disse Raab Benito, eller ogsaa vilde han vise, at han

formaaede mere, end han hidtil havde gjort, thi han rev pludseligt sin skarpe Kniv ud af Støvlen.

„Holloi“, raabte Godsherren, Don Ramero, der nu ikke mere var en ligegyldig Tilskuer, da det syntes at gjælde hans Hests Liv, „vil den Karl slagte Endemoniado?“ Men i et Anfald af kaad Dumdriftighed havde Benito overskaaret Kapsunen, for saaledes uden Tviler og uden Holdpunkt at overlade sig til det ubændige Dyr. Fri for den suærende Tvile indaandede Endemoniado snøstende Skovens Duft og rystede sin gyldne Manke, men styrtede pludseligt og uventet med saadan Voldsomhed løs paa et eenligt Træ, der stod i Nærheden, at saavel Rytter som Hest syntes at maatte knuses. Hurtigt rev Benito sin Hue af og svingede den hen for Hestens ene Dø, hvorved den blev saa forfærdet, at den gjorde et stort Spring til Siden og undgik Fordærvelsen. Det var et mærkeligt Syn at see Baquero'en styre sit vilde Dyr, hvorhen han vilde, blot ved at vifte med sin Hue, thi det sprang forfærdet til Høire eller Venstre, alt eftersom han svang Huen til den ene eller den anden Side. Til sidst vendte han tilbage, hvor vi stode, med Mod og Stolthed malede i sit smukke Ansigt, svingede sin Hue som til Afsked og sporede sin Hest i Retning af Skoven. Snart vare begge forsvundne; nogle Ryttere satte efter for at indhente dem, men vendte tilbage med uforrettet Sag. Men Benito lod Hesten rase ud, thi nu var han vis paa, at han snart skulde vende tilbage som Endemoniados Behersker.

C. P. J. Krebs.